V I D Ě N Í N A P A T M U

Úvahy o Zjevení Jana Teologa

Josef Š t i f t e r

/zpracoval v letech 1956 - 1958/

O B S A H

Předmluva	1
Úvod	2
Zjevení a jeho výklad	5
Eschatologie	14
Zásady výkladu	17
Kapitola 1. Zjevení, jeho původ a účel	26
Kapitola 2. a 3. Sedm listů církvím	35
Prorocký ráz listů	47
Kapitola 4. První dvojice vidění	53
Kapitola 5.	58
Kapitola 6.	62
Kapitola 7.	69
Druhá dvojice vidění	72
Kapitola 8. Sedmá pečeť	74
Kapitola 9.	81
Kapitola 10. Anděl - knížka	86
Kapitola 11.	87
Třetí dvojice vidění	92
Kapitola 12. Čtvrtá dvojice vidění	94
Kapitola 13.	101
Kapitola 14. Pátá dvojice vidění	113
Kapitola 15. Šestá dvojice vidění	125
Kapitola 16.	131
Kapitola 17.	139
Kapitola 18	152
Kapitola 19. Sedmá dvojice vidění	158
Kapitola 20.	165
Kapitola 21.	178
Kapitola 22.	187
Doslov	192

V I D Ě N Í N A P A T M U

Úvahy o Zjevení Jana Teologa.

Předmluva.

Dlouho se zabývám knihou Zjevení, ale až nyní jsem se mohl věnovat soustavnému studiu. Nemyslím si, že moje úvahy o prorockém slovu jsou definitivní a neomylné. Dnes toho vidíme jistě víc, než jsme viděli před padesáti lety a za dalších padesát let budeme zase vidět víc a zřetelněji. Poznáváme zčástky, ale i ta částka je slavná. Máme "přepevnou řeč prorockou" a je třeba, abychom se snažili porozumět zvěsti o budoucích věcech, které se mají státi "brzo". Naše přemýšlení nás má vést k pokornému naslouchání a bdělosti, aby v rozhodné chvíli naše lampy nehasly.

Úžasné věci jsou zaslíbeny těm, kdo milují slavné Jeho příští. Obsahem křesťanské naděje, která nezahanbuje, je to, co se má dít. Blahoslavený, kdo čte a slyší slova proroctví tohoto.

Při úvahách je dobré mít otevřenou knihu Zjevení a samozřejmě vyhledávat si v Bibli uvedené citáty a pomocí toho rozvažovat, "tak-li by ty věci byly".

Literatura:

A. Adlof: Biblické letopisy

Jakoubek ze Stříbra: Výklad na Zjevenie sv. Jana

Dönges: Co se má díti brzo

Lundquist: Synerna pa Patmos

Skovgaard-Petersen: Bibelens krona;Tecken och tider

Nylander: Johannes Uppenbarelse

A. Anderson: Kyrka och stat;Den kommande Kristus

Hallesby: De yttersta tingen

Grattan Guiness: The approaching End of the Ages

Sheppard: The Revelation of st. John the Divine

McConkey: The book of Revelation

G.W. West: The book of the thron;Daniel, the most beloved

Limbach: Die Offenbarung Jesu Christi

B. Keller: Die Offenbarung Johannis

Grosmann: Offenbarung Jesu Christi

Conradi: Der Seher von Patmos

Hermes: Die sieben Sendbriefe

Ú V O D

Pozorný písmák se musí při četbě knihy Zjevení zastavit. Uvádí ho totiž do rozpaků svým líčením podivuhodných vidění i tajemnou řečí obrazů a náznaků. Je to vyjádření běhu církve, nebo obraz poslední doby a vyvrcholení díla Spasitelova? Je tu řeč o příchodu Páně, jak to sám Ježíš zaslíbil. V NZ se o jeho příchodu mluví téměř na 300 místech. Jeho druhý příchod byl podstatou naděje prvotní církve. Během staletí se na tento příchod s mocí, soudem a projevem Beránkovy slávy pozapomnělo a v učení zesvětačelé církve se ztratil. Ani reformace ho plně neobjevila a dnes si mnozí s touto skutečností neví rady.

První kniha Bible nám vypráví o stvoření nebe a země Slovem. Člověk se nedověrou a neposlušností připravil o ráj. Poslední kniha mluví o tom, co se bude dít při naplnění času, o novém nebi a nové zemi a o příchodu království, o něž prosíme slovy: Přijď království Tvé. Je konečnou pečetí Bible.

O pravosti Zjevení se nepochybuje. První, kdo se touto knihou a jejím spisovatelem zabýval, byl Justin Mučedník. Narodil se v Sichem z řeckých rodičů a věnoval se vědám. Stal se křesťanem a svého vzdělání využil k obraně křesťanství. Tím vzbudil hněv pohanských filozofů a r. 165 byl v Římě umučen. Justin v jednom spise píše, že Jan, Kristův apoštol, ve Zjevení předpověděl budoucnost. Z východu pocházel i biskup Ireneus, který se vzdělával u Polykarpa, učně apoštola Jana. Ve svém spise proti bludařům se několikrát dovolával Zjevení jako spisu Janova /202/. Biskup Melito ze Sard /170/ psal výklad Zjevení. To svědčí o tom, že tato kniha byla církví velmi užívána. Také Theofil z Antiochie a Papias v Hierapoli píší o Zj. s uctivostí. O hodnotách této knihy není pochyb.

Vyskytl se také názor, že spisovatelem není apoštol Jan, ale jiný Jan, presbyter z Efezu. V dějinách však není znám a tak se nebudeme šířit o nepodložených názorech. Nic nemluví proti autorství apoštola Jana. Prý neuvádí své apoštolství. Neuvádí ho však ani v evangeliu a epištolách a přece nikdo z maloasijských církví nebyl na pochybách, že to psal Jan apoštol. Kniha obsahuje poselství od kořene evangelijní, originální v nejlepším slova smyslu, naplnění slibu: I budoucí věci zvěstovati bude vám /J 16,13/.

Jsou tam místa, kde zřetelně slyšíme hlas Janův. Ani vytržení ducha nepotlačilo jeho individualitu. Nemůžeme plně vystihnout poměr mezi Bohem daným vytržením Ducha, extází a přínosem

přijímající osoby, ale víme, že dílo Boží v člověku osobnost nevymýtí, jen ji očistí.

Obsah knihy je Pánem dán Janovi zvláštním způsobem, ale to nevylučuje, aby se tu neozvaly čistě Janovy tóny. Tak v J 19, 35 čteme: "A ten, kterýž viděl, svědectví vydal a pravé jest svědectví jeho. Onť ví, že pravé věci praví". A ve Zj 22,8 dí: "Já pak Jan viděl jsem a slyšel tyto věci". Je to stejný způsob vyjádření a takových případů je víc.

Kniha vznikla za Janova vyhnanství na ostrově Patmu, kam byl vypuzen ke konci vlády Domiciána /81-96/, tedy asi v letech 94-95. Je to kniha prorocká a navazuje na proroky SZ, kteří jsou vzorem pro všechny časy. Mluvili lidu, co jim Hospodin uložil. Jejich proroctví bylo aktuální. Mluvili o hříchu i milosti, o zlu a trestu, o pokání a odpuštění i spáse. Nic lidského jim nebylo cizí. Všecko, co se týkalo veřejného i soukromého života, podřizovali pod Boží autoritu. Jejich smysl pro obec, jejich sociální zápal byl zcela moderní. Měli odvahu postavit se proti útisku chudých, dovedli vyslovit výtku i králům.

Předpovídali také budoucí věci. Často podmíněně, jako když my řekneme dítěti: "Když se dotkneš rozpálených kamen, spálíš se." SZ je takových výstrah plný. Po hříchu následuje odplata. Proroci nemluvili ze sebe, ale co jim uložil Bůh. Mnozí se neradi zabývají tím, co nazýváme apokalyptikou. /Apokalypsis = Zjevení/. V Bibli zejména Daniel a Zj. jsou knihy apokalyptické. Mluví o příchodu Hospodinova dne soudu a zakončení doby evangelia. Apokalyptikové se dívali na dějiny z teologického hlediska. Viděli účel a smysl, měli široký rozhled, ale nezabývali se podrobnostmi. Den Páně Iz 2,12, 13,9, Ez 30,2, Sf 1, 14, Ml 3,2 má význam především pro Izraele, neboť znamená splnění řady slibů. Apokalyptikové však vidí širší, světový význam. Jsou klidní, své poselství píší v samotě.

Forma Božího poselství se může a někdy musí změnit. Svůj

čas měli jak proroci, tak i apokalyptikové. Často však mají obojí funkci. Proroci se zabývají víc současností a přináší do ní potěšení. Působí v dobách zvlášť těžkých. To není náhoda, že Zj. je psáno mužem ve vyhnanství. Tehdy začal zápas mezi křesťanstvím a hrozným Římem. Zj. ležívalo ladem v dobách klidu, ale vždycky přicházelo ke cti v době bouřlivé. Apokalyptikové zůstávají optimisty. Může být zle a obzor může být zatemněn, ale přece prosvítají hory rozkošné a světlo svatého města. Bůh počítá se vším a nic je neodloučí od lásky Boží v Kristu Ježíši. Prožívají velká vidění a symboly. Vidí a slyší jako nikdo jiný. Za nejčernějších mraků vidí slunečné pobřeží. Přichází s bohatstvím nových myšlenek. Ostře dělí dobré od zlého, tvoří filozofii dějin. I když lidstvo jde děsnou pouští, přece jde k cíli. Bůh při tom není divákem z dálky, ale zasahuje včas. Mesiáš přijde dovršit spasení spravedlivých. Po bouři soudů se uskuteční království spravedlnosti, míru a pokoje. Aj, nové činím všecko!

Kdo by si mohl přát, aby apokalyptický živel vymizel z knihy knih a křesťanské víry? Jestliže někteří vykladači popustili uzdu fantazii a pobloudili, máme se pravdě o příchodu Páně vyhnout? Copak lidé nepobloudili i v jiných částech Slova? Zjevení je panoráma Ježíšovy slávy. Jan vidí svého Mistra v nebeském majestátu i jako Beránka před trůnem Otce, jak přijímá knihu se sedmi pečetěmi. Sláva Páně zde dosahuje svého vrcholu. Beránek je nejvýmluvnější opora naděje, která nezahanbuje.

Zjevení a jeho výklad.

Nejstarší výklady této knihy se nám nedochovaly, ale z jednotlivých výpovědí je jasno, že prvotní křesťané očekávali brzký příchod Páně a s ním zakončení světa. Opírali se o 1 J 2,18: "Dítky poslední hodina jest, a jakož jste slýchali, že anti-

krist přijíti má, i nyní antikristové mnozí povstali. Odkudž známe, že poslední hodina jest". Pavel v 2 Te 2,3 píše o příchodu Páně: "Nenastane den Páně, až prve přijde odstoupení a zjeven bude člověk hřícha". Církev, která za římských císařů tolik trpěla, viděla svůj obraz ve Zj 13-14 kp. Po tomto pronásledování očekávala tisícileté království a nové nebe, novou zemi. 2 Pt 3,10 - 13.

Za vlády Konstantinovy se zdálo, že počíná tisícileté království. Zrození pacholete ve Zj 12,5 bylo některými ukvapeně vykládáno tak, že žena rodička je církev a císař tím, že přijal křesťanství, byl tím pacholetem. Brzy se však ukázalo, že tomu tak není. Tak se pokoušeli o jiný výklad bez ohledu na souvislost, snažili se jednotlivá vidění ztotožnit se současnými poměry. Tak uplynul starověk a Zj zůstávalo knihou zapečetěnou.

S reformací převládlo ve výkladu Zj pojetí církevně dějinné. Popud k tomu dal sám Luther, když r. 1545 napsal o 13 kpt. "Jsou zde dvě šelmy. Jedna představuje císařství, druhá se dvěma rohy papežství, které se také stalo světskou říší pod leskem jména Kristova. Papež znovuzřídil padlou římskou říši a místo Řeků zde nastolil Germány. Jde zde přece o římskou říši. Řím dal tomuto obrazu ducha i život. Byl zraněn, ale i vyhojen". Výklad celé knihy však Luther nezanechal.

Obě protestantské větve viděly ve Zj celkové dějiny církve. Uplatňovaly názor, že papežský Řím je ona šelma vycházející ze země, nevěstka, Babylon, Antikrist. Proroctví zde však viděno a váženo nebylo. Snad to lze vysvětlit i obavou před blouznivým chiliasmem. /Chiliasmus = učení o tisíciletém království Kristově./

Až J.A. Bengel /1752/ vyzvedl při biblickém poselství proroctví k jeho právu. Jeho předchůdcem byl Ventrigas /1722/, který napsal první teologický komentář ke Zj.

Bengel znovu oživil otázku tisíciletého království. Jím začíná nové období ve výkladu. Ve věci samé však ustrnul na směru reformačním. Pokládal Zj za druh prorocké kroniky, kde všecky události, jak velké, tak malé, byly úzkostlivě zařazeny jedna za druhou. Bengel však vzbudil zájem o Zj. Jeho názor a podceňování sz proroctví jsou slabinou jeho práce.

S racionalismem začal nový výklad a to časově historický. Přesně vzato to nebylo nové, protože racionalizmus položil hlavní události Zj jako stará církev do popisu římského císařství před Konstantinem. Tento souhlas se však týká jen vnější stránky. Svou vnitřní stavbou je časově historický jiného druhu. Všeobecně vychází z toho, že proroctví je v podstatě nemožné. Tato škola má za to, že budoucí události je možné předpovídat, jen když poměry dovolují určité vidění následků. Popírá tedy ducha proroctví. Co prý Jan ve svém životě zkusil, mohlo mu umožnit předpověď o pronásledování říší. Stejně mohl být vnitřně přesvědčen o konečném vítězství evangelia a uskutečnění Boží vlády na zemi. Hlavní oporou tohoto názoru, že vidění Zj se týká římské říše, hledají v kp 17. V ženě, která sedí na 7 pahrbcích. Vidí v ní Řím, který je označován jako město na 7 pahrbcích. Reprezentant tohoto směru je H.M. Mellin ve svých poznámkách k Písmu.

Opačný extrém je ve výkladu eschatologickém, který překládá splnění všech proroctví Zj na konec časů. Jeden z představitelů tohoto směru vidí v císařství, založeném Napoleonem, naplnění proroctví o šelmě, která vystoupila z moře /13,1/. Náleží k němu někteří vynikající teologové, jako Hofmann, L.Godet, Fjelstedt a Quensel.

V polovině minulého století se objevil nový výklad, říšsko dějinný, jehož zástupci jsou Ebrard a Auberlen, později Stockmann /Reichsgeschichtliche Auslegung der Offenbarung/. Podle tohoto směru jedná Zj o dějinném vývoji království Božího na zemi

ode dnů apoštolů až do dokonání nového nebe a nové země. Tento vývoj je označen jako zápas mezi dvěma mocemi, které usilují o vládu nad národy. Na jedné straně zástup vyvolených /14,4/, kteří zvítězili skrze krev Beránka, svědectví, trpělivost a víru /12,11; 13,10/. Tito bojují o Boží vládu na zemi /15,4/. Na druhé straně jsou moci Bohu nepřátelské, kníže světa tohoto /12,3/ a nepřátelské říše /13,1-8/, falešný prorok /13,11-15/ a jeho přívrženci /13,16-17/. Hranice mezi bojujícími byla mezi královstvím světa v pohanské podobě a Božím lidem. Přešla však do církve a rozdělila členy na poskvrněné světem a těmi, kteří mají znamení /7,3/, zachovávají přikázání a mají svědectví Ježíšovo /12,17; 19,10/.

Podle tohoto výkladu obsahuje Zj dějiny lidstva v hlavních rysech. Jedná se nejen o dějiny církve, ale i dějiny politické, sociální a kulturní. Není to však na způsob kroniky se jmény a určením doby. Nedotýká se to ničeho, kromě toho, co souvisí s vývojem království Božího ode dnů apoštolů. Proto i doba, která pro dějiny církve nemá význam, na př. s hlediska vzniku vyznání, je pominuta, stejně jako dějiny velmi významné politicky, ale nic neznamenající pro vývoj království Božího. Naproti tomu si prorocký duch všímá toho, co je v očích světa bezvýznamné, jako modlitební boj v tichu /6,9-11/. Nepřipomíná lidi, ale hnutí a směry, jako na př. vliv islamu, východní církve, vznik reformace. A ovšem je naznačen rozpad staré církve a moderní odkřesťanění.

Mluví se i o ideálním, nebo vnitřně dějinném výkladu. Tento směr uznává oprávnění jiných metod, ale požaduje hlubší pojetí prorockého živlu. Vychází z hlediska, že historie se opakuje, že podobné události se odehrávají v různých dobách a na různých místech. Lidé i užívané prostředky se mění, ale věc trvá. Na př královská moc je táž, ať u divochů nebo v kulturní zemi. Válka je válka, ať se vede šípy nebo jedovatými plyny.

Proroctví prý sbírá různé události a kupí je ne chronologicky, ale ideálně, logicky, jak lidský duch získává přehled nad množstvím podobných příběhů. Podle tohoto směru obsahuje Zj dějiny církve celkově, ale časově neuspořádaně.

Sheppard mluví o Zj jako o nejzanedbávanější knize, Luther ji podceňoval, Kalvín nekomentoval. Je zanedbávána patrně proto, že smysl poselství neleží na povrchu, ale musí být hledán ve viděních. Bylo napsáno mnoho výkladů, ale tak různorodých, že to až zastrašuje. Platí však: Blahoslavený, kdo čte a slyší. Kniha Zj nebyla určena k tomu, aby byla uschována, ale aby byla čtena. Její obsah je pro křesťana důležitý. Nemůže ji docenit. Její studium není věcí jen učenců a odborníků, ale i prostých čtenářů, kterým při pokorném a střízlivém promýšlení se stane zdrojem posily a požehnání.

Zj ukazuje, co se má dít. Vykladači vychází z různých hledisek. Hlavní směry jsou tři: historický, současný a futuristický, do budoucnosti zaměřený.

Historická metoda vykládá Zj tak, že kniha obsahuje dějiny církve i světa od prvního po druhý příchod Páně. Neuspokojuje na př. proto, že zákonem proroctví je, že zvěst platí především současné době. Obsahuje-li však dějiny téměř dvaceti století, jak by ji bylo možno chápat v prvním? Její poselství by bylo nesrozumitelné. Tuto teorii hájí řada učenců, ale jejich názory nejsou shodné. Vládne zde zmatek a nejistota.

Podle preteristické teorie jde ve Zj o současnou tehdejší dobu Janovu. Pak by však neměla co říci nám. Mluví však o příchodu Páně a ten není v minulosti.

Futuristická metoda je pravým opakem předchozí. Podle ní vidění Zj popisuje události, které nastanou v závěrečné době světa. Žijeme v kp 2 a 3. Počínaje 4. kp vše se vztahuje na budoucnost.

Kniha Zj má co činit spíš s věcmi duchovními, než s dějinnými událostmi. Na tuto základní skutečnost nezapomínejme. Dějinné události jsou často obsaženy, ale ne popsány. Jde o Ježíšův příchod a soud. Je zde řeč o válce všeobecně, ne o určité válce. Zabývá se érou křesťanskou a obsahuje zvěst pro každou dobu. Tím její závažnost roste. Vidění nejsou líčením událostí a jejich sledu, jsou spíše souběžná. Jedno vidění sleduje příchod krále králů, druhé je doplňuje z jiného hlediska.

Zj je psáno symbolickou řečí. Když tam čteme o stromech, hvězdách, kobylkách a j., pak jde o to, porozumět symbolům. Tak se dovídáme, že hvězda znamená anděla sboru, svícen sbor. I čísla jsou symboly. Proto bude dobře, když si významu čísel ve Zj trochu povšimneme.

Někdo si může pomyslet, že jde o hračkářství, ale milovník Slova a zvlášť prorockého slova,tuší, že je to důležité.

Ve Zj Janově se setkáváme především s číslem 7. 7 plamenů hoří kolem trůnu, 7 duchů Božích, 7 zlatých svícnů, mezi nimiž se prochází Syn člověka. Znamenají 7 sborů, kterým měl nejprve být dodán opis Zj. 7 hvězd drží Pán ve své pravici, andělé, poslové a správci 7 sborů, 7 rohů, 7 očí je patrno u Beránka zabitého, který stojí před trůnem a má v ruce knihu se 7 pečetěmi. 7 trub nakonec ohlašuje vylití 7 koflíků hněvu. Číslo 7 je ve Zj velmi časté.

Symbolický význam čísla 7 pochopíme, když si ujasníme, že je to číslo svaté, protože je spojením čísel 3 a 4. 3 je číslo Boží /3 osoby/ a 4 je číslo světa. 4 světové strany, tak jako 4 cherubové reprezentují tvorstvo světa. Spojení a obecenství s Bohem je podstata skutečné svatosti, tak jako odloučení od Boha je příčinou nesvatého. Věc určená pro službu Bohu je svatá, co nestojí ve službě,je nesvaté. 7 je signatura spojení Boha a světa.

Užijme tento postup na vše, co ve Zj je ve spojení s číslicí 7. Duch Boží je v podobě 7 plamenů a tím se presentuje jako svatý Duch. Již Izaiáš mluví o 7 násobném Duchu Božím, který měl spočinout na Kristu. Jan uvádí 7 Duchů Božích, vyslaných po vší zemi. 7 rohů Beránka znamená svatou moc Ježíšovu, o které On sám řekl:"Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi".

Když pak andělé, služebníci i sbory nám jsou představováni v podobě 7 hvězd v ruce Páně, pak to znamená, že mají být svatí, zasvěcení službě Páně. Jsou hvězdami, protože mají svítit životem a osvěcovat sbor svým učením. Ten, kdo vpravdě káže, učí a dbá o dílo, je v Božích očích svítící hvězdou. Hvězdy však spočívají v rukou Ježíše, který je drží a chrání. Ale Pán Bůh je může i odhodit, když svůj úkol plní nevěrně.

Když i poslední soudy, které nastanou při příští Páně, jsou nám kresleny v podobě 7 pečetí, 7 zatroubení a 7 misek hněvu, pak to znamená, že jde o Boží soudy, spravedlivou odplatu všemohoucího. Zatroubení jsou poslední výzvou k pokání a pak se nad tvrdošíjnými rozlejí koflíky hněvu.

Číslo 7 jde celou knihou Zj a vede nás k poznání, že tato kniha není dílem člověka, ale je knihou svatou.

Polovina ze 7 je 3 a půl. Je tu spojení, ale je to číslo, které je ve spojení s Antikristem. Čas jeho vlády je 3 a půl roku. Je udáván i v měsících /42/ i ve dnech /1260/.

Proč je tomu tak? Pravděpodobně proto, že je to zlomená 7. 7 - svaté číslo, zlomená 7 je 3 a půl - číslo nesvaté, číslo toho, kdo se vědomě postaví proti Bohu a je nepřítelem Krista, antikristem.

Naskýtá se otázka, je-li toto číslo jen symbolické, nebo má být chápáno jako obraz skutečnosti? Bude Antikrist vládnout skutečně 3 a půl roku? Není důvod to popírat. Jako číslo 7 není jen symbolické, ale musí být bráno i jako skutečnost, tak musí-

me přijmout i číslo 3 a půl. Je to podepřeno i tím, že doba je vyjádřena i jako 42 měsíců i jako 1260 dní. Tím je nám řečeno, jak dlouhý bude čas Antikrista, že to nebude ani o den déle. To znamená pro Boží lid potěšení. Potvrzuje to i analogie dějin, protože i pronásledování za Antiocha Epifana předpověděl Daniel také na 3 a půl roku a dějiny nám říkají, že to tak skutečně bylo. Tak to bude i s Antikristovým pronásledováním na konci doby.

Při výkladu čísel je na místě veliká opatrnost. Vykládat beze všeho, že dny znamenají roky, není správné.

Od čísla 3 a půl, určujícího délku antikristovského soužení, se obrátíme k číslu, které v sobě skrývá jméno Antikrista, totiž 666. Je o něm řečeno: "Zde je moudrost. Kdo má rozum, sečti počet té šelmy" /13,18/. Jak správné je upozornění, že k výkladu toho jména je třeba moudrosti. Nemůžeme se zdržovat vypočítáváním pokusů o rozřešení tohoto čísla. Bengel myslil na léta, ale je to jméno, odvozené z čísla. Počítalo se s hodnotami jednotlivých čísel. I v řečtině mají písmena i číselné hodnoty. Musíme mít tabulku číselných hodnot písmen. Antikrist bude mít řecké jméno. Musí to být jméno člověka, ne nějakého systému, jako na př. papežství. Je to číslo člověka.

Jan chce říci, že až se objeví Antikrist, bude mít jméno, které samo o sobě není tak důležité, ale kdo je moudrý, sečti číslo jména. Součet bude 666. Moudří poznají, že přišel čas. Pak bude poznán, ale je nutno čekat.

Zajímavé je vypočítat jméno Ježíše. J = 10, e = 8, s = 200, u = 470. Součet je 888 - číslo Krista. 8.den/po sobotě/ byl vzkříšen, stejně 8.den byl vylit Duch sv.

Jméno Antikrista je celkem 666 - číslo člověka bez Boha. Člověka stvořeného 6.den, v pátek, den, kdy Spasitel byl ukřižován. Nejvhodnější číslo pro nepřítele Boha i Ježíše Krista.

Přicházíme k líbeznému číslu, které má ve Zj velký význam. Žel, že je také jablkem sváru mezi lidmi. Číslo 1000 znamená trvání Království Kristova před stvořením nové země a nového nebe. Je to číslo symbolické, nebo je máme brát doslovně? Mnozí je pojímají symbolicky. 10 znamená dokonalost, je to zakončení číselné řady od 1 do 10, jako je počet prstů na rukách i nohách. Bůh dal 10 přikázání, svůj zákon a tím je naznačeno cosi dokonalého, celek. 1000 je 10 krát 10 krát 10. Představuje něco dokonalého, tisícileté království plné vítězství pravdy a spravedlnosti na této zemi, dokonalou vládu Ježíše a jeho lidu na světě, kde má nyní moc satan a jeho lid.

Jak dlouho potrvá toto království?Vyskytlo se i mínění, že toto království značí jen dobu vzetí lidu Božího k Pánu, když sestoupí v oblacích. Toto vzetí k Pánu je vlastně to dokonalé vítězství církve Páně. Nemyslím však, že bychom s tím mohli souhlasit. Je-li psáno, že anděl svázal draka, aby nesvodil národy, až by se vyplnilo 1000 let a lid jeho s ním kraloval 1000 let, kdy ještě mrtví neožili, až by se vyplnilo 1000 let, pak bude satan rozvázán, propuštěn z vězení a svede Goga i Magoga. Byl by to názor příliš lehkomyslný.

Co nám brání přijímat 1000leté království jako skutečnost? Co nás opravňuje k pochybnostem? Jako jsme přijali 3 a půl roku a 1260 za skutečně tolik dní, tak i těchto 1000 let přijímáme za skutečných 1000 let, kdy se má uskutečnit vláda našeho Pána a jeho lidu. Přijímáme za pravděpodobné, že po 6000 letech bojů a práce přijde tisíciletí odpočinutí a míru. Období pravdy a spravedlnosti. Tak nepřijímáme čísla ve Zj jen symbolicky, ale také jako čísla s reálným významem.

Nakonec si musíme všimnout ještě většího čísla, totiž čísla 144.000. V 7. a 14. kap. čteme o 144.000 znamenaných na čelech a pocházejících z pokolení izraelských.

Kdo jsou tito znamenaní, označení jako Boží majetek? Jsou

sekty, které o sobě tvrdí, že oni jsou ti znamenaní, že byli znamenáni olejem. Ale zde jsou výslovně jmenována izraelská pokolení. Vedle toho čteme o zástupu ze všech národů, lidí a jazyků, který by nikdo nemohl sečíst.

Z každého izraelského pokolení je jich uvedeno 12.000. Je to lid smlouvy, kterému bude dodržen slib. 12 pokolení krát 12.000 je 144.000. Ježíš si také vyvolil 12 apoštolů, základ lidu nové smlouvy. Vrchní Jeruzalém má rozsah 12.000 honů, bude zbudován na 12 základech se jmény apoštolů Beránkových.

Při číslech ve Zj si uvědomujeme symbolický i historický význam. Čistě symbolický výklad by byl planý a čistě historický by nám uzavřel pohled do Boží moudrosti, která je v číslech uložena. Pojímáme-li však čísla současně i symbolicky i historicky, žasneme nad předivnou moudrostí Boží a přemáhá nás pocit, že Bůh to nejen činí, ale že to činí dobře, v pravý čas a ve správném souladu. Tak se máme na čísla dívat, i když se nám v první chvíli jeví jako nevzdělavatelná. Jsme-li však ve spojení s Pánem, pak nadšeně zvoláme: Ó hlubokosti, moudrosti požehnání Božího. Jemu buď sláva na věčnost.

Eschatologie

Kniha Zj nás uvádí k důležitému odvětví křesťanské věrouky, k eschatologii, nauce o konečných věcech království Božího. V husitství a české reformaci vůbec náleží eschatologie k podstatným rysům /A.Molnár/. Postavila se proti porušenému křesťanství především pro svoji naději v přicházejícího Krista. Na tohoto Krista, který přijde jako soudce, zesvětštělá církev zapomněla. Nic pro ni neznamenalo základní svědectví Písma. Milíč z Kroměříže, otec české reformace, vytvořil v polovině XIV. stol. základy eschatologické údernosti. Husitství šlo ve znamení naděje počítající se skutečností Božích slibů, které byly církvi

dány. Milíč napsal svůj spisek o Antikristu v žaláři inkvizice v Římě. Vytýčil vztah novozákonní zvěsti o Antikristu a příštím příchodu Krista v slávě. To mu bylo silnou pobídkou k doporučování kázání evangelia. Usuzoval z toho na důležitost zvěsti milosti.

Dokonce dokazoval, že příchod Antikristův již nastal, ale na svých vývodech nijak netrval, ani nespojoval Antikrista s některou postavou tehdejška. Tušil však, že je z kleru. Připravoval se vybudovat Jeruzalém, středisko kajících žen a kazatelskou školu. Vyzýval k upřímnému následování Krista, mluvil o zesvětštělé církvi, která neujde babylonské zkáze.

Přední zastánci církve byli silně proti němu. Zemřel v Avignonu v červnu 1374. Tam tehdy sídlil papež. Milíčův žák Matěj z Janova, který zemřel 1393, byl skutečný biblický teolog. Zaujala ho potřeba návratu k opravdovému následování Krista. Jeho Regule Starého i Nového zákona bylo dílo na tehdejší dobu znamenité. Církev se má vrátit, odkud vypadla. Doporučuje skutečné evangelium a ukazuje na eschaton. Antikrist je pro něj souhrnný pojem, je to falešný křesťan, nepravá církev. I Tomáš ze Štítného, původce českého bohosloveckého názvosloví, mluví o eschatologii. Hus zdůrazňoval spíš dílo Krista inkarnovaného, než zmrtvýchvstalého. Ale ve spisu o církvi mluví o Antikristu, kterého ztotožňuje s nehodným papežem. Silnější eschatologický tón se u něho projevil při rozhodování před hrdinným nástupem cesty do Kostnice. Píše pak pražanům, že se přibližuje příští Páně s konečným soudem.

Jeho nástupce na kazatelně v Betlémě uvědoměle pokračoval v biblickém myšlení Janově. Zůstala po něm sbírka 490 kázání na knihu Zjevení, což je jasné svědectví o jeho poměru ke Kristu i k myšlenkám této knihy.

Samozřejmě, že vždycky byli také takoví, co se snažili vypočítat dobu příchodu Páně. Ale všechny výpočty zklamaly. Jak

také vypočítat den, který Otec v moci své položil a o němž neví ani Syn? Je třeba pozornosti uctivé a ukázněné, aby se nepřešlo v blouznilství, ač se ukázalo, že mnohé pomluvy o něm byly přehnané. Tábor je středem husitství. Je na něm patrno osvobození od scholastické dogmatické tradice. Nejvyšší autoritou teologickou je Písmo. Jestliže se Písmo pootvírá církvi dnes, můžeme počítat s tím, že se dootevře zítra. Sklání se bezvýhradně před Písmem a nechce předčasně vyslovovat, co není plně podepřeno Písmem. Ví o eschatologických mezích.

Eschatologie dávala táborským bohoslovcům odvahu k ostré kritice tehdejší církve, ale také k sebekritice, jak je zřejmo z díla Mikuláše z Pelhřimova, jehož výklad Zj otvírá široké rozhledy ekumenické. Ani postupem času neopustila táborské bohoslovce eschatologická rozhodnost výrazu. Mezinárodní význam měla řeč Angličana Petra Paine, husity, kterou proslovil v Bratislavě ke králi Zikmundovi. Také Prokop Veliký založil svou řeč na koncilu basilejském zřetelně eschatologicky. Dozvukem husitské revoluce, zbavené mocenského postavení, je Jednota českých bratří. Její eschatologie chce být užitím nauky o Kristu na církev v dějinách. Pro Petra Chelčického je blouznivý chiliasmus nebezpečím a nedobrou odchylkou od zdravé biblické eschatologie. Drží naději o věcech věčnosti, kterých máme čekati majíce "vieru živu". Tato naděje je pramenem činorodého rozhodování. Z eschatologické linie spasitelného činu Kristova se rozšiřuje věřícímu jasný výhled.

Představa Antikrista měla u bratří funkci temného pozadí, před kterým jasněji vystupoval eschatologický úkol živé církve. Na rozdíl od Augustany, která nemá jediného eschatologického článku, má bratrské vyznání slovo o sedění Krista na pravici Otce a v tom je vyjádřena opora naděje církve. Vyjadřuje očekávání, mluví o příchodu Páně. Dívá se na svět perspektivou escha-

tologie.

Také u Komenského je živé eschatologické očekávání. Je u něho touha po dovršení spásy a pak očekávání druhého příchodu v slávě a moci, příchodu, který bude mít kosmický dosah. Je zajedno s br. Lukášem. Komenský vytýká reformačním bohoslovcům, že se příliš zaměřili na problém víry a života a odsunuli eschaton do pozadí. Nepřehlédnout eschatologii patří k požadavkům správné exegese Písma, která dbá celistvosti svého předmětu /Všenáprava/. Uvádí, že pomíjení eschatologické zvěsti vede k duchovní lhostejnosti, uspávání duchovního života a zradě vyznavačství. Komenský učí, že zdravý chiliasmus udržuje v církvi poznání o skutečnosti zaslíbeného království a přináší naději na nápravu stvořeného světa novým stvořením. Správný chiliasmus je pravým křesťanstvím. Tak mluví kmet blížící se k osmdesátce. A má za sebou myslitele současné, ale i církevní otce Papiase, Justina, Tertuliana, Jeronyma a Augustina. Z předreformačních Joachima de Fioris, Brigitu Švédskou, Husa, Savonarolu, Osiandra a j. Komenský tím naznačil, že chiliastická víra není něčím novým /Lux in tenebris/. Chápal ji jako vážné myšlenkové dotažení novozákonní zvěsti. Kristus se blíží a je třeba jej následovat a hledat mír mezi národy, třídami, ale i mezi těmi, kteří si mají být bližními.

Zásady výkladu

Skutečný titul knihy by neměl být Zjevení Jana Teologa, ale Zjevení Ježíše Krista. Dal mu je Bůh - Ježíš sám od sebe nemluvil /J 12,49/. Týž výraz nacházíme u Pavla, když mluví o zjevení spravedlivého soudu Božího /Ř 2,5/, o touze stvoření po zjevení synů Božích /Ř 8,19/. Pavel přijal evangelium skrze zjevení Ježíše Krista /Ga 1,12/, zmiňuje se o zjeveních Páně /2 K 12,1/. Rozumí se tím, že něco skrytého je odha-

leno. Ne lidským důvtipem, ale zásahem vyššího světa.

Janovi bylo odhaleno, co má význam pro Boží království. Jsou mu ukázány ne všechny zevní děje, ale vnitřní, duchovní události, mocnosti a směry. Celá období dějinného vývoje, která se jen povrchně týkají království Božího, jsou vypuštěna, nebo jen naznačena, kdežto jiným je věnována větší pozornost. Není zde zmínky o určitých osobách, i když podle lidského soudu jsou významné. Je zde kreslen zápas ideí, ne příležitostných bojovníků.

Biblické proroctví bývá dějinně navázáno na současnost. Vede to někdy až k výbuchu nadšení /Ž 110/. Je-li současnost zlá, má proroctví jiný obsah, třeba zaslíbení, které se týká současné potřeby, ale naplňuje se až v budoucnosti, na př.: "Aj panna počne a porodí syna a nazveš jméno jeho Immanuel". /Iz 7,14/ Kdyby tento slib měl mít význam pro současnost, jako znamení pomoci v nebezpečí války, byl by se musel naplnit brzy. Podle Mt 1,22-23 však víme, že byl zaslíbením Mesiáše.

I Janova prorocká vidění navazovala na skutečný tehdejší stav církve, jak je naznačen v listech 7 sborům. Vyšel od toho, co bylo a ukazuje, co se bude dít potom /1,19/. Jedná se o boj mezi královstvím Božím a mocí světa, mezi idejemi shůry a zdola. Mluvívá se o vývoji, ten je však možný v dobrém i zlém. Vývoj je dobrý jen tehdy, když je pod vlivem Ducha. Vývoj bez Boha vede do Babylona.

Kulturní boj je ve Zj líčen viděními a obrazy, které nelze vykládat doslovně. Často se cesta ukáže až v souvislosti. V 6,13 čteme o zlomení šesté pečeti, kdy hvězdy padaly s nebe jako nezralé fíky při vichřici. To by znamenalo katastrofu vesmíru a přerušení jakéhokoli vývoje. Výklad, že se jedná o shluk meteorů, nestačí. V 16,12 čteme, že šestý anděl vylil svůj koflík na Eufrat, aby byla připravena cesta králů od východu. To

nemůžeme brát doslovně. Copak by ti králové neměli dost technických prostředků, aby se dostali přes řeku? Tím ovšem nepopíráme souvislost mezi obrazem a skutečností, mezi světem přírody, z něhož jsou obrazy vybírány a světem ducha s jeho projevy. Myslíme, že je vhodné snažit se vykládat fyzické věci, přírodu i zeměpisná určení, o nichž je ve viděních řeč, jako obrazy a symboly duchovních skutečností. Takový výklad se opírá o Ježíšův způsob učení, kde často užíval obrazů z přírody i světa člověka. Je to plně biblický způsob pozorování. Tak u Daniele máme vidění světových říší pod obrazy šelem a to je jistě výmluvný obraz starých i nových říší světa. To nám ukazují dějiny. Pod tímto obrazem viděl i Jan mocnost, která bojuje proti přicházejícímu království. Viděl i Ježíše, ale ne v postavě člověka, uzřel ho jako Beránka /5,6/.

Vidění nelze tudíž vykládat doslovně, na př. zatmění slunce /6,12; 8,12/. Není to zatmění ve smyslu astronomickém. Stejně zemětřesení /6,12; 11,13/ neznamená, že se země skutečně třese. Kde najdeme klíč k tomuto šifrovanému poselství? Odpověď je nasnadě a plně souhlasí s protestantskou zásadou vykládat Písmo Písmem. Zde máme hledat vysvětlení, co znamenají obrazy ve Zj. Snažíme se najít týž nebo podobný obraz jinde v Bibli vyložený a pokusíme se o srovnání. Tak v 13,1 je řeč o šelmě vystupující z moře a v 13,11 o jiné vystupující ze země. V biblickém poselství je moře obrazem neklidného bouření lidstva. Moře a země jsou v jistém smyslu protivy. Země může být symbolem jisté stability, pevnosti, kterou zákon a právo dává lidstvu. Co může v obrazné řeči znamenat zemětřesení, než to, že státy jsou zbaveny zákona a práva, že vládne násilí.

Někdy nejsou biblické obrazy dost zřetelné. Tu se uchýlíme k orientální představivosti. Na př. velké znamení na nebi, žena oděná sluncem, s měsícem pod nohama a věncem hvězd kolem hla-

vy /12,1/. Takový obraz jinde v Bibli není, ale v orientální mluvě není neznámý. Jen se musíme co nejpřísněji držet biblického ducha. V žádném případě se neodchylujme od Písem.

Tato malá kniha není skrývání, ale zjevení. Pro mnohé to však je kniha zapečetěná, takže se jí až bojí. Bengel napsal: "Jeden má porozumění Písmu za nemožné, jiný za nepotřebné, třetí za nebezpečné, čtvrtý za něco, co ne jemu samému, ale komusi jinému přísluší. Tím se stává, že Pánu Ježíši, který nám chce dát tak krásná a vždy nová naučení, utíkáme za školu."

Zjevení znamená odhalení, odkrytí. Je určeno služebníkům, aby zvěděli, co se bude díti potom. Čtení a rozvažování této knihy není neužitečné, platí: Blahoslavený kdo čte a slyší slova proroctví tohoto. Je tedy dobré je číst, i když světské smýšlení tvrdí opak. Bengel k tomu ironicky poznamenává: "Můj Pane, Tys dal Janovi Zj. Nám však ostatní slovo v evangeliích a epištolách a také některá jadrná vyjádření ve Zj. Ale za ostatní ti děkuji v pokoře a rozšafnosti. Naučil jsem se už tolik, snad víc, než mi přináleží a mohlo by mě to vést k všetečnosti a domýšlivosti, kdybych chtěl všemu rozumět, co Zj předkládá. Blahoslaví poslušné čtenáře, ale já jsem již beztoho blahoslaven. Mám závažnější věci na mysli, prosím tě, omluv mne."

Zj bylo nazváno korunou Bible a to nejen proto, že je to poslední kniha korunující celek. Bez této knihy by chybělo vyvrcholení, které je obsahem živé naděje. Bible, která by končila třeba apoštolským listem, by končila vzdor svému bohatství jaksi všedně. Co však je z Boha, nemůže skončit všedně ani v časnosti, ale musí být zakotveno na druhé straně nebeského odpuštění.

Tuto úlohu Zj plní. Je korunou Bible ne proto, že ji uzavírá, ale proto, že nám na konci Bible otvírá nejkrásnější výhled. Předmětem celé Bible je spasení v Ježíši Kristu a ve Zj se setkáváme se Spasitelem, který přichází, aby uvedl svou církev do slávy a dovršil své dílo spásy. Jsou zde sliby, příprava i oče-

kávání. V evangeliích vidíme Ježíše v jeho ponížení. Slyšíme jeho slova, vidíme činy, život, smrt i vzkříšení. Ve Skutcích a epištolách máme Ježíše zmrtvýchvstalého, oslaveného, jak přebývá v srdcích věřících. Ve Zj ho spatřujeme v slávě a moci v konečném vyvrcholení jeho díla, kdy se s nesčíslnými dělí o kořist a zakládá to své vytoužené království ve světě.

Ve Zj vidíme velké linie světového zápasu, který končí slavným Ježíšovým vítězstvím. Poslední dvě kapitoly to uzavírají. Nové nebe, nová země. První a poslední kapitoly Bible si podávají ruce nad tisíciletým zjevením a skončením díla spásy. Boží ruka uzavřela NZ závěrečným kamenem. I to svědčí o jednotě Písma a jeho božském původu. Zj je korunou Bible, kterou Bůh lásky a pokoje korunoval knihu života.

Zj je korunou Bible nejen pro slávu svého obsahu, ale i pro obtíže výkladu. Tyto obtíže spočívají v její zvláštní obrazné řeči, v apokalyptických obrazech. Doslovně brány by neměly smyslu. Ale tyto obrazy nejsou Janovým výmyslem, byly mu dány. Proč ta řeč v obrazech?

Především pro sám předmět. Smysl Janových vidění je víc než kdekoli jinde v NZ v neviditelném světě, který působí skrytě v boji církve, který se však jednou projeví. Jde-li o tento jiný svět, pak obrazy jsou jedinou řečí, které je možno použít. Proto bylo třeba použít obrazů a symbolů až po nejzazší mez, abychom měli alespoň tušení o tom, co oko nevidělo a ucho neslyšelo. Proto musel Jan podlehnout vytržení, extazi, aby mohl přijmout vidění v obrazech, které kladou nárok na veškerou schopnost postřehu. Pisatel Zj podtrhuje to přibližné v určitých výrazech. Za viděným je jisté tajemství /1,20; 17,5-7/. V jistém smyslu zde zůstane vždycky něco nevysloveného /11,8/. Některé části jsou vyjádřeny jen přirovnáním /9,7-10/. Je to asi na 25 místech. Cel-

kem vzato si asi musíme přiznat, že obrazy, vzdor smělosti, nekryjí plně onu vyšší skutečnost.

Užití řeči obrazů mělo i jinou stránku. Politicky tato kniha budila podezření. Zabývá se do značné míry aktuálními poměry státní moci a zbožněním císařů. Proto bylo třeba, aby tato kniha byla pro ty, kteří stáli mimo, zapečetěná.

A konečně tato tajemná řeč souhlasí nejlépe s předmětem knihy. Nám se snadno řekne, že když nám Bůh chce zjevit něco z budoucích událostí, proč tak neučiní přímo? Proč v takových tajemných obrazech? Máme však vidět, že věc je v souvislosti s úmyslem jeho Zj. Ten není k tomu, aby byla ukojena zvědavost. V posledním verši je řečeno: "Tak praví ten, kterýž svědectví vydal o těchto věcech: Jistě přijdu brzo. Amen. Přijdiž tedy, Pane Ježíši." /22,20/ Vidění má budit naději. Zj bylo napsáno, když se v prvotní církvi už ztrácela ta žhavá naděje jeho příchodu. Církev prožívala stav podobenství o ženichu, který prodlel s příchodem. To vedlo k dřímotě. Apokalyptická forma má význam. Kdy je posádka lodi nejbdělejší? Při mlze. A tak je tomu i v církvi. I tyto nezřetelné, mlhavé formy mají přispět k probouzení církve a udržovat ji v bdění.

Apokalyptické obrazy mají podobnou vychovatelskou úlohu, jako paradoxy v řečech Mistra /Mt 16,25/. Zastavují nás, nutí k přemýšlení a přispívají k rozvoji úsudku. Proto i poukaz k rozumu /13,18/. Prací s tím, co je nám nejasné, se udržujeme ve stavu bdělosti i naděje. Záhady mají pokolení za pokolením nutit promýšlet tuto knihu znovu. Jestliže je církev k této knize lhostejná, chopí se jí tím horlivěji blouznivci. Bengel napsal: "Všechny knihy Písma jsou vdechnuty Duchem svatým, ale žádná s takovým důrazem."

Tajemné apokalyptické obrazy jsou tedy nutné vzhledem k předmětu, vzhledem k tehdejším politickým poměrům i z důvodu Božího

úmyslu s viděními. Tato řeč má své kořeny v SZ, zvlášť u Ezechiele a Daniele. V době narození Páně vznikla zvláštní apokalyptická literatura, jako Enoch, Baruch, Doplňky Ezdráše a j. Jejich obrazné vyjadřování vyhovuje lépe duši orientálců, zvláště semitů, než strohý způsob myšlení západu.

Obrazový materiál je zde, ale Bůh do něho musí vdechnout život, aby mohl být užit ve službě porozumění. Jana vypudila nenávist na pustý Patmos. Bůh však ve své prozřetelnosti toho užil jako dovolené, při které Jan mohl v klidu přijímat vidění. Zj je spřízněno s židovskými apokalypsami pokud jde o formu, ale je dítětem jiného ducha. Židovské apokalypsy jsou divoké smyšlenky, lidská fantazie. Janovo Zj je paprsek světla od Boha na to, co přijde. Tento oheň není cizím ohněm na oltáři. Poselství tohoto spisu nese zřetelnou pečeť jména Pána Ježíše na svém čele. To je zřejmé těm, kdo jsou ochotni dát se vést Duchem Páně.

Jak překonáme obtíže výkladu? Jaké prostředky máme, abychom vnikli do skrytých pokladů Písma? Je nutná jistá rezignace, jinak by se výsledek snadno projevil v čiré fantazii, místo v biblickém výkladu. Luther správně řekl, že mnozí z vlastní hlavy přinesli ze Zj různé bláznivé věci. A je to bolestná pravda. Výklady Zj byly dlouho skládkou zvláštních nápadů, komorou dobře míněných tvrzení, divokou alegorizací a sektářským koníčkem. Nic bychom nezískali malováním našich domyslů nad obrazy od Boha. Je třeba pokorné bdělosti, abychom se nedali svést obrazotvorností. Naše vědění je jen z částky /1 K 13,9/. To platí ve všech oborech poznání a vědění, ale zde zvlášť. Mnohé se nám objasní, až naplnění bude přede dveřmi. To však neznamená, že bychom tuto knihu měli odložit až do poslední doby. V jistém smyslu je vždycky "blízko čas" /22,10/. Čím větší bdělost, tím jasnější vidění.

I když se musíme spokojit jen částkou, i když nám zůstane leccos nezodpověděno, zbývá nám otázka, jak dalece je možno po-

chopit smysl této knihy.

Odpověď je nasnadě. Dvě cesty vedou ke každému biblickému výkladu. Připravit mysl a vžít se do poměrů, ze kterých kniha vzešla. Je nutné být připraven duchovně, protože vše, co má svůj zdroj v Duchu sv., je možno chápat jen s pomocí tohoto Ducha. Má být rozhojněna láska a ta je ovocem Ducha. Jan plakal, když nebylo, kdo by otevřel pečeti knihy /5,4/ . Ty slzy svědčí o horlivé touze spatřit, co poslední věci přináší pro slávu Ježíše. Studený, kritický rozum spíš porozumění zakrývá a navíc snadno zbloudí při hlubokomyslných pokusech o výklad. Přicházíme-li však se srdcem vřelým a pokornou prosbou, pak záclona s tajemných obrazů zvolna spadává. I když nerozumíme plně a všemu, přece býváme obohaceni chápáním toho podstatného.

Zj je kniha prorocká, jak čteme zřetelně /1,3; 22,18/. Musí být vykládána v souhlasu s proroctvími SZ. Každé proroctví vyrůstá z určitých historických poměrů za doby proroka, zasahuje však daleko dopředu. Jan byl na Patmu ve vyhnanství. /Patmos je ostrov v Egejském moři, asi 100 km od břehů Malé Asie/. Vyhnanci často museli trdě pracovat v dolech nebo lomech. NaPatmu však nic takového nebylo. Bůh ve své prozřetelnosti zařídil věc tak, aby starý již apoštol mohl v klidu přijímat vidění a napsat, co viděl a slyšel. Měl možnost o samotě vzpomínat na slova Mistra, mohl uvažovat. V jeho srdci s obnovenou silou rostla touha po příchodu Páně. Promýšlel proroctví SZ, z nichž mnohá ještě nebyla naplněna. Prorocké spisy, mocné divadlo na skalnatém ostrově, daleké obzory - to bylo prostředí, v kterém mu Pán dal vidění budoucnosti. Byla to moc Ducha, která způsobila vynoření tajemných obrazů před zraky apoštola, vidění, která z apoštola lásky učinila hlasatele naděje.

To je důvod, proč Zj má více ráz SZ než evangelijní a to jak v obrazech, tak i ve vyjadřování. Působily na to i jiné okol-

nosti. Před vyhnanstvím žil Jan v Efezu, pod helenistickým vlivem. Ale tento vliv byl odvát. Také stáří budí k životu spíš vlivy dětství a mládí. A vytržení mysli, extaze, přivádí k životu i to, co dlouho odpočívalo v hlubinách podvědomí.

Při výkladu nám proto velice pomůže důkladná známost proroctví SZ. Ze 404 veršů Zj jich 278 obsahuje náznaky SZ. Nejde o náhodné ozvěny, ani o řemeslnou mozaiku. Biblický materiál zformoval tvůrčí duch slova: "Aj! Nové činím všecko!" /21,5/. Známé prorocké výpovědi jsou roztaveny a přelity v svatém Božím kadlubu.

Pro koho bylo Zj napsáno? Rozkaz zněl napsat to 7 sborům maloasijským: Efezu, Smyrně, Pergamu, Tyatiře, Sardám, Filadelfii a Laodicei. To byli první adresáti. Ale Janovo poselství platilo a platí křesťanům všech dob. To bylo jasné i Janovi /2,7; 22,18/. Uvedené církve však byly prvními čtenáři. Všechny tyto sbory ležely na velké římské silnici asijské provincie. Rozšíření však bylo dobře možné. Tyto církve byly v soužení jako Jan /1,9/. Potřebovaly povzbuzení a potěšení poselstvím Zj.

Zatím boj církve proti světu nabyl jiné tvářnosti. Od začátku tu byla fronta proti židovstvu a pohanstvu. Zhruba lze říci, že boj židovství s křesťanstvím se odráží v evangeliích, kdežto ve Zj vidíme konflikt s pohanstvím. Ve Skutcích a epištolách je obojí. Tím, že Židé zavrhli Mesiáše, bylo evangelium směrováno k pohanům. Nenávist Židů se zkázou Jeruzaléma neskončila, ale trvala i v rozptýlení. Židé byli pod vyjímečnými zákony, byli loajální k pohanské vrchnosti a dokazovali to zrazováním křesťanů.

Křesťané se postupně dostali do sporu se státní mocí. Od začátku tomu tak nebylo a byli poddáni vrchnosti /Ř 13,1; 1 Pt 2,13 -17/. Ke konfliktu došlo stupňováním nároku, aby byl císař uctíván jako bůh. Egypťané a Peršané od nepaměti uctívali své vládce jako bohy. Filip a Alexandr Macedonští převzali tento obyčej. U Antiocha Epifana toto zbožnění dosáhlo vrcholu. Římští prokonsu-

lové se na východě setkali s tímto uctíváním vládců a politicky toho využili. Už Julius Caesar dal na svou sochu vyrýt slova: Deo invicto, Neporaženému bohu. Pro Řím bylo toto uctívání politickou potřebou.

Ovládal mnoho národů, které neměly nic společného. Ani dějiny, ani řeč, ani náboženství. Všechno bylo drženo pohromadě jen brutální mocí. Proto zbožnění císaře bylo zákonem. Všichni byli povinni uctít císaře kadidlem před jeho obrazem a to zvlášť za Domitiana. A zde museli křesťané říci své ne. Když si císař přivlastňoval, co patřilo Bohu, nebylo volby.

Zj přišlo v době, kdy království Boží a slovo pravdy se střetlo s říší světa a její brutalitou a rouhavým sebezbožněním císařů. Všechna dřívější pronásledování byla spíš lokální a příležitostná. Nyní se však poměr zostřil. A co Jan napsal, to bylo potěšením Ježíšových následovníků v jeho době, ale stejně to platí pro Boží lid v každé době a to až do doby Antikrista.

Kapitola 1.
Zjevení, jeho původ a účel.

V prvních verších /1,1-3/ je úvod, prolog, který v jistém směru odpovídá úvodu Janova evangelia. Zj je pro mnohé knihou zapečetěnou, ale zjevení znamená odhalení. Pán ji dal, aby svým služebníkům ukázal, které věci se mají díti brzy. Její četba přináší mnohý užitek: "Blahoslavený kdo čte i ti, kdo slyší slova proroctví tohoto". Cílem knihy je odhalit to, co lidský důvtip nemůže proniknout. Jde tu o nebeské věci /J 3,12/. Poznání, odhalení těchto věcí nám musí být darováno shůry.

Sděluje nám, co se má dít brzo. Je to především příchod Pána Ježíše, aby přemohl Antikrista a ujal se vlády v jemu připraveném království. Přinese napravení všech věcí a poměrů. O jeho příchodu svědčí v NZ na 300 míst, která ho zaslibují.

V 22,20 čteme: "Aj! Přijdu brzo!" Možná v tomto brzo je obsa-

ženo něco z netrpělivosti naděje. Živá naděje je založena na Bohu a měří bezděčně jeho čas měřítkem věčnosti. A tam jsou tisíciletí krátká. /Ž 90,4; 2 Pt 3,8/. Také odpověď mučedníkům /6,11/ dává tušit, že i v tomto "brzo", které zní celou knihou, je jistý odklad. Napřed se ještě mnohé musí naplnit.

Zj má svůj původ v Otci, který je svěřil svému Synu. Otec syna vyučuje /J 5,19; 7,16; 8,28; 8,38; 12,49/. Ježíš pak poslal Zj prostřednictvím anděla Janovi. Andělé jsou služební duchové, poslové těm, kdo přijali spasení. Zj je tedy sprostředkováno andělem stejně jako zákon /Ga 3,19/. S andělem se ve Zj často setkáváme /1,10; 4,1; 17,1/. Nemáme včak jasnou představu o jeho funkci i jejím způsobu. Vidíme tu čtyři stupně: Otec, Syn, anděl, Jan. A Jan je předává dál služebníkům Kristovým.Tato složitá cesta v nás má vzbudit silný dojem o původu knihy. Co Jan sděluje, má Boží pečeť skutečného proroctví.

Nevíme, jak Otec dal zjevení svému Synu a jak je Pán předal andělu, je však řečeno, že je anděl sdělil Janovi. Jan často připomíná slovo svědectví. Obsah knihy označuje jako Boží slovo o svědectví Ježíše Krista.

Je to historie Božího království ne ve slovech, ale v obrazech podle potřeby doplněných i výkladem. Je to ukázka názorného vyučování. Co Jan přijal, zapsal k užitku církve. Podle 1,3 se kniha měla při shromážděních předčítat. Církev tím získala i spis prorocký.

Důsledek čtení a slyšení má být blahoslavenství, ovšem jen tehdy, když se dodržuje obsah. Nemáme se dát odstrašit těžko srozumitelným poselstvím, ani vážností přicházející doby. Zamyslíme-li se nad obsahem, je nám blahoslavenství přiřčeno, i když ještě všemu nerozumíme. Přitahuje nás to blíž k Bohu, a kdo se blíží k Bohu, tomu se dostává světla i požehnání.

Jan pozdravuje 7 maloasijských sborů vzácnými slovy. Každé

má zvuk ušlechtilého kovu. "Milost vám a pokoj od toho, kterýž jest, kterýž byl a kterýž přijíti má." /1,4/. Je to pozdrav , který užívá ve svých listech Pavel. Milost a pokoj! Je to zřejmé pokřesťanštění běžného židovského i řeckého pozdravu, který přál štěstí a pokoj. Není štěstí bez milosti a důsledkem milosti je i pokoj.

Zdroj milosti a pokoje je jen v trojjediném Bohu. Označení: jest, byl a přijíti má, je rozšířením jména Jahve z Ex 3,14. Je to Bůh dějin. Pozoruhodně je zde uváděn Duch sv., totiž jako 7 duchů, kteří jsou před trůnem jeho. Stojí tu mezi Otcem a Synem. Nejde o stvořené bytosti nebo anděly. Jan mluví o Duchu také jako o lampě, která září v temnotě /4,5; 5,6/.

Také Za 3,9 mluví o 7 očích, které pronikají vším. Poprvé se tu setkáváme s číslem. Ve Zj je plno čísel. I ta jsou v jistém smyslu obrazy. Vlastní hodnota číslice ustupuje, číslo samo se mění v obraz. Tři je číslo Boží, čtyři je číslo světa, sedm je číslo církve /3+4/, neboť tam, kde proniká Bůh, tam povstává církev. Když Duch sv. je označen jako 7 duchů, pak to neznamená, že by bylo 7 duchů, ale že Duch sv. působí v církvi a skrze církev. To, že 7 duchů stojí před trůnem, podtrhuje, že Duch sv. působí podle Boží vůle a v této souvislosti že Duch je činitelem pokoje a milosti.

Také Pán je označen zvláštním slovem: Svědek věrný /1,5-6/. Proto jsou následující svědectví naprosto věrohodná. Přišel jako bezmocné dítě, byl poddán, prožil mládí v práci, byl ponížen a ukřižován. Syn člověka, prvorozený z mrtvých. Vstal a je živ v slávě a jeho vstup do slávy je zárukou slávy i nám. "Kde jsem já, i vy budete." /J 14,3/. On je král králů a má moc zachovat své i donutit vládce, aby sloužili jeho plánům.

On přijde. Jeho příchod znamená především soud nad nepřáteli. I v následujícím převládá tón soudu. Jan opět připojuje: Amen. A

k tomuto Amen se přidává Pán svým prohlášením: "Já jsem Alfa i Omega." Tímto významným svědectvím doznívá prolog Zj.

Jsou zde uvedeny dva prorocké výroky. Dn 7,13-14 svědčí o Mesiáši přicházejícím s oblaky a stalo se obvyklým označením. Nepochybně se sem vztahuje i Ježíšovo slovo "Uzříte Syna člověka seděti na pravici moci Boží a přicházejícího na oblacích" /Mt 26,64/. To však něco stálo. Proto Jan bezděky vyslovuje chválu. Jemu náleží sláva i moc na věky věků. Chválí jej, že zamiloval nás a umyl od hříchů našich krví svou a učinil nás krále a kněží Bohu. Přesnější překlad /Žilka, Scofield, Lundquist/ říká učinil nás královstvím a kněžími. To znamená víc, než že život křesťana vede ke královské a kněžské důstojnosti /20,6/. Ježíš nás učinil královstvím, lidem, jemuž on kraluje. Stát se jeho královstvím, žít pod jeho vládou - tak se stáváme kněžími a náš život bohoslužbou.

Jan zesiluje svou chválu novým Amen. To však neznamená tečku, ale vyvolává nový projev nadšení. Dodává to vzruchu a barvy jeho pozdravu. Pak následuje přímo poselství přicházejících obrazů. Jako v úvodu evangelia, zvlášť v jeho smutné stránce /J 1,10-11/, tak i zde. Jeho poselství má za předmět příchod Pána Ježíše. Proto: "Aj béře se s oblaky a uzří jej všeliké oko, i ti, kteří ho bodli a budou plakati pro něj všechna pokolení země, jistě. Amen!" /1,7/.

Druhé uvedené slovo je Za 12,10. Zde je nasnadě myšlenka o nadcházejícím obrácení lidu izraelského. Dodatek: plakati budou všechna pokolení však dodává proroctví širší obsah, jak Pán vztahoval to slovo na sebe /Mt 24,30/. Tyto výroky dodávají pojmenování Páně Synem člověka hluboký význam.

Zesílení proroctví je v připojení toho Amen! Já jsem Alfa i Omega /1,8/. První a poslední písmeno řecké abecedy, obrazné shrnutí vší helénské literatury. Tutéž myšlenku nacházíme u

Iz 44,6: "Já jsem první i poslední a kromě mne není žádného Boha."

V 1,9-20 uvádí Jan nejprve okrajové okolnosti, jako místo, čas a stav, ve kterém vidění přijímal. Podruhé uvádí své jméno. Nepíše apoštol, ale bratr a spoluúčastník v soužení. Znali ho a další identifikace nebylo třeba. Připomíná, že je jedním z nich. Uvádí místo i důvod svého vyhnanství na Patmu. Zjevení se mu dostalo v den Páně. Někteří vykladači mluví o neděli, prvním dnu po sobotě, která byla posledním dnem podle starého řádu. Neděle je prvním dnem podle řádu nového. V ten den vstal Pán z hrobu, byl vylit Duch svatý. Již v době apoštolské byla neděle dnem shromáždění /Sk 20,7; 1 K 16,2/. Na Patmu však měl Jan sotva příležitost k shromáždění, ale jeho vzpomínky byly zaměřeny na církev v Efezu. Byl to den, kdy se bratrstvo scházelo. Jan jistě cítil něco takového, jako kdysi žalmista /Ž 42,5-6/. Byla v tom bolest, ale i obecenství svatých. Duch sv. přichází k slovu.

Den Páně však znamená něco jiného. Je to den jeho příchodu /Sk 2,20; 1 K 1,8; 1 Te 5,2; 2 Te 2,2/. Lindquist překládá: Byl jsem u vytržení Ducha do dne Páně. Ostatně víme, že se den Páně neměří na hodiny a minuty. "Jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den" /2 Pt 3,8/.

"Byl jsem u vytržení Ducha v den Páně." V jistém smyslu je věřící stále pod vlivem Ducha, který v něm přebývá. /Ř 8,9.11/. Ale zde je řeč o zvláštním stavu vytržení Ducha, v kterém někteří proroci přijímali svá poselství. Tento stav je blíž popsán v Nu 24,3-4 a 2 K 12,2-4. Pro křesťanství není ničím specifickým. Schopnost upadnout do vytržení je schopnost všelidská, stejně jako jiné vlastnosti, které mohou být i zneužity /falešní proroci/. Jako spojovací článek mezi Bohem a člověkem byl východisken z nouze. Ale u vyvolených svědků si ho Bůh použil. Tři největší proroci: Izaiáš, Jeremiáš a Ezechiel a tři přední apoštolové:

Petr, Jan a Pavel přijali od Boha zjevení v tomto stavu extáze /Sk 10,10; 22,17/. Zvláštní je, že u Ježíše nikdy k takovému vytržení nedošlo. Syn byl Otci tak blízko, že bylo možno svěřit všecko v přímém duchovním obecenství /J 5,20/. Při Pánu nebylo třeba ničeho mimořádného. Taková extáze je stav, který budí zájem i moderní vědy. Psychologie, etnografie i medicina bádají o problému extatických představ a dojmů. Pro lékaře je extáze chorobným vybočením, předrážděním mozku, nervové soustavy, nervu vidění a slyšení, cosi nenormálního. Zdá se však, že tu jsou i rasové rozdíly. Kdyby středoevropan prožíval extáze a vize, mohl by to být případ pro neurologa. Jsou to projevy mimořádného vzrušení. Něco takového prožíval Goethe a Dickens. Nelitujeme toho, spíš se těšíme, že jsou lidé schopni něčeho takového. Přenesme se však do Orientu, kde jsou lidé, kteří prožívají nesrovnatelně bezprostředněji a silněji duchovní dojmy a jsou nám svou naivitou a nezkresleností na hony vzdáleni. Máme snad pokrčit rameny, když to, co hýbe jejich srdcem a plní jejich ducha, se také v jejich mysli takřka hmatatelně projeví? Nemusíme přiznat, že tyto zážitky jsou známkou zvýšeného a přes všecku svou nenormálnost nebo nadnormálnost bohatšího života? Když se Pán a Mistr ukázal Janovi, pak může jen lhostejný a studený pozorovatel mít potěšení z konstatování mozkové nenormality. Pro nás je to však vzepětí lásky, touhy a věrnosti, ze které vznikla tato vidění.

Je zajímavé sledovat reflexe a představy, jimiž staří tyto zážitky vykládali. I oni si byli vědomi, že to není zjev normální. Přirozený člověk nemůže svým zrakem a sluchem přijímat věci Boží. Jan byl k tomu přizpůsoben právě tímto vytržením Ducha. Ve svém vytržení slyšel silný hlas, jako zvuk polnice. Rozkazoval mu, aby napsal, co uvidí a uslyší a poslal to 7 sborům. Překvapuje výčet sborů, kterým mělo poselství být přednostně dodáno. Nejsou to sbory, kromě Efezu, které by měly větší

význam, jaký měla třeba Antiochie, mateřský sbor církví z pohanů. Vyjmenované církve ležely v oblouku, který jde od Efezu podél pobřeží na sever ke Smyrně a Pergamu, odtud jihovýchodně k Tyatiře, Sardám, Filadelfii a Laodicei. Všechny byly v blízkosti Efezu, střediska Janovy působnosti. Volba těchto sborů asi plynula z jejich vnitřního stavu.

Přicházíme k vidění, kdy Jan se bezděčně obrátil, aby spatřil, kdo mluví. Viděl 7 zlatých svícnů, symboly 7 sborů. Světlo, které mají od Pána /J 8,12/, má být vyzdviženo na svícen. I ve stánku byl sedmiramenný svícen /Ex 25,37; Nu 8,2/. V chrámu Šalamounově bylo na každé straně 5 svícnů zlatých /1 Kr 7,49/. Jan vidí 7 volně stojících svícnů. V symbolu byla obsažena jeho myšlenka v obnovené formě, jak se s tím často ve Zj setkáváme. Změna formy souvisí s tím, že Jan vidí mezi svícny kohosi, podobného Synu člověka /připomínka Dn 7,13; 10,5-6/. Ježíš se sám nazýval Synem člověka. Tento výraz poukazuje na malost a nicotnost člověka /Ž 8,5; Ez 2,1/, ale také na jeho slávu /Ž 8,6-7, Dn 7, 13/. Hlava a vlas bílý není představou starce. Starý dnů je věčný Bůh. Přenesení na Krista je dokladem, že Jan v něm viděl věčného Pána a stejně ho přijímala i církev. On je první i poslední, má oči jako plamen ohně, nic před ním neskryješ. Co bylo řečeno o Bohu /Jr 11,20/, platí i o něm /2,23/. Nohy podobné mosazi /Dn 10,6/, hlas jako vod mnohých /Ez 1,24/. Účinek vize je takový, že Jana přemáhá hrůza a padá jako mrtvý.

Je tu napsáno, že Pán měl ve své ruce 7 hvězd, což je známka jeho péče o církve. Z jeho úst vycházel meč na obě strany ostrý. I to je SZ obraz /Iz. 49,2/. Co duch proroctví jednou vyslovil, toho používá znovu. Tak přichází staré i nové věci. To, že jeho slovo je meč, znamená soud. Stojí mezi svými církvemi, i když jsou na různých místech a na nestejné duchovní úrovni. Také s nimi nejedná stejně. Je v tom i potěšení, ale také "běda, jestliže se od nich odvrátím" /Oz 9,12/.

Svícen, jako obraz společenství lidu Božího je znám již od doby Mojžíše. Stánek svým rozdělením i tím, co obsahoval, byl pro lid výzvou. Sedmiramenný svícen měl Izraeli připomínat, že má být světlem jiným národům.

Jan viděl Ježíše oslaveného ve velekněžské důstojnosti, jak prochází mezi svícny a v ruce drží 7 hvězd. Ve svém přezkušování sborů je neviditelný. 7 hvězd jsou andělé 7 sborů. Pán dozírá na sbory a ve své ruce má anděly sborů. Podle biblické představy jsou andělé služební duchové /Žd 1,14/. I přírodní síly mohou sloužit Božím plánům. /Ž 104,4/ V obrazné řeči jsou hvězdy také oduševnělé bytosti /Iz 24,21/. Vojsko vysoké jsou božstva východu. 7 hvězd také stojí ve službě Bohu /Sd 5,20/. Na pomnících babylonských králů jsou hvězdy diváky rekovných činů a Jb 38,7 slyší prozpěvování hvězd. Hvězdy jsou spojovány i se syny Božími. Označení andělů sborů je jisté tajemství, které bylo různě vykládáno. Někteří vykladači v nich vidí poselstvo, které církve poslaly k Janovi. Andělé však nemohou být posíláni od lidí. Jiní, zvlášť katoličtí, mluví o andělích strážných. Nebudeme rozebírat otázku, zda skupiny lidí mohou mít takové anděly, ale jak by Jan mohl psát nebeským bytostem a vyřizovat jim poseltsví od Krista? Jiný výklad spatřuje v andělích sborů obraz posvěceného charakteru církví. Myšlenkový pochod by byl asi tento: Církev je symbolizována svícnem. Její úkol je být nositelkou světla. Nemá světlo sama v sobě, ale nese světlo, aby svítilo kolem. Lidské společnosti mohou být nositeli kultury, vědy, politiky a umění, ale úkol církve je vyšší, má šířit nebeské světlo a svítit lidem jako hvězda. Z ideální stránky je dějinně daná církev symbolizována lépe obrazem anděla, než hvězdy. U člověka je duch a k tomu se Bůh obrací svým slovem. Jím osvícený duch je v životě člověka světlem někomu jinému /Mt 5,16/. Ideální stránka církve by byl její

anděl. K andělu pak měl Jan poselství.

Tento výklad je velice složitý. Většinou se přijímá výklad, že anděl sboru je jeho správce, který je zodpovědný za duchovní stav sboru. Taková odpovědnost existuje /Ez 33/. Anděl znamená posla /Ag 1,13; Mal 3,1; L 7,27/. Andělé sborů= poslové sborů. Hvězda je vůdce, ukazuje námořníkům cestu /Dn 12,3/.

Ozvala se i námitka, že Pán nemohl vložit svou pravici na Jana, když v ní držel 7 hvězd. Kdo takto rozumuje, jasně nerozumí apokalyptickým viděním. Zj. je světlem vidění, nad jehož branou je nápis: Všechnu přemoudřelost odlož!

Oslavený Spasitel říká Janovi slova povzbuzení: "Neboj se! Jáť jsem!" Tyto tóny Jan znal. Tak přece mluvíval Mistr. Jeho pravice na Janovi spočinula dotekem uzdravující moci. 360krát má pro nás kniha knih povzbuzení, abychom se nebáli. Ani Jan, ani církev se nemá bát toho, co je ve Zj zvěstováno. /Ž 46,3/ On je první i poslední, On nenechá, aniž opustí.

A živý, ježto byl mrtvý. Má život v sobě. "V něm život byl a život byl světlo lidí" /J 1,4; 1 J 1,2/. Byl mrtvý, zemřel jako zástupce hříšníků, ale je živ. Zvítězil nad smrtí a má klíče pekla i smrti. Náš překlad má slovo peklo za dva různé pojmy řeckého textu. Hades /hebr.šeol/ znamená hrob, podsvětí, říši mrtvých, kde se shromažďují všichni mrtví /Ž 6,6; Iz 14,15; Ez 32,21/. Jinde je řeč o hořící geheně /Mat 5,22. 29.30; 10,28; 18,8; Mk 9,43,45,47;L 12,5; Jk 3,6/. Toto označení je odvozeno od sz Ge Hinom, jména údolní propasti pod výšinou Siona, kde byl provozován kult Molochův. Toto místo bylo za Joziášovy reformace znečištěno a stalo se místem ohavným. Rozumí se jím místo trestu bezbožných /L 16,23/. Je částí říše mrtvých. V témže pojetí místo tohoto slova nacházíme i označení propast /Jb 26,6; Ř 10,7/. S tím souvisí i Abaddon, Apolyon,Zhoubce.

Také se mluví o bráně hrobu /Iz 38,10/. Proto jsou i klíče /1,18/. V 2 Pt 2,4 stojí ještě jiné slovo, tartarus, kde jsou chováni zhřešivší andělé.

Kapitola 2. a 3.
Sedm listů církvím .

2. a 3. kapitola obsahuje 7 listů 7 sborům. Svědek věrný a pravý tu prohlašuje o každém sboru svůj úsudek. Je to vizitační zpráva samého knížete pastýřů, jehož oči jsou jako plamen ohně. Do vizitačního protokolu diktuje, co vypozoroval, když procházel mezi svícny. Jak velký je význam těchto dopisů, dokazuje i velice početná literatura o nich. Bývají také vykládány různě. Těchto 7 sborů nebyl kořen církve. Ten byl o letnicích v Jeruzalémě. Nejsou obrazem posledních 7 období, která budou předcházet příští Páně. Nesouhlasíme s Bullingerem a Strötrem, že jsou to sbory ze Židů, které budou obnoveny na týchž místech. V pojetí těchto sborů jsou dva hlavní směry. Je těchto 7 listů provždy platné určení celé církvi, staví vedle sebe 7 podob nebo charakteristik křesťanství celé církve? Nebo jde o 7 po sobě následujících forem, které se posléze vytvoří v dějinách?

Při prvním jde o zvláštní způsob, jímž vyvýšený Pán chce církvi něco říct, při druhém o pořadí, které by mělo význam pro jakési proroctví dějin církve. Tak věc pojímá Classen, Seiss a jiní. Jen v hlavních rysech naznačíme to nejpodstatnější.

E f e z, církev ještě apoštolská /Bengel/. Je však již opuštěna první láska. Hrozí přemístění svícnu /Bosuet/. Když někde světlo evangelia hasne, musí jinam. Bylo dbáno formy, je chválena práce a schopnost rozeznání duchů. V mikulášencích vidí Ebrard uvolněné učení, které se nevyhýbá styku s pohanským kultem /2 Tm 3,5; 2 Pt 2/. Někteří zde už vidí vznikající knězovládu /Darby/.

S m y r n a. Druhá podoba církve. Epocha mučednická, pronásledování, katakomby / Zöckler/. Démonické síly se vzbouřily. Dio-

kleciánovo pronásledování osadilo svět svatých /Osterzee/. Církev bojující, vítězná.

P e r g a m ò s , církev říše. Řeckořímské pohanství bylo nejkulturnější formou modlářství a podléhá po 300letém zápasu nevyléčitelnému vyčerpání s vyznáním: "Tys galilejský zvítězil!" Brzy nato se nástupce Nerona a Diokleciána objevuje oděn v purpur na koncilu v Nicei jako obránce církve a usedne na trůn až na pokyn biskupů. Církev se ztotožnila se státem. Výsledkem byl vzrůst bohatství církve, její zesvětštění a hamižnost, stejně jako nevázanost kněžstva. Proto Jeronym toužil odejít z Říma do Judstva. Křesťanství se zvrhlo v pohanství s křesťanským nátěrem. Antipas byl v zápisech marně hledán. V některých rukopisech stojí Anteipas=Odpůrce, protestant. Věrní svědkové protestovali. Nastal útlak a již roku 376 byly zakázány schůzky kacířského rázu. Svět byl zbaven náboženské svobody.

T y a t i r a má být dobou rozvoje středověkého papežství, kdy církev jako Jezábel pronásledovala každé probuzení. Vládlo násilí. Katolický dějepisec Baronius píše:"Nehorši se, vida ohavnost na místě svatém. Vše, co církev za pohanských císařů, nebo od kacířů a rozkolníků vytrpěla, je pouhá dětská hra. Jak hanebně to vypadalo v římské církvi, když nemravné ženy vládly a podle své vůle obsazovaly biskupství a dokonce účastníci jejich hříchů byli dosazováni na Petrův stolec." V Římě bylo za peníze vše. Jaký div, že kacířství se rozmáhalo a církev si počínala krutěji, než pohanský Řím.

S a r d e s, prý obraz protestanství, které od počátečního probuzení se dostalo k mrtvé ortodoxii, nebezpečnému stavu, který vede k racionalizmu. Seiss mluví o době mdloby a ospalosti. Zdánlivě život, ve skutečnosti mumie. Reformace podává otevřenou Bibli jako pravidlo víry a života, ukřižovaného Spasitele přinášejícího ospravedlnění z víry a který je hlavou církve.

Ale zdravé učení musí být ve vyznavačích oživeno Duchem svatým. Mrtvá pravověrnost utlouká život.

Filadelfie. Církev nejkrásnější bez hany a výtky. Má být obrazem rozvlažení v minulém století. Došlo k vzniku metodismu, pietismu, rozmachu duchovního života, založení biblických společností a velkému rozšíření misijní práce.

Laodicea. Dächsel o ní napsal, že je obrazem církve dnešní doby. Žijeme v době zvlažnění, ale i blížícího se soudu. Ani studený, ani horký. Zůstává křesťanská řeč, ale ne víra. Církev je sama se sebou spokojena a neví o své slepotě. Je pseudokřesťanská, podléhá vlivu mas, liberální teologii. Dochází k zneužití svátostí, lžím nad hroby, závislosti na státu a kapitálu.

Zajímavý je také názor katolického teologa Holzhausena: Efez - konec apoštolské doby. Smyrna - doba mučedníků. Pergamos - církev vyznavačská, doba velkých církevních otců 4. - 6. století. Tyatira - doba vlády církve od Justiniána až po Karla Vel. Jezábel jako výstraha před světským smýšlením. Sardes - zdánlivé křesťanství. Filadelfie - bez zevní moci, věrné vyznání, snad nejbližší budoucnost. Laodicea - soud nad národy, konec.

Připouštíme, že toto pojetí listů má do sebe cosi svůdného a logického. Zdá se nám to přijatelné, ale při bedlivějším studiu se dostaví pochybnosti, které se vynořují právě tehdy, když se něco chce za každou cenu dokázat. Řada exegetů podává svůj výklad jako názor, o kterém lze debatovat, ale existuje i škola /J.N.Darby/, pro kterou je věc prostě článkem učení, teologického systému, od kterého není možno ustoupit, jinak by se celý systém otřásl. Přistupovat však k výkladu některého místa s myslí už předem určitým učením zaujatou, je nebezpečné.

Hlavně dva články učení nutí tuto školu k tomuto výkladu. Především názor, že už v době apoštolské došlo k odpadnutí církve. Od té doby žije křesťanstvo jako odpadlé, rozbitá církev jde pouští světa a bude obnovena až při příchodu Páně. Toto tvr-

zení se podpírá tím, že církev je v 1 Tm3,15 zvána domem Božím a již rozpadlá církev v 2 Tm 2,20-21 domem velikým. Na tomto základě staví celá církevnědějinná metoda výkladu cesty církve. Kdyby to tak bylo, bylo by to v Písmu jistě vyjádřeno určitěji. Veliký dům je obraz a i kdyby byl výklad správný, jako důkaz nestačí. U všech evangelických vykladačů platí zásada, že biblická pravda nemůže být dokázána jen obrazem nabo podobenstvím, ale i určitým slovem Písma. Ve velkém domě žije mnoho lidí, zbožných i bezbožných. Během doby se i do té nejlepší společnosti mohou dostat lidé, kteří si život z Boha neuhájí, pokud k němu vůbec došli /Sk 20,30-31/. Ale i když jsou tu poskvrny a vrásky, přece je tu církev, kterou Pán jednou postaví před trůn Otce očištěnou a bez poskvrny.

Podobně je tomu i s druhým článkem učení této školy. Tvrdí totiž, že v době odpadnutí církve tato nemůže mít uznané učitele a vůdce. Proto prý andělé sborů nejsou lidskými bytostmi, nýbrž jen obrazy. Anděl sboru má znamenat zodpovědnost. Tím se však tento názor sám poráží, protože zodpovědnost vždy leží na jednotlivci, na osobnosti. K takovému pojetí vedl římský názor o posloupnosti, že totiž biskupové mohou být ustanovováni jen apoštoly. Autor této myšlenky v sobě nepřekonal vliv anglikánské církve, ke které před svým obrácením náležel. Z Písma přece víme, že starší byli voleni /Sk 6,5; 2 K 8,19/. Starší byli zřizováni i Timoteem nebo Titem /Tt 1,5/. Nezáleží snad prospěch Božího díla hodně na tom, jaké lidi mu Pán Bůh dá?

Tento názor neobstojí ani před zákony logického myšlení, zvlášť v souvislosti se Zj. Dějinné pojetí vidí v 7 listech 7 obrazů, které vznikají v řadě za sebou a mají svůj význam právě ve svém pořadí. Kdyby toto mínění bylo správné, musely by se dotyčné periody dějin církve jevit zřetelněji. Tak jako to bylo v SZ, kde jsou patrny Boží kroky s člověkem. Období po pádu se

viditelně liší od stavu nevinnosti, potopa je rozmezím právě tak jako povolání Abrahama nebo vydání zákona. Kde je však vidět rozdělovací linie pro dějinné pojetí 7 listů? Po odchodu Páně a vylití Ducha svatého všecko v dějinách církve splývá, snad jediná reformace by mohla znamenat určitou mez, ale zase se netýká církve východní, ba ani pro převážnou část římské církve není nějakou hranicí. Ale od doby, kdy Židé odmítli Mesiáše, trvají časy pohanů /L 21,24/. 7 listů není 7 obrazů, ale sedmidílný obraz, v kterém vidíme rozkvět i úpadek, výši i hloubku a milost i soud spolu vedle sebe.

V Písmu není ani slovíčka, které by toto mínění podepřelo. V SZ byly předobrazy, které naznačovaly budoucí věci, jako na př. truhla smlouvy, oběti. Mluvily o spasení, které mělo přijít. Také některé osoby byly typu Spasitele, jehož příchod se blížil /Josef, Samuel atd/. Za obrazy a typy bylo jasné prorocké slovo, které ohlašovalo Vykupitele a vykoupení. Již Bengel ukázal, že SZ měl předobrazy, ale ne NZ. To by andělé 7 sborů museli být předobrazy určitých osobností dějin. Koho bychom mohli postavit za anděla Tyatiru a kam bychom umístili Jezábel? /Hermes/.

7 pečetí, 7 zatroubení, 7 koflíků, to za sebou jde v daném pořadí, ale ne těchto 7 listů. Naopak Ježíš se tu ukazuje jako ten, který se prochází mezi svícny. Jde od jednoho k druhému a pečuje o to, aby zlato zůstalo zlatem; kárá a těší. Jak bychom to vysvětlili, kdyby dějiny sborů následovaly za sebou? A kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím. Není osloven jeden sbor, ale celek. Každý list má význam pro celek a pro každý čas.

Pořad dopisů je zeměpisný. Efez je první, ostatní následují v pořadí, jak leží za sebou na římské cestě. Filadelfie je na šestém místě, ale podle duchovního stavu by měla být na prvním. Můžeme ještě přehlédnout těch 7 sborů a uvážit, je-li možno je

zařadit do církevních dějin. Jednotlivé rysy bychom mohli najít, ale víc je toho, co bychom museli násilně natahovat.

Efez. Je možno tvrdit, že by apoštolská církev tak brzy opustila první lásku? Podle Zahna byl Pavel popraven asi koncem r. 67. Roku 75 byl napsán list Judův, Lukášovo evangelium a Skutky ap. V r. 80 list k Židům, v 85. ev. Matoušovo a Zj asi v r. 95. A tyto spisy by nepověděly nic o vyhasnutí první lásky? A copak zde už máme rozdělení na duchovní a laiky? Ze zkušeností z různých probuzení je známo, že požehnaný vliv probuzení přetrvává aspoň 30 let. Jevilo se to tak v dobách hnutí Zinzendorfa, Fineye, Wesleye i Evan Robertse. A apoštolská církev že by už za dnů apoštolů a jejich žáků tak ochladla? To není pravděpodobné.

Smyrna se srovnává s pronásledovanou církví II. a III. století. Ale i prvotní církev byla pronásledována a později také byla velká pronásledování v Čechách, Holandsku a Španělsku. I v poslední době byla velká pronásledování v Armenii, Číně i jinde.

Pergamos má představovat státní církev Konstantinovu, ale slova"Bydlíš, kde je stolice satanova", ukazují na určité místo. A tehdy ještě státní církev nepronásledovala.

Tyatira, s tou je věc ještě těžší. Spatřuje se v ní církev papežská. Její základní vlastností je silná vůle k vládě. A zde se vytýká mdloba, nedostatek odporu proti ženě Jezábel.

Sardes je prý obraz reformace. Reformaci nelze přehnaně zvyšovat, ale postavila ospravedlnění z víry na svícen a dala lidu do rukou Bibli v národním jazyku. Je darem, ale Sardy nebyly dost pružné, aby vyplnily dílo reformace.

Filadelfie je církví bez výtky a hany. Kde se však vyskytla církev, která by si zasloužila jen chválu? I tam, kde se opatrně přijímají jen věřící, přece se všichni neosvědčí.

Nebylo výlučné Filadelfie, ale také není výlučná Laodicie.

Možná, že se lidé rázu laodicenských jednou i spojí s Antikristem k pronásledování věřících, ale i v době soudu při příchodu Páně zde bude i skutečná církev rázu Filadelfie.

Pokus stavět tyto poměrně malé sbory jako obraz celé církve, není tedy uspokojivý. Jde o malé houfce uprostřed pohanského, moslimského nebo i křesťanského světa, který pronásleduje živou církev. Menší sbor může mít jakýsi jednotný ráz, ale celá církev těžko. Vždycky tu budou jisté rozdíly a odstíny. Tak některý sbor se může podobat Efezu, jiný Smyrně nebo Tyatiru. Také se může stát, že se podoba časem změní. I v manželském páru může jeden být filadelfský a druhý sardský.

Výsledek uvažování je možno vyjádřit takto: Sedm dopisů církvím není předobrazem dějin církve. Neukazují po sobě následující stavy, ale znamenají 7 podob křesťanství, které mohou existovat v každé době a to i vedle sebe. Jsou provždy platným a přiléhavým nadpisem Zj, které je prorockou knihou a znamená vítězství evangelia. 7 naznačuje tajemství všech sborů. Duch sv. nás varuje před sebespokojeností, velikášstvím a přílišným spoléháním na sebe, ale i před škarohlídstvím, nestatečností a poraženectvím.

"Sám pak Bůh pokoje posvětiž vás ve všem a celý váš duch i duše i tělo bez úhony ku příští Pána našeho Jezukrista zachováno budiž. Věrný jest ten, kterýž povolal nás, kterýž také učiní to" /1 Te 5,23-24/.

Všechny listy sborům jsou výrazem jedinečné autority. Znovu a znovu se zde ozývá: Znám skutky tvé, práci tvou. Stojí tu ten, kdo svým zrakem proniká do nejtajnějších myšlenek. I když listy vykazují vzácnou podobnost, přece musíme vidět i individuelní ráz. Schematické tu nepohlcuje osobité. Každý sbor má svůj ráz, často vynikají místní poměry. Prostředí působí někdy

tísnivě, jindy dodává odvahy.

Andělu církve efezské piš! Tak zní rozkaz. Pán má na zřeteli všechny sbory. Zná vše. EFEZ, /Krása/ původně řecké město s přírodním bohatstvím na břehu Malé Azie, kde byl slavný chrám Diany /Sk 19,23n/. Přes dva roky tu pracoval Pavel a také Apolo. Bylo zde spáleno mnoho knih černé magie /Sk 19,19/. Byl tam významný sbor, dvakrát se v něm konal koncil. Nyní to je bezvýznamná vesnice. Bylo to uspěchané velkoměsto, středisko obchodu i průmyslu. Město začal stavět Kain. Ve velkoměstě vysychá niternost, to je jeho minus. Pán uznává práci, zájem o Boží věc, aktivitu sboru, schopnost rozeznat duchy, rozpoznat falešné proroky, kteří chtěli vést zpět pod vládu zákona, odmítání mikulášenců.

Je však jedno veliké nebezpečí. Stavět jen na vnější činnosti a zapomínat na vnitřní růst. Potom láska, která dodává činům hodnoty, snadno chladne a pak se klesá na úroveň světa. Proto tak těžký soud: Pohnu svícnem tvým s místa jeho. Ztratíš moc čistého evangelia. Kdo vážně zápasí proti chladnutí lásky, má slib ovoce ze stromu života. Řeč o pohnutí svícnem se naplnila r. 263, kdy Gótové zničili město i s jeho slavným chrámem. Z hromad rumu se dnes vykopávají zbytky podivuhodných budov.

První láska je nadšena dílem spásy, které nemá zevšednět. Je to poměr vykoupeného hříšníka k Vykupiteli. A láska se nedá nahradit žádnou aktivitou, protože jakákoli práce bez lásky je jen zdánlivým ovocem. Nedostatek lásky vede k odumírání. Lépe je sedět s Marií u noh Pána, blíž ke kříži. Vzpamatuj se a vrať se k první lásce. Láska očekává.

Smyrna. /Hořkost/ Bylo to staré a slavné město s krásnou polohou a výstavností. Několikrát bylo pobořeno zemětřesením a také bylo pleněno. Turci se dívali na Smyrnu s despektem, ale křesťanský živel zde obstál. Pán mluví o utrpení a prohlašuje: Boha-

tý jsi! Není jisto, co je míněno deseti dny úzkosti. /Snad 10 pronásledování pohanského Říma?/ Budete zkoušeni, ale ne nad možnost /1 K 10,13/. Ve Smyrně se narodil Janův učeň Polykarp.

Cena vítězství je udána nejasným výrokem: Nebude uražen od smrti druhé. Nejspíš to souvisí s tím, co je řečeno o prvním vzkříšení /20,6/. Židé si tu počínali tak, že je Pán nazval školou satanovou. Vítězi patří koruna. Snad je to narážka na pýchu Smyrny - koruna nádherných budov na nejvyšším bodu města, ale koruna života je víc.

Pergamos. /Věž/ Po potopě byla stavěna věž k zajištění jednoty. Místo Boha něco viditelného. Proto je Babylon zván mátí smilstva. Církev spojená se státem otevřela světu brány dokořán. Již nebyli bratři, ale kněží a laikové. Známost Boží se měla stát odbornictvím. Boží moudrost však plyne z přemýšlení o zákoně. Co jsou platní odborníci, kteří neví, co s Ježíšem? Kdysi byl Pergamos hlavním městem stejnojmenné říše. Závodilo s Alexandrií v kultuře, mělo knihovnu s víc než 100 000 knih, které byly později darovány do Egypta. Bylo sídlem vrchního římského soudu, který také vynášel rozsudky nad křesťany. Soudcové při hlasování o vině kladli do urny černý kamínek, při zproštění viny bílý. Byl v něm Asklepiův chrám s léčebným ústavem a také první chrám císaři Augustovi. Vyráběl se v něm pergamen. Nyní je to obec asi s 5000 obyvateli a jmenuje se Bergama.

Soud Ježíšův je ostrý jako meč. Odsuzuje, že trpí ve sboru nehodné členy z roty mikulášenců. Byla zde stolice satanova, postavení sboru bylo těžké. Asklepios měl za symbol léčitelské činnosti hada, který vyměňováním kůže byl symbolem omlazování a byl výsměchem Synu Božímu. Had je obrazem satana /Zj 12,9/. Pán však uznává, že sbor za těžkých poměrů projevil stálost. Mučedník Antipas je v dějinách církve neznám, ale Pán nedá zahynout památce věrného svědka.

Vnější nebezpečí, které zosobňovalo pronásledování, přemohl, bylo tu však nebezpečí vnitřní. Ježíš jim vytýká snášenlivost vůči bludařům, účast na pohanských slavnostech a s tím spojených výstřednostech. /Balamité Nu 25,1-3; 31,8/. Mikulášenci byla blíž neznámá sekta, která nejspíš pod pláštíkem svobody povolovala tělesným žádostem. Učení, že to Bůh nebere tak vážně s životem člověka, jen když úmyslně nečiní jiným škodu, nebylo neznámo. Ale Pán chce, aby se církev proti takovému učení postavila. Cena pro vítěze je mana skrytá, chléb s nebe /J 6,31/. Obraz zasahuje však ještě dál, až k představě nebeského chleba, který je světu neznám. Je nadsmyslný, proto skrytý. Bílý kamének připomíná soudní jednání v antice a je slíben těm, kdo bojují proti kompromisům mezi životem víry a životem světa. Jméno nové je obraz nové existence za nových poměrů.

Tyatira, /Oběť/ původně macedonské město, položené v úrodném kraji a známé tkaninami barvenými purpurem. Pocházela odtud Lydie /Sk 16,14/. Nyní se jmenuje Athisar a má asi 30 000 obyvatel. Pán vystupuje jako Boží Syn, proniká nejtajnější myšlenky. Jeho nohy jsou obrazem síly. Uznává skutky, lásku, věrnost, přisluhování i trpělivost. Sbor, patrně v klidných poměrech, kvetl. Co Pán vytýká, je neopatrnost ve vedení sboru. Je tam blud v samém středu sboru. Žena Jezábel se zmocnila vedení a má se za prorokyni. Prorokyně byly i NZ /L 2,36; Sk 21,9/. Tato si však činila velké nároky. Jmenovala-li se Jezábel, nebo byla-li srovnávána se zlověstnou Achabovou ženou, není známo. V některých rukopisech stojí: ženy své. To by mohlo znamenat, že žena správce sboru ovládla sbor a byla ne světlem, ale pohoršením svou neukázněností a touhou po vládě ve sboru. Blud tyatirských je hlubší než v Pergamu. O hlubokostech satanových mnozí snad nevěděli a neměli na nich podíl. Sbor byl vtahován do hlubin bludu pod pláštěm prorokyně. Snad šlo o gnosticizm, který

se projevuje v mnoha odstínech. Má původ v orientě a je příbuzný s pohanstvím. Křesťanství odstranilo mnohoženství a gnostikové je také neměli, ale k víře v jednoho Boha se nepovznesli. Člověk pro ně byl výtvor podřízeného demiurga a byl vydán mocnostem, které vládnou mezi nebem a zemí. Nebyl svobodný, proto se ztrácel pojem hříchu. Tělo bylo bydlem zla. V době Janově se gnosticizmus teprve tvořil, úplný byl až za Hadriana, ale počátek tu už byl. Již tehdy jistý Karpokrates prohlašoval svobodu smyslných žádostí jako důkaz duchovní svobody. Aspoň pro genie byly všechny zákazy prohlášeny za neplatné. Ježíš to nazývá hlubokostí satanovou. Pod nimbem prorokyně se pěstovala nadduchovnost, která obyčejně špatně končí. Vede k nezdravému asketizmu, k duchovní pýše a často k zlému pádu do ohavností.

Je zvláštní, že saduceové, tehdejší liberálové, nebyli nepřáteli Ježíše, ale ortodoxní farizeové ano. I církev v osobě papeže se uvázala ve vládu nad dušemi. Ne Písmo, ale zvůle církve rozhodovala.

Kdo zvítězí v boji se svody světa, dám jemu moc nad pohany, účast na spoluvládě při příchodu Páně, kdy se naplní to nejslavnější.

<u>Sardes</u> /Tříbení/ byla staré město s ideální polohou. Kdysi to bylo hlavní město lydské říše Kroesovy, kterého porazil Cyrus. Projevoval se v něm orientální despotizmus i bohatství. Zničil je mongolský Timur a nyní je tam jen bídná ves.

Pán ve svém úvodu připomíná svou moc v působení Ducha. On může oživit i vadnoucí církev a ve své ruce držet hvězdu aby neuhasla. Pán oceňuje jejich přijetí slova, slyšení i to, že někteří neposkvrnili své roucho. Ty povzbuzuje k životu víry, aby pomohli ostatním, aby jejich život neuhasl. Jsou ještě jiskry pod popelem a Duch by je mohl přivést v žár.

Vytýká mdlobu, lhostejnost, kde jde o zásady. Varuje před

spokojeností s úsudkem lidí, církevnictvím a zvykem.Křesťanská forma je dobrá, ale sama život neudrží a když zanikne život, rozpadne se i forma. Pokud jsou ve sboru aspoň ostatky věřících, není vše ztraceno. V moci Ducha tkví naděje a kdo si zachová roucho čisté, bude oděn rouchem bílým. Vymění své postavení v sevřenosti zemdleného okolí za stálé obecenství s Kristem.

Cena odpovídá velikosti boje. Jde o to, zachovat život bez poskvrny a bílé roucho je cenou.Nemůžeme se spokojit jen jménem křesťan, protože jenom vítěz bude zapsán do knihy života. Aby neplatilo na nás: "Máš jméno, že jsi živ, ale jsi mrtvý". Lépe je jít s malým houfečkem a vyznávat Syna Božího, než jít se zástupem lhostejných mumií.

Kniha života je obraz prastarého tušení. Mojžíš žádal odpuštění hříchu lidu, "nebo mne vymaž z knihy života" /Ex 32,32/. Také Dn 12,1 mluví o knize života. Mistr radí učedníkům, aby se neradovali, že se jim poddávají duchové, ale že jejich jména jsou zapsána v knize života /L 10,20/. I Pavel ji připomíná /Fp 4,3/.

Filadelfie, /Bratrská láska/ je město v Lydii, založené asi r. 150 př. Kr. Bylo nazýváno malými Athénami. Nyní se zve Alašehr a má asi 30 000 obyvatel. Co zde Pán o sobě řekl, je vzato z Iz 43,15 a 65,16. O klíči Davidově čteme v Iz 22,22. Pán to vztahuje na sebe. "Žádný nepřichází k Otci, než skze mne" /J 14,6/. Zdejší církvi Pán nic nevytýká. Byl to živý sbor, který dbal o rozšíření evangelia. Byly v něm otevřeny dveře k misijní činnosti /Sk 14,27/. Pavel žádá bratry o přímluvné prosby za otevření dveří /Ko 4,3/. Nadpis listu se hodí k obsahu. Věrnost a stálost ve vyznávání bývá korunována požehnáním, ba i někteří ze školy satana poznají svůj omyl. Pán dává i slib ochrany v hodině zkoušky, která má přijíti. Výraz v původním znění zdůrazňuje obydlený svět proti zemi barbarů. Předpokládá

se tu vyšší kultura.

"Drž se toho, co máš, aby žádný nevzal koruny tvé". Církvi byla přiznána koruna. Už šlo jen o to, aby byla zachována. I slabý se může stát sloupem v Božím chrámu. Ukazuje se zde pravdivost slova Páně: "Dosti máš na mé milosti" /2 K 12,9/. Spolehnutí na Boha je jediná jistota a bezpečnost v zůstávání s ním. Je třeba vést oddaný život a být spoluměšťanem svatých. Na sloupu bude napsáno, čí je, stejně jako nové jméno.

Laodicea, /Přízeň lidu/ původně Diospolis ve Frygii, pak přejmenováno podle královny Laodiké. Byl v něm průmysl jemných vlněných látek, lékařská škola i výroba léčiva pro oči. Obyvatelstvo bylo smíšené, bylo to město kompromisů. Pavel do Laodicie napsal epištolu, ale nezachovala se/Ko 4,16/. Je v rozvalinách.

Není tu nic, co by se dalo pochválit. Ve městě vládl blahobyt, kultura. Nebylo zde napětí mezi vyznáními, ani stranictví ve sboru. Sbor byl spokojen sám se sebou, ani si neuvědomoval svou slepotu. Byl vlažný. "Ó bys byl studený, aneb horký". Vlažnost je Pánu protivnější než vyslovené nepřátelství. Člověk je studený než ho uchvátí Boží láska. Vlažný byl kdysi horký, ale ztratil spojení se zdrojem tepla, ztratil vřelost, nadšení, které mu zbyly snad jen ve vzpomínkách. Taková samospravedlnost je nebezpečný stav, ale ještě nebylo vše ztraceno. Pán volal k pokání a nabízel své dary, zlato ohněm zprubované, živou víru, osvědčenou skutky lásky - bílé roucho - druhou stranu víry, čistý život. Nabízel i mast na oči, aby viděl, stejně jako dar Ducha sv., který dává správný pohled na sebe. Kup sobě! A čím zaplatíš? Odpověď je v Mt 13,44-46. Všecko musí být vynaloženo, aby byl získán poklad. Iz 55,1 zve, abychom kupovali bez peněz. Bůh dává své dary zdarma a my je máme ve víře vděčně přijímat a zříkat se toho, co nás od Něj vzdaluje. Pavel to píše v Fp 3,7-9.

Co mu bylo drahé, pokládá si za smetí, jen aby Krista získal. Pokud církev, nebo jednotlivec si myslí: bohatý jsem a nikoho nepotřebuji, nemůže přijmout bohatství, které dává Bůh.

Vzdor všeobecnému zvlažnění a ospalosti se Pán přece nevzdal své církve. O tom svědčí i kázeň, kterou nějakou formou vykonává. Církev má důkaz Boží lásky, když on sám stojí u dveří a tluče.

Kdo zvítězí, dosáhne čestného místa. Zdá se, že je to pro zvlažnělou Laodicei až příliš, ale při zvlažnění a dřímotě dá probuzení víc práce.

Prorocký ráz listů.

Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím. V prvních třech na předposledním, v ostatních na posledním místě čteme toto vážné upozornění. První zápasí se zevním nebezpečím, ostatní s vnitřním. Nepřítel vnikl do církve. V prvních listech není řeč o příští Páně, v ostatních ano a to se stoupající naléhavostí.

Díváme-li se na stav různých sborů, vidíme, že dobré to bylo ve Smyrně a Filadelfii, převážně dobré v Efezu, Pergamu a Tyatiře. V Sardech a Laodicii to bylo zlé. Když shrneme všechny dohromady, zdá se duchovní stav v celku dobrý, ale vidíme, jak svět silněji vniká do církve. Je nám však ukázána cesta k uchování zdraví a k možnosti posily pro umírající. Cesta jde přes překážky, ale vede k slávě.

Slova Písma neplatí jen pro čas, kdy byla vyslovena. Jsou určena pokolením všech dob. Tak i tyto listy církvím jsou určeny všem věřícím /2 Tm 3,16/. Svůj duchovní stav máme porovnávat s listy a čerpat z nich napomenutí, výstrahy a povzbuzení. Tím neříkáme, že u nás jsou všechny tyto typy stavu církve. Ale něco se nám může dobře hodit. Tím však ještě není otázka vyřeše-

na. Nemůžeme, než v podstatném souhlasit s Vitingem, když napsal, že Duch sv. nám kreslí pod obrazem 7 sborů stav církví až do příchodu Páně. Není třeba něco chápat jen z mystické stránky. V zrnu jsou uzavřeny možnosti vzrůstu a vývoje. Zevní okolnosti mohou možnosti podpořit, nebo zabrzdit. Stejně i v dějinách jsou činitelé, kteří jsou církvi příznivi nebo nepříznivi. Když 7 listů náleží celé církvi, pak je patrné, že se skládá z různorodých živlů. Tak to bylo od počátku a bude až do konce. Žádný sbor není obrněn proti zlu. Efez má i takové členy, jejichž láska ustydla, ale i horlivé bojovníky proti mikulášencům. Má mučedníky, ale i lidi, kteří se vydávají za apoštoly. Ve Smyrně jsou rouhači i trpitelé. Pergamos má balamity i věrné svědky. V Tyatiře jsou lidé skutků a víry i žena Jezábel. V Sardech je většina lhostejná, ale někteří neposkvrnili roucha svého. Ve Filadelfii je škola satana i takoví, co zůstávají ve společenství s Pánem. V Laodicei je vlažnost, pýcha i slepota. Kde Pán rozesel dobré símě, nepřítel nasel koukol. Mezi apoštoly byl Jidáš. Kdo hledá společnost, kde by se nemohlo vyskytnout zlo, hledá marně. Když synové Boží předstupovali před Boha, přišel mezi ně i satan. Žádné kázání ani kázeň nedocílí, aby nebylo koukole. Tím samozřejmě nechceme říci, že je nutno dát zlu volný průchod a ustoupit od kázání a kázně.

Zlo se na světě množí. Než přijdeme k tomu dílu Zj, který mluví o tom "co se má dít brzo", je na místě dodat krátký nástin biblické eschatologie, učení o posledních věcech, jak se jeví v učení Mistra i apoštolů. Tím se nám ukáže souhlas učení Ježíšova o posledních věcech, jak je udávají evangelia a Zj.

Apokalyptika úzce souvisí s eschatologií. Co bude, to jsou skutečnosti, které mají i přítomnou platnost. "Každý dogmatický článek má eschatologický charakter, je vykřičníkem, který je spojen s každým článkem víry". Máme zde dvě základní tendence.

Jedna je obrácena k Bohu, který je nad světem, k Ježíši Kristu, jeho slávě i majestátu. Teologické myšlení je soustředěno na Boha. Jde o adoraci, klanění se Bohu, který bojuje s démonickými silami. Druhá je soustředěna na tento svět, jako stvoření Boží, kde má být formována církev, království Boží a vláda Krista na světě. Třeba teologie Tomáše Akvinského, podle níž creatura /stvoření/ nese pečeť Boží dokonalosti a na něm je vybudována nadpříroda. Tato dominikánská tendence hlásá, že je úkolem církve tvořit civilizaci a viditelné království Krista. Tím je ovšem tlumen eschatologický důraz . /Hromádka/.

Matouš vypravuje, jak učedníci při Ježíšově předpovědi o zboření Jeruzaléma se ptali na čas a znamení zaslíbeného příchodu a konce světa, kteréžto události v jejich očích splývaly. Ježíšova odpověď je nanejvýš pozoruhodná a to nejen pro svůj předmět, ale i pro způsob výkladu, který ukazuje na formu biblického proroctví. Pro vidoucího se jeví budoucnost tak, jako když se někdo s výšiny dívá po okolí. Nejdříve získá celkový přehled a pak vystupují jednotlivosti a zároveň vzdálenější věci splývají.

Ježíš podává nejprve nárys celkového dění. Mt 24,4n. Vývoj je označen převraty /6-8/, bludy /4-5/, pronásledováním /9-10/, falečným učením /11/ a odpadnutím /12/. Něco z toho prožili apoštolové před zkázou Jeruzaléma, něco prožila církev před pádem staré římské říše. On však zvítězí /13-14/. Pak následuje bližší vývoj událostí, které jsou spojeny se zkázou Jeruzaléma a chrámu /15-28/. Je naznačeno připodobnění se církve světu. Učedníci se tázali na znamení jeho příchodu a Ježíš odpověděl: "Syn člověka přijde s mocí a slávou velikou" /29-30/. Shromáždí své a přijde jeho království /32-33/. Naznačuje i stav na zemi v čase jeho příchodu. Židé trvají v odporu proti evangeliu /34/, i když někteří uvěří v Mesiáše, kterého jejich otco-

vé zavrhli. Svět se nemění /36-39/. Vyvolení a svět pracují vedle sebe, do církve vniká vlažnost a dřímota. /Mt 25,1-13/

Příchod Páně, o kterém je řeč, není ještě k poslednímu soudu a konci světa. Příchod Páně /parusie/ není mytologií. Soud, který svým časem nastane, není lidským výmyslem. Ale Bultman a Barth odsunují tento příchod prakticky do nekonečna. Stačí jim přítomnost Páně tak, jak se projevuje nyní. Jistě bychom si měli víc ujasňovat jeho přítomnost a vědět, že je mezi námi a prochází mezi svícny. Písmo však jde dál a učí, že přijde zas. Můžeme pak čekat dogmaticky konec jako chiliasté, můžeme eschatologii odmítnout, jako činí liberálové, nebo s Barthem a Bultmanem zaujmout stanovisko, že v budoucnu není co očekávat.

V husitství se silně projevil eschatologický přízvuk, u Luthera mocný pathos. V augustaně je víra v příchod Kristův, snad i náznak origenistické apokastáze. Jiný, správnější názor říká, že ďábel a jeho sluhové budou zničeni. Augustin zavrhuje chiliazmus, jsou však mnohé směry, které toto učení drží. V mnoha církvích se eschatologie vůbec nezdůrazňuje. U Kalvína je eschatologie spíš v komentáři než v Instituci. "Eschatologie je dokladem, že ani v církvi, ani v teologii není nic dostavěno". /Hromádka/

Víme, že jsou hnutí, kde se některé stránky eschatologie nestřízlivě natahují a tím trpí plnost víry, smíření pozbývá své povahy. V NZ máme nejdřív evangelia, radostné poselství o lásce Boží a smíření skrze Kristův kříž. V epištolách se učíme, jaký má být život toho, kdo vírou došel odpuštění a ospravedlnění. Na konci je zjevení, kniha odhalující poslední věci.

Eschatologie je naukou o těchto posledních věcech. Příchod Kristův má smysl eschatologický, proto zdůrazňuje osobní rozhodnutí. Jde o skutek víry. Bůh se sklání a podává ruku, aby vytrhl z bláta bahnivého. Této pomoci se máme co nejdřív chopit,

zde platí "nyní dnové spasení". Ježíš vstupuje do našeho života.

Copak není už nic dalšího? Soudím, že je násilím na biblické zvěsti starého i nového zákona škrtnout futurum úplně. Kalvín se v Instituci obírá Servetem, který tvrdil, že v Kristu máme vše a tím že přestává nutnost naděje. Kalvín proti tomu tvrdí, že máme v Kristu jistě vše, co potřebujeme, ale plnost milosti že je skryta v naději. V Kristu máme jistotu všeho, ale naplnění všech slibů očekáváme v budoucnosti. Plnost toho, co nám zaslíbil, je nám známa pod perspektivou naděje. Víra přijímá to, co je, naděje hledí k tomu, co ještě bude. Člověk bývá ospravedlněn vírou, ale to ještě není konec. Víra i naděje se opírá o sola gratia, pouhou milost, ale naděje ukazuje ke konečnému vítězství. Nadějí přijímáme jako jistotu to, co teprve přijde.

Víra má co činit s evangeliem, naděje se zaslíbením. Věřící křesťan ví, že minulost smazal Spasitel, že přítomnost jeho je fakt, ale čeká ještě něco v budoucnu.Budoucnost nemůžeme škrtnout. "Církev by se neměla vyhýbat tomu, co Písmo učí, že se bude dít"./Hromádka/

Učedníkům se dostalo odpovědi na jejich otázky. Posílilo to víru, touhu i potěšení. Pavel o tom píše v 2 Te 2,1-4. Jan připomíná Antikrista /1 J 2,18n/. O příchodu učí Pavel /1 K 15, 22-24/. Kristus je prvotina těch, kteří zesnuli a první, který vstal z mrtvých - každý ve svém pořádku, Ježíš napřed, pak vyvolení při jeho příchodu. První vzkříšení /1 Te 4,15-18/. Tím se máme potěšovat stejně jako proměněním věřících, kteří se příchodu dočkají /1 K 15,51-53/.

Z Písma se dovídáme o dvojím vzkříšení. První je vykoupených při příchodu Páně, druhé pak všeobecné po skončení milenia k poslednímu soudu. Blahoslavený, kdo má díl na prvním vzkříšení, ten na soud nepřijde, ale přešel ze smrti do života.

Co očekáváme? Vírou přijímáme něco, co skutečně existuje. Máme odpuštění, obecenství s Otcem a jeho synem Jezukristem, máme vysvobození z hříchů a viny. Kníže světa tohoto již je odsouzen. /J 12,31; 16,11/. Zápas moci Boží s mocí světa ještě trvá. Svět leží ve zlém, ale doufejte, já jsem přemohl svět. Svět se Božím zásahem stane královstvím Božím /Iz 2,1-5; Mi 4,1-8/. Vítězství Krista je vítězstvím budoucího Sionu. Žijeme v době mezi porážkou ďábla a likvidací jeho nástroje Antikrista. Už je poražen, padl /2 Te 2,1-12/. Než přijde parusie /příchod/, přijde apostasie /odpadnutí/, což je biblická verze titanizmu. Církev musí počítat se stupňovaným zápasem a protivenstvím. Války a vzpoury nezanikají s vývojem společnosti a kultury. Nemůže nám uniknout rostoucí napětí.

Církev by však neměla zapomínat, že největší nebezpečí je v ní samé. Může zvlažnět, stát se nevěrnou, může dopustit, aby se Antikrist usadil na místě svatém. Víra znamená sebekritiku, stálé zkoušení sebe a bdělost. Opírá se o Slovo. Ježíšovo vítězství je fakt, ale konečná likvidace je v budoucnosti. Svět má počátek i konec. Eschatologie uctívá Boží svrchovanost. Písmo zvěstuje i soudy. Plné uspokojení všech tužeb je spojeno s příštím Páně. Náš věk pomine a Ježíš převezme vládu. Velké eschatologické události následují za sebou asi takto:

1. Antikrist přijde, jeho příchod se připravuje stoupajícím odpadnutím a démonickými vlivy.

2. Na vrcholu své slávy bude sražen zásahem oslaveného Syna člověka. 2 Te 2,8.

3. V souvislosti s pádem moci Antikrista je první vzkříšení a zřízení tisíciletého království /Iz 11,1-9; Zj 20,4/. Tam dojde k tomu, aby Ježíš pil s učedníky z plodu vinného kořene /Mt 26,29/. V této době také nejspíš Izrael pozná Mesiáše /Mt 23,39; Ř 11,25-26/.

4. Čas Antikristův znamená ještě pronásledování Božího lidu /Zj 20,7; Dn 12,1/. Toto poslední veliké soužení bude přerušeno soudem nad Antikristem a jeho spojenci.

5. Po uplynutí doby tisíciletého království bude ještě boj s Gogem a Magogem, který bude prostředky Boží moci rychle vyřízen. Satan, šelmy a spojenci budou uvrženi do jezera. Bude nové nebe a nová země. Nebude už bolesti ani smrti /Iz 66,22; 2 Pt 3,13; Zj 21,1-5; 22,1-5/.

Profesor Hromádka jde ve svých vzácných a podnětných přednáškách až k příchodu Páně. Dál nejde, patrně se obává výstřelků blouznilství. Loyálně však uznává, že bratři, kteří jdou dál, činí něco, co církev opomněla. Je tu však ještě jiné nebezpečí. Nepodáme-li našim posluchačům zdravé učení i ve věci eschatologie, tak jak je to v Písmu, snadněji podlehnou působení nezdravých směrů. Ježíš přijde, sváže satana, chopí se vlády v království, o něž prosíme, když voláme: "Přijď království tvé". Těm, kdo milují jeho slavné příští, jsou připraveny velké věci.

Kapitola 4.

První dvojice vidění.

V nebi:trůn, kniha, Beránek. kp.4-5

Na zemi:šest pečetí a 144 000 znamenaných. kp.6,1.-7,8.

Pán chce ukázat svému služebníkovi obraz, jak dějiny spásy prochází časem a jak se cíl spasení uskutečňuje naplněním zaslíbení, ale někdy i hrozbami a soudem. Vedení jde z trůnu, tam je vláda světa. Proto Jan zůstává ve vytržení ducha.

Kp 4 a 5 patří dohromady a tvoří preludium Zj. Jan viděl otevřené dveře a slyšel hlas jako polnice: "Vstup sem a ukáži tobě, co se má dít potom". Vstup sem, vystup. Není možno zabývat se proroctvími a duchovními pravdami vůbec, žijeme-li v nízkém myšlenkovém okruhu. Kdo je v blátě, ať nedebatuje o duchovních otázkách. Boží pravda může být zjevena jen tomu, kdo

směřuje vzhůru a žije ve vyšší oblasti.

Otvírá se nám pohled na zápas církve se světem. Dopisy odkrývají výhled na utrpení církve, na soudy pro její vlažnost a pokrytectví. Nevypadá to na vítězství, ale otevřené dveře mluví. Nejsou to dveře příležitosti /3,8/, ani srdce /3,20/, ale dveře zjevení. Také Štěpán viděl otevřené dveře /Sk 7,56/. Tyto dveře jsou otevřeny upřímným, tak jako chrám je stále otevřen. Je ovšem třeba milosti Ducha a jeho působení. Jan mohl nahlédnout a slyšet známý hlas Syna člověka, znící jako polnice. Aj dveře otevřené. Jan nahlédl a spatřil trůn a sedícího na něm. Vynořuje se myšlenka, že blízko nás je jiný svět. To, co vidíme, je časné. Věčné je neviditelné a přece je to tak blízko, že je to odděleno jen dveřmi. Jan to viděl u vytržení Ducha. Toho Ducha potřebujeme a podle 19,10 také ducha proroctví. Spatřit tyto dveře a to, co je za nimi, porozumět tomu, na to nestačí lidský vtip. Co spatřil Jan, nebyly žádné maličkosti.

Trůn /4,2/

Na trůnu jeden seděl /Ž 93,2/. Že seděl, znamená dokonalé bezpečí. Jeho trůn se netřese. Jan viděl jen nezřetelně, neboť nikdo neuzří Boha, aby zůstal živ /Ex 33,20/. Co viděl, byl lesk paprsků, který vycházel z trůnu a obklopoval jej /1 J 1,5/. Když chtěl naznačit vyzařovanou slávu, volil přirovnání k jaspidu a sardiu. Sláva - jaspis, svatost - sardius. Spočívá-li ve volbě těchto drahokamů zvláštní význam, to se nedá určit. Podle 21,11 byl jaspis způsobu křišťálového, t.j. diamantu. Sardius, červený drahokam, by ukazoval na rubín. Podobně i Ez 1,27. Tím je naznačena sláva Boží /Ez 8,2/. Přioděl se světlem jako rouchem /Ž 104,2/.

Duha je zaslíbení milosti a znamení smlouvy. Obsahuje všechny barvy, ale převládá zeleň, barva naděje /Ez 1,28/. Vzhledem k lidské mdlobě tu je i jistá ztlumenost. Kol trůnu duha,

znamení smlouvy milosti. Věrnost slibům patří k Boží bytosti. /Iz 49,7; 1 K 1,9/. Na něho lze spolehnout i v dobách temna a úzkosti. V 11,19 viděl Jan truhlu smlouvy. To platí království Božímu na zemi, duha však Boží vládě na světě. Je podobná smaragdu, krásně zelenému drahokamu. Duha se objevuje po bouřích /Iz 54,9-10/. Ten však, který seděl na trůnu je tak málo popsán, jako Ez 1. Boží bytost se nevyjadřuje v liniích a konturách, ale v barvách a světle. Až v novém nebi ho spatříme tak, jak jest /22,4; 1 J 3,2/. Bůh je vyvýšený nad všecku lidskou představu. Chceme-li vidět Boha, hleďme na Krista /J 14,9/. Bůh bydlí ve světle nepřístupitelném /1 Tm 6,16/. Jen v obrazu můžeme poněkud tušit, co je nad lidský rozum . Ten, který seděl na trůnu, je věrný Bůh smlouvy. Můžeme jen nahlédnout skrze zeleň milosti v Kristu.

Starci /4,4/

24 starců na 24 trůnech jako radové kolem trůnu panovníka. Jsou v bílém rouše s korunami na hlavách. Kdo jsou tito? Nejblíž je myšlenka, že to jsou zástupci Božího lidu a to staré i nové smlouvy. Je to dovozováno i 5,9. Limbach však upozorňuje, že slovíčko "nás" je nepřesný překlad a skutečně Žilka, Sýkora, Menge i švédský překlad nemá "nás", ale vykoupil lidi a učinil je. Z toho plyne, že to nejsou lidé, ale jiné bytosti. Nebeská velerada, jakou naznačuje Dn 4,14; 1 Kr 22,19; Jb 1,6/. Jejím předsedou je sám Hospodin. Ovšemže nepotřebuje rádce, ale je to jistý rys spravedlnosti, že při určitých příležitostech dává stvoření jakési právo spolurozhodovat. Starci jsou andělská knížata a mají královský charakter. Přimlouvají se a provozují moc /Ef 1,21/. Označení stařec budí představu moudrosti, rozvahy a stálosti /Iz 24,23/.

Z trůnu vychází blýskání a hromobití, které značí přicházející soudy /Ex 19,16/. "Ale že Pán k hořkým věcem přiměšuje

sladké, protož dí: i hlasové k napomínání k dobrému, aby sobě nezoufali, ale v hříších se poznali. V největších zármutcích řeči boží živé, jež jsou Duch a život, člověka posilují a potěšují" /Jakoubek/. Máme zde stupňované projevy moci Boží, které lze srovnávat s pečetěmi, polnicemi a miskami hněvu. Lidé se často radívají, ale mnohdy z toho moc není. U všemocného však za radou jde čin. Nespí ani nedřímá, i když se nevzrušuje jako nervozní člověk. Při každé jeho akci je klid, všecko postupuje podle plánu.

Sedm pochodní /4,5/

Moře sklenné /4,6/

Jan vidí sedm lamp, nebo spíše hořících pochodní. 7 je číslo symbolické. 7 Duchů Božích, 7 forem dokonalé činnosti Ducha, který zprostředkuje poznání Boha. V něm je zdroj světla i života /Ž 36,10/. Tento zdroj poskytuje, co je třeba. Je to naznačeno i obrazem skleněného moře, které Jan viděl rozprostírat se před trůnem. Toto moře symbolizuje oslavenou všemocnost, nekonečné síly života, slávy a účinnosti. Křišťálu podobná, hladká a pevná rozloha je podkladem trůnu, odděluje ho v jistém smyslu od zemského světa, ale jeho průhlednost tvoří také spojení mezi Bohem a světem /Ez 1,22/. Viděl je nad hlavami zvířat. Nebe je mu stolicí /Iz 66,1/. Trůn Boží je nad astronomickým nebem. I starší Izraele viděli něco podobného /Ex 24,10/. Vše je viděním nesmírné slávy a moci Boží.

Moře sklenné, podobné křišťálu. Jinde "jako křišťál". Náznak Božích soudů. Neklidné moře je obrazem rozbouřeného lidstva. Moře je zřídkakdy klidné, často divoce bouří. Toto sklenné moře je klidné a průhledné jako křišťál. Před tvůrcem musí umlknout. Pro něho je i rozbouřené moře národů průhledné, pro něho není záhad, nic před ním neskryješ. Ale také Boží úradek je průhledný. Nenechal sebe bez osvědčení, zjevuje svou vůli i plá-

ny.

Čtvero zvířat /4,6-9/

Čtvero zvířat, snad lépe bytostí, stojí ve vztahu k stvořenému světu. Nejde zde o nerozumná zvířata, připomínají podobné bytosti cherubínů /Ex 25,18-22/ a serafů /Iz 6,2/. Jejich místo je vyšší, než starců. Máme zde jednodušší podobu oněch z Ez 1,5. Tam měli čtyři tváře, zde je jedna, ale každá má jinou podobu. Základní myšlenka je však táž. Nejsou to astrální nebo mytologické postavy, ale živá stvoření nesoucí trůn. Jsou představiteli stvoření. Příroda není řízena slepými zákony, ale uvědomělou Boží myšlenkou. Má smysl teologický, je vytvořena k určitému účelu a jen k slávě svému Tvůrci. Čím víc poznáváme přírodní síly, tím víc jsme uchvacováni stavbou přírody, její krásou a rozmanitostí i pohádkovými možnostmi. Jejich podoba nám připadá záhadná, ale nejde tu o zevní formu té nebo oné bytosti, ale o duchovní skutečnost. Že tyto bytosti vedou chválu, ukazuje, že nejsou pouhými náznaky přírody. Církev vede ke klanění, nejen příroda, ale Duch. Ty různé podoby mají vyjadřovat různý charakter. Lev je královský, vůl klidný a silný, člověk je moudrý a orel je rychlý. Podoby lva byly u Šalamounova trůnu /1 Kr 10,19/. V nádvoří chrámu bylo moře měděné, velká nádržka na vodu, nesená 12 voly. Vůl byl také zvíře obětní. Obraz orla vykládá sám Pán /Mt 24,28/. Židé nečinili rozdílu mezi orlem a supem. Byl jim obrazem rychlého soudu, ale i rozletu ke slunci, pronikavosti pohledu a poznání /Iz 40,31/. Tyto bytosti můžeme označit jako vládní orgány Božího království. Víme ovšem, že Pán si dovede užít k službě bytosti, osoby i poměry jakž ráčí. Za putování po poušti si použil i pohanského zaříkávače /Nu 24/. R. 70 byla římská moc vykonavatelem soudu. A ty oči? Před nimi nic neskryješ.

Z Ez 8,1-11 je patrno, že cherubíni svědčí o Boží přítom-

nosti u soudu. Všecka řeč Písma o tom mluví/Ž 99,1/. Serafové ukazují Boží svatost a milost. Bytosti ve Zj mají některé vlastnosti cherubů i serafů, svědčí o Boží svatosti i soudech, o spravedlnosti i milosti. Milost je ještě nabízena všem, kdo činí pokání, mění svou mysl /14,6-7/. Proto je kolem trůnu duha.

Tyto bytosti se podobají cherubům i serafům a přece je tu jistý rozdíl, jak vidíme ze srovnání Ez 1,5-14; Iz 6,2-4 a Zj 4,6-8. Mají plno očí zezadu i zepředu, aby viděly vše směrem k Bohu i stvoření, aby viděly tak, jak věci vidí Bůh. Plno očí znamená naprostou bdělost, rychlost postřehu a pohotovost. Určitý poukaz máme v Ez 10,20. Vidí a poznávají, kdežto člověk ztratil vidění. A vše, co bytosti vidí, je nutí k chvále. Mocně tu zní: svatý, svatý, svatý /Iz 6,3/. Chvála se projevuje písní a činem. Sedícímu na trůnu i Beránkovi náleží v plné míře. Chválu vedou čtyři bytosti. Starci se klaní a v pokoře vzdávají čest. Chvála stvoření dosahuje svého cíle jen ve spojení s vykoupením /Ř 8,19-22/. Proti tomu Boží moc nad přírodou je zárukou, že Bůh provede své záměry s církví. V Bohu, který je nad každé pomyšlení, v Bohu smlouvy a Pánu všeho spočívá celá budoucnost.

Svatý, svatý, svatý Pán Bůh všemohoucí, který byl, je a přijíti má. Tím je vyjádřeno klanění před svatostí Pána nebes i země. Žijeme ještě v době milosti, ale nesmíme zapomínat, že Bůh je svatý. Starci vyznávají: "Ty jsi stvořil všecky věci a pro vůli tvou trvají." Oslavují Stvořitele, uznávají, že všecko je jeho dílo. Vše náleží jemu a jeho vůlí vše trvá. Tak se klaněl i Syn. Klaníme se tak i my?

Kapitola 5.

Měli jsme možnost shlédnout trůn a toho, který na něm seděl a co bylo kolem. Trůn, střed světa, nejvyšší bod, kolem něhož se všecko točí. Kolem trůnu jsou čtyři bytosti a 24 starců

i 7 pochodní. Nyní se dostáváme k dalšímu. Jan uviděl podivné obrazy, za kterými se skrývají velké skutečnosti.

Kniha se sedmi pečetěmi.

Jan spatřil po pravici sedícího na trůnu knihu, svitek natočený na hůlce, popsanou uvnitř i vně a zapečetěnou 7 pečetěmi. Obyčejně býval svitek popsán v sloupcích na vnitřní straně, zde však je to i na straně vnější. Pečetě byly připevněny tak, že po rozlomení jedné pečeti mohl být přečten díl až k následující pečeti. Kniha obsahovala budoucnost, která nebyla pro stvoření čitelná, ale měla být postupně zjevena Božímu služebníku. Kniha věčného předuložení /Ef 3,11/. Bůh zjevuje tajemnství své vůle /Ef 1,9/. Dosud se projevila jen část tohoto uložení, většina je ještě před námi. Zlomení pečeti znamenalo nahlédnutí do Božího plánu se světem, jeho skrytou radu, podle které i nepřátelská moc musí posloužit k uskutečnění Boží vůle. Kniha se 7 pečetěmi připomíná závěť, která měla být otevřena a vykonána. Na to nestačí ani člověk, ani anděl. Nikdo nebyl hoden vzít knihu z ruky sedícího na trůnu. Proto ten pláč. "Plakal jsem velmi", ta slova mohou pochopit jen ti, kdo v duchu prožili katastrofu církve s plnou sympatií pro její utrpení /Hengstenberg/. Zj nebylo ani psáno, ani pochopeno bez slz /Bengel/. Jan toužil vidět vítězství evangelia. Ne ze zvědavosti, ale z touhy po oslavení Boha a Beránka a pro útěchu církve v čas úzkosti. Co by byly dějiny světa bez kříže a Kristova vítězství? Bengel poznamenává, že Janovo myšlení neprožívají ti, kterým je kniha Zj lhostejná.

Jeden ze starců přichází a těší Jana. Přece je jeden, kdo je hoden vzít knihu a otevřít její pečetě. Je to lev z Judy /Gn 49,9/, proutek z pařezu Izai /Iz 11,1/. Je to poukaz na Mesiáše z kmene Judova. On je toho hoden, protože zvítězil. Lev

z Judy se tu jeví však jako zabitý Beránek. Jan nespatřil lva, ale Beránka. Neseděl, ale stál, aby přijal knihu z ruky sedícího na trůnu. Náš Pán přišel napřed jako trpící Beránek. Nejpohrdanější z lidí, muž bolesti a vlastní jeho nepřijali ho. Nebylo pro něj místa. Ale se stal zástupcem přestupníků, Hospodin uvalil na něj naše nepravosti a zsinalostí jeho nám bylo způsobeno lékařství. Zvítězil, vstal z mrtvých a při svém druhém příchodu vystoupí jako lev s mocí a slávou. Beránek zvítězil nad smrtí a peklem. Stál mezi trůnem a bytostmi. Ebrard to shledává přirozeným, neboť Ježíš je středem stvoření i spásy. Je jediným prostředníkem mezi Bohem a člověkem /1 Tm 2,5/. Má 7 rohů a 7 očí. Rohy jsou obrazem moci /Jr 48,25; Dn 7,9-14/ a také ochrany /Ž 18,3; L 1,69/. 7 znamené plnost, oči znamenají bdělost, která se rozprostírá nad celou zemí /Za 3,9; 4,10/. Beránčí povaha je spojena se všemocností a vševědoucností. Už není v ponížení, má moc na nebi i na zemi a této moci užívá ve prospěch svého lidu. Beránek razil cestu k dokonání Božího plánu. Rohy a oči přivlastněné Beránkovi ukazují, že je již s to přijmout vládu nad světem. S knihou přijal z ruky sedícího na trůnu cenu vítězství. To ukazuje, co řekl svým učedníkům po svém zmrtvýchvstání: "Dána je mi všeliká moc na nebi i na zemi" /Mt 28,18/. A to má rozhodný význam pro dějiny království Božího. Bez tohoto podkladu by všecky obrazy visely ve vzduchu.

Beránek přijímá knihu /5,7/

Beránek vzal knihu a čtvero bytostí i starci se mu začali klanět. Našel se ten, který byl schopen vzít tu knihu. Bytosti daly znamení k poctě. Bůh získává čest svým úradkem o díle spásy skrze Beránka, snímajícího hřích světa. Myšlenka na spasení a záchranu vyplynula z Boží lásky a byla uskutečněna zástupcem hříšníků. Ten se nyní stává Pánem nového světa. Obsahem chvály je dík za oběť vykoupení, která dává Ježíšovi právo k otevření

knihy budoucnosti. On si zamiloval hříšníky a trpěl za ně. Učinil je kněžími, kteří mají přístup k trůnu milosti a to zvlášť jako přímluvci. Učinil je i královstvím. Máme být královstvím, nad kterým on opravdu vládne, máme být jeho poddanými nejen titulárně, ale skutkem a pravdou. Čtyři bytosti naznačují čtyři strany Božího smíření, vykoupení i posvěcení. Do jejich chvály vpadají i starci jako ozvěna. Metají i koruny. Všecka sláva i čest náleží tomu, který sedí na trůnu a Beránkovi. Beránek přejímá vládu nad světem a to je počátek nových věcí. Už nebude kralovat smrt a hřích, ale spravedlnost a pokoj dají sobě políbení /Ž 85,11/.

Pán Ježíš v Nazaretě četl slova Iz 61,1. Vztahoval je na sebe. Nečetl tehdy druhý verš o dnu pomsty, ale až vezme do ruky knihu, prohlásí také tyto soudy. Zvítězil jako Beránek, nyní je hoden vzít knihu a rozlomit pečeť její jako lev. Jeho první příchod byl jako Beránka k oběti za hřích, ale druhý příchod bude příchod lva ke dni pomsty nad vzpurnými a tehdy svět pozná, jak hrozné je pohrdnout milostí. Řeč Boží není jen o lásce a milosti, ale také o spravedlnosti a soudu. A tak ho bude muset poznat i Izrael /Oz 2,21-22/. Kdo se před ním skloní v duchu pokání, ten zakusí lásku.

Zpěv,jako překrásná symfonie, se rozšiřuje dál. Začíná bytostmi u trůnu, klaní se starci, zástupové andělů a všecko stvoření na zemi, pod zemí i na moři a chvála se uzavírá mocným Amen tam, kde začala. Každý účastník chvály má harfu. Zpívají sborem a každý má nástroj k doprovodu. Velká píseň před trůnem je společná všem, vzniká z víry a zkušenosti spásy, každý má svůj důvod k chvále. Každý má harfu, symbol chvály /Ž 33,2/. K harfám se pojí i zlaté báně plné vůně, jež jsou modlitby svatých. Kadidlo je obraz příjemnosti upřímné modlitby. Zdravá chvála je vždy spojena s duchem modliteb a pokorných proseb.

Nejde zde o muzikální virtuozitu, ale o sladění zvuků harf s vůní kadidla. To se jeví ve způsobu klanění. Zpívali klečíce před Beránkem a zpívali píseň novou. Ne novou obsahem, ale z nového popudu, nové niternosti. Je to tak, že zpěv jako zvěstování je vysokým uměním chvály i svědectví o věčném daru slitování. Za zmínku také stojí, že výčet chvály zástupu andělů a církve je sedmistranný, kdežto výčet chvály stvoření je čtyřstranný. To souvisí se symbolickým významem čísel. I bytosti, starci a andělé, kteří neprošli pádem jako člověk, zpívají chválu, neboť v nebi je radost nad spasením hříšníků.

Splynout s proudem tohoto chvalozpěvu, mít srdce i ucho otevřené a harfu naladěnou, to je smysl života vykoupeného člověka. Jsme i my trofejí vítěze z Golgaty?

Kapitola 6.

Vidění na zemi. 6 pečetí.

Beránek vzal knihu z ruky Otce. On jediný byl hodem vzít ji a zrušit její pečeti. Po mocné symfonii chvály nastává ztišení. Celé ovzduší je plné napětí, když se Beránek chystá ke zlomení pečeti. Nastávají velmi vážné události. Máme zde novou řadu vidění. Jak to, že Jan předpovídá budoucnost? I přes vizionářství bychom se přenesli, kdyby šlo o čistě fantastické dojmy, o výplod jeho obav a nadějí. Je nutno porozumět aspoň trochu jeho vnitřnímu životu a pak pro nás jeho svědectví nebude náhodným mozkovým záchvatem, ale duchovní nutností. Jeho vidění nejsou zbásněna, ale ve formě vizí se nám sdělují představy a myšlenky, které mu byly dány. Je nutné si ujasnit, že to, co Jan předkládá, již částečně vyslovili proroci SZ i sám Ježíš. Zj má svou předehru. Bůh prostě a velmi stručně svěřuje Janovi, co se má dít brzy. Ježíš sám otvírá pečeti knihy, která obsahuje také

závěť, vlastnický zápis Kristova lidu. Proto ty pečeti.

Kniha obsahuje konec tohoto období. Mluví o příchodu Krista a vyvrcholení tohoto věku. Důvěryhodnost je podepřena slovem Páně u Mt 24,4-14, které je jakýmsi zárodkem NZ proroctví. Zj je už plný rozkvět. Ježíš v uvedeném místě odpovídal na otázky, kdy se tyto věci stanou a jaká budou znamení konce tohoto věku. S údivem pozorujeme souhlas mezi obrazem budoucnosti u Mt a ve Zj. Janova původnost není ve věci, ale ve formě poselství.

Srovnejme:	Mt 24,4-5	a Zj 6,1-2
	6-7	3-4
	8-28	9-11
	29-30	12-17

Musíme vidět, že Mt 24, Mk 13 a L 21 se vztahují na konečný čas před tím, než se zjeví Pán. Také si všimněme toho, že pečeti se dělí na dvě skupiny a to 4 a 3. První již číslem 4 napovídá, že je ve spojení se 4 bytostmi a dotýká se viditelného světa, kdežto druhá skupina má co činit se světem duchovním. Každá pečeť znamená odhalení části obsahu knihy v prorockém symbolizmu.

První pečeť /6,1-2/

"I viděl jsem, když Beránek otevřel jednu z těch pečetí a slyšel jsem jedno ze čtyř zvířat, ano praví hlasem hromovým: Pojď a viz!"

V některých novějších překladech je jen výzva: Pojď! Jedná se o jezdce na bílém koni, který vyjel, aby přemáhal. Ten bílý kůň svádí k tomu, abychom ho ztotožňovali s jezdcem z 19,11. Někteří katoličtí i luterští vykladači vidí v tomto jezdci Pána nebo Slovo Boží. Mějme však na paměti, že toto jsou rozvíjející se soudy nad zvlažnělou církví a světem. Jezdci jsou obrazem jednotlivých fází navštívení. Nejspíš jde o krále, vladaře

/Iz 30,33; Dn 11,36/. Je doba odstoupení, vystupuje kdosi, koho je možno srovnat s první šelmou kp. 13. Nejspíš Antikrist, který však napodobuje Krista ve všem, jak jen je možno. I ten bílý kůň je napodobenina. Víme, že na bílých koních jezdívali králové a dobyvatelé /Egypt, Babylon, Napoleon/.

Není to také nějaký náboženský systém, jak se někteří domnívají. Všechny falešné systémy tíhnou k Antikristu, který má mnoho předchůdců./1 J 2,18/. Antikrist sám je spíš politickou osobností, je to "člověk hříchu". Vystoupí s největší svůdností a svede lidi, kteří pohrdli pravdou. Patrně i Židé ho z větší části přijmou za Mesiáše. Strhne na sebe vládu nad světem /J 5,43/. Jezdci zahajují výkon soudu a čas soužení. Nezaměňujme Antikrista s Kristem. Schlatter vidí v jezdci na bílém koni útočnou válku. Beránek - Ježíš nechává vyjíždět jezdce, když ruší pečeti. On již provždy zvítězil na Golgatě, je již korunován jako král králů. Antikrist není ještě korunován.

Aby přemáhal. Je mu dopuštěno mít velkou moc v druhé polovině Danielova týdne /Dn 11; Zj 13,5/. Bílý kůň je to jediné společné v obou viděních, to však nestačí k průkazu totožnosti. Tento má místo meče lučiště, zbraň pro boj na vzdálenost. Je znám už z dřívějších proroctví. Pavel píše o člověku hříchu, který přijde/2 Te 2,4/. Jeho moc je omezena a nebude se vztahovat na celou zemi, nejspíš jen na prostor bývalé římské říše. Jeho vláda bude znamenat násilí, diktaturu jednotlivce a pronásledování lidu Kristova.

Druhá pečeť /6,3-4/

Jezdec na koni ryzím je s následujícími dvěma symbolem těžkých ran, jaké již často ničily lidstvo. Tento jezdec znamená válku, možná revoluci. Je mu dáno, aby vyzvedl ze země pokoj. Prožili jsme již dvakrát, co znamená tento jezdec. A po dvou

velkých válkách přetrvává stálé napětí války studené. Je to ovoce odpadnutí, které s sebou nese rozkol, neklid a nesmírné bolesti. Skloní se pod touto kázní lidská srdce pod vliv Slova? Asi jen v malé míře /2 Pa 15,5-6; Dn 11,33n; Jl 2,2-11/.

Třetí pečeť /6,5-6/

Jezdec na černém koni, kostlivec, znamená drahotu, hlad. Cena udávaná za mírku pšenice je asi 12krát vyšší, než za normální doby. Mírka je denní příděl otroka v tehdejším Řecku. Jezdec má váhy, lidem se odměřuje jejich denní spotřeba. Takové odměřování jsme zažili již dvakrát. Čteme tam také zvláštní slovo: "Oleji a vínu neškoď!" Tím není řečeno, že by věci přepychu byly chráněny. V tamních krajích je olej a víno součátí denní stravy. Napadá nás, že Bůh ve svém milosrdenství přece klade nedostatku meze.

Je to zlé prožívat doby drahoty a nedostatku, ale ještě horší je, když je Boží řeč vzácná /1 S 3,1/. Nedostatek Božího slova, to je skutečná vyprahlost. Tento nedostatek je zaviněn sváry, stranictvím, neláskou a zištností jednotlivců i národů. Hřích způsobuje, že povstává národ proti národu a dokonce syn proti otci. Mír se udržuje jen nadměrnými břemeny k udržování armád. Boj, místo aby byl civilizovanější, stává se barbarštějším. Kultura je ve psí.

Čtvrtá pečeť /6,7-8/

Jezdec na plavém koni. Je to barva zsinalosti, mrtvolnosti. Jezdec přináší zlé navštívení, mor a epidemie. Meč, hlad, mor, šelmy a pronásledování způsobí, že čtvrtina země a jejích obyvatel zahyne. První čtyři jezdci ukazují základní formy dějin světa: války, revoluce, hlad a mor. Tvoří celek, stejně jako první dopisy církvím. Při rozlomení každé pečeti jedna z bytos-

tí zavolá: Pojď! Nástup jezdců se děje na rozkaz s trůnu. Musí sloužit k uskutečnění vůle Boží. Bůh má ve své ruce vše. Jezdci nám jsou představováni jeden po druhém, ale jejich působení je současné, rány jdou bezprostředně za sebou. Dějiny světa jsou výmluvným komentářem této kapitoly. Čtyřnásobné nástroje smrti /Ez 14,21/. Ale zvěst o příchodu Páně se vine proroctvím jako zlatá nit.

Pátá pečeť /6,9-11/

Nastává tu změna, už nevystupují jezdci. Máme tu jiný obraz. Pod oltářem zápalu se duše stínaných pro slovo Boží a svědectví Ježíšovo dovolávají zákroku. I v nejtěžších dobách tu byli věrní svědkové. Pohanský Řím umučil tisíce křesťanů, papežský mnohem víc. V prvotní církvi byli mučedníci, pak bogomilové, valdenští, husité a jiní. Vidíme tvrdošíjnost odporu proti pravdě Boží čisté, touhu po nadvládě a držení duší v temnu. Svět se vždycky stavěl proti svědkům Pána Ježíše a tupil spravedlnost. Toto zlo však způsobuje, že svět zraje pro soud. Pod oltářem v nebi čekají ti svatí a upálení. Bůh přivede všecko na soud. Přijde doba, kdy budou otevřeny knihy. Až dokud? /Ž 35,17; 94,3; Mt 23,35-36; L 18,7-8/ Zde jde o svět jako celek. Za osobní trapiče nás Pán učí se modlit /Sk 7,60; Ř 12,19/. Až dokud? To nejsou slova pomstychtivosti, ale touhy po spravedlnosti a konečném ustavení zaslíbeného království, zjevení slávy Boží. Jsou ukryti pod oltářem jako živé oběti, které touží po konečném vítězství pravdy.

Dostává se jim povzbuzení, aby počkali ještě malý čas. Je jim dáno bílé roucho. Sám Pán tyto "kacíře", nejednou znamenané mitrou s obrazem ďáblů, rehabilituje.Ale počet mučedníků má být ještě doplněn. Konečné pronásledování Božího lidu ještě přijde a asi není příliš vzdáleno. Nežijeme ve světě křesťanském, ale

ve světě s tenkým křesťanským nátěrem.

Šestá pečeť /6,12-17/

Ukazuje se nám začátek soudů nad Antikristem. Tento soud zabere delší dobu. Otevření šesté pečeti znamená příchod velkých katastrof, které potrvají až do viditelného příchodu Páně. Mimo to se děje i to, co Jan spatřil v dalším průběhu. Že vše směřuje k příchodu krále, je patrno z Mt 24,29-30.

Jsou vykladači, kteří nesouhlasí s doslovným pojímáním tohoto vidění. Doslovně by prý zemětřesení a ony astronomické projevy znamenaly naprostý zánik. Mají za to, že jde o převraty daných poměrů, zvlášť ve směru náboženském a politickém. Zemětřesení je prý obraz společenských převratů, které mohou mít značný dosah. Z dějin známe, jak evangelium bylo falšováno lidskými dodatky a jak zesvětštělá církev proti autoritě Ducha postavila autoritu svou. Slunce pravdy bylo zatemněno, duchovní život odumíral. Hory mají znamenat moci /Jr 51,25; Za 4,7/ a ostrovy malé státy, které si zachovaly samostatnost /Stockmann/.

Zdá se však, že musíme počítat přece s tím, že nastává doba velkých soudů nad světem. Není tu jen obraz, ale zřetelné slovo. Zemětřesení po místech je předpověděno víckrát /Mt 24,7/. Víme ostatně, že bývá dosti častým zjevem a bývá velkou výstrahou. Slovo Boží bude podpíráno nápadnými a neobyčejnými projevy přírodních sil. /Mt 24,29; L 21,25-26; Jl 2,1.10; Ag 2,22/ Budou znamením jeho příchodu, který znamená soud nad světem. Jsou známa mnohá zemětřesení i sopečné výbuchy. Výbuch Vesuvu, Etny, Krakatoi, Mont Pelé. Zvlášť silné bylo zemětřesení v Lisabonu r. 1755 a bylo pociťováno od Antil až do Švédska. Přivodilo i ztrátu některých pramenů v našich Teplicích. Bylo tak prudké a ničivé, že byl očekáván konec světa. Otřesy trvaly 61 dní. Bylo zničeno celé město. Mezi prvními zřícenými budovami byl inkvizič-

ní palác a budova jezuitského řádu.

Slunce jako pytel žíněný, roucho smutku, kajícnosti, na jaké se dosud tkají látky na východě. Je zaznamenáno, že v r. 1780 v květnu nastalo v celé severovýchodní části Spojených států velké zatmění. Nebylo to zatmění slunce, jak je známe, neboť měsíc byl v úplňku a slunce bylo viditelné, ale jakoby pozbylo všechnu svítivost. Trvalo to od rána až do večera a byly vidět i hvězdy. Sněmovna v Conecticutu proto byla rozpuštěna. Slavný hvězdář Herschel o tom řekl: "Temný den v Sev. Americe byl podivným zjevem přírody, o kterém bude vždy se zájmem diskutováno, který však žádná filozofie neobjasní". Zjev byl příčinou mnohé úzkosti a očekávání konce světa. Popsal ho také básník Whitier.

Měsíc jako krev. Vše je vzato z Iz 13,10; 5,30; 50,3; Jl 2,31; 3,15/. Když mizí zatmění měsíce, nabývá jeho plocha rudého zabarvení. Hvězdy padati budou: I o takových zjevech nám dějiny astronomie vypráví. Humboldt cituje hvězdáře Olmadeta o padání hvězd v listopadu 1833. Bylo to značné množství létavic, které padaly jako fíky, když je klátí vichr. Zjev byl výstrahou, ale bude součástí blížícího se soudu.

A nebe se schovalo, jako když se stočí rozložený svitek knihy. Blíží se majestát Syna člověka. Něco podobného, jako při smrti Božího Syna na Golgatě. Země se chvěje /Ž 97,5; 114,4; Iz 2,10-22; 13,6-13; 24,10-23; 34,1-5; Jl 3,15; Ag 2,7.21-22; L 23,30; 2 Pt 3,7; Žd 12,26/. Vždyť ani nebe před ním není čisté /Jb 15,15; 25,5/. Sám Pán mluví o věci /Mk 13,25/. Ukáže se i znamení Syna člověka /Mt 24,29/. Přibližuje se den jeho příchodu a zde už přestává obrazná řeč. Není divu, že se lidí vysokých i nízkých zmocní děs a hrůza. Žili bez ohledu na Boží zákon až do posledka. Postavili se proti Pomazanému Páně /Ž 2/. Vládne nerovnost, nesvoboda, nebratrství. Nespravedlnost nevymizela. Vzdor mírovým řečem se zbrojí čím dál víc. Ale vše při-

jde před soud /Jr 30,5-7; Na 1,5; 2,10-13; Oz 10,8/.

Marná je modlitba: Hory padněte na nás. Mizí posměch se rtů bezbožníků. Před svatým Bohem se nesklonili a k horám a pahrbkům volají. Bude to velké modlitebné shromáždění, které potvrdí, co je řečeno: Měvše se za moudré, blázni učiněni jsou /Ž 139,7-12; Iz 2,9-21; Am 9,1-3/. Kdo ostojí?

Jak bude slavné, když tento den zastane Boží lid ne skrývající se, ale skrytý /Iz 32,2/. Život skrytý s Kristem v Bohu /Ko 3,3/. Blahoslavený, kdo volal jako žalmista /Ž 143,9/. Jen hleď u víře, vysvobození se blíží /L 21,28; J 14,3/.

Kapitola 7.

Měli jsme před očima šestou pečeť a viděli jsme něco z projevů soudu. 6. kp končí otázkou: Kdo bude moci ostát? Teď přichází nové vidění, ne pokračování, ale jakási vložka, která má potěšit. Soudy jsou těžké i když zasloužené, ale Boží lid má být potěšen ujištěním, že Bůh naň myslí a nezapomene /Iz 49,15/. Bůh umí pobožné vytrhovat a zachovat. Znamenaní obstojí. O zachování v bouři svědčí Ez 9,4-6. Těch 144 000 znamenaných vidíme zas v 14,1. Jsou s Pánem na hoře Sion.

Čtyři andělé. 4 je číslo země s jejími 4 stranami. Snad je zde souvislost mezi ztišením větru po otevření šesté pečeti a mlčením na nebi před otevřením pečeti sedmé. Snad je toto ztišení úvodem k mlčení nebe. Během tohoto ztišení před rozlomením poslední pečeti, která v sobě zahrnuje 7 zatroubení polnic a také 7 koflíků hněvu. I tady ještě myslí Bůh na svůj lid, na Izrael a církev. Ještě v průběhu soudů činí milosrdenství.

Jan vidí 4 anděly připravené k rozvázání 4 větrů. Větry znamenají duchovní proudy, směry a pokušení. Boží soudy se dotýkají lidských názorů, myšlení i bludů. Pavel nabádal věřící, aby se nedali točit každým větrem učení /Ef 4,14/. Také Dn 7,2

mluví o časových proudech, které ohrožují Boží lid. Zemí je zde možno rozumět církev v poddanství státu. Anděl stojí u hranic země, kde již přestává křesťanství a z pohanství přichází 4 větry, časové proudy, které se tlačí do církve a ohrožují ji. Je to patrné i z jejích dějin, které jsou výkladem vidění polnic, tak jako dějiny světa jsou výkladem pečetí. Jak apoštolé, tak později i otcové museli zápasit s bludnými směry. Tyto vichry časových proudů musí být svým časem uvolněny, protože mají také jistý úkol. Zde jsou na čas zadrženy, nemají přijít předčasně. Neměly také škodit stromům, ke kterým Písmo přirovnává bohabojné /Ž 1,3; Jr 17,8; Ez 47,12/. Uvedený anděl měl slavný úkol, měl poznamenat služebníky Boží. K tomu měl pečeť Boha živého. Vichr byl zastaven, protože působí mnoho škod. Nejvíc prudký vítr škodí stromům. Ale tyto vichry neměly škodit zemi, moři a stromům. Vichřice, bouře, války dávají také vznik říším.

Znamenáním bylo označeno vlastnictví. Znamenaný náležel nezcizitelně Bohu a byl vyňat z jakékoli jiné moci. Jan neviděl znamenání, ale slyšel počet 144 000.

Podklad znamenání je v Ez 9,4-6. 144 000 je čtverec a násobek 12, čísla lidu Božího. Je to číslo symbolické a ukazuje také, že z jeho lidu se nikdo neztratí. Připomíná to Dt 6,8.

Lange, Kliefoth, Keil, De Wette, Lundquist, Scovgaard mluví o významu Izraele a přenáší jej na nz věřící /Mt 8,11; Ř 2,28; 4,11-12; Ga 4,26/. Ga 3,28-29 jasně učí, že kdo je Kristův, símě Abrahamovo je a podle zaslíbení dědicem /Gn 17,5; Ř 4,11-12; Iz 51,1-2; Jk 2,21-22/. O Abrahamovi je v Žd 11,10 řečeno, že čekal města, jehož stavitelem je Hospodin. Na zemi se cítil jako poutník a host. Boží smlouva s ním trvá. Víme, jak Jákob přišel k jménu Izrael /Gn 32,24-28/. Bojoval knížecky a jeho jméno přešlo na jeho rod. Ale ne všichni, kteří jsou z Izraele, izraelští jsou /Ř 9,6/. Jde o známku pravého Izraele a tou je opravdová víra. Mnozí se chlubili otcem Abrahamem, ale tělo nic

neprospívá, je třeba Abrahamovy víry. Petr byl u vytržení ducha napomenut, aby neměl za nečisté to, co Bůh očistil /Sk 10, 28/. Hradba dělící na různo je Kristem stržena a nyní již není ani Žid, ani Řek, ale nové stvoření. /Ga 3,27-29/.

Proto se mnozí i významní vykladači kloní k názoru, že v oněch znamenaných máme spatřovat duchovního Izraele. Dokonce jsou i korporace, které vztahují toto znamenání na sebe. Přece však nemůžeme přejít určitou řeč o pokoleních Izraele, ta přece nejsou jmenována nadarmo. Vždyť Bůh dal Izraeli sliby, které se musí také naplnit. Těchto 144 000 znamenaných musíme ponechat skutečnému Izraeli. Setkáváme se s nimi opět v 14,1 na hoře Sion a to je také doklad, že se jedná o Izraele. Jsou zde jména patriarchů. Výčet je však jiný, než ho známe. Chybí tu Dan, o němž píše Weiss, že z něho vzejde Antikrist. Totéž uvádí již Jakoubek, patrně to je stará tradice. Také Efraim chybí. Místo nich je Josef a Léví. Důvod sluší hledat v Dt 29,17-25. Podle Lv 24,10-16 první kletbě propadl muž z pokolení Dan. Za zavedení modlářství v době soudců byli odpovědni Dan a Efraim /Sd 18, 2.30-31/. Také jedno zlaté tele Jeroboám postavil v Dan /1 Kr 12,28-30; Oz 4,17/.

Pro modlářství byla tato pokolení vyřazena. Ale při novém dělení země, předpověděném u Ez 48,2-5 se zase uvádí. "Darů zajisté svých a povolání Bůh nelituje". /Ř 11,29/. Menge překládá: jsou neodvolatelné. Kde se jedná o nebeské věci, jako znamenání Duchem, jsou tato pokolení pominuta a vydána zlovůli šelmy. Léví je zařazen mezi ostatní. To vykládá Ez 40.46. Ke kněžství budou v novém chrámu povoláni příslušníci domu Sádochova /Ez 44,10.12.15/.

144 000 znamenaných jsou prvotiny Izraele konečné doby, kteří přijmou Mesiáše předtím, než přijde jako viditelný král.

Druhá dvojice vidění.

V nebi: Veliký zástup /7,9 - 8,6/

Jan se dověděl o znamenání na čelech. Nejednalo se o nějaké razítko nebo odznak, ale jak Pán a jeho orgánové, tak i svět pozná na čele znamení víry a Ducha, radost z odpuštění a chození s Ježíšem. Proto je také řečeno, abychom Ducha nezarmucovali. I my máme v poslušnosti víry následovat Pána, jsouce znamenáni Duchem zaslíbení svatým /Ef 1,13/. Zná Pán své /2 Tm 2,19; 2 K 1,22/.

Jan spatřil nesčetný zástup lidí ze všech národů a jazyků, jak stojí před trůnem, oděni rouchem bílým a palmy v rukou jejich. Jan měl pravděpodobně v srdci otázku, kdo to je, kde se tu vzali. Jeden ze starců vytušil jeho rozpaky a přišel k němu. Řekl mu o nich, že přišli z velikého soužení a vyprali roucha svá a vybílili je v krvi Beránkově.

Zástup velikým hlasem zpívá chvalozpěvy, k nimž se připojují bytosti, starci a všechno stvoření. I andělé svým amen slaví dílo smíření, které jim bylo tajemstvím /1 Pt 1,12; Ef 3,8-10/. Vidí ovoce vtělení Syna Božího. Div Betléma a Golgaty je vysvětlen. Proto ta velikým hlasem přednášená harmonie chvály Bohu a Beránkovi. Spasení je od Boha našeho. Ne od těch oděných bílým rouchem, nemají zásluh, ani soužením se toho nedomohli. Zásluha za spásu náleží jen Bohu a Beránkovi /Ž 84,5/.

Oni šli cestou Beránkovou, cestou drsnou, úzkou. Vzali na sebe Kříž a následovali ho. On trpěl, i my musíme procházet mnohým soužením. Nestačí vyznávat matrikově, je třeba dát celé srdce v upřímné víře v milost. Milostí spaseni jste skrze víru, ne sami ze sebe, dar je to Boží. Ne ze skutků, aby se někdo nechlubil. Soužení, kterými procházíme, nás mají vychovávat, má z nás vycházet něco z jeho Ducha. Máme snášet těžkos-

ti bez reptání.

Avšak ne to, co jsme vytrpěli na cestě, ale krev Beránka je činitel umytí, vyprání i zbílení. Umytí je jednorázový akt, počátek víry, přijetí odpuštění vin. Bílení je stálý proces posvěcování. To obojí je předpokladem bílého roucha a palmy, znamení vítězství. Zvítězili nad zlostníkem skrze Slovo, svědectví a že nemilovali duší svých až do smrti. Dovedli položit své já, šlo jim o čisté srdce a krev Beránka je očistila.

A soužení? Mnohé jsou úzkosti pobožného, ale Hospodin ze všech jej vytrhuje. Mnozí, jichž nebyl svět hoden, zpečetili svou víru a oddanost utrpením a smrtí. Soužení někdy bývá silné, ale on neopustí, pomáhá. Štěpánovi dal vidět nebesa otevřená.

Na svět přijde soužení, jakého nebylo /Dn 12,1; Mt 24,21/. Rozvine se velká síla pokušení, falešného proroctví a bezvýhledného utrpení, že by neobstál žádný člověk, kdyby Pán neukrátil tyto dny. Začne to ohavností zpuštění, Boží čest bude potřísněna. Pán mluví o utíkání, kdy bude třeba všeho nechat. Zvlášť se připomíná utrpení matek. Ale Boží člověk neutíká, neodvolá, nezapírá. Tato doba nám podobenstvím 24. a 25. kp Matoušovy připomíná ohromnou nutnost bdění a modliteb. Jeho příchod se blíží a nestačí zdánlivá,povrchní zbožnost. Je třeba opravdové poslušnosti víry. Bdění je snahou posvěcující milosti. Máme chodit v svatosti, bez níž žádný neuzří Pána. Jeví se to oddělením od světa. Na světě, ale ne ze světa.

Postupně dochází k naplnění požehnání, které se ohlašovalo již v SZ /Nu 6,24-26/: "Požehnej tobě Hospodin a ostříhej tebe. Osvěť Hospodin tvář svou nad tebou a buď milostiv tobě. Obratiž Hospodin tvář svou k tobě a dejž tobě pokoj." Postupně se nám odhaluje plnost bohatství a sláva spasení, dobytého na kříži. Zj nás vede od soužení k víře v druhý příchod Krista

krále. Ukazuje, že soužení neničí, ale způsobuje nám slávy břímě / 2 K 4,17/. Co oko nevidělo, na srdce nevstoupilo, se nám ukáže. Ježíš nezklame ty, kdo se mu v upřímné víře poddali. Církev bojující se svým časem stane církví vítězící.

Tito zvítězili. Co prožili v parnu i horku je za nimi a před nimi je ten, který sedí na trůnu a bude s nimi přebývat. Nebudou lačněti ani žízniti více. Beránek je bude pást a dovede je k živým studnicím vod /Iz 49,10/. Bůh setře všelikou slzu z očí /Iz 25,8/. Nebudu míti nedostatku.

Jak bude nám, až po skončeném
boji si oddechneme jednou naposled.

Tak vidíme vykoupený lid před trůnem, jako nevěstu muži svému. Grossmann v tomto zástupu nevidí církev. Ta je prý již vtržena k Pánu před antikristovým soužením. Ale že by to bylo tak tajné? Tento zástup prý stojí před trůnem a slouží, církev však s ním bude kralovat. Tito sloužící jsou však v těsné blízkosti a toho kralování se také dočkají. Ještě není ustaveno jeho království. Jsou však k Pánu vtrženi a k novému řádu věcí ještě dojde. To království přijde.

Kapitola 8.

Sedmá pečeť. /8,1/

Vidění 144 000 a nesčíslného zástupu je vloženo mezi 6. a 7. pečeť. Tato kapitola tak vlastně navazuje na kp 6. Rozlomení sedmé pečeti je velmi závažná událost. Přichází stále přísnější soud. S hříchem to je jako s nemocí. Nemoc je následek nedbání zákonů zdraví, stejně tak hřích je vybočení ze zákonů. Cožkoli kdo rozsívá, bude i žíti. Poslední pečeť je otevřena a tak je přístupná celá kniha. Zlomení pečeti je provázeno nápadným ztišením, známkou velikosti chvíle a vážnosti. Je to ticho před bouří. Až dosud Jan slyšel hromy, chválu, prosbu, vý-

klad i volání. Nyní se vše na půl hodiny ztišilo. Někomu se zdá i minuta ticha na památku zemřelého dlouhá. Toto mlčení mluví. Půl hodiny jako projev úcty, s kterou nebe očekává zjevení. Bůh mluví a na nás je naslouchat poselství nejvyššího. Jakoby celý vesmír zadržel dech v tušení něčeho velikého. Závěť je otevřena a teď bude prohlášena. I v SZ máme náznaky svatého ztišení /Ab 2,20; Sf 1,7/. Otvírá se sedmá pečeť, která se projeví v 7 polnicích. Přípravy skončily a věc pokračuje rychlým spádem. Sedmá pečeť, sedmé zatroubení i sedmý koflík hněvu končí u stejného bodu a to přejmutím vlády Ježíšem, shromážděním jeho lidu a přípravou svatby Beránka. Také je pozoruhodné, že 7 pečetí, polnic i koflíků dělíme na 4 a 3. Při prvních 4 polnicích je lidskému oku skryta příčina ve sféře nebe, dvě následující mají podzemní původ ve světě duchů temnosti.

Sedmá pečeť je cosi velkého. Obsahuje 7 polnic - zatroubení. Je v ní sdělení krále králů. Každý oddíl je uveden návěštím polnicí. Polnice /trouby/ jsou ve spojení se Sinajem /Ex 19,16-19/, s obětí a klaněním /Nu 10,10; 29,1/ a rokem jubilejním /Lv 25,9/ a příštím Páně /1 Te 4,16/. O 7 troubách je řeč také v Jz 6,2-5. Byl jimi ohlašován útok, boj. I zde ukazují na zápas mezi církví a světem.

Než dojde k prvnímu návěští polnicí, vidí Jan ještě něco k potěšení. Vpravdě Bůh je Bohem spasení. Nechce nás děsit tím, co přijde, ale potěšuje ujištěním, že jeho moc stačí na všecko. Zde se nám otvírá pohled na chrámovou službu. Každého jitra vešel losem určený kněz k oltáři a vzal z něho kleštěmi žhavý uhlík. S tímto uhlíkem a kadidlem šel bos v bílém rouše do svatyně ke zlatému oltáři. Zde čekal, až byl na oltáři zápalu obětován beránek za hřích. Když se tak stalo, zaznělo znamení a lid se sklonil k modlitbě. Tu položil kněz na zlatý oltář kadidlo a uhlík. Dým kadidla měl naznačit vůni a viditelnost modliteb. Zde to znamená, že Bůh v posledních časech zesílí a

zniterní modlitebného ducha u svého lidu /Ř 8,26/. A nakonec i projev hněvu bude doprovázen modlitbami svatých. Lid Boží jistě neprosí o bědy posledních časů, ale prosba: "Přijď království tvé" nemůže být splněna bez mocných otřesů a soudů.

Jiný anděl vzal kaditelnici, naplnil ji ohněm z oltáře a bylo mu dáno mnoho kadidla - zápalové mnozí /Nu 16,6-7/. Kadidlo je symbol modliteb lidu Božího. Vůně došla k trůnu, Bůh přijímá pokorné prosby /Iz 65,24/. Ale pak anděl naplnil kaditelnici ohněm z oltáře zápalu a svrhl ji na zem. Teprve nyní bylo přerušeno ticho. Ztišení v nebi znamenalo očekávání co Bůh učiní a zjeví. Pán zjevuje své plány vyvoleným, ale jen po určitou mez. Poznáváme z částky. Když je v nebi ztišení, jak prospěšné je ztišení i pro nás, co tím můžeme všechno získat: /Ž 37,7/ Něco podobného je i v Ez 10,2.

I stalo se hromobití i hlasové a blýskání a zemětřesení. Stejný anděl a táž kaditelnice přináší modlitebníkům požehnání a utiskovatelům soudy. Znevážená milost se promění v odsouzení. Vidíme stupňování soudů od hlasů ke hřmění, blesku a zemětřesení. Sedm andělů s polnicemi v rukou je připraveno.

První návěští /8,7/

Padá krupobití a oheň smíšený s krví. První 4 polnice jsou asi ve spojení se 4 větry, které byly zadrženy po čas znamenání Božích služebníků a nyní byly uvolněny. Domníváme se, že jsou jimi naznačena časová hnutí, lidská síla ducha a lidské zlo. Snad o tom platí slovo 1 K 10,13. "Pokušení vás nezachvátilo než lidské. Ale věrný je Bůh, který nedopustí vás pokoušeti nad možnost vaši, ale způsobí s pokušením také vysvobození, abyste mohli snést." Může se to týkat takových okolností života, které nejsou právě pokušením k hříchu. Může jít o nesnáze života, které mají spíš na vnitřním člověku posílit, nebo nás varovat.

Sem je možno počítat i vědecká zkoumání v předivném světě přírody. Za děním přírody je přece možno tušit Boha. Mnozí dnes ovšem netuší nic a pletou si přírodní vědu s filozofií. Přírodověda klade základy svých názorů na skutečnosti, když však opustí fakta, aby se filozofovalo, vydává se v nebezpečí, že si utvoří nesprávný světový názor. A bez pevné víry v péči nebeského Otce se snadno staneme obětí časových proudů.

Prvhí návěští přináší soud nad zemí. O hlasu archanděla píše Pavel /1 Te 4,16; 1 K 15,52/. Až do 11,19 pokračuje zpráva o zatroubení jedné polnice za druhou a jaké to mělo následky. Každé návěští ohlašuje nový úder. Soudy se uskutečňují. Vše bude přivedeno na soud.

První čtyři vidění tvoří jakýsi celek. Vidění pečetí končí otázkou, kdo bude moci ostáti. Na svět i zvlažnělou církev přijdou soudy. Zde bychom se mohli na chvíli podívat na to, jaký vliv měla reformace. Její cíl byl duchovně náboženský, ale neměla plán k provedení změn v učení římském. Její slabinou byla teorie, aspoň u Luthera. Zasahovala do životní praxe a svědomí lidí, vedla k znovuzrození a neponechala žádnou stránku lidského života nedotčenou. Dokonce ani politiku. Evangelium neurčuje státní formu. Lutherovo zaměření bylo monarchistické, Zwingli a Kalvín byli spíš republikáni. Může se však říci, že politika se zmocnila reformace, ne reformace politiky.

Větší vliv měla reformace na vědy. I v římské církvi vědy byly pěstovány a to zvlášť jezuity. Nejvíce však ty, u kterých bylo možno se obejít bez volného myšlení, na př. matematika.

Návěštím byla uvedena do pohybu řada soudů. Krupobití, blesky jsou biblické obrazy soudů /Iz 30,30/. Něco takového se událo svého času v Egyptě /Ex 9,23/. Člověk by rád pyšně rozkazoval přírodě, ale ta se postavuje proti němu. /Gn 3,18/. A všecko stvoření spolu lká, očekávajíc zjevení synů Božích /Ř 8,19-22/. Celá pří-

roda trpí hříchem člověka. Bůh si užívá i přírodních jevů jako prostředků kázně, ať to jsou kroupy, povodně, mráz, sucho a j. Egyptské rány lámaly vzdor, jak to připomíná Ex 7,20; 9,24; 10,21-23. Tady však máme obraz složitější. Kroupy s krví a ohněm, hora vržená do moře a měnící vodu v krev, hvězda spadlá s nebe, která otrávila vodu. Takové věci jsou mimo normální přírodní zjevy a mají asi význam v souvislosti s dějinami království Božího.

Zjevná je též jistá podobnost mezi prvním a druhým, mezi třetím a čtvrtým viděním. V prvních se týká přímo navštívení země a moře, u druhých země a lidí. Zemí rozumíme, jak již bylo uvedeno, historicky daný řád mezi lidmi, mořem svět národů, který se často rozčeří a rozbouří. Navštívení začíná zemí, t.j. řádem, možná církevním s jeho prostředky k duchovní výživě lidu /stromy, zeleň/. Uvědomili jsme si význam poselství reformace? V některých zemích bylo toto poselství vymýceno protireformací. Jinde je zastavily rozbroje. Nebyl to boj jen mezi katolicizmem a reformací, ale i mezi protestanty. Tím reformace utrpěla, jako když osení potluče krupobití.

Druhé návěští /8,8/

Zatroubil druhý anděl a uvržena jest do moře hora veliká, ohněm hořící. I učiněn je krví třetí díl moře. Ne hora, ale jako hora, masa, která svou velikostí mohla připomínat horu. Horou se v biblické mluvě rozumí světská moc, vládce. /Ez 35,3/. Tady se jedná o přírodní katastrofy, jaké nelze vysvětlit analogií se zkušenostmi normální doby. Je marné usilovat o výklad každé podrobnosti, to bychom skončili upřílišněným alegorizováním. Nejstřízlivější je prostě vzít na vědomí, že přijdou neobyčejné katastrofy. Už v Egyptě Bůh proměnil vodu v krev /Ex 7,20/. Třetina lodí ztroskotá a třetina živých bytostí zajde.

Třetí návěští /8,10/

Dochází k poruše slunce, měsíce i hvězd. Až v druhé řadě se to týká lidí. Jak si to můžeme vyložit? I když víme, že to, co nazýváme nebem je vlastně nekonečný prostor, který obklopuje zemi ze všech stran, mluvíme podle starých představ, jakoby nebe bylo nad námi rozprostřenou kopulí, na níž vzchází slunce, měsíc i hvězdy. Tato tělesa v obrazné řeči znamenají učitele /Dn 12,3/. Pozoruhodný je také poukaz Jb 38,7. Snad jde v tomto vidění o anděla apostatu. Když vidění mluví o hvězdě podobné pochodni, rozumíme tím někoho, kdo měl za úkol vést a vyučovat, ale zradil svou úlohu. Tak se stal jen pochodní zazženou jen lidským ohněm, který není z Boha a je bez skutečného, stálého jasu. Hvězda otrávila svým pádem některé řeky a studny a byla příčinou duchovní smrti mnohých. Co biblická řeč míní řekou nebo studní, lze vystihnout z výroků Př 10,11; 18,4; J 4,14; Jk 3,11. Nepochybně to jsou symboly občerstvení, ať prostřednictvím jednotlivců nebo institucí. Vody mohou občerstvit, ale i otrávit. Vyučování může vést k Bohu i od něho. Tato hvězda způsobila otravu. Přijde na ducha /Jb 32,8/. I z vědomí Boha je možno klesnout do marnosti /Ř 1,20/. Bylo mnoho učitelů, třeba i v taláru, kteří zavedli své posluchače do temnot pochyb a nedůvěry.

I toto zde už bylo /Ex 7,18n/. Také Jr 9,15 mluví o pelyňku jako trestu. Otrava je protějškem divu milosti v Marah, kde Hospodin hořké vody uzdravil /Ex 15,25/. Světu jeho požitky zhořknou.

Čtvrté návěští /8,12/

Tato rána se dotýká nebeských těles. Třetina slunce, měsíce i hvězd je nějak porušena a jejich světlo je sníženo o třetinu. Slunce Božího zjevení pravdy, měsíc - mravní řád života a hvězdy - duchovní ideály na nebi církve. Nemohlo by to být něco podobného jako na konci 17. století, kdy vlna anglického deizmu se převalila přes Francii do Německa? Tento duchovní proud vycházel z

předpokladu, že jádrem náboženství je to, co příroda a rozum učí o Bohu a našem poměru k němu. Tak bylo vše omezeno na pojmy ctnosti, nejvyšší bytost a nesmrtelnost. Ve Francii se tento proud zvrhl v prostý materializmus a ateizmus, kdežto v Německu se tehdy zachovala víra v Boha. Bylo to vlivem Bible. Když však důvěra v Boha byla označena za zvrácenost a bláznovství, třetina světla ubyla. Když vůdcové se zřekli víry v evangelium, začalo odpadnutí, přibývání tmy.

Není ještě jasno, vztahují-li se tyto obrazy na to, co se již stalo, nebo dojde-li ještě k důraznějšímu splnění proroctví. Jsou vykladači, kteří mají za to, že tyto obrazy se již naplnily a vztahují se na dobu ovládnutí Říma Goty, Vandaly a Huny. Patrně však nejsou na správné cestě. Je možné, že něco se už naplnilo, ale hlavní naplnění ještě přijde. Myslet si, že tato vidění byla naplněna již před 1500 lety není pravděpodobné a střízlivé, ostatně jako všechny výklady na některé historické události. Pán sám mluvil o znameních na slunci, měsíci a hvězdách /Mt 24,29; Mk 13, 24; L 21,25/. Čti též Iz 5,30; Jr 4,23.28; Ez 32,7-8; Jl 2,10; Am 5,20; Sf 1,14-18. Není důvodu vyhledávat všelijaké zduchovňování, lépe je věřit Bohu. Co on řekl, to se stane.

Rány čtvrté polnice se člověka dotýkají nepřímo, jsou zaměřeny na přírodu. Člověku bylo dáno, aby si podmanil přírodu. Bůh mu dal schopnosti, ale člověk zmarnivěl, zpyšněl, přičítá vše sobě a chce přírodě rozkazovat. Tato moc mu však nebyla dána. První návěští se týká země a jejích plodů potřebných k životu člověka, druhé moře s jeho prameny výživy a dopravou. Třetí zasahuje vodu, nezbytný nápoj člověka i zvířat. Čtvrté návěští ruší světlo, protože člověk si sám přičítá světlo poznání a tak si sám rozum zatemňuje. K duchovnímu zatmění dochází popíráním Boha, fanatizmem a pověrou. Slunce života, Ježíš, je zatemněno falešným učením.

Následují další soudy. Jan viděl a slyšel anděla, jak letí

a volá běda, běda, běda. V novějších překladech není anděl, ale orel. I Žilka má orla. Orel je symbolem soudu./Dt 28,49; Jr 4,13; Oz 8,1/. Běda těm, kteří přebývají na zemi, mají na ní svůj domov a nehledají toho vrchního. Tyto bědy se týkají převážně lidí, kteří smýšlejí zemsky, světsky. Tvoří období velikého soužení a znamení na nebeských tělesech. Jsou věštbou velikého dne Hospodinova. Neodvažujem se zacházet do podrobností. I duchovní lidé budou trpět, ale jejich nesnáze budou jiného druhu, než lidí lpících na světě. Tato vidění ještě směřují k lidem, aby činili pokání, Ještě se má k pokání zvát. Čtyři návěští končí ohlášením běd, které obsahují nevyslovitelnou hrůzu.

Kapitola 9.

Páté návěští, první běda /9,1/

Začíná zvláštní trojice běd /8,13; 9,12; 11,14/. Hvězda padla na zem. Někteří ji ztotožňují s hvězdou z 8,10. Podobně jako Jakoubek bychom mohli říci, že to není jisté. Páté a šesté návěští má co činit s otřesy ve společnosti. Život společnosti ve stínu běd a duševní i duchovní porušenosti bude znamenat větší utrpení, než způsobí velké přírodní katastrofy. Po velikém padání hvězd /6,13/ vidí Jan spadnout jednotlivou hvězdu. Vidění patrně souvisí s Jb 38,7 a Mt 24,29. Pád této hvězdy nese s sebou otevření studnice /jícnu, v husitském překladu šachty/ propasti, místa vězení zlých duchů, padlých andělů /L 8,31/. V Padlé hvězdě je možno poznat satana /L 10,18/, označovaného Abaddon, Apolyon, ve Vulgatě Exterminans, Zhoubce. Všechny démonické síly budou uvolněny. Na čas je dopuštěno, aby satan zmobilizoval všechny své síly. Otevřením šachty propasti vznikne zatmění pro dým, vystupující z propasti. Mraky dýmu, kobylek, ale ne obyčejných sarančí, ale nepřehledných houfů démonů. Nestačí obraz kobylek, je doplněn ještě obrazem štírů.

Běda spočívá v zamoření všeho ovzduší démonickou mocí. Zname-

ná to menší nebo větší posedlost u těch, kteří nemají znamení Božího. V evangeliích čteme o jednotlivých případech posedlosti, zde bude posedlost masová. Naskytá se otázka, proč Bůh dopouští, aby satan vyslal všechny zlé duchy na lidstvo. Bůh jedná s člověkem podle zásady: Vzepřete se ďáblu a uteče od vás. Přibližte se k Bohu a přiblíží se k vám /Jk 4,7-8/. Když se lidé ďáblu nevzepřou a k Bohu neblíží, chodí v nepravosti, pak je Bůh přenechá moci zla /Ř 1,22-28/. To se plně projeví v poslední době /2 Te 2,3/. Bezbožná společnost bude sklízet to, co rozsévala, t.j. mzdu bezbožnosti. Život nebude přitažlivý, projeví se omrzelost jako následek uštknutí štírem.

Je tu popis vlastností těchto kobylek /v 7-9/. Jsou jako koně vystrojení k boji, hotoví k útoku. Mají se za nepřemožitelné /Jl 2,4-5/. Na hlavách mají koruny "jako" zlaté. Falešná nádhera. Tváře mají lidské, se zdáním humanity, chtějí lidstvo uvést do "pravé svobody". Jejich hříva je jako dlouhé ženské vlasy, znak barbarské rasy /1 K 11,14/. Jsou jako furie nebo zuřivé erynie, bohyně pomsty. Zuby mají lví /Jl 1,6-7/. Vždycky dovedou spojit mdlobu s brutalitou. Mají železné pancíře a působí hluk jako válečné vozy. Opravdu neblahý zjev. Spojuje se v nich krutost, násilí a záludnost. Ocasy s žihadly nepůsobí smrt, ale velké trápení. Vůdcem této sběře je Apolyon. Mistr Jakoubek ve svém výkladu vyzdvihuje pokrytectví, které zde dosahuje svého vrcholu. Weiss podotýká, že pro čtenáře SZ je příchod takového trápení přímo dogmaticky jistý.

Tato běda se vztahuje na ty, kdo nemají znamení Božího na svých čelech. Pro Boží vyznavače to také bude těžké, ale tomuto trápení ujdou. Budou jako Lot trpět nevázaností bezbožných /2 Pt 2,7/. Budou volat: "Až dokud, Hospodine? Což na věky zapomeneš na mne? Dokud tvář svou budeš skrývat přede mnou?" A Bůh jim odpovídá, že toto soužení má trvat pět měsíců, věk kobylek.

Tyto démonické síly s sebou nesou sebezničení. Skutečné kobylky nemají krále /Př 30,27/. Ani egyptské kobylky nebyly obyčejné /Ex 10,14/. Tyto kobylky neměly škodit zeleni a stromům, kdežto skutečné kobylky jdou právě na zeleň. Lidé budou hledat smrt, ale ta od nich uteče.

Tato soužení se také vykládají historicky, jako nápor islámu do sev. Afriky a do Evropy. Je to však příliš fantastické. Arabové vraždili lidi, kdežto kobylky výslovně neměly zabíjet, ale jen trápit. Jsou to poslední rány spojené s projevením "člověka hříchu" a příštím Páně.

Šesté návěští. Druhá běda /9,12/

I když obecná posedlost má své meze, mění se jen forma. Porušená společnost, v níž se pod zdáním kultury žije prázdným a sobeckým životem, dosáhne něčeho jiného. Jan neslyšel samého Boha, ale hlas od zlatého oltáře, odkud vystupují modlitby svatých /6,9; 8,3/. Blíží se doba vyslyšení. Čtyři andělé, svázaní u řeky Eufratu, mají být rozvázáni. Jsou to zlí andělé /2 Pt 2,4; Zj 12,7-9/. Ale i ti musí sloužit Božím plánům, jsou drženi k přesně ustanovené hodině, dnu i roku. Jsou rozvázáni na prosby lidu Božího od východu, západu, severu i jihu zlatého oltáře. Neprosí o rozvázání andělů, o pomstu, ale o příchod království. Než dojde k uskutečnění tohoto království, musí se však naplnit všechny bědy.

Zeměpisné jméno se vždycky nemusí vykládat zeměpisně. Jméno města, hory nebo řeky se pro nějakou vlastnost může vykládat symbolicky. Když je tu řeč o Eufratu, vzpomeneme si na Babylon, který se prostíral na obou jeho březích. Od Eufratu nejednou táhla armáda proti Jeruzalému. Babylón bylo město od Boha odvrácené kultury. Eufrat, tepna tohoto města, představuje kulturu bez Boha. Rozvázaní andělé a jezdci mají šířit bezbožnost na

zemi. Také při šesté misce hněvu má Eufrat opět úlohu. Jeho vyschnutím byla připravena cesta králům od východu.

Odkud jezdci přicházejí, není řečeno, ale jejich vystrojení a dech vycházející z úst koní připomíná jezero hořící ohněm a sírou /20, 10/. Jedná se o království Božímu nepřátelské ideje, které přinášejí ještě větší zkázu než kobylky. V tomto případě už jde o životy. Není tu už ani zdání humanity. Mají lví tlamy, z nichž srší oheň. Jejich síla je v tlamách a ocasech, podobných hadům. Tento houf není neuspořádaným houfem kobylek, ale k boji pohotové rytířstvo, masová organizace pro společné snahy pod démonickým vedením knížete světa tohoto. Jde za odstraněním všeho duchovního, za státní moc až do potlačení nejzákladnějších lidských práv. Zároveň místo mravního zákona propaguje jen třídní zájmy. Nenávist mezi lidmi a národy povede ke stálé hrozbě války a udržování armád. Démonická moc vládne masami dvou set miliónů. Toto číslo je možno chápat symbolicky, znamená plnost množství /Ž 68,18 a Dn 7,10 jsou pro to podkladem/. Nejedná se o lidskou armádu, kde by se vzalo tolik koní? Je to démonická armáda zkázy, vystupňování rány páté polnice. Kobylky se staly příšernou jízdou. Barva i dech ukazují na původ z propasti. Výstroj i rudé, modré a žluté zabarvení naznačují ducha a ničivost tohoto ovzduší. Třetina lidí je pobita. Antikristova vláda na světě znamená války. Jako v 17. stol. touha po nádheře oslabila lidi, tehdejší kultura vyvolala revoluci, která předcházela napoleonské války. Pravděpodobně se něco takového bude opakovat ve světovém měřítku, než se přiblíží konec. Tato armáda má pomstít smrt mučedníků. Třetina lidí padá a dvě třetiny zůstávají a pokračují v klanění se modlám a duchům. Nezapomínejme na systematické modlářství Říma od počátku až do konce. Nevzniklo za den a pokračovalo, i když přijal křesťanství. Porušil je.

Řím nikdy nebyl modlářství prost. Snad se pod zdáním křesťanství zjemnila jeho hrubost, ale modlářství tam vždycky mělo své sídlo, ať se jednalo o Řím pohanský nebo křesťanský. I to bude podrobeno spravedlivému soudu.

Obsah pátého a šestého návěští je vlastně náhrobním nápisem lacinému kulturnímu optimizmu a pověrečnému spoléhání na civilizaci bez Boha. Copak ta může zjednat spravedlnost a mír? Z nevyhnutelné souvislosti mezi ateistickou kulturou na jedné straně a mocnou bojovou připraveností k pustošící válce na straně druhé vyplývá ještě výzva k pokání a obrácení. Ale nadarmo.

Nečinili pokání ze skutků svých, aby se neklaněli ďáblům. Když Boží poselství nevede k obrácení, vede k zatvrzení.

Výčet hříchů nám ukazuje, čemu budou lidé poslední doby nejvíc podléhat. Modlářství, duchařství, vraždy, loupeže, pohlavní zvrácenosti. Neřesti ovládnou mysl i život. Již neláska je choděním v temnu /1 J 2,11; 3,15/. Modlářství povede až k zbožnění člověka hříchu.

Člověk, který se zbavil autority, si myslí, že dosáhl svobody v myšlení i činu a nepozoruje, že je ovládán a že je mu vsugerováno mínění nějaké propagační ústředny. Mužnou Boží bázeň vystřídala otrocká poddanost lidskému mínění. A být necitelný k pravdě je smrt /2 Pt 3,3-4/.

Svět se klaní vlastnímu dílu, svým myšlenkám o Bohu, životě a smrti. Lidé si žijí a netuší, kam jejich negace vede. Někteří, poněkud lépe fundovaní, padají za oběť pověře, duchaření. Je známo, že myslící člověk nemůže trvat v pouhém popírání. Hledá-li vůbec odpověď na otázku o smyslu života, pak ho nemůže uspokojit to prázdné nic. Nevěra dříve nebo později končí v pověře. Jiní se netrápí přemýšlením a pěstují modlářství se skrytým nebo zjevným mravním poblouzněním.

Nějaké "zemětřesení" rozkotá takovéto pokolení. A ono přijde. Zatím má Pán ještě co říci svému služebníkovi Janovi. Před sedmým návěštím, které ohlašuje Antikrista a jeho boj proti svatým, se setkáváme ještě s podobnou vložkou, jako mezi šestou a sedmou pečetí. Měla být Janovi povzbuzením v jeho prorockém úkolu /10,11/. Ukazuje také, jaké cesty Pán Bůh volí, aby posílil svou církev, aby statečně prošla antikristovskými zkouškami.

Kapitola 10.

Anděl - knížka.

Obsah této kapitoly je přípravou na poslední dobu. Postava anděla silného připomíná Danielovo vidění /Dn 10,6/. Sestupuje s nebe a má na hlavě duhu. Duha je znamení smlouvy, připomíná, že Bůh své sliby dodrží. Tvář anděla vypadá jako slunce, rozšiřuje zář světla. Jeho nohy vyjadřují nepřemožitelnost. Postavení jednou nohou na moři a druhou na zemi naznačuje veliké poslání a moc nad národy i daným řádem. Jeho mocný hlas je v souzvuku s poselstvím /Oz 11,10/. Kolik už tu bylo poslů, kteří zvali ku pokání a pokoji, ale lidé nečinili pokání ze skutků svých, aby se neklaněli ďáblům a modlám. Bůh nemá libosti ve smrti hříšníka, nechce, aby zahynul. Ale blíží se konec dlouhočekání Božího. /Ř 2,4; 2 Pt 3,15/. Proto ten silný hlas zdůrazňuje, že je nejvyšší čas, chce-li se kdo ještě chopit milosti. Jan slyšel sedm hromů, ale neměl psát, co slyšel /Dn 12,4.9/. Blíží se poslední projev Božích úmyslů. Sedmé návěští přinese už jen rány hněvu v rychlém sledu, už nebude víc času.

Bádat o hlasu hromů by nemělo smyslu. Jejich slovo platilo jen vidoucím a obsahovalo tajemství budoucnosti, která byla nad hranicemi toho, co potřebovala vědět církev. Hlasy hromů připomíná Ž 29. Je zde naučení o zamčeném poselství. Jsou tajemství, která se nehodí k veřejnému zjevení. Některá Bůh zjevuje jen vy-

voleným služebníkům k jejich osobní posile a povzbuzení /Gn 18, 17/. Tato myšlenka má své biblické obdoby /Am 3,8; 2 K 12,4; Ž 29,10-11/. Hlas hromu je zárukou, že Bůh může způsobit svému lidu pokoj. Anděl však připomíná Janovi, že pro tato tajemství nesmí zapomenout, že času již více nebude. Tato vážnost chvíle, která se sklání ke konci, nemá zastínit skutečnost, že poslední dny znamenají především dovršení slavného díla spásy. Ve Zj je zapsáno, co potřebujeme vědět o budoucnosti království Božího. Příspěvkem byla i knížka, která byla v ruce anděla. Apoštol ji měl sníst, měl ji strávit, osvojit si její obsah. Nebyla zapečetěna. Jestliže obsahovala proroctví o poslední době, není divu, že způsobila sladkost. Byla příjemnou řečí o budoucí slávě. Když však prorok vnikl hlouběji do obsahu a poznal jasněji, přes jaké soužení vede cesta, zhořkla mu v útrobách. Tutéž zkušenost máme u Ez 2,8. Musíš prorokovat. Vítězství nebude dobyto snadno, bude stát velké boje a utrpení /Zj 12,11-15/. Je krásné mít důvěru Páně, ale Janova úloha vyžadovala mnoho sil. Sladkost /Jr 15, 16; Ž 19,11; 119,103/. Charakter proroctví bývá hořký a zvěstovat soudy je také hořké.

Kapitola 11.

Měření chrámu /11,1-3/

Jan byl povzbuzen, dostalo se mu nové inspirace pro jeho úkol. Už není prostým divákem, má něco udělat. Dostal třtinu, loketní míru, aby změřil oltář a ty, kteří se v chrámě modlí. S jistou oprávněností dí Weiss, že tato kapitola patří k nejzáhadnějším částem knihy.

Je zde Žid, kterému není vše, co je židovské, čisté /košer/. Mluví o Jeruzalému jako o městu zralém pro soud. O jaký chrám však jde? Bývalý chrám jistě zůstává názorným materiálem pro mnohá naučení, ale to otázku neřeší. Má nám vidění říct něco o histo-

rickém chrámu v Jeruzalémě? Nebo tady chrám znamená něco vyššího? Pravděpodobně ano. Kdyby šlo doslovně o skutečný chrám, muselo by se i měření brát doslovně. Ale chrám byl Římany zničen, odklizen a na jeho místě stojí Omarova mešita. Měření něčeho, co neexistuje a dokonce měření lidí, to bylo opravdu něco neobyčejného. Chrám i to ostatní je nutno chápat jako obraz něčeho vyššího. Ale čeho? Je tím míněno nebe, jak jsme četli v jednom výkladu? /6,9; 8,3; 11,19/. To by nesouhlasilo s tím, co čteme v 11,2. Předsíň daná pohanům jimi byla pošlapána, zneuctěna. Copak v nebi je možné něco takového? Musíme se uchýlit k myšlence, že chrám je, jako i jinde, obrazem církve na světě /2 K 6,16; Ef 2,21; 1 Pt 2,5-6/.

Měření je rovněž obrazné. Ti, kteří se modlí u oltáře, jsou jádrem. Jsou měřeni, shledáni věrnými a vzati cele do péče Boží všemocnosti /2 Tm 2,19/. Naproti tomu ti, kdo zůstávají jen v předsíni, zvlažnělí, křesťané jenom podle jména, budou ponecháni pohanům k pošlapání /L 21,24/. V takové době, jako je chvíle objevení se Antikrista, je třeba určitého vyjádření pro nebo proti. Kdo nebude cele při Pánu, bude vyvržen z úst /3,16/ a pošlapán. I církev jako zevní instituce /svaté město/ bude pošlapána, vyvržena, obrácena v nic. Vidění nás vážně napomíná k následování Pána a Mistra celým srdcem. Oltář je centrum existence celé církve, živé církve. Jde o zlatý oltář /8,3/. Kadidlo modliteb, obecenství s Bohem. Ale i obětní oltář nám mluví o oběti Golgaty, oběti smíření. Také my máme být obětí živou /Ř 12,1/. Je modlitba v duchu a pravdě centrem našeho života? Je smírčí oběť Beránka Božího centrem naší víry? V rozích oltáře byla moc ochrany. Kdo se chytil rohu oltáře při mstě krve, byl zachráněn /1 Kr 1,50/.

Moc pohanů /lidí bez Boha/ nad předsíní a svatým městem

bude trvat tři a půl roku, 1260 dní. Tato doba se označuje různě. Za tímto určením je slovo Dn 7,25 a 9,24-27. Řádění Antikristovo má vrcholit v druhé polovině posledního Danielova prorockého týdne. Je to připomínka církvi, aby se připravila dřív, než přijde doba velkého soužení. Jan vidí, že se valem přibližuje konec.

Někteří vykladači ne bezdůvodně očekávají, že jeruzalémský chrám bude znovu postaven. Dovolávají se zaslíbení o znovuzřízení království /Iz 43,1; 60,1; Ez kp 36-48; Za 12,10; 13,1; 14,4; Ř 11,25-28/. V tomto chrámu se posadí Antikrist /2 Te 2, 3-4; Dn 9,27/. Také Ez 43,7-8 mluví o nové výstavbě.

Dva svědkové /11,3-14/

Tím, co až dosud bylo řečeno, jsou jen málo naznačeny cesty, kterými Bůh povede a co ještě učiní, aby probudil vlažné, než přijde Antikrist jako zlá bouře. Sem se řadí i podobenství o deseti pannách /Mt 25,1-13/. Je o tom řeč i ve vidění dvou svědků. Bůh nikdy nenechal sebe bez osvědčení, nikdy nebyl beze svědků. Za všech dob a krizí měl svědky. "I za času Antikristova ještě vždycky věrní trvají, nebo nepomine pokolení" /Jakoubek/. Je dojemné, jak se tento nástupce betlémského kazatele rozhovořuje o věrných svědcích, správcích a andělích. Tak i v době posledního velikého soužení, jakému nikdy nebylo rovno, si Pán vzbudí velké, Duchem Božím naplněné svědky, kteří budou v nejtemnější době odpadnutí a zla svědčit o pravdě Božího slova.

Tito svědkové náleží ještě do doby šestého návěští, objeví se na konec šestého signálu. Někteří vykladači v nich vidí zákon a evangelium, jiní Mojžíše a Eliáše a dovolávají se jejich činů. Ale totožnost těchto nám není zjevena a nemá smyslu se proto trápit. Pán si může povolat svědky, jak ráčí. Byli dva,

jak to požadoval zákon /Dt 17,6-7/. Svědčili o pravdě s velkou mocí. Čas jejich působení byl vyměřen na 1260 dní. Dny jsou ovládány sluncem. Čas šelmy je 42 měsíce pod vládou měnícího se světla měsíce, který vládne noci. I tyto věci nám ukazují moudrost i slávu Boží.

Víme o jejich činnosti. Prorokovali, osvědčovali Boží volání, kázali v rouše kajícníků, v žíni a popelu /Jr 4,8; Mt 11, 21/. Byli plni Ducha sv., jak je naznačeno obrazem dvou oliv vydávajících olej /Za 4,3/. Jejich kázání bylo podloženo zákonem. Bůh se vrací k vyvolenému lidu. Po času pohanů přichází opět na řadu Izrael, shromážděný zase ve své zemi. Vystrojení svědků je naznačeno i obrazem dvou svícnů. Světlem je Slovo /Ž 119,105/. A toto slovo oni ohlašují mocně. Je při nich jistě moc modlitebného života.

Budou působit v době hrozné lživé propagandy a budou svědky pravdy proti záplavě falše, lží a rouhání. Budou varovat lidi náchylné podlehnout svodům člověka hřícha. Budou ukazovat na krátkost doby, která je šelmě vyměřena a budou ohlašovat příchod krále Krista, který zničí protivníky dechem svých úst. Budou mocnou protiváhou ducha Antikrista.

Verš 7. nám poprvé staví před oči tuto hroznou postavu. Svědkové dokonají svůj úkol. Livingston řekl, že člověk je nesmrtelný, dokud nedokoná svůj úkol. Ovšem Boží člověk.

Antikristu je dáno bojovat se svědky a usmrtit je. Když Pán mluvil o své smrti, řekl mu Petr: "Nikoli, nestane se ti to." Ale náš velký Bůh vidí dál a klidně přechází i dočasná vítězství zla. Svědkové padli jako hrdinové povinnosti. Když padne semeno do země, zdá se, že je to ztráta. Když příroda ztrácí svoje květy a obléká si zimní roucho, vypadá to jako neúspěch. Když ukládáme naše milé do hrobu porušení, bývá nám smutno. Ale Boží

sláva je ve vzkříšení. Jak bláhová byla radost nad umlčením nepohodlných svědků. Trvala jen tři a půl dne. Byli oživeni a vzati do slávy. Co bylo řečeno o svědcích, platí v jistém smyslu i o církvi. Svědectví nesené Duchem a ohněm má podivuhodnou sílu. Přechodná vítězství světa jsou jen zdánlivá. Svět se už často tvářil, jakoby Bůh i Bible byly v hrobě, ale duchovní pravda nezahyne. Lidé mohou zabít člověka, ale Bůh může oživit a to je víc. Ježíš sám byl vzat do nebe před očima učedníků, ale tito před očima všech.

Francouzská revoluce odstranila náboženství a Bibli a jak dopadla? Právě v téže době byla založena první biblická společnost, kterou papež Lev XII. 3. května 1824 proklel. Ale nic se nestalo, těch společností dokonce vzniklo víc a vykonaly velikou práci. Boží símě je živé. Všecky zločiny proti svobodě, všeliké pokrytectví, znásilňování svědomí a diktatura nakonec budou souzeny a odsouzeny.

Podle 13. verše nastane veliké zemětřesení a padne desátý díl města. Sedm tisíc lidí zahyne. V původním textu je sedm tisíc jmen lidí. Je to desetina obyvatel? Keller má za to, že jde o jména lidí známých, vynikajících, autorit vědy a kultury. Jména a tituly zapadnou. Těm, co zůstanou, se přece jen ujasní určité skutečnosti a uznají, že je Bůh na výsostech. I v dřívějších duchovních krizích došlo k jakémusi probuzení úsudku, např. po napoleonských válkách. I Kalinin musel připustit, že při evangelických křesťanech se protináboženské metody neosvědčily a že počet členů stoupl o třetinu. Lidé vzdali slávu Bohu nebeskému. To však ještě není pokání a obrácení. Nestačí uznat něco, ale vzdát se na milost. I Ježíše obdivovali, ale pak volali: "Ukřižuj!"

Ještě je třeba říct několik slov o tom, je-li tím městem velikým, na jehož ulicích budou ležet svědkové nepohřbeni,

Babylon nebo Jeruzalém. Budou svědkové zabiti v rezidenci Antikrista, středisku nenávisti proti svatým /17,6; 18,24/, nebo v Jeruzalémě, který by v tomto případě byl obrazem odpadlé církve? Je tu určité slovo a tak není třeba přidělávat si záhady. "Na ryncích velikého města, kteréž slove duchovně Sodoma a Egypt, kdežto Pán náš ukřižován byl," je rozřešením otázky /L 13,33-34; Jr 23,14; Iz 1,10; Ez 16,46-48/. Sodoma a Egypt nejnemravnější místa své doby, místa vysoké kultury a nepřátelská lidu Božímu. Vražda se uskuteční na půdě místa Božího přebývání. Tím je vyjádřena tragická pravda, že oficiální církev poslední doby bude stát na straně světa, proti svědkům Pána Ježíše, v nenávisti k živému svědectví.

Třetí dvojice vidění.

V nebi: sedmé návěští /11,15-19/

Bída druhá pominula a přichází třetí. Tím se Zj opět dostává k přerušenému řetězu návěští polnic. Vše, co se děje mezi 6. a 7. zatroubením, musí být dokonáno. Soud nad pověrou, vlažností a z toho plynoucí nevěrou musí být vykonán i nad církví, která opustila čisté evangelium a nahradila je prázdným církevnictvím a lidskými výmysly. Soudy jdou za sebou zvolna, ale s neúprosnou závažností a začínají od domu Božího.

Sedmé návěští, třetí běda, běda poslední. První běda bylo páté, druhé šesté návěští. Mezi 6. a 7. návěštím polnicí bylo vloženo, co čteme v 9. a 10. kapitole. Obsah sedmého návěští zasahuje až do kp. 20. Zde máme jen stručný přehled. Když byla zlomena šestá pečeť, nastalo v nebi ztišení /8,1/. Když zazní sedmý signál, bude nebe plné chvály /11,15-18/. Ztišení mělo svůj důvod v očekávání toho, co má přijít a chvála v radosti, že se blíží přežádostivý konec čekání. Nastává obrat, dochází k plnému projevu Božího úradku.

Signály polnic byly posledními výzvami k pokání. Byly nadarmo a tak dochází k třetí bědě. Kdo nechce slyšet Boží poselství, musí pocítit tíhu soudů. Nebe je uchváceno citem, jaký ovládal Mistra /J 17,1/. Tehdy šlo o to, hodinami utrpení a smrti položit základ spasení. Nyní nastává chvíle, kdy všechny myšlenky spásy mají posledním soužením vyvrcholit a uskutečnit se.

Sedmý anděl zatroubil a "staly se hlasové velicí v nebi, řkoucí: Učiněna jsou království světa Pána našeho a Krista jeho a kralovati bude na věky věků." Takové je prohlášení vlády nad světem. Toto návěští zasahuje téměř až ke konci Zj. Čtvrtá a pátá dvojice vidění obsahuje zase vložky a v šesté dvojici spatřuje Jan anděly s miskami hněvu, o kterých vypráví kp 16-18, 24. V nebi se ozývá zvuk polnice a hlasů. Co se má dít potom, čteme až v 16. kp. Království světa jsou učiněna majetkem právoplatně náležejícím Králi králů. V nebi je již všechno prohlášeno jako skutečnost, na zemi budou ještě dokonány soudy.

Nebe se již zařizuje. Hlasy jsou následovány díkčiněním starců. Hlasy nejspíš vycházely od čtyř bytostí. Chválí Pána, že se konečně a právoplatně ujímá vlády. Dočasně se jí zmocnil Satan, otec lži a přetvářky, jako kníže světa tohoto /2 K 4,4; J 16,11/. Nesesadil však Boha s jeho trůnu. Satanova vláda byla pod nadvládou Boží. Nyní nastala chvíle, kdy pomazaný Boží se ujme vlády sám. Uzurpátor bude zničen, vezme svou odplatu /20,3.10/. Proto nebe jásá a starci děkují Bohu /v 16-17/.

Ke své chvále za převzetí vlády připojují zmínku o hněvu národů, posledním výbuchu antikristovských sil, ale také o hněvu Božím, konečném soudu a zničení všech sil, které pustošily zemi a lidstvo. Ti, kteří kazili zemi, budou zkaženi podle zákona. Proroci a svatí vezmou odplatu, mzdu. Toto slovo nám nějak není příjemné. Pod vlivem evangelia se učíme všecko přijímat jako

dar milosti. Jsme služebníky a učinili jsme jen to, co jsme byli povinni. Nemáme právní nárok na nějakou odplatu. Ale Pán sám o ní mluví. Je to mzda milosti a skutkové jejich jdou za nimi. Náš Pán není neuznalý zaměstnavatel. Soud přinese odplatu zlým, ale i těm, kteří šli cestou víry a poslušnosti, podle toho, jakž práce čí byla. Máme prohlédat k odplatě /Žd 11,26/.

Když chvalozpěv končí, děje se něco pozoruhodného. Je vidět chrám Boží na nebi a za blesků a hromobití se ukazuje truhla jeho smlouvy. Je to úchvatný obraz pravdy, že Bůh je ve smlouvě věrný a že svým slibům dostojí. Na Boží věrnosti lze stavět. Smlouva Boží byla s Izraelem uzavřena na Sinaji, s celým lidstvem na Golgatě. Bylo vidět truhlu Boží. Z L 23,45 víme, že se chrámová opona roztrhla. V obou případech se v přírodě projevila velká znamení /Ex 19, 16-19; Mt 27,45.51-54/. Smlouva Boží s člověkem je také vůdčí nití následujících vidění.

Kapitola 12.
Čtvrtá dvojice vidění.

V nebi: žena, dítě, drak /12,1-12/

Zde máme zase vložku. Zj nám nemluví jen o tom, co se má dít, ale zaznamenává někdy děje současné nebo i minulé. Touto kapitolou přicházíme k druhému dílu Zj. Rozvíjí se zde obsah sedmého signálu v řadě určitých jednotlivostí za různých období a nakonec přehled konečných dějů.

Pán Bůh myslí na svou smlouvu. Svědčí o tom i vidění ženy oděné sluncem, kterou vidíme nebezpečně ohroženou drakem ryšavým. Tedy zápas antikristovský, těžký, ale poslední před tím, než se království ujme vítěz z Judy. Vidíme, že Satan nesmírně, ale také marně nenávidí lid Boží. Celá bouře probíhá na pozadí porážky zla.

Velké znamení, div, který má bohatý obsah. Zázraky našeho

Pána byly také zvány znameními /J 20,30; Sk 2,22/. Farizeové chtěli vidět znamení. Žena oděná sluncem, "tedy zapálená, potupila marnosti světa. Slunce je něco nejsvětlejšího a proniká jiné věci. Tak Kristus duši pronikaje, k sobě ji připojuje" (Jakoubek). Pod jejíma nohama byl měsíc a kolem hlavy měla korunu dvanácti hvězd. Je to staroorientální obraz, z něhož Gunkel vyvozuje, že je to obraz lidu smlouvy. Odění sluncem ho činí nositelem zjevení spásy, a to nejprve v slibech proroků a pak v naplnění v Kristu Ježíši. Je symbolem Izraele se vší slávou Božích zaslíbení i plánů. Obraz navazuje na Josefův sen /Gn 37, 9/. Slunce, měsíc i hvězdy, všecko se klanělo Josefovi. Otec, matka i bratři. Jákob v tom rozpoznal proroctví. Odění sluncem, světlem, které vládne dnům, velkým světlem /Gn 1,16/. Měsíc je menší. Věřící jsou nazýváni dětmi světla, chodí ve světle, Slunce je vyšší, jasnější světlo, tak Izraeli se dostalo světla slávy Boží. Měsíc je noční světlo, světlo přirozeného rozumu. Pavel v Ř 1,18-20 říká, že je možné i jisté poznání rozumem, ale že je zatemněno neposlušností. Toto světlo má žena pod nohama. Koruna hvězd značí 12 patriarchů. Někteří to vykládají i na církev a apoštoly, ale sám Pán /Mt 19,28/ mluví o pokoleních izraelských. Ovšemže i apoštolé jsou ve vztahu k Izraeli. Na Izraele ukazuje i vidění chrámu /11,19/. K Izraeli směřuje i Ř 9,4-5. O dětech zaslíbení platí: Zasnoubím tě sobě na věčnost /Oz 2,19/. Žena byla v porodních bolestech. S bolestí budeš rodit děti /Gn 3,16/. Tuto skutečnost zakoušel v duchovním směru jak Izrael, tak i církev NZ. Dělníci evangelia to prožívají stále, že práce evangelia nese s sebou i bolesti. Ale stojí to za to, zrozené dítko nahradí všecky bolesti /J 16,21/.

Drak /12,3-5/

Kdo je drak, to je přímo řečeno: Drak ten veliký, had starý, jenž slove ďábel a satanáš, který svodí okrsek světa. Svůdce a žalobník, který bývá kreslen jako půl hada a půl vepře.

Existuje ďábel? Při této otázce se mnohý usměje. Bůh? To se ještě dá připustit, alespoň teoreticky, že je tu jakási nadřazená moc. Ale ďábel? Jeden francouzský důstojník za světové války řekl: "Nevěřím v Boha, nikdy jsem ho neviděl, ale věřím v ďábla, toho jsem za války viděl."

Zlo tu je, to se nedá popřít a také není moudré podceňovat je. Je člověk prapůvodcem zla? Ne, je zde svůdce a člověk často z nevědomosti hřeší. Sám Pán prosí: "Otče, odpusť jim, nebo nevědí, co činí." Pro mnohé ďábel vymizel z teologie i všeobecného povědomí, ale vystupuje velmi zřetelně přímo, nebo skrze nástroje. Teď působí snad jako nikdy dříve.

Záhada zla zaměstnávala filozofy i básníky od dávných dob. Pro teology je to takřka denním chlebem. Však s tím máme v každodenním životě co činit. Kdo se nad věcí aspoň při nějaké příležitosti nezamyslil, není asi zatížen velkou myslitelskou schopností. Sami však nic nevymyslíme. Výklad je nutno hledat v Božím slově. Existence zla má svou příčinu v pádu v duchovním světě. Ďábel byl jedním z andělských knížat, který stával před Božím trůnem. Zpyšněl však, zprotivil se a ztratil postavení, které měl. Země byla jeho knížetstvím, ale na ní byl usazen člověk, aby jí vládl. Ďábel se však nevzdal bez boje a tak začala válka s Bohem. Ďábel má velké možnosti i moc a tak svedl i jiné anděly ke vzpouře a svedl i člověka. Čteme, že svým ocasem strhl třetinu hvězd. Strhl do odboje i jiné anděly a nebýt Písma, ani bychom netušili rozsah vzpoury. Tato byla přenesena na zem. Ocas draka tvoří falešné náboženské systémy, různé

lidské výmysly, jako teozofie, spiritizmus, ale také porušené, mrtvé křesťanství. Zástupci, proroci těchto směrů tvoří ten ocas /Iz 9,15/. Hvězdy jsou také obrazem lidských ideálů a jejich představitelů, ke kterým se vzhlíží jako k vůdcům. Tak i vůdci židovstva, kněží, zákoníci, jsou strženi k zemskému pojímání Mesiáše. Proto když přišel Kristus ve jménu Otce, nepřijali ho; když přijde jiný ve svém jménu, toho přijmou /J 5,43/. Do svého vlastního přišel a vlastní jeho ho nepřijali.

Moc draka je veliká a veliká je také jeho nenávist proti Bohu a jeho lidu, ale "kdo zvítězí, dám jemu seděti s sebou na trůnu svém." Satan se pustí do boje s Michalem, jakýmsi zastáncem Izraele /Dn 10,13-21/. Zde ho vidíme se sedmi hlavami a deseti rohy. Měl velké sebevědomí, pokoušel i Pána a nabízel mu všecka království světa: "Toto všecko tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klaněti." /Mt 4,9/. Pán odmítl, ale Antikrist neodmítne a stane se jeho nástrojem. Ty rohy, království budou mít zvláštní úlohu pro dočasný triumf zla na světě. Budou to říše Egypt, Babylonie, Persie, Řecko a Řím se svými dědici. 10 rohů v posledu znamená 10 království, která budou představovat nesvatou alianci k poslednímu boji pod vedením Antikrista, jemuž drak propůjčí svou moc.

Země je symbolem jakéhosi pevnějšího řádu v církvi i státu. Jsme varováni před falešným učením a bořením osvědčených řádů a uvolňováním svazků. Všichni, jimž jde o pokrok a svobodu, by si měli ujasnit, v čím zájmu pracují. Neměli bychom bojovat za svobodu dětí Satana /Kurz/. Ti, kteří se odvrátili od Boha, kazí zemi. Zneužívají i přírodní bohatství ke škodě lidstva ve službě nepravosti a mamonu. Zmíníme se jen o překotném kácení lesů, které na více místech způsobilo zpustošení širých krajů. Když kazitelé budou zkaženi, oddychne si i dříví lesní /Ž 96,12/.

Když žena je v porodních bolestech, drak čeká, aby hned pohltil jejího syna. To nejslavnější u Izraele je, že z něho pochází sám Spasitel. Drak nenávidí ženu i jejího syna. Synem ženy valná většina vykladačů rozumí Pána Ježíše, o kterém platí slovo Ž 2,9. Syn byl vtržen k Bohu, když po zmrtvýchvstání šel, aby nám připravil místo. Ďábel ho chtěl zničit a byl mu k tomu dobrý i Herodes.

Žena utekla na poušť. Když Jezábel a Achab chtěli vyhubit služebníky Boží, i Eliáš utekl na poušť a pak byl vzat do nebe. Poušť je obrazem lidí bez známosti Boží. I tam někdy Bůh připravuje útočiště svým věrným. Víme, že Písmo mluví i o Izraeli jako o poušti /Pl 1,13/. Odmítnutím Mesiáše se stal pustinou, která však má zaslíbení /Iz 35,1; Za 12,10/. Po zabrání Kanánu určil Hospodin útočištná města /Nu 35,6/. Může tak učinit i nyní. Když se vám protiviti budou v tom městě, utecte do jiného /Mt 10,23/. Za vystupňování nepřátelství zjednává Pán také útočiště. Za zkázy Jeruzaléma našla církev útočiště v Pelle; naši otcové utíkali do ciziny.

Země zaslíbená bude pouští /Mt 23,38/. A v této poušti patrně najde obrácený Izrael útočiště na 1260 dní, dobu antikristovského soužení.

Ďábel svržen /12,9/

Na nebi vzplál boj dvou armád. Ale nebylo zde mrtvých a raněných, šlo o svržení satana s nebe. Čteme zde o Michalovi. Jeho jméno znamená: kdo je jako Bůh? Podle židovské tradice je jedním ze sedmi archandělů a zvláštním zastáncem Izraele /Dn 12,1/. V Písmě je uveden pětkrát /Dn 10,13.21; Ju 9/ a zde. Někteří vykladači poukazují na význam jeho jména a vidí v něm samého Pána. Luther ho má za knížete andělských vojů a Lange vykládá, že to je Kristus ve funkci válečníka proti říši tmy.

V tomto boji se zúčastňují houfy jeho andělů. Vitringa zdůrazňuje, že by Synu Božímu ušla sláva, kdyby on sám nerozhodl boj.

Můžeme tu pozorovat i jakousi parodii /13,3-4/. Drak napodobuje. Bůh je jeden ve třech osobách a i drak má svou trojici. Drak, Antikrist a falešný prorok. Drak zahajuje útok. Bojoval v nebi, kam měl až dosud přístup /Jb 1,6; Za 3,1/. Bude však svržen na zem a konečně vyřazen ze své žalobnické funkce. Ježíš tuto událost předvídal /L 10,17-18; J 16,8-11; Žd 2,14-15/. Tato místa ukazují, že svržení Satana je dílem vtělení a zástupnictví Ježíševa. Je svržen a andělé jeho s ním /2 Pt 2,4;Ju 6/. Pro nebe to je slavná událost. Svržení Satana a zastavení jeho žalobnictví je důvodem k radosti. Teď už není na nebi žalobce, je tam už jen přímluvce /Žd 7,25; 1 J 2,1/. Proto je v nebi jásot. Svržen je žalobník bratří našich, kteří zvítězili nad tím zlostníkem skrze krev, skutečnost zástupné oběti Beránka Božího, stejně jako skrze svědectví. Nezapřeli jej a nemilovali duší svých až do smrti. Byli věrni až do smrti.

Tato cesta je otevřena i pro nás. Jak zvítězíme? Jen tak, že se plně spolehneme na milost, která se projevila vylitím krve na kříži, když ho nezapřeme, ale vyznáme, že se slitoval nad námi. Vyznat, ale nejen slovy, ale také životem následování Mistra. Má nám stát za to, abychom byli hotovi i trpět pro něho a snést pohanu pronásledování.

Ďábel svedl a pak žaluje. Tím ukazuje svůj bídný charakter. A to, že je svržen znamená, že přichází Ježíšovo království, že se blíží projev jeho majestátu /Bengel/. Nebe je zbaveno obtížné přítomnosti nešlechetníka. Proto se teď všecka zlost projeví na zemi. Jeho hněv se teď bude projevovat na zemi bezohledně a nezahaleně. Ďábel sestoupil, maje hněv veliký a věda, že krátký čas má. Ježíš není v moci jeho dosahu a tak je jeho hněv obrácen

na ženu - Izraele. Ta unikne na poušť, protože jí jsou dána orličí křídla. Poslední zápas mezi dobrem a zlem bude vybojován na zemi. Ne orel, ale křídla orličí /Ex 19,4; Dt 32,10-12/. Zde je možno poukázat i na římský stát, který měl orla ve znaku. Zpočátku poskytoval křesťanům jakousi ochranu, dokud se neuplatnil mylný názor, že evangelium je nebezpečné státu. Na cestě z Egypta byl Izrael na poušti živen /Ex 23,20/. I církev měla mít v poušti národů a jazyků své útočiště i pro dobu Antikristovu /Dn 7,15; 12,6-7/.

I vypustil drak řeku z úst svých, aby ji pohltila, ale "země pomohla ženě". Zj 12,15.17 nám objasňuje, že vodou jsou zástupy, národy a jazyky. Nestaví se k církvi přátelsky, ale bezděčně vykonají úkol záchrany /Ž 124,2.6/. Něco podobného je v Nu 16,32. Zemských sil bylo použito i v případě Persie, která osvobodila Izraele z moci Babylona, nebo římské moci, která pomohla proti nenávisti Židů /Sk 18,12-17; 21,30-32/. I ti, kdo nemají k církvi přátelský vztah, musí někdy pomoci.

Žít v poušti není ovšem nic žádoucího. Běda zemi, když na ni sestoupil ďábel. Zde se nyní blíží vyvrcholení zápasu mezi Pánem a drakem. Šel bojovat s jinými ze semene ženy. Kdo jsou ti jiní? Ř 11,16 čteme, že když jsou prvotiny svaté, tedy i těsto, když kořen svatý, tedy i ratolesti. Prvotiny Izraele mají význam i pro konečný vývoj Božího království. Za evangelium děkujeme také Izraeli. Nyní je na řadě církev ze všech národů a jazyků, ale nakonec Izrael spasen bude.

Na zemi nemáme místa zůstávajícího, ale hledáme oné lepší vlasti. Jen se nebojme jít s Kristem za stany, nedejme se mýlit nedověrou /Ž 78,19/. Kdo jde s ním, nebude lačněti. Život v poušti skončí a kyne nám zaslíbená země.

Bůh dává člověku možnost rozhodnout se buď pro něho, nebo

proti němu. Skutečná duchovnost odsuzuje každý nátlak. "Slyšel-li by kdo slova má a nevěřil by, já ho nesoudím, neboť jsem nepřišel, abych soudil svět, ale abych spasil svět. Kdož mnou pohrdá a nepřijímá slov mých, má, kdo by jej soudil. Slova, kteráž jsem mluvil, ta jej souditi budou v den nejposlednější /J 12, 47-48/.

Křesťané prvních čtyř století, jak sděluje Dölinger, celým vědomím a myšlením odpírali nátlaku ve věcech duchovních. Athanasius říkal, že právě to je známka skutečné zbožnosti, že není vynucená. "Pronásledování je vynálezem a známkou Satana!"

Z právního hlediska je náboženství nejosobnější statek člověka. Svoboda svědomí je označena jako nezadatelné právo člověka. Jedině římská církev je neuznává. Jestliže stát na pokyn církve upírá svobodu svědomí, pak je něco v nepořádku. Taková církev opustila půdu evangelia, zpronevěřila se Kristu. Víme o hrůzách inkvizice. Bellarmin ospravedlňuje odsuzování kacířů k trestu smrti z Dt 13,6-9. Při papežské kurii dodnes existuje kongregace "svaté inkvizice" za předsednictví samého papeže. Co jestli ještě zahájí činnost?

Kapitola 13.

Žena vystupující z moře, Antikrist /13,1-10/

K této kapitole vlastně ještě náleží část posledního verše předcházející kapitoly: Stál jsem na písku mořském. Některé překlady, také Sýkora a staročeský, jehož užíval Jakoubek, mají: Stál na písku mořském. Drak, poražený nepřítel č. 1 se postavuje na písku mořském. Nepodařilo se mu zničit Syna, byl vyvržen z nebe a ví, že mu zbývá krátký čas. Postavuje se na písku, očekávaje z moře národů pomocníka. Písek však není bezpečný a stálý živel, ani aby se na něj kdo postavil, ani aby na něm stavěl. Beránek má silnější pozici, stojí na hoře Sion.

Drak se nechce vzdát boje, i když ví, že se pustil do zlého podniku. Zoufalství ho žene, aby pokračoval až do konce. Nemůže-li zničit Krista, jde bojovat proti jiným ze semene ženy. Proto potřebuje pomocníka, šelmu, která vystupuje z moře. Není nesnadné rozeznat v této šelmě moc ve svém totalitním zaměření zosobněnou Antikristem. Souvisí s obrazem z Dn 7. Tam je řeč o 4 šelmách, které také vystupují z moře a představují 4 po sobě následující světové říše. Jedna má podobu lva, druhá medvěda, třetí pardála a čtvrtá, strašlivá a hrozná, měla zuby železné a co nepotrhala, to pošlapala. Šelma, kterou spatřil Jan, byla podobná pardálu, ale měla všecko to nejvýznačnější a nejhorší od všech tří šelem Danielových. Nohy medvědí, tlama lví, 7 hlav a 10 rohů, to jsou nejhorší vlastnosti ostatních šelem. 7 hlav naznačuje souhrn dřívějších mocností. Také má chytrost nade všecky předešlé. Na hlavách však nemá koruny vítězství, ale jen diadémy, znamení vlády. Vítězství tedy nedosáhne.

Na hlavách má jméno rouhání. Není řečeno jaké jméno. Zdá se, že je to zvláštní výbava. Velekněz Izraele měl na svém čele zlatý pruh s nápisem: Svatost Hospodinu. Podle všeho jméno rouhání bude proklamací velikosti a slávy šelmy. "Kdo je Hospodin, abych ho poslouchal?" ptal se farao, který se sám měl za boha. Tak domýšlivý byl i Senacherib /2 Kr 18,35/ a Nabuchodonozor /Dn 4,27/ i Balsazar /Dn 5,3-4/. Ve Sk 12,22 čteme něco podobného o Herodovi. Cézarové se dávali uctívat jako bohové a podobná domýšlivost se zmocnila i jejich dědiců, kteří si dávají líbat střevíc a prohlašují se za neomylné.

Jsou různé formy rouhání, je možno popírat Boha, posmívat se mu, nebo zbožnit člověka. Buď snižovat Boha na lidskou úroveň, nebo zvyšovat člověka na Boží úroveň.

Pardál u Dn je obrazem řeckomakedonské říše Alexandra Vel-

kého. Ten měl něco z řecké záliby pro krásu, byl nositelem vyšší kultury než jeho předchůdci. Spojoval východ se západem jak vzdělaností, tak mocensky. Za Alexandra se přesunulo těžiště dějin k západu. To všechno je naznačeno pružností i pestrostí pardála. Je zajímavé všimnout si 13,1 a 17,3 a porovnat je. V prvém citátu je řeč o diadémech, v druhém už nikoli. Těch 10 králů je jen titulárních, moc má šelma. Když čteme, že drak dal moc šelmě, bezděčně si vzpomeneme na Ž 2,6 a Mt 28,18.

Sedm hlav a deset rohů symbolizuje nejen plnost moci, ale i různé historické formy vlády. 7 hlav, 7 vrchů, 7 králů. Pět jich už přešlo, jeden je a jeden ještě přijde. 10 rohů znamená 10 králů, kteří nastoupí svou vládu se šelmou. Budou s ní stejného smýšlení a dají šelmě svou moc k dispozici pro válku proti Beránkovi. Vítězem však bude Beránek /17,9-14/.

Myrberg píše o šelmě, že se v ní soustřeďuje celý souhrn dravčí povahy: hbitost, rychlost, síla, ale i neohrabanost, hltavost a krutost. Takové byly vlastnosti všech světových říší. Myrberg žil v době, která byla vlídnější než naše /1880/, ale již tehdy prohlásil Bismarck, že německá otázka se nevyřeší řečí, nebo usnesením, ale krví a železem.

Scovgaard-Petersen se nevyslovuje vždy zřetelně, jeho spis totiž vyšel za německé okupace Dánska, ale kreslí šelmu následovně: "V nejširším smyslu je šelma obrazem světové mocnosti perzonifikované svým vládcem. Že má 7 hlav znamená, že světová říše ve změnách dějinných období vystupuje v 7 po sobě jdoucích říších. Světová říše je něco jiného, než nějaké království. Toto může spočívat na vůli Boží, může za ním stát jednota národa, společný původ, řeč, zděděné přirozené hranice. Ale světová říše není z Boha. Vychází z přirozených pudů padlého lidstva, aby podmaňovala jediným právem dobyvatele, brutální mocí."

Drak je nepřítel č. 1, tato šelma č. 2. Drak na ni přenesl svou moc a ta je jeho agentem. Měl na to právo /L 4,5-6/. Jedna z hlav byla smrtelně zraněna. Co to znamená? Je to zranění nebo nemoc, která mimo nadání přešla, nebo nějaký nezdar v politice? Na to nemůžeme s jistotou odpovědět. Uvažme však, jakého rázu je tato šelma. Je dědičkou pohanského Říma. Víme, že Řím velmi trpěl vpády barbarů za doby stěhování národů, ale na troskách bývalé římské říše vyrostla nová mocnost římskogermánská a pod její ochranou vznikla veliká duchovní moc, která se vlivem některých silných individualit vyvinula v duchovní moc nejen nad římskou říší, ale nad celým světem. Byla to nesmírná, tvrdá moc, která nezadala krutosti Říma pohanského a nevybíravými prostředky krutosti a násilí si přisvojila autoritu Petrovu. Až Napoleon měl odvahu sáhnout i na osobu papeže a uvěznil Pia VI. Tento zemřel jako vězeň 29.VII.1799 a až v prosinci dal konzul Bonapart svolení, aby byl pochován "podle svého stavu." Kardinálové byli rozehnáni a vypadalo to na konec papežství. V květnu následujícího roku však byl zvolen nový papež, Pius VII., což bylo umožněno jen zásahem aliance proti Napoleonovi. Když však nový papež nechtěl být nástrojem Korzičana, musel také do zajetí. Po dobytí Paříže spojenci se vrátil 24.V.1814 zpět do Říma. Nastalo nové vzepětí, nová éra papežství, rána byla zahojena, svět se divil a šel za šelmou.

Nebyl to prázdný žvást, když Jiří II. řekl, že všichni králové západu ctí papeže jako Boha na zemi /Guiness/. Výrok: Kdo je podobný šelmě? je kusem liturgie Antikrista a je napodobením výroku: Kdo je jako Bůh? I to zranění a zhojení je napodobením smrti a zmrtvýchvstání.

O draku nebo šelmě je šestkrát řečeno: Bylo mu dáno. Tady byla jí dána ústa mluvící velké věci. Veliká ústa mohou být ozna-

čením propagačního aparátu. Ministerstvo propagandy, žurnalistika, sdělovací prostředky, to jsou faktory antikristovské moci. Umí se učinit populárním, vystupuje jako protivník i napodobovatel Krista. Země jde za šelmou a uctívá ji. Šelma má k dispozici zkušenosti staletí a všechny technické vynálezy.

Antikrist přijde, aby vyvolal reakci proti nepořádku v době rozbouřeného požáru mezi národy, kdy si nebudou vědět rady. Vystoupí jako zachránce a národy podlehnou geniálnímu diktátorovi, který bude slibovat zlatý věk. Jednotlivec tu nebude znamenat nic. Stát využije k nátlaku i mas. Římu byla dána možnost znásilňovat národy po celá staletí. Prostředky světové vlády vidíme i na příkladu nedávné doby. Bez pomoci ohromné propagandy a policejního aparátu by Hitler nebyl mohl zorganizovat svůj nápor proti jiným národům. Získal moc nade všemi Němci. Stát mu dal k dispozici policii, soudce i koncentráky. A to všecko lidovým hlasováním. Popularita přešla v uctívání. Jaký je to rozdíl mezi šelmou a Beránkem. Jeho království a království světa se svou vládychtivostí a krutostí se nesnesou.

Odkud je ta moc? Drak jí dal sílu svou. Ježíš odmítl drakem nabízené království /Mt 4,8-9/. Šelma neodmítne. Cesta omámených nevede přes Bibli, už jim vypadla z ruky. Celé náboženství Německa bylo vojáctví. Uznávali jen hrdiny meče. Jeden z nich řekl: "My ctíme Krista, ale nemilujeme ho a nechceme ho mít svým vůdcem."

Šelmě je dáno bojovat se svatými a přemáhat je. To je ponurá vyhlídka pro dobu Antikrista. Buď se podřídit a klanět se obrazu šelmy, nebo trpět. Klanět se budou všichni, jejichž jména nejsou zapsána v knize života Beránkova. Kdo má uši, slyš! Toto slovo čteme zde ve Zj naposled. Je to ozvěna Ježíšova upozornění /Mt 13,9/. Všimněme si, co následuje: trpělivost a

víra svatých. Výzva k věrnosti. Trpělivost a víra musí projít tvrdou školou a má se osvědčit, protože náš Pán nás neopustí. Máme jít cestou, kterou On určil pro každého z nás /Jr 15,2/. A pamatuj, že cožkoli kdo rozsívá, to bude i žíti. Při nás má být poslušnost a svědectví Ježíše Krista. Svědectví odpuštění a jistoty spasení.

Satan se vždycky snažil vyhubit nebo podvrátit křesťanství, ale změnil svou metodu. Místo proti celku se postavuje proti jednotlivcům. Jeho myšlení nám nejsou neznámá /2 K 2,11/. Musíme být připraveni a vědomě se postavit pod slovo: Je nám dáno z milosti, abychom v něj netoliko věřili, ale pro něj i trpěli. Nezapomínejme, odkud jedině může přijít vítězství. Ani silou, ani mocí neunikneme moci nepřítele dětí Božích. Jen Jeden zvítězil a může dát vítězství i nám. On je silnější /L 11,22/. Tajemství vítězství pro nás je v bdělosti, modlitbě a vzhlížení u víře k tomu, který nás zamiloval. Nic nás neodloučí od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši /Ř 8,37-39/.

K charakteristice první šelmy uvádíme ještě výklad dánského teologa Martensena /1840/: "V Janově Zj je Antikrist označen jako šelma, která vystupuje z moře, z divokého rozpoutání. K tomu je třeba poznamenat, že šelma u Jana neznamená především individuum, ale spíš moc, která jde celými dějinami, moc politickou, vystupující z anarchistické, vzbouřené masy, což nevylučuje, že tato moc v poslední době nevystoupí v určité osobnosti. Ve všech dobách byli na světě antikristové. Ale podle 2 Te 2 se nakonec všecky protikřesťanské, démonické síly soustředí v určité osobě. Ve středověku se věřilo, že Mohamed je Antikrist. V době reformace byl za Antikrista považován papež. Pro tento názor mluví mnohé, zvlášť vatikánský koncil r. 1870, když Pius IX. se posadil v chrámu a ve své marnivosti řekl: Nebe a

země pominou, ale slova má nepominou! Přece se k tomu však plně nepřikláníme. Papežství má značné antikristovské prvky a náleží do Babylona, který v užším slova smyslu je církví porušenou, zpronevěřilou. Podle rysů nakreslených v Písmě však Antikrist může být pojímán jako světský tyran, despota, podle vzoru Antiocha Epifana. Je nazván odpůrcem Krista, člověkem hříchu, bezbožníkem, který se postavil nad lidské i božské zákony. Jeho vystupování se vyznačuje démonickými znameními a divy. Popírá, že Kristus přišel v těle /1 J 4,3/. To papež dosud neučinil.

Na lid Boží, který nepřijímá znamení šelmy a nechce sloužit antikristově moci, přijdou velká soužení. Budou trpět i jako mučedníci, zatímco ostatní budou žít podle způsobu světa. Kdo nepřijme znamení šelmy, nebude moci prodávat ani kupovat, t.j. bude zbaven základních občanských práv, nebude pro něho na světě místo /Zj 13,17/. Nebude třeba ani plynových komor, ani guilotin. Stačí znemožnit nákup potravin, vyhladovět. Antikrist zavede nové státní náboženství, plné omylů, do nichž upadnou ti, kteří nepřijali lásku Boží, která jim nabídla spásu. Může to být cézaropapizmus nejhoršího druhu, jehož obsahem bude klanění se obrazu šelmy, odpadlému lidství, které se učinilo bohem a se vší kulturou a civilizací má sklon k dravé, kruté moci i tělesným rozkoším. Zde je možno připomenout Nabuchonodozora, který postavil svou sochu, aby se jí všichni klaněli, nebo Alexandra, který chtěl být považován za syna Diova. Napoleon litoval, že se nemůže prohlásit za syna Diova, ale dal se při různých příležitostech zvát spasitelem světa. Co se nám dnes zdá dobrodružstvím, jednou uzraje a stane se skutečností. Ještě jsme se neprobudili k pozornosti na antikristovské tendence, jimiž je naše doba těhotna. Kdo pozoruje čas ve světle prorockého slova, nemůže nepozorovat stále zřetelněji se vyklubávající živel falešného proroka. Vidí ateistický, Boha i Ducha popírající, ma-

terialistický systém, který se opírá o fyzické pozorování bytí, estetickou literaturu, která svými básněmi a romány šíří evangelium těla a převrací mravní pojmy, o tisk,a to všechno je předehrou toho, co je předpověděno v 16,13, totiž že z úst draka, šelmy i falešného proroka vyjdou tři duchové, podobní žabám. Duchové nečistí, z bahna stojatých vod. Tito budou jako žáby svým nesmyslným kvákáním, slyšitelným všude kolem a opakovaným ze dne na den, plnit celé okolí. Touto mnohomluvností poblázní masy a přivedou je ke službě Antikristu. A jako nemůžeme nevidět stav dnešní doby s jeho protikřesťanským sklonem ve veřejném životě a s podrýváním autorit, tak se nám ukazuje i mocný živel budoucnosti, z něhož může vzejít Antikrist.

Je nápadné, že Antikrist je zván šelmou. Má to v jistém smyslu zvláštní důvod. Je posledním a nejmocnějším projevem, jaký lidstvo bez Boha zplodilo. Už Dn 7 nás poučuje o tom, že když se člověk odvrací od Boha, upadá. Je to stará pravda, že humanita bez divinity se zvrhá v bestialitu. Tento dravčí princip byl ve světovládách vždycky. Proto se musí prorokovi jevit v dravčí, ne lidské podobě. Až při příchodu Páně, v jeho království, se projeví podobnost lidstva k obrazu Božímu. Králem této říše bude Syn člověka, kdežto vládcem světa je šelma.

2. Šelma vystupující ze země
Falešný prorok /13,11-18/

Prvních 12 kapitol jedná o prvním z trojice nepřátel, o ďáblu, žalobníku, vrahovi. Druhý je šelma - Antikrist, a nyní přicházíme k nepříteli č. 3. Nesvatá trojice proti svaté trojici. Šelma a falešný prorok jsou vazaly draka. Šelma ze země je spoluviníkem vší špatnosti šelmy. "Porozumět celé činnosti falešného proroka ve prospěch první šelmy, symbolu světovlády, můžeme jedině tehdy, když si uvědomíme, že veškerá ta činnost

je ve spojení s náboženstvím směřujícím proti Bohu i Kristu." /Nagel, Der grosse Kampf/.

Vedle šelmy z moře vidí Jan také jinou šelmu a to ze země. Vystupuje na pomoc Antikristu. Nestalo se tak poprvé. Divoce rozpoutaná revoluce vynesla na povrch Napoleona. Z bouří a válek vzejde Antikrist a z neustálého rozvoje protibožské kultury a vědy vzejde falešný prorok - jiná šelma. I ten zevnějšek této druhé šelmy je nápadný. Nevypadá tak hrozně, má dva rohy podobné beránkovým, a to je zase napodobení, falešné náboženství, které jeví vždycky způsob pobožnosti, ale nikoli moci /2 Tm 3,5/. Jeho náboženství bude bez pohoršení kříže, bude to evangelium podle člověka. Všecka podobnost se vyčerpává těmi rohy. Rohy má jako beránek a řeč jako drak. Ta řeč prozradí těm, kteří mají dar rozeznání duchů, satanský charakter šelmy /1 K 12,10; J 7,17/.

Vidění mluví zpočátku o šelmě, ale v dalším ji jmenuje falešným prorokem. Toto označení známe již ze SZ. Falešný prorok, falešné učení zdůli je zemské, dbá formy, ale ne ducha. Vzezření klame. Jen si všimněme Ježíšova odsouzení falešných proroků a učitelů /Mt 7,15; 12,34; J 8,38.41.44/. Antikristova říše nebude bez náboženství a kultu. Člověk je nevyléčitelně náboženský a tak mu bude dáno náboženství bez kříže a bez vzkříšení. Bude to vylhané státní náboženství a s vrchním knězem, falešným prorokem, které dobude svět. Prorok bude provozovat moc šelmy. Pravý prorok stojí před tváří Boží, připraven k přijetí Božích rozkazů. Falešný stojí před šelmou, svým šéfem, a je jeho sluhou, vykladačem, teologem nového náboženství. Je nesvatým duchem nesvaté trojice a dovede všecko využít k propagandě svých tezí. Je organizátorem antikristovské církve. Církví odpadlou není jen církev římská. Není společnosti, kde by byla vyloučena podoba Beránka se srdcem draka. Svede k obdivu šelmy, jejíž

smrtelná rána je uzdravena. Činí i veliké divy, dá i ohni spadnout s nebe - zase napodobení letnic. Tím bude soutěžit se dvěma svědky poslední doby. Napodobí Eliáše, v jehož duchu předcházel Jan Křtitel svého Pána. Zavede kult šelmy a šelma ponese nevěstku. Varujte se falešných proroků /Mt 7,15/.

Je jasné, že tento falešný prorok bude mistrem podvodu a propagandy, bude to velký svůdce s velikým vlivem na masy. On přivede lidi, kterým bylo bláznovstvím věřit v Krista, k tomu, aby udělali obraz, sochu šelmě, která měla ránu od meče, ale ožila zase. Nechtěli věřit pravdě a tak je jim dáno mocné dílo podvodu, aby věřili lži /2 Te 2,9-11/. Není snadné vystihnout smysl tohoto obrazu šelmy, o kterém se Zj zmiňuje desetkrát. Zřejmě je předmětem klanění, jako bylo tele slité /Ex 32,4/, nebo socha Nabuchonodozora /Dn 3,1-6/. Je to symbol modlářství, které doprování falešné náboženství v pohanství i zpohanštělém křesťanství. Klanění obrazům a sochám je zakázáno /Ex 20,5/. Řím ovšem vykládá, že úcta a klanění neplatí obrazu, ale tomu, koho obraz představuje. Ale jaká je praxe? Vděčný syn nepotřebuje obrázek, aby v dobrém vzpomněl na matku, a tak ani křesťan nemusí mít obrázek, aby si vzpomněl na Spasitele.

Bylo jí dáno, aby mohla dát ducha tomu obrazu, aby tento mluvil. Ďábelským uměním v takové době vynálezů a techniky bude přemoudřelý svět úplně uveden pod vliv podvodu. Živý Bůh byl světu nepochopitelný, ale divným čarám, k hanbě lidskému rozumu, uvěří. Svět se posmívá Trojici Boží a této pekelné se zaprodá. Takové bude náboženství poslední doby a kdo se před obrazem neskloní, s tím se bude zacházet jako s vlastizrádcem. Šelma je v tomto verši připomínána třikrát, bude to tudíž veličina. Věc směřuje k úplnému pohanství. Šelma i falešný prorok jsou plní vzdoru, pýchy i násilí. Jejich dočasný úspěch bude

velikou zkouškou víry a trpělivosti lidu Božího. Jsou příčinou velkého utrpení, jakého ještě nebylo. Všichni, malí i velcí, svobodní i služebníci, budou uvedeni v naprostou podřízenost. Bez znamení šelmy nebude možno kupovat ani prodávat. Antikristovský stát bude mít naprostý monopol na všechny životní potřeby. Falešný prorok dokonce vyvolá nadšení pro šelmu a kdo se neskloní, bude v každém směru bojkotován a nebude mít ani základní občanská práva. Cesta k uplatnění nebude v osobní zdatnosti, ale v myšlení /znamení na čele/ a jednání /znamení na pravé ruce/. Bude tu striktní požadavek uznat za pravdu to, co falešný prorok učí a co šelma rozkazuje. Copak něco takového tu ještě nebylo? I za Rakouska bylo mnohé zaměstnání pro nekatolíky uzavřeno a to ještě v XX. století. Lidé, kteří se holedbají kulturou, budou značkováni na čele nebo pravé ruce. Kontrolní systém sníží občany na sociálně degradované, bezprávné bytosti.

První šelma je krvelačná, válečnická, mává mečem jako Siegfried mezi Nibelungy. Nezdráhá se prolévat krev, pustošit zemi. Falešný prorok praktikuje tajemná učení, umění a čáry. Budí dojem vědeckosti a moudrosti. Opatřuje první šelmě zbroj, svolává oheň, zavádí svým přemlouváním lid do bludu. Je ministrem světového názoru a propagandy první šelmy. První šelma vede ke klanění draku, druhá první šelmě. Všude vidíme nesvatou alianci ke zhoubě lidí a proti Bohu a jeho snaze o jejich záchranu.

"Tu je moudrost, Kdo má rozum, sečti počet té šelmy." Tajemné číslo 666. Má v něm být skryto jméno šelmy. Kolik lidí se nad tím už zamýšlelo a k jakým dohadům to vedlo. Je třeba opatrnosti a pokorného zkoumání, abychom nezbloudili. Jméno šelmy snad ani není skutečné jméno nebo titul, ale spíš charakter, jako Iz 9,6; Zj 3,12; 14,1; 17,5/. Počet šelmy 666, to je

záhada písmen a číslic. V řečtině má každé písmeno číselnou hodnotu. Ireneus hádal na Lateinos, Stockman navrhuje Asilgeia sarkos. Conradi píše, že řečí Říma je latina a na tiaře je nápis: Vicarius Filii Dei /Náměstek Syna Božího/. Vypočítává, že vyjde 666. Opírá se při tom o bývalého jezuitu Hoensbrecha. Všecko však je nepřesvědčivé a plné rozporů.

Tu je moudrost. Jde zde o moudrost, střízlivost. Mohlo by nám to připadat směšné, ale nebylo to směšné v době Janově. Tehdy bylo obvyklé mluvit o číslech jmen. Na př. Amorimas myslí na svou vládkyni Harmonii, jejíž krásné jméno je 45. Takových výroků je v pompejských vykopávkách víc. Číslo Antikrista bude 666. Význam je v tom, že mnozí antikristové jsou více méně stále v činnosti, církev by tudíž mohla mít za posledního někoho jiného. Proto ten poukaz, aby si to církev přezkoušela tím číslem. Jde o jméno osoby, ne systému.

Celkem je možno říct, že význam čísla je spíš symbolický než literární. Tak 7 vždy reprezentuje dokonalost, plnost, a tak je ve spojení s Boží dokonalostí. 6, ať stojí sama, nebo v násobku 10krát nebo 100krát, je vždy pod 7. Tím je naznačeno, že šelma, ať je jakkoli mocná, je vždy nižší než 7. 666 je násobek a ať se nafoukne sebevíc, nikdy není víc než 6 /Hengstenberg/. Neznovuzrozená lidskost je vždycky proti Bohu, ale je vždy menší než 7, číslo Boží slávy a dokonalosti. 6 je vždy méně než 7 a v boji s Bohem musí podlehnout. Symbolické číslo církve je 12. 6 je zlomek 12, symbol části lidstva stojícího mimo církev. Proti církvi směřuje nenávist šelmy a i zde 6 dokládá totéž, že svět, bojující proti církvi, je vždy něco míň. A když po 6 nenásleduje 7, pak je to týden bez neděle, bez klidu a odpočinutí, jen hon za velkým X.

Je jisté, že některé podrobnosti vidění jsou nesnadno ur-

čitelné. Podobu nepřítele však přece naznačují. I v posledním čase bude mít instituce od Krista odvrácené církve svou účast, tak jako kdysi pohanství nebo islám. Je mnoho antikristů, ale ten poslední bude zvlášť označen. Bude okouzlovat krásou, důstojností obřadů, ale řeč bude mít jako drak. Nebiblickou, bludnou. I dnes platí: Ne každému duchu věřte /1 J 4,1/. Forma může lákat, může mít doprovod ortodoxních slov, ale pozor na ducha! To podstatné je čisté učení o Kristu Ježíši, který byl Otcem poslán na svět, aby každý, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. Ježíš je jediný prostředník mezi Bohem a člověkem. Ježíšovo evangelium není učením o zásluhách, jimiž bychom si dobyli spasení, ale milostí spaseni jste skrze víru, dar Boží. Ne ze skutků, aby se někdo nechlubil /Ef 2,8-9/. On je původce a dokonavatel víry, cesta, pravda i život.

Kapitola 14.

Pátá dvojice vidění.

1. V nebi: Beránek a 144.000 /14,1-5/

V předcházející kapitole jsme viděli hrůzné mraky nad církví. Drak, šelma a falešný prorok plní naše srdce obavou. Jaká bude situace věřících lidí poslední doby s řadou tak lítých nepřátel? Snad i Jan se tak rozhlížel a nikoli nadarmo. Spatřil, co ho mohlo potěšit. Pán Bůh myslí na svůj lid za všech okolností. Kp 13 je viděním velikého soužení. Obstojí ti, kdo budou tímto peklem procházet? Verše 14,1-5 nám dávají odpověď. Bůh dává potěšení. Dává vítězství i radost z vítězství. Jsou to slova o zástupu 144.000 těch, kteří jsou označeni na čelech jménem Otce. Sion je hora obklopená údolím Hinomu a Cedronu, na níž byl postaven Davidův hrad. Je obrazem bezpečného klidu, naznačuje nám, když jsme přistoupili, plnou svobodu /Žd 12,22/. Jan vidí kolem Beránka zástup vykoupených a z nebe se ozývá ja-

ko zvuk vod mnohých a hřímání. Nakonec z toho zní překrásná píseň. Je to nová píseň velikého zástupu s doprovodem nesčetných harf. Její obsah je asi týž, jako v 19,6. Radost nebe nad vykoupením mnohých ze země /5,9; 1 K 6,20/. Sion je opakem Babylona.

Tento zástup 144.000 je týž, jako v kp 7. Tam byla církev bojující, zde ji vidíme vítězící a oslavenou /Hengstenberg, Bengel, Lange/. Jsou koupeni a tak jsou s to naučit se té písni, která zní z nebe. Je to píseň oslavy díla spásy. Asi tak, jako píseň Mojžíšova byla oslavou vysvobození z domu služby.

Prvotinami těch, kteří zesnuli, je Ježíš sám /1K 15,23/. Tito jsou prvotinami Izraele poslední doby. Snad je zde naplnění slova, že poslední budou první. Tito první zakouší, jaká je mzda věrnosti až do konce. Byli znamenáni jako právoplatný majetek, byli koupeni za velikou mzdu. Jsou nám představeni i v 14,1-2. Také na počátku dějin církve byli izraelští prvním prolomením do říše tmy. Zde jsou prvotinami konečné žně.

Je nám řečeno "Nyní synové Boží jsme, ale ještě se neukázalo, co budeme" /1 J 3,2/. Na těchto je vidět, co budeme. Shromážděni kolem Spasitele a krále se učí nové písni chvály tomu, který je zamiloval a dal sebe samého za ně. I za nás! Věříš tomu?

Z nebe zní zvuk jako mnohých vod a hlas hromu. Je to píseň s doprovodem nesčetného souboru harf. Pějí píseň, kterou se může naučit jen těchto 144.000. Učí se této písni s nadšením. V následující kp čteme obsah této písně. Píseň Mojžíšova a Beránkova. Oslavuje čin vysvobození a spravedlnost Božího soudu. Konečně bude konec a zlu bude šlápnuto na hlavu.

S ženami nejsou poskvrněni. To není oslava bezženství, celibátu. Smysl tohoto výroku je symbolický. Nevěsta je věrna svému snoubenci, žena svému muži. Manželství je obraz spojení

věrné lásky také mezi Bohem a člověkem, mezi Kristem a církví. Je stavem od Boha zřízeným a nikde v Bibli není označeno jako nějaká poskvrna. Dokonce zbraňování manželství, ukládání celibátu, je vedeno jako projev duchů bludných, učení ďábelských, cejchovaného svědomí /1 Tm 4,1-3/.

Oč jde, je, aby člověku nevládla žádost těla. Panna je obrazem nevěsty Krista /2 K 11,2; Mt 5,8/. Nevěrná žena je obrazem modlářství a odpadnutí. Těchto 144 tisíc nebyli jen mládenci a panny, ale také manželé, kteří se duchovně nezpronevěřili a nepropadli svodu falešného proroka. Následují Beránka. Šli za ním v jeho ponížení, jdou s ním i v slávu. Nejdou se světem ani myšlenkou, ví, že jsou občany nebe /Fp 3,20/. Jsou lidmi jako my, nemají se čím chlubit, jedině v kříži Pána Ježíše /Ř 3,23/. Jsou koupeni za velikou mzdu /1 K 6,20/. Jsou nazváni prvotinami Bohu, což je připomínka prvotin úrod /Nu 18,12/. Jsou vysvobozeni z marného obcování, zvítězili, zakusili podivuhodnou pomoc a sílu. Nebyli opuštěni v soužení. Soužení a utrpení se stádci Kristovu nevyhne, ale ono rozdělí opravdové od povrchních. Bázlivost a nevěrnost se projeví /Zj 21,8/. Mnohý Démas odejde, zamilovav tento svět /2 Tm 4,10/. Mnohý Achitofel pozdvihne paty proti příteli /Ž 41,10/. Není možno sloužit dvěma pánům. Máme zradit své nejvzácnější dědictví? Počítejme víc s Boží silou. Antikrist pozná opět, že meč nezdolá ducha a nátlak nezmůže bdělé svědomí. Pronásledování prokáže nosnost Božích slibů. To je to vítězství, které přemáhá svět, víra naše. Věrní a stateční nebudou zahanbeni /Ž 15 a 24/.

Vidíme zde čtyři známky skutečného následovníka Kristova, jakýsi základ pro sebezkoušení. Mnozí jsou proti cizoložství skutkem, ale vzpomeň si na slovo Páně: Kdo by pohleděl ... /Mt 5,28/. I mysl má být obrácená. Kdo je ochoten jít s Ním, kamkoli by šel? Jsme ochotni jít cestou kříže, sebezapření, pokory a

lásky, která se nedá vydráždit a nikdy nepřestává? Copak nemá být patrný rozdíl života mezi křesťanem a světem? Máme být lidem zvláštním. Je dokonce řeč o tom, že byli bez poskvrny. To jsou důležité body pro sebezkoušení a hledání Boží tváře. Připomíná se také jejich bezelstnost, vnitřní poctivost, pravdivost. Při Izraeli byla silná žádost těla a sklon ke lsti, ale tito mohli říci: Všecko mohu v Kristu, který mne posiluje.

Bezpečnost a jistota spočívá v tom: Beránek stál na hoře Sion a oni s ním. V tom je velké potěšení, že už nejsem sám svůj, ale že jsem svého věrného Spasitele, který mne vykoupil a tak mne sobě ostříhá, že bez vůle jeho ani vlásek spadnouti mi nemůže, ale vše mi ke spasení sloužiti musí. Být s ním spojen jako ratolest s kmenem, znamená být ve spojení se zdrojem síly. Velká moc je soustředěna proti lidu Božímu, ale brány pekelné ho nepřemohou. Beránek zvítězil a oni zvítězili s ním /Zj 14,4/. V tom je naděje i síla. Jaké je naše obecenství a zůstávání s ním? /J 15,7-10/. Neptáme se jak zvítězit, ale jaký je náš poměr k Pánu. Jen s ním zvítězíme /Ž 96,5-7/.

2. Na zemi. Šest andělů /Zj 14,6-20/

Nyní vystupuje šest andělů, z nichž poselství čtyř můžeme chápat jako proklamace. Pak se objevuje na obloze podobný Synu člověka a dva andělé jsou ohlašovateli žně.

<u>První anděl.</u> Antikristu se nezdaří jeho plán vyhubit Boží lid. Nyní následují poslední zvěsti. První anděl ohlašuje věčné evangelium. Pak přichází poslední výstrahy. Tato vidění lze těžko seřadit. Každé je pro sebe jako celek a na sobě nezávisí. Proto je mezi vykladači nejistota, zda v. 14 patří k vidění předchozímu, nebo následujícímu, nebo máme-li hlas s nebe považovat za volný projev. Jestliže v sérii vidění najdeme nějakou logickou souvislost, pak se můžeme pokusit o vzájemné spojení hledisek.

Ve třech andělských zvěstech je někdy viděn přehled zvěstování evangelia ve třech různých obdobích. Každý anděl symbolizuje charakter zvláštní doby. Společné pro ně je evangelium s přívlastkem: věčné. Zvěst platí všem obyvatelům země a jejím cílem je obrácení. Anděl letí vysoko po prostředku nebe a to znamená, že zvěst nemůže být lidmi umlčena. Zvěst prvního anděla zní, na rozdíl od těch, kteří vystupovali v předešlých viděních, spíš zákonicky a to pro požadavek Boží bázně a výzvy ke chvále. Tak znívalo poselství staré církve. Zvěstovat evangelium ve spojení se zákonem je správné. Severský kazatel probuzení řekl, že máme zákon kázat tak, aby lidé nad sebou plakali a evangelium tak, aby lidé jásali radostí. Správné kázání zákona vede lidi ke Kristu. Učí nás tomu, jak potřebujeme Spasitele. Také Wesley r. 1751 napsal: "Musíme dbát, aby v našem kázání bylo obojí, zákon i evangelium. Kdybychom kázali jen evangelium, nepoznali by lidé svůj hřích. Život i věřícího vadne, není-li předkládán Boží požadavek, stává se lhostejným k hříchu i světu. Probuzení ustupuje, duchovní život klesá, když se evangelium zvěstuje jednostranně. Přepjatá evangelizace je brzdou probuzení. Tam, kde se káže zákon i evangelium vyrovnaně, tam se duchovní život zvedá."

Je to milost, že ještě o 11. hodině je zvěstováno evangelium. Zvěst pravdy upozorňuje na Stvořitele nebe i země. Odmítnout Boha, který všecko učinil, znamená jít za bohem nepravým, za falešným prorokem. Výzva "vzdejte Jemu chválu" znamená výzvu k pokání a vyznání /Jz 7,19/. Hodina soudu přichází. Tvůrce všeho převyšuje vše stvořené i vymyšlené /Sk 14,15; 17,30-31/.

<u>Druhý anděl</u> letěl za ním, řka: Padl, padl Babylon, město veliké, neboť vínem hněvu smilství svého napájelo národy. Babylon, město veliké, tak ho velebil i Nabuchodonozor /Dn 4,27/.

Jméno Babylona čteme ponejprv ve zprávě o stavbě věže /Gn 11, 1-9/. Lidské dílo se mělo stát pojítkem lidstva místo Boha a společného obecenství. Jsou to první stopy kulturního spojení bez Boha, lidský pokus o udržení něčeho, co hrozilo rozkladem. Po dlouhé době tato myšlenka ožívala v Babylonu Nabuchodonozorově, v té skvělé, nádherné rezidenci světové říše, na kterou proroci navazují mnoho předpovědí. Tento Babylon má znaky Sodomy i Ninive. Ostatně každé velkoměsto má znaky Babylona, symbolu zvlažnělého lidu. Opora tohoto názoru je v hříchu kladeném Babylonu k tíži. Dával pít všem národům víno hněvu smilství svého. V biblické řeči je Izraelovo odpadnutí vyjadřováno slovem nevěrnost, smilstvo. V řeči duchovní je Babylon od doby reformace obrazem zesvětštělé církve. Je mystickým jménem pro celý systém falešného proroka. Symbolizmus pádu Babylona je vzat z Jr 50 a 51 kp a Iz 21 kp, které mluví o pádu Babylona. Jméno Babylon se zdá být vhodné pro pseudokřesťanský imperializmus, který vzešel z trosek římského císařství. Byl domovem, ne-li kolébkou modlářství. Papežský Řím je spojující článek mezi modlářstvím pohanského Říma se světovou říší, která ještě přijde a která bude usilovat o vládu nad dušemi.

Babylon byl u mnohých vod /Jr 51,13/. Stejně i Řím /17,15/. Babylon byl zlatým koflíkem, který opájel národy a apokalyptický rovněž tak /14,8; 17,2/. Smilstvo je výraz pro modlářství, nevěrnost Izraele, ale nikdy pro modlářství pohanů. Tam to byl čas nevědomosti /Sk 17,30/.

Přehlédněme půl druhého tisíce let dějin Evropy a nenajdeme osobu nebo systém, na který by se lépe hodil popis mystického Babylona, vraha nesčetných mučedníků, než na papežský Řím. Snad někdo nebude s tímto soudem souhlasit a jistě se nevztahuje na všechny katolíky, ba ani ne na všechny kněze nebo i papeže. Víme, že Řím měl nejen Borgiovce, ale i Františka a mnoho opravdo-

vých následovníků Ježíšových. Také římská církev má slovo Boží a toto způsobuje, že se celá stavba dávno nerozpadla. Jsou v ní tisíce upřímných lidí, kteří se slovem Božím udržují aspoň minimální znalost. Poznali jsme v římské církvi mnoho křesťanských mužů a žen. To není zásluha systému, ale zásluha toho zlomku Slova, jehož se jim dostalo. Nemáme ani trochu nenávisti k malým i velkým lidem, ale nemilujeme systém, který místo Slova vyvyšuje úřad nebo člověka, ale ne Krista. Dává náhražku místo pravdy. Řím ještě neřekl k inkvizici a křižáckým výpravám proti "kacířům" své mea culpa. A co kdo, ať jednotlivec, národ nebo církev rozsívá, to bude nakonec i žít. Nám nenáleží msta a raději bychom byli, aby ještě mnozí prohlédli a přišli k plnému světlu evangelia.

Padl, padl Babylon je doslovný citát z Iz 21,9. V 14,9 je pád vlastně předem ohlášen a nástrojem pomsty budou národy, které svedl a zotročil /Zj 17,15/. Na první pohled by to znamenalo mravní pád systému, ale v dalším pozorujeme skutečnou a naprostou zkázu /18,21/. Srovnej i Jr 51,63-64. Babylon je nevěstka nevěrná smlouvě, žádostivá rozkoší tohoto světa i těla, která napájela svět vínem hněvu smilství svého.

<u>Třetí anděl</u> nese poselství: Bude-li se kdo klanět šelmě a jejímu obrazu a vezme-li znamení její na čelo své a na ruku svou, i ten bude pít víno hněvu Božího. Tato slova jsou odpovědí na řeč obrazu šelmy /13,15/. Antikrist tu napodobuje znamenání 144.000, ale je to zlá napodobenina. Vpálená znamení na ruce měli vojáci, na čele otroci. Znamení na ruce znamená čin, na čele mysl. Tak měli tělem i duchem náležet šelmě.

Víno hněvu je nesmíšené. Víno se pívalo zředěné vodou. Zde již není zmínky o milosti, tato poslední výstraha je nesmíšená. Kdo se klaní šelmě a jejímu obrazu, ztrácí duchovní i mravní

možnost úsudku, i když jinak je jeho myšlení jasné. I moderní román vyjadřuje, že svět je "beznadějně degenerovaný a zestárlý" /Värnlund/. Ztrácí všechnu duchovní uvědomělost. Důsledky se projevují neklidem a rozervaností. Není tu odpočinutí a spánku. Tyto představy jdou nazpět k Mt 25,41. Vše se uskutečňuje před tváří andělů, Beránka i jeho družiny. Budí to v nás vzpomínky na amfiteatry a inkviziční slavnosti upalování kacířů. Andělé jsou diváky soudu /2 Te 1,6-9/. Kdo dobrovolně přijali znamení šelmy, pijí víno hněvu.

Vidění se teď dostává k podstatnému. Výsledek války Antikrista proti svatým je překvapující. Babylon padl, země je požata. Prorok mluví v prorockém perfektu, vidí to, co přichází, již hotové. Ve skutečnosti dochází k pádu Babylona až v kp 18. Už je však o něm rozhodnuto. Nemravnost Babylona svedla národy k opojení vínem. Kdo však pije toto víno, musí pít i víno hněvu. Nekácí se církev, ale říše Antikrista. Ten, který přebývá v nebesích se směje /Ž 2,4/.

Je Babylon totožný s říší Antikrista? Ano, je jejím hlavním městem. Skovgaard-Petersen upozorňuje, že Babylon je rezidencí říše, kde vládne uspěchaný život, obchodní ruch, vír práce. Je ohniskem protikristovské nenávisti, ale není tu už "oficielní církev," aspoň sotva v poslední době. Poměry budou takové, že tu budou ti se znamením šelmy a ti ostatní jen jako církev v katakombách, jako to bylo za dnů mučedníků. Nebude tu už ani církev s křesťanským jménem, ale světským myšlením. Jen jako zajímavost uvádíme názor některých vykladačů, že je tu řeč o skutečném Babyloně, který prý bude znovu vystavěn /Keller, Grossmann/. Podle Jr 51,8-9 se to však zdá vyloučeno.

<u>Čtvrté poselství.</u> Je tu uvážlivé slovo: To je trpělivost a víra svatých /13,10/. Ukáže se, kdo ostříhá přikázání a víru

Ježíšovu. Ti, kdo vytrvali, projevili víru a poslušnost. Je však také třeba nějakého potěšení těm, kteří procházejí soužením. Za některých okolností může být víra a poslušnost přikázání zachována jen ztrátou života. Pro takové okolnosti jsou slova s nebe: Piš! Blahoslavení jsou od této chvíle mrtví, kteří v Pánu umírají. Ve Zj je dvanáctkrát rozkaz Piš! Vždycky to pro církev znamená něco cenného. Zde je to nové blahoslavenství, proklamované s nebe. Umírat v Pánu je opak klanění šelmě, to platí od této chvíle. Jsou doby, kdy smrt je žádoucí a kdo vytrvá až do konce, spasen bude /Mt 24,13/. My zatím ještě neprocházíme těmito časy soužení, jakému nebylo rovno, ale i my máme myslet na setrvávání v čistém učení evangelia a nezmítat se a netočit všelijakými lidskými názory, třeba i proslulých teologů. U víře v Syna Božího živ jsem, volá Pavel /Ga 2,20/. Nepovažujme domněnky učenců za dokázanou věc. Kteří v pánu umírají, a to od této chvíle, kdy se rozpoutala nenávist Antikrista. Je to trnitá cesta, ale za ní je zvláštní sláva. Duch dí, aby odpočinuli od prací svých, skutkové pak jejich jdou za nimi /14,13/. Neztratí odplaty své. Žeň a vinobraní /14,14-20/.

Ještě nám zní v uších zvuk čtyř proklamací, které ohlašují evangelizaci světa, pád Babylona, hrozný konec bezbožných a odpočinutí těch, kteří v Pánu umírají. Vše je připraveno pro poslední výjevy a konečnou zvěst této knihy. Nejednou jsme byli přivedeni na pokraj příští Páně a vidění ustalo. Zde poprvé se naše oči upírají ke skutečnému příchodu krále.

Tato část /14,14-20/ je jakýmsi pododdílem, doplňkem druhé polovice kp 13. Vede nás ke konci tohoto věku /Mt 13,39/. Žeň a vinobraní jsou alegorií a jsou zde v teologickém smyslu užity jako symboly soudu národů. Jsou převzaty z Jl 3,12-21. Také Pán mluví o soudu nad národy /Mt 25,32/.

I pohleděl jsem a aj, oblak běloskvoucí. Je to příprava ke spatření druhého příchodu Páně. Oblak je znamením /L 21,27; Sk 1,9-11; Zj 1,7/. A na tom oblaku podobný Synu člověka, jako v 1,13. Je to zřetelný pokyn, kdo to je. Viz i Dn 7,13-14; J 5,27. Na hlavě má korunu zlatou, věnec vítězství. Zvítězil nad drakem, šelmou i falešným prorokem. Toto je jakési předběžné ohlášení, v dalším je předmět rozveden. Zpráva o tak závažných událostech je stručná a Weissovi se zdá mdlá a bezbarvá, ač musí uznat, že tato zdrženlivost fantazie působí mocně.

Ve Zj máme třikrát vidění Pána Ježíše /1,13-16; 14,14; 19,11-16/. Popis jeho zjevu i charakteru je velmi případný. V prvním vystupuje jako královský kněz, v posledním jako svrchovaný král. Tady ho vidíme jako vítěze nad hříchem a mocnostmi pekla, jak přichází jako soudce.

Jiný anděl, rozdílný od těch, kteří byli v 6.a 9. verši, vystoupil z chrámu na nebi, naznačujícímu přítomnost Boží, a volal na toho, co seděl na oblaku: Pusť srp svůj a žni! Tento anděl nerozkazuje Pánu, jen vyřizuje vůli Otce. Otec má v moci hodinu žně a tím i hodinu příchodu Páně /Mt 24,36/. Nyní hodina žně přišla. Pšenice uzrála a je třeba ji sklidit, aby zrno nepřišlo nazmar. Otec, hospodář, zná přesný čas a Syn je připraven. Jde o shromáždění těch, kteří přijali evangelium. Země má být požata a vykoupený lid shromážděn ke Kristu, Spasiteli. Toto shromáždění pšenice bude velice významná událost, zde se splní slavný Ježíšův slib: "Jdu, abych vám připravil místo a zase přijdu a poberu vás k sobě, abyste, kde jsem já, i vy byli." /J 14,3.18.28;Sk 1,10-11/. Uskuteční se to při prvním vzkříšení. Blahoslavený, kdo má díl v prvním vzkříšení. Mrtví v Kristu vstanou nejprve /1 Te 4,16/. Potom my živí pozůstavení spolu s nimi zachváceni budeme do oblaků, vstříc Pánu

v povětří, a tak vždycky s Pánem budeme. Proto potěšujte jedni druhých těmito slovy /1 Te 4,17-18/.

Pán a král vezme své k sobě a s nimi se pak ukáže světu. Uzří ho všeliké oko. Přijde, aby se ujal vlády ve svém království. Máme tomuto učení Písma o jeho příchodu rozumět doslovně? Co znamená podobenství o hřivnách /L 19,11-28/, kde je řečeno, že jeden odešel daleko, aby přijal království a zase se navrátil? Co znamenají výzvy, abychom očekávali příchod jeho s nebe? /1 K 4,5/. A co den Kristův? /1 K 15,22-26; Fp 1,6; 2,16; 3,20--21; Ko 3,4; 1 Te 1,10; 2,19; 3,13; 5,2;2Tm 4,1.8; Tt 2;13; Žd 9,28; 10,37; Jk 5,7-8; 1 Pt 1,9.13; 4,13; 5,4; 2 Pt 3,4,9--10; 1 J 2,28; Zj 1,7; 2,25; 3,3.11;16,15/.

Jsou věřící lidé, kterým bychom nechtěli upírat duchovní život, ale zvěst o příštím Páně je uvádí ve zmatek. Je pro ně neuvěřitelné, že by měl přijít osobně, viditelně, aby ujal království. Modlí se: Přijď království tvé, ale na toto království nečekají. Vzetí vykoupených na nebesa spolu se vzkříšenými zesnulými chtějí chápat jen nějak obrazně. Ale tak, jako jeho první příchod byl napřed ohlášen až do podrobností a jak se tyto předpovědi do puntíku naplnily, tak se musí naplnit i předpovědi o druhém příchodu. Bylo zaslíbeno, že panna počne, porodí syna v Betlémě, dítě vyroste v Nazarétě, bude kázat evangelium, uzdravovat a nakonec jako nejopovrženější z lidí umře za naše hříchy a vstane pro ospravedlnění naše podle Písem. To vše se přesně vyplnilo. První příchod byl v ponížení, byl mužem bolestí, ale druhý příchod bude v slávě. Snad odsuzuješ Židy, že nepřijali Ježíše jako Mesiáše a viníš je ze zaslepenosti. A sám snad nemáš dost odvahy věřit tolika apoštolským svědectvím i vlastním slovům našeho Pána, když několikrát opakoval, že přijde zas. Jeho sliby se musí naplnit.

Ježíš je prostředníkem nové smlouvy. Je král králů a pán pánů a i to bude viditelnou skutečností. Tímto faktem se máme potěšovat. Jeho příchod je dovršením díla spásy. První čin jeho příchodu je první vzkříšení a vtržení pozůstalých k sobě. Druhý je vykonání soudu nad drakem, šelmou a falešným prorokem. Pak bude ustaveno jeho království, kde vykoupení budou s ním kralovat tisíc let. Pšenice je požata a sklizena. On sám přičinil srp. Žeň jeho díla přišla a tak se bude dělit s nesčíslnými o kořist /Iz 53,11-12/.

Šestý anděl. Vinobraní je zase věc anděla. Sklizeň pšenice obstaral sám rozsévač. Vinobraní znamená soud, proto nebude tak radostné. Hrozny jsou vmetány do lisu velkého hněvu Božího. Tehdy se hrozny vytlačovaly šlapáním. Mt 3,12 máme obraz pšeničné žně, kde zrno se ukládá na sýpku a plevy se pálí. Toto pálení plev je něco podřadného. Zde jsou hrozny trpké, nedobré, zralé pro soud. Bůh je trpělivý a nechává i to zlé uzrát. Soud však přijde a hrozné je upadnout do rukou Boha silného. Pres hněvu Božího čeká a není tu žádná nespravedlnost. Bůh dal zvěstovat pravdu, nabízí milost,ale mnozí se v pýše vzpírají a odmítají Spasitele. A následky si musí přičíst každý sám. Zde je soud hrozného rozsudku nad Antikristem a jeho armádami. Obraz se mění a lis se stává ohromnou bitvou. Viděl ji i Iz 63,1-6 i Jl 3, 13. Ještě jasněji spatřuje účinek soudu Jan. Krev teče v potocích. Bitva se rozpoutá mimo Jeruzalém, u Armagedonu. To bylo významné bojiště v dějinách Izraele. Bylo nazváno také údolí Jozafat. Zde padl Zizara /Sd 4,17/, Ochoziáš i Joziáš /2 Kr 9,17n; 23,29; Za 12,11/. Výsledek války proti svatým je ten, že Babylon padl, přišla žeň i vinobraní, voje Antikrista byly zničeny nesmírným krveprolitím v rozloze celého království Davidova a Šalomounova. Tento obraz soudu je v dalších kapitolách rozveden a rozšířen.

K tomu podotýká Ebrard, že obojí má stejný význam a každá část má zvláštní smysl. Žeň pšenice, kterou provádí sám Syn člověka, je obraz sebrání dětí Božích, uzrálých v utrpení. Vinobraní a lisování hroznů, které vykoná anděl, je obraz soudu nad říší Antikrista /Dt 32,32-33/.

Tři léta chodili učedníci s Ježíšem a třikrát jim otevřeně řekl o svém utrpení a smrti i vzkříšení a nerozuměli. Taková je lidská nedokonalost. Lidé čtou o jeho příchodu a také nerozumí. Pro některé je to příliš krásné, než aby tomu mohli věřit, pro jiné to je předmět všelijakých výpočtů a skládání fantastických obrazů. Někomu jdou hodinky příliš napřed, čekali podle nich a nedočkali se. O této hodině nikdo neví, ani Syn, jedině Otec. Jiným zase jdou hodinky příliš pozdě a tak je odůvodněná obava, aby nebyli překvapeni jako bláznivé panny, které ve chvíli příchodu ženicha neměly olej a jejich lampy hasly. Pán přijde jako zloděj v noci a radí nám bdít, čekat, být připraven. V čekání na jeho slovo a příchod je skryto mnoho požehnání.

Šestá dvojice vidění.

V nebi: andělé s miskami hněvu.

Kapitola 15.

V této kapitole poznáváme, že vidění nejdou vždycky za sebou, ale že někdy bývají souběžná a vystupuje jejich cyklický charakter. Tak i vidění koflíků, misek hněvu, má své zahájení v prvním verši, ale tři následující verše se vrací ke kp 13 a ukazují nám účinek velkého pronásledování církve Páně. Tato vložka vidění vítězů na počátku soudů misek hněvu má potěšovat.

Jiný zázrak na nebi, veliký a předivný. Jedná se o sedm andělů s miskami hněvu, o sedm posledních ran. Užití tohoto divu slouží ke spojení vidění misek hněvu se zázrakem ženy oděné sluncem /12,1/, nebo ještě spíš s viděním polnic a pečetí. Sedm

andělů se sedmi koflíky - údery Božího hněvu, už ne jen s výstrahami, připomíná egyptské rány, je podkladem následujících podrobností o vylití misek v kp 16. Máme zde poslední cyklus navštívení, poslední, jak vidoucí spěchá vyložit, plný fyzických projevů Božího hněvu.

Viděl jsem jako moře sklenné, patrně totéž jako v 4,6, které představuje Boží radu. Je smíšené s ohněm, který se v něm zrcadlí, jako se zrcadlí zapadající slunce ve sklech oken /1 Pt 4,12/. Tímto ohněm prošli vítězové nad šelmou a jejím obrazem i nad počtem jména jejího. Toto vítězné vyjití z tak tuhého zápasu se projevuje v oddělení od světa /J 15,19/. Stáli nad mořem, na jeho břehu, jako kdysi Izrael /Ex 14,30/. Měli zlaté harfy, jako v 5,8; 14,2. Zpívali píseň Mojžíšovu a Beránkovu. Mojžíšova píseň byla obrazem vítězství Božího lidu nad mocností světa. Zde byl vítězem Syn. Tyto dvě písně nejsou totožné, ale obě opěvají div záchrany. Je mezi nimi rozdíl, ale tvoří harmonii. "Velicí a divní jsou skutkové tvoji a pravé jsou cesty tvé" /Ž 92,5; 139,14; 145,17/. Opěvají krále všech svatých /správně národů/ Jr 10,7. "Kdo by se nebál tebe a nezveleboval jméno tvé? Neboť ty sám svatý jsi." Toto označení Boha je užito jen zde a 16,5. "To, co činíš, je spravedlivé. Všichni zajisté národové přijdou a skláněti se budou před obličejem tvým, neboť tvoji soudové zjeveni jsou." Ta spravedlnost nutí k uctivosti. Poznamenejme, že píseň vítěze nemluví ani o jejich, ani o Kristově vítězství, neboť, jak případně dí Swete: "Jejich mysl je zaujata novými divy, které je obklopují, slávou Boží, mocným obrazem věcí, ve kterých jejich utrpení a vítězství tvoří jen nepatrný zlomek, prvním nezahaleným viděním Boha a jeho díla."

"Potom pak viděl jsem a aj, otevřen je chrám stánku svědectví na nebi" /11,19/. Je zde podobnost se stánkem na poušti, místem Boží přítomnosti na zemi. Svědectví se vztahuje na desky

zákona v truhle Boží /Ex 25,16; 31,18; Sk 7,44/. Zákon Boží je svědectvím proti hříchu a připravuje k vidění soudu nad hříchy světa. Stánek byl otevřen, ne jako v 11,19, aby bylo možno spatřit truhlu, ale aby mohl vyjít průvod andělů před Boží přítomností. I andělé v 14,15-17 tak vycházeli, ale jednotlivě a ne s takovou vážností. "I vyšlo těch sedm andělů z chrámu, majících sedm ran, oblečeni jsouce rouchem lněným, čistým a běloskvoucím a přepásáni na prsech pasy zlatými." Vzbuzují dojem kněžské hodnosti, měli vykonat službu a oběť.

"A jedna ze čtyř bytostí dala sedmi andělům sedm koflíků zlatých." Byli tedy patřičně jedním z představitelů stvoření vybaveni, aby mohli vykonat své poslání. Sedm koflíků, misek v jakých se obětovávalo kadidlo, se hodilo k rychlému vylití obsahu. Byly téhož druhu, jako báně zlaté plné modliteb /5,8/. Tyto však jsou plné hněvu Boha živého na věky věků. Bohové jsou mrtví, vlastně nikdy nežili a jejich hněv neznepokojoval lid Boží, ale živého Boha se musíme bát.

"I naplněn je chrám dýmem pocházejícím od slávy Boží." Tato představa je z Ex 40,34-35. Boží cesty a zvlášť soudy jsou lidem skryty. Bezbožní ve své slepotě nepoznali nic z Božího majestátu v dějinách a nevidí jeho šlépěje. I Boží lidé často nerozumí /Iz 55,8.9/. Boží přítomnost je mocná a zrovna tak jeho hněv /Ex 19,18; Iz 6,4/. Strach se zmocňuje nepřítele, nikdo nemůže vejít do chrámu, dokud se nevykoná těch sedm ran sedmi andělů. Svatyně, kdysi místo útočištné, je uzavřena, den milosti se skončil.

V sedmi pečetích i polnicích byly vložky, potěšující vidění k povzbuzení lidu Božího. Sedm misek má také potěšující vidění, je však na začátku a tvoří závěrečnou scénu předcházejícího vidění. Je to vidění vítězů a snad hlavní důvod pro jeho zařazení je přímý protiklad k bezprostředně přicházejícím

scénám soudu, který je Boží pomstou nad hříchem. Tak máme vedle sebe vidění vítězství i vidění soudu. Mysleme však především na soud.

Před námi je vylití sedmi misek hněvu Božího. Provádí to andělé oblečení jako kněží. Hřích je stejně nepřítel člověka jako Boha a vede ke zkáze. Nenapadá nám, hříšníkům, při pohledu na soudy otázka: Když přišel den jeho velikého hněvu, kdo bude moci ostáti? /6,17/. Zde máme odpověď - vidění vítězství.

Ti u sklenného moře s harfami v rukou pějí píseň vítězů a na soud nepřijdou. Přešli ze smrti do života. Kdo to je? Přišli z velikého soužení, umyli roucha svá a zbílili ve krvi Beránkově. Zvítězili nad mocí světa, lidskou bázní, míněním společnosti a veřejným míněním. Vůle Boží pro ně znamenala víc. K tomu vede i nás slovo požehnaného Pána /L 21,34-36/: "Pilně se varujte, aby snad nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím a opilstvím a pečováním o tento život a v náhle přikvačil by vás ten den. Nebo jako osidlo přijde na všecky, kteříž přebývají na tváři vší země. Protož bděte všelikého času, modléce se, abyste hodni byli ujíti všech těch věcí, které se budou díti a postavit se před Synem člověka."

Proroctví se zabývá tím, co je nesmírně důležité pro Boží lid. Kdy se to naplní? Kdy bude hněv Boží vyčerpán a kdy přijde konec věku tohoto? Kdy přijde Pán? Můžeme ho čekat kdykoli? Tak učí někteří a užívají toho i jako reklamy. Mají za to, že tím přivedou bezbožné k obrácení a ospalé k probuzení. Tak se však nemá se Slovem zacházet. Na místě je jistá zdrženlivost a ostych, Boží bázeň a pak stát pevně na půdě Slova."Jak to stojí v Bibli?" tázával se Waldenström.

Ještě připomínáme, že soud sedmi misek hněvu se dělí na tři části. 1. Soud nad nevěstkou, t.j. odpadlou církví, nad

Babylonem a Antikristem a jeho sběří. Tento soud dosud nebyl vykonán, proto nemůžeme očekávat bezprostřední Kristův příchod. Až bude soud vykonán, Ježíš přijde na oblacích. Mistr sám ukázal na hoře Olivetské, co musí přijít před jeho příchodem. Evangelium musí být zvěstováno po vší zemi, Izrael musí být shromážděn v zemi svých otců a přijde antikristovské soužení.

Nic z toho trojího se ještě nesplnilo. Je ještě mnoho pohanů, i když evangelium je zvěstováno ve všech světadílech. Ani Židé nejsou ještě shromážděni ve své zemi, i když počátek je učiněn. Jaké vlny antisemitizmu ještě musí přijít, aby se roztoužili po domovině? A také nenastalo ještě to soužení, jakému nebylo rovno.

Pavel upozorňuje na věc v 2 Te 2,2-3. Nesprávné očekávání může způsobit mnoho bolestného zklamání a škody. Svět se posmívá, že Kristův den nepřichází a odmítá křesťanství vůbec. Nic však není tak krásné a vzdělavatelné, jako pravda. Ne vzdušné zámky, ne fatu morganu, ale pouhou pravdu o příchodu Krista. Stůjme na slovu Mistra, proroků a apoštolů a v srdci budeme mít klid.

Kdo chce vypočítat hodinu příchodu v závislosti na dějinách světa, snadno upadne v omyl. Často už z toho byly velké zmatky a mnozí čekali, že nyní přijde. Ale nepřišel a očekávající upadali do beznaděje a mdloby. Nedívali se na správně jdoucí hodiny. "Světové dějiny mají jen jedny hodiny a ty jdou podle Božího slova. Tyto hodiny jsou Izrael. Kdo si to neuvědomí, upadá v omyl" /Hylander/.

Jaké jsou tedy pevné známky vývoje, který nastane před Ježíšovým příchodem? Války, epidemie, hlad již často ničily svět, ale ten znovu povstával ze zřícenin. Démonické postavy táhly ničivě zemí a byl v nich spatřován Antikrist, byl to však

vždycky jenom předchůdce. Byly i těžké soudy nad světem, ve kterých se zrcadlily poslední soudy, ale byly to jen ukázky. Bylo slyšet řinčení kos a srpů, ale pšenice ještě nedozrála ke žni. "Jisté znamení je, že se Izrael vrací do země otců, proto mnozí upírají zrak k zemi zaslíbené. Chceme stát na Božím slově jako na nepohnutelné skále. Vývoj v naší době činí obrovské kroky k cíli, ke Kristovu příchodu. Dějiny království Božího spějí vpřed jako horská bystřina z jara. Vývoj jde ve všech směrech souběžně s proroctvím. Od Hospodina stalo se toto a jest divné před očima našima /Ž 118,23/. Z vrcholu hory Olivetské vrhl Pán tři značky do moře času: zvěstování evangelia, uvedení Izraele domů a antikristovské soužení. Ještě jsme kolem těchto značek neprošli, ale z lodi jsou už pozorovatelné" /Hylander/.

Nad nevěstkou ještě soud není vykonán, Antikrist ještě nepřišel, ale v moři národů vidíme vření, které je může v dohledné době vynést. Znamení ukazují, že se příchod blíží. "Když již ratolest fíku omládne a listí se pučí, porozumíváte, že blízko je léto a ve dveřích" /Mt 24,32-33/. S ohledem na rychlé tempo, ve kterém se události rozvíjí, můžeme očekávat, i když všetečně nevypočítáváme, že příchod Páně a jeho království se blíží. Všecko na nás volá, abychom se připravili vstříc Bohu svému.

Pán už předem vsunul mezi doby krizí čas trpělivosti. Může tak učinit i tentokrát. Učiní-li tak, je jeho tajemství, ale počítejme s tím, že se blíží čas vyplnění tolikrát opakované prosby: Přijď království tvé. Znamení se rychle naplňují. Kdyby to Pán učinil jako kdysi v Ninive, neveďme si jako Jonáš, ani se neoddávejme duchovní nedbalosti, vždyť nevíme, co nám přinese zítřek. Kdo není připraven odejít, není připraven setkat se s Pánem v oblacích. Kdo je hotov na jeho zavolání odejít,

je také hotov setkat se s ním v oblacích.

Zabývali jsme se potěšujícím pohledem na ty, kteří zvítězili a zpívají píseň Mojžíšovu a Beránkovu. Před sebou máme zase soudy a to stále důraznější a důraznější.

Kapitola 16.

2. Na zemi: Sedm misek hněvu

Již jsme upozornili, že vidění ve Zj jsou uváděna spíše cyklicky než chronologicky. V pečetích, polnicích a teď v miskách hněvu se před nás staví vždycky tytéž věci, ale pokaždé z nového hlediska. Zde se dostáváme ke koflíkům, nebo lépe k miskám hněvu. Mocný hlas velí andělům, aby tyto misky hněvu vylili. Není to hlas Boží, protože to by volání znělo: hněvu mého. Pozorujeme stálé zesilování soudů a stále ostřeji jsou postihováni nepřátelé Krista a jeho lidu - drak, šelma, falešný prorok a jejich sběř. Sedm těchto misek hněvu nám připomíná egyptské rány. Egypt, stejně jako šelma, je obrazem světa. Přece tu však jsou rozdíly. V prvých ranách Egypta a v prvých čtyřech ranách návěští, nejsou lidé zasaženi přímo, zde však ano. Není tu také omezení na "třetí díl" země, moře, lidí. Nejde už o výstrahu, ale o konečný trest a pomstu a vše jde ráz naráz. Vidíme také hlubokou logiku každé rány.

Celé toto vidění misek na zemi obsahuje nejzávažnější a největší události. Soudy jsou popisovány značně podrobně. Věci jsou věnovány celé tři kapitoly. Jde zde hlavně o tři věci, které jsou popisovány jednotlivě:

Sedm misek hněvu ..... kp 16

Veliká nevěstka 17

Velké město Babylon 18

Před sebou máme to první, sedm ran misek hněvu. Veliký hlas z chrámu rozkazuje andělům, aby vylili sedm misek hněvu.

Projevuje se tu po tisíciletí tlumený hněv Boží, který teď propuká a není v něm už milost.

První miska /v 2/. Postihuje zemi jako při prvním návěští, ale tam jde o třetinu lidí, zde o lidi se znamením šelmy napořád. Přinášejí vředy, jako to bylo v Egyptě /Ex 9,9-10/. Podle Dt 28,35 se tvořily hlavně na kolenou a lýtkách. Doslovně se plní, že čím kdo hřeší, tím trestán bývá /Kniha moudrosti 11,16/. Běhali za obrazem šelmy, proto vředy na nohách. Tento zákon se na cestách Božích důrazně plní. Jákob oklamal otce a byl oklamán svým tchánem. Při první misce hněvu soud zasahuje zemi, ale ne jako při prvním návěští byliny, nýbrž lidi se znamením šelmy. Zachvacuje je pomsta. Zřekli se živého Boha a teď poznají, že mu přece podléhají. Je zde logická souvislost mezi hříchem a ranou. A nebude umění k vyléčení vředů.

Druhá miska /3/. Byla vylita na moře, odkud vyšla šelma /13,1/. Jestliže moře je obrazem národů, pak krev znamená válku. Zde však jde o moře vod a mění se v krev. V moři hyne všecko, nejen třetina, jako 8,8-9. Vidíme stupňování soudů. Rána se podobá té z Ex 7,20-25. Za války byl velmi citelně omezen světový obchod a doprava po moři a ta teď bude naprosto vyloučena. Proč? Státní zákon vyloučil z prodávání a kupování lidi, kteří nepřijali znamení šelmy. Byli tím vydáni smrti. Nyní odpadlé lidstvo také pozbude možnost nákupu. Doprava ze zámoří bude ochromena. První miska zasáhne lidi na kůži a krvi,

druhá zasáhne i plíce zamořením ovzduší z rozkládající se krve.

Třetí miska /4-7/. Zasahuje řeky a prameny vod. Jsou obráceny v krev. Svět je bez vody, všude jen samá krev. Krev je duší všelikého těla /Lv 17,11.14/. Když se vylévá krev, život prchá. Všecko, co náleží k životu, zde dospívá k rozkladu. K tomu vyslo-

vuje anděl své rozpoznání: "Spravedlivý jsi, Pane, kterýž jsi a který jsi byl, žes to učinil. Nebo krev svatých a proroků vylévali a dal jsi jim krev píti, hodni jsou zajisté toho." Dostali, co si zasloužili. Tak to vykládá anděl vod. Přírodní zjevy jsou ve spojení s anděly a naopak. I zevní zjevení Boží na Sinaji i voda v rybníku Bethesda jsou ve vztahu k andělům, jako prostředníkům sil. I v Dn 10 jsou dějinné zjevy ve spojení s anděly.

Zde anděl oceňuje spravedlnost tohoto soudu. Krvelačnost antikristovského lidstva, které pronásleduje Boží lid, je trestána tak, že je jim dána k pití krev. V třetím návěští je proměněna třetina vod v pelyněk /8,10-11/. Zde jsou všechny zdroje vod proměněny v krev. Tento soud je v souvislosti s 11,18; 13,15; 17,6 a 18,20. Zde máme anděla vod, tedy tito služební duchové mají také určité obory služby. V 14,18 čteme o andělu, který měl moc nad ohněm. Tak mnohé přírodní jevy nejsou řízeny jen přírodními zákony, ale často anděly, kterým jsou uloženy. Uznáváme zákony přírody, ale nenamlouváme si, že je známe dokonale. Musíme připustit, že za nimi často bývá moc andělů, kteří slouží podle vůle Boží /Žd 1,7/.

Podobná rána se projevila i v Egyptě /Ex 7,21/. Manifestovala se tím Boží spravedlnost, patřilo jim to. Opak čteme o sardských /3,4/, kteří byli hodni procházet se s Pánem.

Ještě jiný anděl od oltáře /6,9; 14,18/ řekl: "Jistě, Pane Bože všemohoucí, praví a spravedliví jsou soudové tvoji."

Čtvrtá miska /8/ byla vylita na slunce a vzrostla jeho pálivost. Ve čtvrté polnici byla zasažena třetina slunce a jeho svítivost byla snížena o třetinu. Zde žár stoupl a rozmnožil utrpení lidí. I rouhali se jménu Boha toho, který má moc nad těmi ranami, avšak nečinili pokání ze skutků svých, aby vzdali chválu jemu, t.j. aby vyznali hřích /Jz 7,19/. Vidíme stálé ze-

silování ran. /Srovnej Iz 24,3-10; Mal 4,1/. Žár bude mít sklíčující účinek nejen přímo, ale i nepřímo rozkladem krve.

Pátá miska /10-11/. Platí trůnu šelmy: i učiněno je království její tmavé, i kousali lidé jazyky své pro bolesti své a pro vředy své, avšak nečinili pokání ze skutků svých." Bude vládnout tma. Všechny rány jsou v činnosti: vředy, krev, žár i tma. Děsné věci, ale lidé přitom zůstávali zatvrzelí a nekající /Ex 10,21-23/. O tmě mluví i Joel /Jl 2,1-2.31/. Ani zde nechybí zdůvodnění uvedení této rány. Člověk chválí světlo svého rozumu a odvrací se od Boha. Boha sesadili a svou moudrost a genia nastolili. Teď ti, kteří se chlubili, tápají ve tmách. Pýcha člověka je potřena mocným soudem nebe.

Střed království je trůn, královská moc. Na jeho jakosti závisí do značné míry blahobyt země. Božím soudem bývá, že se národu dostane taková vláda, jakou si zaslouží. Faraonovo jednání je ukázkou, jak se trůn může stát tmavým a jak celá země může být ohrožena /Ex 7,13.22; 8,15.19.32; 9,17/. Čteme tam, jak se farao ve svém srdci zatvrzoval proti Bohu i jeho služebníku. Jeho státnický pohled se zatměl. Takovým státníkem byl i Ferdinand II., který raději chtěl zpustošenou zemi, než aby byla "kacířská". Exulanti museli svou píli a schopností uplatnit jinde než ve vlasti. Zatmění znamená zmatek, beznaději.

Tma, mrákota bolesti, to je konečná fáze světa bez Boha, světa ztraceného ve vinách. Je to i morální bolest. Kam až může zavést mrákota nenávisti. Jsou lidé, kteří by chtěli být milosrdnější než Bůh. To je ale falešná sentimentalita. Ti, kdo si vzali na čelo znamení šelmy, učinili tak z vlastního rozhodnutí a tedy dojdou spravedlivého soudu. Jak ti nenáviděli Boha a jeho lid!

Mrákota hříchu. Už tu není zmínka o nějakém nápravném trestu nebo očistcovém utrpení. Mrákota tmy je zachována na

věčnost /Ju 13/. Výslovně je řečeno, že nečinili pokání, ale rouhali se jménu jeho.

Chceme-li plněji pochopit výstrahu tohoto slova, ujasněme si, že takové království temnosti už existuje /Mt 6,23; Ef 6,12; 1 J 2,1/. I my jsme někdy v pokušení být přitahováni k tomuto království tmy. Děkujme Bohu, že zjevuje pravdu a zavrhněme skutky tmy /Ř 13,12; Ef 5,11/. Choďme ve světle a vzájemném obecenství /1 J 1,7/.

Pavel v 2 Te 2,6-8 píše o zdržení, ale přece konečném objevení se člověka hříchu. Co překáží jeho objevení, je ve světě uznaná autorita mravního světského řádu. Když se to podaří vymýtit z vědomí lidí, bude i oficielně hájena nespravedlnost. Něco takového ukazuje vidění. Oficielně bude odstraněna hranice mezi křesťanskou a nekřesťanskou kulturou a duch času bude protináboženský. I v tak zvané křesťanské církvi vítězí duch faleštného proroctví, nebiblického učení. Staré evangelium o ukřižovaném Spasiteli je zmodernizováno takovým způsobem, že z něho nic nezbývá. A nakonec budou i pozůstatky křesťanské věrouky hozeny přes palubu. Toto opouštění křesťanského základu má mezinárodní povahu. Místo křesťanství však nenastupuje pohanství. Pohanství neznamená bezbožnost. Víme, že ovlivňovalo životy jednotlivců i společnosti. I římská ctnost, pietas, znamená něco z bázně Boží, lidskou rodinnou lásku, bratrství i vlastenectví. Křesťanství zbavený národ klesá pod úroveň pohanství. Existují i teologové, kteří popírají zázraky, inspiraci, vzkříšení a k osobě Ježíše Krista má dokonce islam větší uznání než někteří liberálové /Ljungqist/.

Šestá miska /12-16/ je vylita na Eufrat, takže vyschly jeho vody, aby byla připravena cesta králům od východu slunce. V 9,14 je o Eufratu řečeno, že je obrazem tepny Boha zbavené

kultury. Tvoří mez mezi křesťanskou kulturou a barbarstvím /Gn 15,18; Dt 1,7/. Za doby Davida sahal vliv Izraele až k Eufratu. Vyschnutím řeky mizí přirozená hranice mezi kulturou křesťanskou a pohanskou. V jistém stupni se už něco takového vyskytlo za první světové války, kdy barevná vojska bojovala vedle bílých a dokonce obsazovala některé evropské kraje. To je jen slabé tušení toho, co přijde za šestou miskou. Jsou tu tři mocnosti nepřátelské Bohu: drak, ničitel, šelma, obraz touhy po ovládání, bezbožná diplomacie a falešný prorok s pokryteckou humanitou. Ti všichni uplatňují svůj zkázonosný vliv na starou i novou kulturu. Pro ně se tyto hranice ruší. Jak k tomu dojde, to nám ukazuje vidění trojice žab, vycházejících z úst draka, šelmy a falešného proroka. V těchto nečistých živočiších, pocházejících z bahna, vidíme démony. Blíží se hodina, o níž je řečeno /3,10/, že má přijít na všechen svět, aby zkušeni byli obyvatelé země. Mluvená řeč má veliký vliv. Nečisté obyvatelky bahen, samy o sobě nepatrné, nic neznamenající, ale drzé, se nafukují a plní svým kvákáním celé okolí. Reprezentují ducha temnosti, pravý opak k Duchu Božímu, který se objevil v podobě bezelstné holubice. Co je proti Bohu, je ve spojení se lží, která se projeví i v démonických divech. Holubice má své prostředí ve vzduchu, žába v bahně. Jsou to tvorové rámusu. Velkohubost je vlastností Božích nepřátel. Žáby shromáždí krále země proti pomazanému /Ž 2/. Tito démoni činí divy a tím dosvědčují své poslání. Mají získat vládce všeho světa k boji velikého dne Boha všemohoucího /Ž 48,2-4; 2 Kr 24,20/. Jde o soustředění bojových sil. Boj sám je popsán později. Šestá miska není ještě bitva, ale příprava na ni. Zde se rodí antikristovská moc, která shromažďuje kulturní národy, když ne k politické jednotě, tak aspoň k mezinárodnímu svazu

proti zřízení na křesťanském základě. Soustředění směřuje k Armagedonu, velké rovině blízko Megida, kde Barák porazil Zizeru /Sd 5,19/ a Joziáš zahynul /2 Pa 35,22/. "Armagedon, Megido symbolizuje světovou šíři úzkosti národů o vítězství jejich králů v posledním boji" /Swete/. Leželo na karavanní cestě z Egypta do Damašku a bylo klíčem kraje. Protože v následujícím vidění je naznačen pád Antikristovy moci, připadne nejspíš onen prorocký čas tři a půl let mezi šestou a sedmou misku.

Verš 15 je vložka, spočívající na Mt 24,42 a 1 Te 5,2. Připomíná, že příchod Kristův se dostaví nečekaně. Lidé si budou počínat, jako za dnů Noema /Mt 24,36-39/. Aj přicházím jako zloděj. Blahoslavený, kdo bdí a ostříhá roucha svého, aby nah nechodil, aby neviděli hanby jeho. "Veliký den Boha všemohoucího je také dnem Krista, neboť Otec dal soud Synu." /Hengstenberg/. Již v 3,3 máme výstrahu o neočekávaném příchodu. Blahoslavený, kdo bdí. Ve Zj je sedmero blahoslavenství hodných pozornosti /1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7.14/. Kdo bdí a ostříhá roucha svého.Křesťan má být oděn a bdělý /Mk 13,33-36; L 12,37; Ř 13,14/. O nahotě je výstraha v Iz 47,3; Na 3,5. Bdít znamená činnost, práci.

<u>Sedmá miska</u> /17-21/ platila ovzduší, vlastní oblasti moci Satana /Ef 2,2/. Tato moc je napadena právě ve svém středu. I vyšel hlas veliký z chrámu nebeského od trůnu, řkoucí: Stalo se /21,6/. Poslední úder k likvidaci nepřítele.

Na vzduchu, který dýcháme, závisí do značné míry náš život. Zamořený vzduch nese nemoc a smrt. V 9,2 čteme o dýmu, který vystupoval z propasti a ovlivňoval myšlení lidí. I v církvi byli služebníci a vůdcové, kteří se snažili skrýt porušení, ke kterému došlo jejich nevěrností. Budiž bedlivý a utvrzuj jiné umírající. Ostříhejme čistotu učení a života. Zanedbáme-li to, dostaví se neodvratně soud podle přirozeného zákona: Co

člověk rozsívá, bude i žít. Tady je soudem otrávené ovzduší.

Není snadné určit, co to znamená, neboť ještě dnes je u kulturních národů jistá úcta k řádu a mravním zákonům. Vidíme však, že meze mezi právem a bezprávím mizí. Přijde čas, kdy odpadlé pokolení pozná, co to znamená odvrácení od pravdy a propadnutí podvodu.

Staly se zvukové a hromobití a blýskání /Žd 12,26-29/. Poslední miska byla vylita. Stalo se. Rozpoutala se bouře, kterou celá příroda provolávala Božímu dění své Amen. Zemětřesení. Při geologickém zemětřesení se pohybuje země, boří se domy, všecko se kácí. Tady se kácí i formy lidského soužití. Je to takové zemětřesení, jakého nikdy nebylo. Představme si naprosté rozrušení dopravy. Zemětřesení zasahuje vše, město se roztrhlo na tři části. Vyskytnou se hluboké rozpory. Není v tom nějaký zvláštní smysl? Snad je to poukaz na tři činitele, kteří se sjednotili proti Bohu a jeho království. Není to u všech stejné. U draka je ničivý nihilizmus, který bez plánu strhuje, aby znovu stavěl; světová politika, pro kterou moc je právo, pokrytecká humanita, která "podrobení se" činí podmínkou občanství. Mají jen jedno společné a to nenávist proti Kristu. Osudné jsou politické boje, zvlášť mezinárodního rozsahu. Města se roztrhnou a padnou. Výsledkem je utrpení, jehož rozsah symbolizuje strašné krupobití /Ex 9,18; Jz 10,11/. Nebude před ním úniku.

Které je to město veliké, jež se roztrhne na tři části? Někteří ukazují na Babylon. Ten však je později jmenován zvlášť a jeho úděl je jiný. Spíš se kloníme, na podkladě 11,8, že je to Jeruzalém. Musíme také vzpomenout 11,13 a proroctví Za 14,4-5. Toto zemětřesení změní celý místopis Jeruzaléma i celé země. Hora Olivetská se roztrhne a vzniklou průrvou bude umožněn útěk před zuřivostí šelmy.

Města národů se rozpadnou, nádherné stavby budou v troskách a navíc ještě přijde oheň. Země, voda i vzduch zakouší účinky hněvu. Jsou to však poslední výbuchy, hněv bude dokonán a nastoupí zas mír.

Tam v Armagedonu, zvaném také údolím Jozafat, se rozvine poslední boj dne Hospodinova /Jl 3,12.15/. Bůh soudí. O bitvě čteme ještě v kp 19. Jen si ještě všimněme 16,16. I shromáždil je na místo Armagedon. Ne tedy nečistí duchové. Naplní se Za 12,9-11. My těžko rozlišujeme mezi dopuštěním a ustanovením. Víme však, že Boží je moc. Všecko musí sloužit jeho plánům.

Kapitola 17.

2. Nevěstka veliká.

Prorok se dvakrát zmínil o Babylonu /14,8; 16,19/. Nevysvětlil však význam tohoto jména. Kp 17 je popis Babylona a kp 18 jeho pád /Sheppard/.

Než přistoupíme k popisu, bude dobré, abychom měli jasnou představu o vidění a identitě ženy, která nese jméno města a sedí na šelmě. Dostáváme se k nejspornější části celé knihy. Učení teologové debatovali o tom, kdo je ta žena, která sedí na šelmě, ale také na sedmi horách a je městem, které vládne nad králi země. Shodují se v tom, že sedm hor ukazuje na Řím, ale někteří ukazují na Řím císařský /Waldenström/, a jiní na Řím papežský /Bengel/. Tato neshoda ukazuje na nesnáze výkladu. Luthard míní, že jde o obraz světa nepřátelského Bohu a to bez udání určitého místa, jiní jako Franson soudí, že půjde o skutečný Babylon, který podle jeho mínění bude znovu vystavěn.

Podstata Zj vyžaduje, aby žena, ať již je čímkoli, existovala jak v době Janově, tak i naší, protože zvěst vidění se musí dotýkat církve všech dob. Proto musíme odložit výklad, který by se zabýval Římem jen pohanským nebo jen papežským.

Nemůžeme také pominout zvláštní souběžnost, která je zřejmá ve viděních 17,3 a 21.10. Mezi nimi musí být jisté spojení.

Přikročíme-li k viděním, shledáváme, že jsme před sebou již měli obraz ženy a města, ale v obráceném pořadí. Zde anděl nabízí Janovi, že mu ukáže ženu, ale ten vidí město /21,9/. V obou případech jde o ženu - město. Žena, manželka Beránkova je Jeruzalém. Zde je žena nevěstka se jménem Babylona, utlačovatele Božího lidu. Obraz ženy jsme viděli také v kp 12. Tam představovala církev. Takový obraz může mít jen jeden smysl. Nevěsta, manželka Beránkova /19,7/, je obraz pravé, skutečné církve Kristovy /Ef 5,23-32/. Tudíž žena-město v kp 17 může být jedině církví falešnou, porušenou, zesvětštělou. Tak nevěstka babylonská, jak je vypodobněna, nezastupuje některou jmenovitou církev, ale spíš tu část kterékoli církve, která ustrnula ve formalizmu, nevěrnosti Slovu, v porušenosti a vlažnosti.

Svědectví Zj je pravdivé, obsahuje Boží zjevení věcí, které přijdou. Zahrnuje v sobě děje od doby, kdy bylo dáno, až po Ježíšův příchod, tisícileté království a Nový Jeruzalém. V tak malé knížce může být zaznamenáno jen to, co je pro království Boží to nejdůležitější. Při šelmě nemůže jít o to, jaké je to město, říše nebo kultura. Jistě je ve spojení s křesťanskou církví.

Je zřejmé, že modelem je císařský Řím, jako moc Bohu nepřátelská, kterou prorok nakreslil v podobě šelmy. S Římem církev musela zápasit. Byla v něm neslýchaná nádhera a lesk. Ve Zj proti sobě stojí dvě města jako vyložené protipóly. První je Jeruzalém, kdysi mocný a slavný, kde Bůh měl svůj stánek. Proto na konci Zj je obrazem Božího města, manželky Beránka. Druhé je Babylon = Zmatek. V něm byl první pokus vzpoury proti Bohu, když tam chtěli vystavět věž, něco viditelného, co by spojovalo

a slavilo jejich jméno. Bylo to středisko umění, vědy, náboženství. Za Nabuchodonozora přišel Babylon do styku s Judou, pobořil Jeruzalém, odvedl lid do zajetí a odnesl chrámový poklad. Byl přirozeným nepřítelem Izraele. Za doby Janovy byl již zbaven významu, ale zůstal označením Bohu nepřátelské moci, i když dnes je jen hromadou trosek. Bylo pochopitelné, když Jan užil tohoto jména na Řím, který také držel Boží lid v zajetí a také odnesl chrámový poklad. Jméno Řím nemohlo být zveřejněno, proto Jan užil jména Babylon.

I popis ukazuje na Řím. Je to jediné město, které se prostírá na sedmi pahorcích a které mělo moc nad vládci země. I když Řím ztratil svou vládu nad světem, stal se centrem světové církve a ovlivňuje mnohé národy. Jestliže velké vody znamenají lidi, národy a jazyky, je i dnes pravdou, že je ženou, která trůní u velkých vod. Je zajímavým faktem, že na řadě papežských mincí a medajlí je Řím znázorněn ženou na sedmi pahrbcích. Když dí: Sedím královna a nejsem vdovou a pláče neuzřím, je to jen výraz jistoty císařského i papežského Říma v pax romana. Janovo líčení je symbolem skutečnosti. Katolická církev stojí v popředí politicky. I jiné církve se od ní, třeba bezděčně, učily organizaci, obřadům i umění ovládat lid. Je mátí smilstva a ohavností země. Je oděna v brunátném, nachovém rouchu knížecím. "Byla oděna nádherně na význam velikého bohatství a veliké moci; v ruce měla kalich plný ohavností na znamení, že své moci a svého bohatství zneužívá k věcem nepravým, proti Bohu a církvi." /Sýkora/. Tvrdí o sobě, že je samospasitelná, jiné církve jsou pro ni jen pobloudilé dcery.

Avšak nejen v římské, ale mnohde i v protestantských církvích je mdloba, formalizmus, světský obsah. Písmo se kritizuje i v kruzích, kde jsme zvyklí slyšet dobré slovo. I tam býváme překvapeni zmínkami o legendárních prvcích v evangeliích.

Chybívá touha po probuzení a životě skrytém s Kristem v Bohu. "Vyhlazen bude lid můj pro neumění." /Oz 4,6/. Není tu touha po opravdovském chodění ve šlépějích Mistra. Žádná církev, žádný sbor není bezpečný před zvlažněním, duchovní pýchou a láskou ke světu.

"Babylon v sobě zahrnuje víc, než Řím a ilustrace leží před našimi dveřmi. Kdekoli si vyznávající křesťané víc cení přízeň světa, než jeho pomluvy, víc projev úcty, než jeho hanu, kde se spíš snaží o klid, než aby vítali utrpení, raději mají pokoj, než aby sebe dali v oběť a ochotně pomáhali ze svého a kde spíš se snaží o rozhojnění svého majetku, tam je duch Babylona." /Miligan/.

Spojení církve se státem je zdrojem různých pokušení, je však možno poklesnout i z jiných důvodů. Není zřízení nebo forma, která by poskytla jistou oporu. I svobodné církevní sbory mohou zvlažnět a připodobnit se světu. Je možné lpět na svých odlišnostech do té míry, že je ceníme výš, než obecenství bratří. Při různosti nazírání na věci služebné hledejme raději to, co spojuje a ne dělí. Slovo našeho Pána bděte a modlete se, platí ve zvýšené míře /Mk 13,37/. Bohudík je možné i to, že ve sboru zdánlivě mrtvém, jako v Sardách, mohou být někteří, kteří neposkvrnili roucha svého. Takoví mohou být nejen v evangelických církvích, ale i v římské.

Nevěstkou je v SZ i NZ lid, který se připodobnil světu. Došlo k tomu spojením falešné náboženskosti s duchem světa /Nagel/. Tato nevěstka je zajedno se znetvořenou církví a v tom je její význam. Je zajedno i s Římem a jsou tu pozoruhodné události, které ukazují, jak k tomu mohlo dojít:

1. Obrácení římské státní moci ke křesťanství
2. Zesvětštění křesťanství, které se datuje od té doby
3. Řím je středem organizace zesvětštělé církve

/Myrberg: Johanes Uppenbarelse/

Hartenstein vidí v kresbě babylonské nevěstky obraz zesvětštělé církve a míní, že je ve spojení s ženou oděnou sluncem /kp 12/. "Písmákům je zřejmé, že je to táž postava v kp 12 a 17. Je to Boží církev a každý jiný výklad by byl nepřípadný. Ale v kp 17 je v jiném stadiu, zcela rozdílném ve svých dějinách. V kp 12 jsme ji viděli ve svatém vzepření a boji s drakem i šelmou, nyní sedí na šelmě brunátné. To už není zápas, ale hrozné spojení. Světská moc a církev se našly."

Tak se církev změnila. Nyní má místo slunce a koruny, místo Slova a Ducha, hrozné znamení. Je oděna purpurem, má zlato i klenoty na znamení světské vlády. V ruce má kalich nečistoty a na čele jméno: Babylon veliký. V obecné řeči je nevěstka opakem skutečné církve. Poměr k Bohu bývá naznačen manželstvím. S bolestí musí Bůh obvinit Izrael z nevěrnosti. Klaněl se modlám. Poměr Izraele k Bohu se tak podobal poměru nevěrné ženy k jejímu muži. S tímto obrazem se často setkáváme /Ex 34,16; Lv 17,7; Nu 14,33/. Bůh byl věrný, Izrael ne /Iz 1,21; Jr 2,25; 3,1.6-9; Ez 16,45-46; Oz 2,1-5/.

Ve světle proroků a celého Písma můžeme tedy v babylonské nevěstce rozpoznat zpronevěřilou církev, křesťanství jen podle jména. Na tabuli některých kostelů v cizině jsme viděli oznámení, že se tam hrají karty a tančí se. Takový sbor se už nescházi ke slovu, ale k duchaprázdnému maření času. Jaký je rozdíl mezi nevěstou Beránkovou a nevěstkou babylonskou? Je to v každé jednotlivosti opak. Skutečná církev, jejíž hlavou je Ježíš sám, musí nutně být opakem církve porušené v učení i životě.

Toto poznání vyslovila už česká reformace. Hus ukazoval na rozdíl mezi Ježíšem na oslátku, sloužícím, a mezi papežem, který jede na nádherném hřebci a válčí pro časné věci. Luther,

Melanchton, Zwingli, Calvin, Knox, Tyndal, Chelčický byli jednomyslní v tomto rozpoznání. Ukazuje se tu sebevyvyšování a pýcha i porušování Písma. Papež Pius II. o sobě řekl: "Když jsem se stal papežem, prohlašuji, že stolice sv. Petra je nejvyšším trůnem světa a jest jen třeba vstavit muži na hlavu papežskou korunu, aby se stal neomylným, i kdyby byl dřív křivopřísežníkem, lupičem, vrahem a byl i označen znamením šelmy. V tom okamžiku , kdy je povýšen k papežství, děje se velký div. Duch sv. ho osvítí, stane se čistým jako sám Bůh. Je samým Bohem?"

Inocenc III. /1198-1216/, který zvýšil význam papežství, řekl o sobě: "Nejsem jen smrtelným člověkem. Zaujímám Boží místo na zemi." Také na sebe vztahoval Ježíšovo slovo: Dána je mi všeliká moc na nebi i na zemi. Lev X. byl lateránským koncilem pozdraven slovy: Vyvyšujeme tvůj božský majestát. Tys pravý manžel církve, kníže apoštolů a král vesmíru. Tys pastýř a lékař, tys Bůh!" Pius IX. o sobě r. 1866 prohlásil: Já jsem ta cesta, pravda i život.

Tyto citáty jsou vzaty z rozsáhlého spisu Marty Steivikové /1928/. Z dějin papežství je známo mnoho pohoršlivého a to mravně. Není divu, že to budilo odpor. Svůj protest proti tomu zaplatili mnozí i životem. Nejznámější z nich byl Jan Hus. V komentářích ke Zj je často připomínán. Reformace znamenala pro papežství velký úder, který přinesl mnoho dobrého. Ale papežství, i když ztratilo mnoho ze své moci, neztratilo svoji pýchu, nesnášenlivost a nároky. R. 1870 byla prohlášena papežova neomylnost ve věcech víry. Odklon od evangelia však trval, lid nebyl veden ke zdravé víře v Ježíše, jediného prostředníka mezi Bohem a člověkem /1 Tm 2,5/, ale k církevnictví, nevědomosti, ba i pověrčivosti.

Nebudeme se zdržovat uváděním těchto pohoršení, politic-

kých intrik, vražd a lakomství, ani toho, co se dělo v klášterech a k čemu vedla i zpovědnice. Učení církve bylo často zdrojem nepravdy a rmutu. R. 1926 vyšel v Německu překlad Morální teologie od Alfonse z Liguori. Tento muž byl uznán třemi papeži, z jeho knih se učí v seminářích. Podle Harnacka jeho nauka dovede proměnit nejohyzdnější převrácenosti v odpustitelný čin. Sám Döllinger, bývalý přední římský teolog, se vyjadřuje silněji: "Jak nyní, po 18. červnu 1870, to vypadá v římské církvi a co je možno v brzku očekávat, není možno určit. To nejpříšernější, co se mohlo přihodit v oboru teologie, se stalo skutkem bez jediného hlasu odporu. Míním tím slavnostní prohlášení Alfonse z Liguori doktorem církve. Postavili tím vedle Augustina a Ambrože i Liguoriho, jehož falešná morálka, bláhový mariánský kult, neustálé používání nejodpornějších bajek a falšování, činí z jeho spisů sklad bludů a lží. V celých církevních dějinách neznám příklad tak hrozného a zhoubného zmatení. A ve všech seminářích jsou nastávající kněží otravováni knihami tohoto muže." Citát je z Carl Skog: Katolska Sanningsvitnen i verklighetstabelysning.

V římské církvi je Bůh nahražen církví, t.j. knězem. Ježíš Kristus má jen podřadné místo. Tato nevěstka se provinila také tím, že se opíjela krví svatých. Inkvizice, hranice, pronásledování, pálení Biblí a knih. Kdo spočítá ty tisíce ubitých jezuitským nebo dominikánským fanatizmem? Dějiny nám odhalují ďábelskou krutost proti svědkům Ježíše Krista. Kolik jich padlo za oběť na různých místech. Skutečná Kristova církev trpí, falešná mučí. Každý jednotlivec i společnost se musí kát z toho, co udělal. Nevyznaný hřích není odpuštěn a bude pomstěn. Nejhorší nenávist je náboženská a to se nenávistníci domnívají, že slouží Bohu. Neznají lásku Boží.

Náboženská nesnášenlivost se projevila nejen v římské

církvi. I pravoslavná pronásledovala stundisty. Totéž se dálo i jinde. Zvlažnělé církve se chovaly povýšeně a bránily kázání čistého evangelia. Rozsahem však vedl Řím.

Máme před sebou mít vykupitelské dílo Pána Ježíše Krista a jeho ducha služby i příklad lásky k lidem, i když chybujícím. Pravdy každému přejte, volá Hus. Náboženská svoboda je základ svobody národa.

Jan se divil, když spatřil ženu, sedící na šelmě. Šelma jako jízdní zvíře nevěstky ho udivila. „Proč se divíš?" táže se anděl. „Já ti povím tajemství té ženy i šelmy, která ji nese." Nevěstka byla nazvána Babylonem. Co je Babylon? Nic jiného než království satanovo, tajně v lid křesťanský a pokrytě uvedené /Jakoubek/. Nejde o Babylon historický, ale symbolický. Není sídelním městem Antikristovy říše. Žena oděná sluncem, nevěsta Beránkova, a nevěstka stojí k sobě v jistém vztahu. V ženě sedící na šelmě není možno vidět hlavní město šelmy. Žena a šelma si jsou navzájem cizí a jejich důvěrnost je nepřirozená a podivná. Divné je i to, že nevěstka je opilá krví svatých, jako kdysi Jeruzalém /L 13,33-34/. Kdyby byla sídelním městem Antikristovy říše, nebylo by divu, že prolévá krev. Když tak činí odpadlá církev, je to tajemství. Město není tajemství a bylo by psychologickou záhadou, kdyby šelma své vlastní město ničila. Je však pochopitelné, že šelma snáší zesvětštělou církev, pokud tato slouží jejím cílům, ale jakmile ji nebude potřebovat, projeví se skrytá nenávist a učiní ji opuštěnou a nahou a bude jíst její tělo, t.j. její celý majetek, statky a fondy.

Babylon je zpronevěřilá církev, to potvrzuje i způsob soudu. Žádný soud ve Zj není tak podrobně popsán, jako odsouzení nevěstky veliké, jsou mu věnovány celé dvě kapitoly. Jeden z andělů chce Janovi ukázat toto odsouzení. I Izrael byl nazván

nevěstkou, ženou, která se každému vzdává za nějakou úplatu. Milenci Izraele byli okolní národy, králové, modly pohanů. Vyžádali si i krále, aby byli jako jiní národové. Samuel rozpoznal, že se tím odvrací od Boha.

V NZ je nevěstkou zesvětštělá církev, která se dala pod ochranu králů, spojovala se s mocnostmi, státem a podřizovala se jim a to často málo vhodným způsobem a se zapřením zásad Pána církve. Šlo jí o uznání světa, statky, vládu. I Luther chybil, když vydal církev knížatům. Jak užívá odpadlá církev svého vlivu? Podává národům víno smilství svého, místo čistého učení nese učení, kde do prvků pravdy bylo přidáno mnoho lidských výmyslů a to má za následek neujasněnost a pověru. Jan byl v duchu odnesen na poušť, kde spatřil tuto nevěstku. Kde je církev odvrácena od Slova Božího a Pána Ježíše, tam je poušť. Tuto poušť jsme viděli také ve 13. kp. Je to zpustošení křesťanství.

Šelma je táž, jako v kp 13. Má sedm hlav a deset rohů, ale vidíme ji v pokročilejším stupni vývoje. Už nemá pestrost pardála, je ryšavá. Na čele nevěstky je jméno, označené jako tajemství. Babylon. Podle Gn 11,9 to znamená zmatek, popletení. Šlo tam o řeč. V odpadlé církvi je také zmatení, směs Boží pravdy s lidskými výmysly. Mluví o Bibli, ale moc ji nepotřebuje, mluví o kříži, ale i za ten má náhradu. Evangelium je vyprazdňováno. I když máme porozumění pro vážnou snahu znalců o zjišťování původního textu, nechceme naslouchat hlasu svůdce: Zdali řekl Bůh?

Je zde však ještě něco. Staří babyloňané odvozovali jméno Babylona od Bab Ulu, Brána nebes. A jedna církev si přivlastňuje jen pro sebe klíče království Božího. Nazvala se samospasitelnou. Kolik podobné pýchy se jeví i v jiných denominacích?

Církev křesťanská je založena na Kristu, skále věčnosti. Jestliže však Krista odsune a spoléhá na něco jiného, pozbývá

svého oprávnění. Babylon má purpur, zlato, drahokamy, má nádherné formy, ale v jeho říši je nečistota a ohavnost smilství, nevěrnost. Babylon není pasivní společnost. Fanaticky zasahuje tak, až je krví svatých opilá. Je matkou nevěstek. Má mlhavé, bezpáteřné učení, odklání se od pravdy a lásky Boží. Odklon pokračuje a církev se stává mátí ohavnosti. Pán ukazuje, že v poslední době budou bludaři a svůdci /Mt 24 a 25/. Církvi nejde o Ježíše, ale o světovládu, její křesťanství je jen povrchní nátěr. Nevěsta Beránkova na světě nemá města, ale hledá toho budoucího, jehož stavitelem je Bůh. Nevěstka si jako Kain buduje město zde. Žena je to město veliké, které má království nad králi země /17,18/. Kdo by nevzpomněl na "věčné město" Řím? Kdysi vládlo nad světem, teď je sídlem "náměstka" Kristova. I Musolini chtěl, aby bylo hlavním městem světa.

Obraťme na chvilku pohled k šelmě. Už jsme si všimli sedmi hlav - sedmi náběhů knížete světa tohoto ke zničení lidu Božího v sedmi po sobě následujících světových říších. Deset rohů je deset výhonků, prstů poslední světové říše, deset králů, které pod osmým králem, "který je ze sedmi," se spojí v jakýsi svaz národů. Jeho vládcem bude šelma, která zryšavěla a je plná jmen rouhání. Vládce poslední říše se plně projevuje jako satanský nepřítel Boží. Ta ryšavost značí krvežíznivost, která zuřivě pronásleduje lid Páně. Šelma vznikla z menších počátků, porazila tři krále a uvázala se v jejich království.

S tajemstvím ženy je spojeno i tajemství šelmy. Byla a není a má vystoupit z propasti. To budí údiv těch, kteří nejsou zapsáni v knize života /17,17/. Jde o jakési zmrtvýchvstání, příchod nějakého vládce, který zde kdysi byl a kterého peklo vydá. Komentátoři mluví o Neronovi, nebo ještě spíš o Antiochu Epifanovi /zářícím, kterého však lid nazval Epimanus /zuřící/.

Byl prvním obrazem Antikrista, pronásledoval věřící a poskvrnil i chrám /knihy Makabejské/.

Je zvláštní, že se spojily dvě tak tajemné a nesouřodé bytosti. Je to tajemství a pokyn k porozumění. Tajuplný původ šelmy nám připomíná tajuplný příchod toho, proti komu šelma tak zavile bojuje, Ježíše Krista. Nevěstka je, vzdor porušenosti, ještě ženou, má něco z podoby nevěsty Beránkovy, nechce být proti Bohu a Kristu. Ale tajemný původ šelmy jakoby ji pobláznil, vidí v ní nadčlověka a opře se o ni k dosažení vlády nad světem.

7 hlav, 7 vrchů, 7 králů. Horou je nazván také král babylonský /Jr 51,25/. Máme-li pojímat slovo hora doslovně, pak bychom těžko hledali vhodnější místo než Řím. Šelmou se hodně zabývá Dn 7. Z 10 rohů byly tři vyvráceny, ostatní se podrobí a svou moc dají šelmě. Mají stejné zájmy s Antikristem. Pak dojde i na nevěstku pro její bývalý vztah ke Kristu. Trpí ji, dokud je jim k užitku a až ji nebudou potřebovat, tak ji budou bezohledně olupovat a ničit.

Babylon padl. Rozsudek provede světová moc, s kterou se porušená církev spřáhla. Vidíme zde zase logiku Boží spravedlnosti a to ve dvou směrech. Předně v tom, že soud začíná od domu Božího. Tím soudce světa ukáže knížeti světa, že je spravedlivý do důsledků. Neušetří nevěstku, i když nese jeho jméno. Stihá ji první úder. Teprve pak přichází soud nad Antikristem. Druhé je, že i na NZ půdě jeho moc provádí soud nad nevěrnou církví skrze moc světa, s níž se spojila. Tak tomu bylo i SZ. Národy, se kterými se Izrael spojoval, bývaly metlou jeho hněvu. Pohoršení porušené, nevěrné církve musí zmizet. Teprve po jejím zániku se na zemi rozprostře Jeho království a čistá církev jako spoluvládkyně vstoupí na trůn s Beránkem.

Soud nad Babylonem je radikální. Deset rohů a šelma nevěstku vezmou v nenávist, která je výrazem skutečného poměru ke všemu, co třeba jen zdánlivě připomíná Krista. Antikristovský stát nenávidí římskou církev stejně, jako církve evangelické, a to vzdor toleranci a spojení. Přijde den, kdy ji zpustoší a oloupí. Tělo její jísti budou, t.j. její statky a majetek a ji samu spálí ohněm.

Nejvýraznější spojení měla nevěstka s Římem. Ovšem, dnes ještě nevíme, bude-li Řím rezidencí Antikrista a zda po zkáze symbolického Babylona se rezidencí nestane Jeruzalém. Antikrist se na vrcholu své moci posadí v chrámě, kde se dá uctívat jako Bůh /2 Te 2,4/. Jaký to bude chrám? To nám řekne budoucnost.

Zvláštní je to slovo: "Dal Bůh v srdce jejich, aby činili vůli Jeho a aby se sjednomyslnili a toliko dotud království své šelmě dali, dokud by nebyla vykonána slova Boží."

Bůh vládne a všecka království světa zaniknou, až ten kámen jako žernov veliký bude vhozen do moře nenávratna /18,21/. On vše dokoná a všecko musí sloužit jeho plánům.

Sedmá moc přijde, ale bude trvati jen malý čas. Někteří vykladači mají za to, že před příchodem šelmy budou věrní vzati k Pánu a neprojdou tím soužením. Ale to nebude před příchodem sedmé hlavy. Slovo 2 Te 2,7-8 ukazuje, že zjevení Páně a vzetí věrných k němu bude až po zjevení se bezbožníka. Pán také řekl, že pro vyvolené bude to soužení ukráceno. Formace posledního svazu římských zájmů - jednota v pluralitě, snad nějaká konfederace latinských států, bude velký zásah v politice světa. Je to jakási obnovení římského státu ve formě sedmé hlavy. Lidé neznající proroctví, tomu neporozumí, ale "moudří porozumí" /Dn 12,10/.

Osmá hlava je výtažek všeho zlého sedmi předcházejících 10 rohů. 8 je číslo světa, 10 číslo zralosti vývoje světa v kontrastu k číslu 7, číslu dokonalosti řádu Božího. 10 rohů,králů, sym-

bolizuje moc v době Antikrista. V této době budou Antikristovi vazalové jednotni. Budou bojovat s Beránkem a těmi, kdo jdou za ním. Beránek však zvítězí. Tento boj je popsán v 19,11-20. Mluví se zde o porážce zlého předem, aby se ukázala příčina nenávisti, kterou pojali spřeženci Antikrista proti nevěstce. Vidí v ní stín Beránka. Nevnímají skutečnost, že je vlastně spolčena s nimi, se světem. To není divné, protože těžko lze rozlišit svět a zesvětštělou církev.

Beránek nad nimi zvítězí, je Pán pánů a král králů. Je mu dána všeliká moc na nebi i na zemi. Nemůže být zdolán. Je hoden vzít čest i moc i slávu, neboť dokonal dílo spasení, jež mu bylo uloženo. Splnil dokonale úkol daný Otcem. Zsinalostí jeho jsme uzdraveni. Je také tvým Pánem. Podřídil jsi se mu v poslušnosti víry? Nechce být Pánem jen titulárně, ale skutečně. On má mluvit do našich záležitostí a plánů.

Žena, kterou jsi viděl, je město to veliké, které má království nad králi země. Ukázali jsme si, kdo je šelma, hlavy, rohy a vody, nad kterými nevěstka sedí. Viděli jsme, že Babylon je symbolem církve, která se zpronevěřila. Nyní zde máme ještě jeden význam. Žena je městem, které má království nad králi země. Zesvětštělá církev, která neposlouchá Boží slovo, jde za zemským cílem, má také určité sídlo, které musí mít známky uváděné proroctvím. Papežská církev má své sídlo v Římě. Na jejích medajlích je zobrazena žena sedící na sedmi pahrbcích. Řím byl vládcem světa a má označení věčné město. Hodí se za rezidenci od Slova a Krista odpadlé církve. Tato církev je matkou a tak se nejedná jen o církev římskou, ale o všechny církve a sbory, které Bibli kritizují a samy se nedají Slovem soudit. Jsou křesťanské jen podle jména, zmodernizovaly se, opustily evangelium, osvojily si světské nazírání. Kultura bez Boží lásky však nemá

vnitřní sílu a není schopna zachovávat mír. R. 1914 bylo také napsáno, že je světová válka nemožná a přece zakrátko vypukla a dokonce už měla reprizu.

Po soudu nad nevěstkou přijde krátký čas rozkvětu Antikristova věku /13,7.15-17/. Zemské myšlení ovládne všecku duševní činnost, politiku, vědu i umění, které se stane náhražkou náboženství. A skutečný Boží lid a pravděpodobně i Izrael bude pronásledován a společná tíseň přispěje ke sblížení mezi Židy a křesťany. Šelma bude vládnout až do chvíle, kdy se naplní vůle Boží.

Kapitola 18.

Soud nad velkým městem Babylonem

Máme tu poslední prohlášení nastávajícího vykonání rozsudku nad Babylonem. Janovi se dostalo poučení o pádu Babylona od anděla s miskou hněvu /17,1/. Nyní přichází s nebe anděl, který má velkou moc a země byla osvícena od slávy jeho. Znovu zvěstuje definitivní rozsudek nad porušenou a od Krista odvrácenou církví. Padl, padl - minulý čas prorocký, perfectum futuri. Tento ortel nic nezvrátí, míra nepravostí je vrchovatá. Je tu poslední prohlášení zplnomocněného anděla, který přichází se světlem slávy. "Jedno je osvícení pro zemi a to světlo evangelia. V tomto osvícení rozpoznáváme ohavnost nevěstky." /Lange/.

Soud je posledním vykřičníkem Bohu nepřátelskému světu, který snad při mizivé vyjímce ještě zapůsobí. Zničení nevěstky uvolní cestu k plnému projevu spravedlnosti Krista. Žijeme v ovzduší babylonského zmatku, chybí nám jasné poznání potřeby naprostého rozdělení světla od tmy v církvi. Má se projevit moc kříže, kterou nám je svět ukřižován a my světu. Nevěrná církev hyne, protože se vyhnula pohoršení kříže a zrušila hranici mezi světem a královstvím Božím. Proto se stane rejdištěm ďáblů /Iz 34,10-11/.

Již v 14,8 byl prohlášen pád Babylona a nyní se to děje se vším důrazem, silným hlasem, proti němuž není odvolání. Cele zesvětštělá,zvlažnělá církev, je Bohem opuštěna, odsouzena. Měla být domem Božím, obcí svatých, a stává se obydlím ďáblů a nečistých duchů. Snad tato slova mají vztah ke spiritizmu, jímž se dávají mnozí oklamat /Mt 24,24 ; 2 Te 2,9-10/. Máme zde i odezvu Iz 13,21. Porušená církev si zde může přečíst svůj úděl s tím rozdílem, že odsouzení pohanského Babylona platilo vývoji materielnímu. U zpohanštělé církve se to jeví i v ohledu duchovním. Jestliže se kdo chce vyhnout tomu, co svět nazval bláznovstvím kříže a odmítá věřit v Ježíšovo zmrtvýchvstání podle apoštolského svědectví a místo toho otvírá dveře všelijakým míněním a výmyslům, staví se do pozice odsouzení. Pavel kázal evangelium ne podle člověka a píše, že přijde čas, že zdravého učení nebudou přijímat, ale majíce svrablavé uši, podle svých vlastních žádostí shromažďovati budou učitele /2 Tm 4,3/. Obrátí se k básním a smyšlenkám. Takoví učitelé opravdu jsou. "Ale ty protivenství snášej, dílo kazatele konej, dokazuj toho dostatečně, že jsi věrný služebník" /2 Tm 4,5/. Evangelium je poselství o Kristu ukřižovaném /1 K 1,23; 2,1-2/. Každé kázání, které se uchyluje od poselství o Kristu, který umřel za naše hříchy a vstal pro ospravedlnění naše podle Písem, se uchyluje od základu křesťanské víry a vede ke změně církve v nevěstku.

Z vína hněvu smilství jeho pili všichni národové. Taková je obžaloba, kterou prohlásil už anděl v 14,8. Vliv porušené církve je ve svých důsledcích hrozný. Nejdřív podlehli králové a pak národy. "Pohrdli Bohem, oslavovali sebe a žili hýřivě - nad úspěchy jiných se vyvyšovali a hýřili." /Sýkora/. Obchodníci bohatli z dodávek přepychového zboží, církev bohatla z odpustků a očistce. Prodávala falešné zboží místo pravých perel, království nebe,

které Ježíš sám může darovat bez peněz a bez záplaty.

Protestantští duchovní nebývají takovými kramáři, a když, tak v jiném směru. Obchodují svou vědou, výsledky svého teologického bádání, váží falešnou vahou své bohoslovecké pojmy a subjektivní mínění. Falšují duchovní měnu, bývají žongléry s pojmy. A mnozí jdou za jejich falešným zbožím. Pak se sbory stávají jen společenskou institucí, kde je možno i zahrát si karty nebo si zatančit. Poselství o hříchu, pokání a odpuštění v nich oněmělo.

Výzva k vyjití z Babylona /4/. I v porušených církvích a kroužcích bývá dost upřímných lidí, kterým se stýská po jasném slově evangelia. Cítí, že se nemohou opřít o své duchovní rádce, kteří jsou často slepí. K takovým volá anděl: Vyjděte z Babylona, ze společnosti, která se odvrátila od evangelia. Toto poselství ohlašuje jiný hlas. Jak to zní jímavě: vyjděte, lide můj! To volá sám Ježíš, Spasitel, který zná své. Je třeba zachovat čisté roucho, nepodléhat duchu času a věrně se přiznat k Ježíši, Spasiteli hříšníků. Mají také s sebou něco přinést. Hledejte pokoje města toho, do něhož jsem vás zastěhoval /Jr 29,7/. Důsledek však často může být takový, jako řekl Jr 51,9, marné léčení nevěstky. Pánu záleží na tom, abychom byli ušetřeni rozpaků a úhony zůstáváním ve svazu Babylona. Celé Písmo obsahuje tuto radu /Gn 19,12; Nu 16,23-26; Iz 52,11; Jr 51,45; 2 K 6, 14-18/. Vyjít znamená oddělit se, nezúčastňovat se jeho převráceností, nepřátelit se s marností světa. Tam, kde se šlape po apoštolském vyznání, je na místě opustit vrak. Nebuďte služebníci lidští. Vyjít je stálá připomínka toho, že Boží lid zde nemá místa zůstávajícího, jsme poutníky a náš domov není zde, hledáme města, jehož stavitelem je Bůh /Žd 11,10/. Nemáme být účastníky hříchů a tím i odsouzení.

Důvody soudu /5-8/. Další slova jsou určena vojům, které se shromažďují se všech stran. Jejich obsah ukazuje, že nemohou platit Božímu lidu. Jsou výzvou k bezohlednému postupu. Hodina ortelu přišla, Babylon musí vypít kalich odplaty. Zaslouží si, aby se mu dostalo mzdy za pohoršení, za znásilňování svědomí upřímných hledačů pravdy. Nevěstka má dokonce jakési vědomí bezpečnosti: Sedím královna a nejsem vdovou. Jaká pýcha. Ale Bůh je Bůh silný pomst. Najednou dojde k vykonání ortele. Je vylíčen jen nepřímo žalozpěvy králů, obchodníků a lodařů. Útok na Babylon musíme položit mezi verš 8 a 9. Rozpoutá se peklo. Zůstává jen hrůza.

Pád je tak důkladný, že i vykonavatelé jsou zdrceni. Nyní snad dojdou k náhledu, že tato zesvětštělá církev jim byla "městem silným". Když se popírání Boha stane všeobecným, tak se chvěje vše. Základem nářků je Ez 26 a 27 kp. V žalozpěvech se objevují tři shodné rysy. Všichni naříkají, aniž by pomysleli na nějakou pomoc. Dívají se z dálky, aby sami byli v bezpečí. Sobectví pozorovatelů podtrhuje další rys - všechny skupiny naříkají nad pádem Babylona, protože ztratily, oč měly zájem. Není tu však ani stopy po nějakém soucitu. Králové naříkají, že ztratili možnost lechtivé zábavy. Šli proti Babylonu, protože tak velela antikristovská politika /16,12-14; 17,16-17/. Co může líp osvětlit rozpolcenost myšlení světa? Obchodníci naříkají nad ztrátou zákazníka, který odebíral mnoho přepychového zboží. Nakonec všichni vyzdvihují náhlost pádu. V jedné hodině.

Jedna hodina stačila ke zničení města /18,10.16.19/. V žalozpěvu obchodníka máme příležitost nahlédnout do světového obchodu té doby /viz Ez 27 kp/. Čteme o skvostech, tkaninách, nářadí, nábytku, dopravních prostředcích a dokonce o otrocích. Babylon byl milovníkem nádhery ve všem, i v rouše a obřadech,

takže i leckterá protestantská dušička bývá jata nádherou a leskem obřadů. Že v tomto seznamu dodávaného zboží je mnohé, co skutečný následovník Kristův nemůže potřebovat, je jasné.

Sheppard upozorňuje na rozdíl v jakosti nářků. Králové plakali, kupci naříkali, lodaři vzkřikli. Tento rozdíl je i v jiných překladech.

Když v předcházejícím je králem míněn vladař a obchodníky ti, kdo měli prospěch ze světáckého zaměření církve, pak v lodařích je možno vidět ostatní občany, kteří si vydělávají svůj chléb namáhavou prací a závisí na trvání společnosti. V 16,19 jsme pozorovali, jak velké sociálně politické zemětřesení zachvátilo Babylon. Vůdcové převratu obyčejně namluví snadno svéditelnému houfu, že převrat poškodí jen vyšší třídy a ostatní že budou mít prospěch. Historie však ukazuje, že to tak není, že všichni jsou nějak dotčeni. Jak hluboko zasáhne převrat v souvislosti s pádem nevěstky antikristovskou pospolitost, bude zřejmo, až dojde k naplnění proroctví. Ale něco je přece napovězeno. Jestliže moře i zde znamená svět národů a lidí v jejich nestálosti, mohou lodi být obrazem zařízení, jímž se mohou jednotlivci zachraňovat.

<u>Výzva k jásotu</u> /20/. Ale raduj se nad ním nebe i svatí apoštolé a proroci, neboť pomstil vás Bůh nad ním. Toto slovo vysvětluje nejasná slova v. 6. Dejte jemu, jako i on dával vám. Čím se Babylon provinil na lidu Božím, tím mu bude odplaceno. Všecko pohoršení, které způsobil, naň padne jako žernov osličí. Běda tomu, skrze koho pohoršení přichází. Lid Boží se má radovat. Co se stalo, muselo se stát, neboť Bůh je svatý a spravedlivý. Stalo se to v zájmu Božího lidu. Je důvod jásat ne nad zkázou Babylona, ale nad spravedlností, kterou je Bůh oslaven. Babylon byl pohoršením, svodil národy, proléval krev svědků

Pána Ježíše. A nyní zní slavné Haleluja, sláva Bohu, dobře všechny věci učinil a je hoden chvály a vděčnosti. Jako Izraeli byl dán slib o vysvobození ze zajetí /Iz 49,13n/, tak i zde zaznívají podobné tóny. Je zde odpověď na prosbu /6,10/. Svět ústy králů, kupčíků a loďařů naříká, ale lid Boží se má radovat /Ef 1,3/. Všichni Boží lidé se mají radovat, že Babylon je zkažen, že se stala spravedlnost. Pán čekal dlouho, ale již došlo k vykonání rozsudku. Zdroj pohoršení je odstraněn a nastává uvolnění. Vždyť to znamená příchod očekávaného království. Je to návěští k přípravě Beránkovy nevěsty k svatbě.

Již jsme také naznačili, kde máme hledat Babylon. Vrchol odvrácení se církve od Krista se jeví nejjasněji v Římě. Je tu spojen zeměpisný pojem s mystickým. Řím se stal městem vševládné církve. I v římské církvi jsou takoví, kteří Pána milují a v něho věří, ale je tam mnoho nežádoucího.

Je zajímavé, že i středověcí pozorovatelé měli o církvi stejné názory, jaké jsme uvedli. Tak Petrarca je má ve svých znělkách o papežském dvoře v Avignonu a Dante ve svém vidění pekla oslovuje papeže Mikuláše III: Vás, pastýři, spatřil evangelista /Jan/ jako tu, která sedí u mnohých vod a smilní s králi.

Přitažlivost Říma pro živly, toužící po nádheře a nadvládě, neklesá. Důkazem toho je Římu nakloněná frakce anglikánské církve. Steinhofer vyznává: Také v naší luterské církvi je mnoho koukolu.

Je nutno zdůraznit, že příslušnost jednotlivců k nevěstce, nebo k církvi Kristově je něco naprosto osobního. Není závislé na matrikové příslušnosti, ale na osobním rozhodnutí, buď pro Ježíše jako Spasitele a Pána, nebo pro svět.

<u>Symbolický čin</u> /21-23/. Silný anděl zdvihl kámen veliký

jako žernov a hodil jím do moře, řka: Tak uvržen bude Babylon, to město veliké a již nebude více nalezeno. I toto je v proroctví /Jr 51,63-64/. Takový je soud nad nevěrnou církví. Síla anděla a velikost kamene je znamení pozornosti, jakou vzbudí pád Babylona. Tento čin naznačuje účinek soudu na veřejný život i na život jednotlivce. Radost se ztratí z obecenství, práce i domova. Je to konec zábav, hudby, tance. I práce řemeslníků ustane, ztichne spěch a tempo práce. Lampy zhasnou. "Jak Babylon usiloval světlo učení uhasiti, tak také sám světla milosti a jasné tváři Boží musí zbaven býti a do temností zevnitřních, kdež bude pláč a skřípění zubů, se dostati. Veliké tyto příčiny pomst Božích na Babylon duchovní se ukazují: 1. Lakomství jeho a zvláště těch, kteří o lidské duše kupčí /2 Pt 2,2-3/. 2. Učení scestná a falešní divové, jimiž se lidské duše tráví /1 Tm 4,1; 2 Te 2,9/. 3. Vylévání krve nevinné za příčinou náboženství, nebo bezedného lakomství." /Kraličtí/

Jr 51,63-64 se odráží v Mt 18,6. "Nezrušitelná záhada babylonského kouzla, čáry značí i užívání léků - jedů, otravu. Vulgata: Otravováním tvým byli svedeni národové" /Sýkora/. Pod jménem Kristovým a jeho náměstnictví podává jedu" /Kral./.

Babylonská pýcha a nenávist proti svatým je potřeba. Bůh nebude posmíván. Líbejte Syna, aby se nerozhněval a zhynuli byste na cestě /Ž 2,12/.

Kapitola 19.

Sedmá dvojice vidění.

Na nebi: svatba Beránkova. Na zemi: konečné soudy /19,17-20/.

Když Babylon padl, slyšel Jan zvuk mohutného chvalozpěvu s nebe, hlas velikého zástupu. Po trojnásobném nářku světa nad pádem zesvětštělé církve se s nebe ozývá trojnásobné Haleluja. Chvála platí Božím soudům, jsou spravedlivé. Odsouzení nevěstky

bylo nutné, protože svým učením a příkladem působila pohoršení a ve skutečnosti byla mnohým překážkou duchovního života. Boží soud je spravedlivý a odpovídá rázu zločinu. Jestliže Babylon mučil a vraždil Ježíšovy svědky, pak podléhá starému zákonu: Oko za oko, život za život. A když dým spáleniště vystupoval na věky, znamená to stálou připomínku zaslouženého ortele.

Jak a čím byl uskutečněn pád Babylona, to nám není řečeno. Zřejmě to nebylo v souvislosti s válkou a krveprolitím, spíš prostě přišel cestou zákona. Nebylo třeba žádné bouře, ať už politické, nebo sociální. Tato církev zradila poslání, jímž byla pověřena a tak její vliv pomine a pýcha bude sražena. Čteme jen o ohni, který stráví město. Proto zní chvála nebeských zástupů: Haleluja! Spasení a sláva a čest i moc Pánu Bohu našemu! A znovu zní haleluja. Čtyřiadvacet starců a čtvero bytostí se klaní a připojuje své Amen. Haleluja! Je to velké Te Deum za spasení, za Ježíšovu oběť, za vše, co nám dobyl na kříži. Velká symfonie vděčnosti, zpěv velkého zástupu s doprovodem, zní jako hlas vod mnohých. Haleluja přechází do fortissima.

Vůdčí motiv chvály je ve slově Haleluja, které v SZ nejčastěji zaznívá v žalmech. Celkem 21krát. V NZ je jen zde ve Zj. Znamená chvála Bohu. Chvála směřuje nejdřív zpět /1-4/ a pak kupředu /6-8/.

Chvála proto, že Babylon padl, ale ne z nějaké škodolibosti, ale proto, že tento pád znamená ulehčení víry, osvobození od velkého břemene vidět Boží nepřátele vládnout nad světem. Nyní bude zjevno, že spasení, čest i vláda náleží Bohu. Trůny pyšných srazí Bůh /Sirach 10,17/. Babylon už nikdy nevstane. Ono haleluja je nejen oslavou pádu moci Antikrista, ale i radostí nad vítězstvím Beránka a nad tím, že se ujímá vlády nad světem. Je to předběžné vítězství. Ještě přijde konečné a rozhodné

vítězství nad Antikristem a falešným prorokem, o kterém vypráví následující kapitola. Toto vítězství patří těm, kteří uvěřili a šli úzkou cestou. Nadchází nová doba uskutečnění království Božího, svatby Beránka a povolání jeho lidu ke spoluvládě. Ježíš vystupuje z inkognita a ujímá se dávného dědictví.

A zas nová výzva: Chvalte Boha našeho všichni služebníci jeho a kteří se bojíte jména jeho, i velicí i malí. Chvála při pádu zlého zní od představitelů staré i nové smlouvy jako napomenutí všem služebníkům Božím. Máme se připojit. Hospodin řekl Mojžíšovi, když u Rudého moře uklidňoval lid: Co voláš ke mně? Jeho tiché vzdychnutí k Bohu znělo u trůnu jako mocný hlas. Tak i chvála vděčných srdcí zní mocně ve sluch Bohu.

Jásot, který prorok slyšel, není vyvolán především pádem Babylona, ale tím, že se Pán ujímá vlády nad světem. Dvakrát čteme o takovém projevu chvály. Bylo to při svržení Satana s nebe /12,10/ a při sedmém zatroubení, kdy nastal nejtěžší čas v dějinách Božího království /11,15-18/. Vždy to byla slova prorockého významu. Nastala doba naplnění. Přišla svatba Beránkova, jeho manželka se připravila. Nevěsta je ta žena oděná sluncem /12,14/. Žila životem skrytým s Kristem v Bohu /Ko 3,3/. Takový život svět nepochopí /1 J 3,1/. Zjevné je, že mezi houfci Božího lidu jsou rozdíly. Je řeč o nevěstě, ale jsou také družičky, přátelé ženicha a hosté. Nevěstou, zdá se, musíme rozumět Izraele /Iz 54,5-8; 61,10; 62,3-5; Jr 31,4-21; Oz 2,19-20/. Pán sám mluvil k Izraeli a i své učedníky posílal ze začátku jen k domu izraelskému. Církev je tělo Kristovo /Ef 1,22-23/. Je to organické spojení. Tělo nemůže existovat bez hlavy, ale nevěsta bez ženicha ano. Církvi není Pán ženichem, ale hlavou. Při svatbě budou panny, přátelé i hosté ze všech národů. Blahoslavení, kdo jsou k večeři svatby Beránkovy pozvání. Svatba Beránkova je spojením nevěsty s ženichem a radost pro všechny účastníky. Je

to radostná slavnost. Pán a Spasitel vstupuje do svého dědictví jako právoplatný Pán pánů a Král králů. Prožíváme tím události posledního návěští. První polovina soudu nad antikristovským světem, pád Babylona, je provedena a pád Antikristův bude následovat. Proto se ozývá tak mocná chvála. Janovi chybí slova, aby mohl popsat svůj dojem. Na nebi je v proudu veliká slavnost /11,15-18/. Mocný Pán se ujímá vlády a je připraven své soudy dokonat. Nejdříve byla souzena nevěstka. Jak důkladně, to ukazují dvě kapitoly. Teď přichází na řadu Antikrist a falešný prorok. Jak klidně a prostě je vyřízen Antikrist jeho přímým zásahem.

Jsme zváni k radosti a veselí. Nevěsta se připravila, ne do vlastní nádhery, ale do skvoucího kmentu, který jí byl dán. To je ospravedlňování svatých. Blahoslavení pozvaní, blahoslavení, kdo jsou s pozváním posláni. Dvanáctkrát je ve Zj rozkaz: Piš! Co je psáno, má důležitost a autoritu. Tato slova nemají být zapomenuta, ani odložena.

Za svého působení ve světě se Pán často uchýlil do soukromí se svými učedníky. To náleželo k výchově, byla to jejich bohoslovecká škola pro službu. I my potřebujeme tiché chvíle s Mistrem, aby nás vyučoval a vedl, abychom dospívali a nakonec dosáhli toho být bez poskvrny a vrásky /Ef 5,27/. Toho může při nás docílit jedině On. I pro nevěstu tato chvíle přípravy znamenala mnoho. Skutečný lid Boží je v bílém, skvoucím, nevěstka v brunátném, řvavě nápadném. Kment tu znamená ospravedlňování svatých a rozličné projevy života spravedlnosti.

Z prohlášení o blahoslavenství pozvaných se dá předpokládat nové pozvání lidu země, jak to připomíná půlnoční volání: Aj, ženich jde /Mt 25,6/. Je doba nového rozsévání za nových okolností. Je také možné, že nátlak státní moci za působení

falešného proroka a jeho vedení, zapůsobí na sjednocení různých houfečků věřících lidí. Uplatní se hlubší poznání jednoty v Kristu a naplní se slovo o jednom pastýři a jednom ovčinci. Nepůjde už o dokumentování odlišností, ale jednoty v Kristu. Sem také náleží splnění slibu o obrácení Izraele /Ř 11,15/.

Ohlášení blízkosti svatby Beránka učinilo na Jana mocný dojem. Měl za to, že ten, který nesl toto poselství, musí být sám Pán a proto se chce klanět. To však herold nepřipustí. Je svatý, je poslem slavných věcí, ale je spoluslužebník. Jemu nenáležela ta pocta: Nečiň to, Bohu se klaněj!

Viděl jsem nebe otevřené. Ukázala se dlouho skrytá Boží sláva a vláda. Ten, který nesl hřích mnohých, se oblékl v sílu a objevuje se jako triumfátor na bílém koni. V listu k laodicenským je zván svědek věrný a pravý a amen. Žádné jeho slovo nepadlo na zem, každé zaslíbení bude naplněno. V spravedlnosti soudí i bojuje /Iz 11,4n/. Má množství korun, je král králů a všecka království jsou jeho /Za 6,9n/. Roucho krví zbrocené vykládá Iz 63. Edom a Bozra jsou obrazem moci nepřátelské Bohu. To roucho připomíná toho, o kterém se Pilát vyslovil: Ecce homo! Ejhle, člověk! Tam byl zbrocen svou vlastní krví, zde krví svých nepřátel. Poslední zápas je rozhodnut bezprostředním zásahem shůry. Na vítěze se vztahuje slovo Iz 11,4. A kolikkoli je zaslíbení Božích, v něm jsou: jest a v něm jest: Amen, k slávě Bohu /2 K 1,20/. Jeho oči jsou jako plamen ohně. Den jeho příchodu, po kterém vyhlíželi proroci, se přiblížil. Měl jméno napsané, kteréhož žádný neví, než on sám a které je výrazem jeho bytosti. Co o něm víme, týká se jeho poměru k nám a našemu spasení a to je vyjádřeno jménem: Slovo Boží. Je vtělením Boží myšlenky. Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.

Má zbrocené roucho z boje, v němž porazil nepřítele

/Iz 63,2-4/. Jeho zbraní je meč slova a také dech jeho úst /2 Te 2,8/. Již jeho pouhé objevení učiní konec Antikristu i falešnému prorokovi. Kristovo a Boží vítězství je vlastně nejpřirozenější a nejsamozřejmější věc na světě. Když je Bůh s námi, kdo proti nám? Také roucha jeho vojů zjevují svatost. Mt 25,31 nám sděluje, kdo je bude doprovázet, když Pán přijde jako soudce. Jsou to andělé, tak jako v podobenství o pšenici a koukoli. Ale nejen andělé, ale i vykoupení se s ním ukáží, povolaní, vyvolení a věrní /17,14; 2 Te 1,9-10; Dn 7,22/. Ti, kteří se postavili na jeho stranu, odmítli znamení šelmy, trpěli a následovali jej, přijmou odplatu odpočinutím při zjevení Pána Ježíše s nebe s anděli moci jeho /2 Te 1,7/.

Tato kresba příchodu Krista jako vítěze nad Antikristem, je vrcholem Zj. Ta opravdovost, svatá výraznost není výplodem fantazie básníka, ale Bohem daný pohled do jeho tajemství. Svět buduje armády a dává si záležet na jejich vystrojení. Také Pán má zástupy na bílých koních; je Hospodin zástupů. Blíží se velká chvíle, kdy církev ve své největší nouzi uzří svého Spasitele. On přichází.

Tato část sedmého vidění nám ukazuje příchod a zjevení našeho Pána, který se postaví na Olivetské hoře /Za 14,4/. Už se nezjevuje jako Beránek, ale jako král, aby dovršil zkázu nepřátel a ustanovil svoje království. Dochází tu k výkonu posledních rozsudků. V kp 6 jsme viděli jezdce na bílém koni. To nebyl Kristus. Ale zde je skutečný, pravý Kristus, který doléhá na Antikrista. Pán jede se svým rytířstvem na bílých koních, Pán ve své lidské podobě, v jaké vstoupil na nebe /Sk 1,11/. Také jinde čteme o koních nebeských. Vezli Eliáše, Elizeus viděl v Dotain ohnivé koně a vozy /2 Kr 2,11; 6,17/.

Jeho slovo je meč, kterým potře národy a uvrhne do lisu hněvu /14,19-20/. Ž 2 bude naplněn a vláda nad světem přejde do jeho rukou. Jan vidí přicházet Pána s jeho vojem s nebe a tím

se nám otvírá vidění na zemi. V této kp nám apoštol vypravuje o soudu nad šelmou, falešným prorokem i nad králi země. Než k tomuto soudu dojde, Jan vidí anděla, jak zve ptáky k hodům na večeři velkého Boha /17/. Anděl zvěstoval pád Babylona, zde anděl v slunci ohlašuje pád šelmy a její sběře. Bude hostina, ale jiného druhu než ve v. 9. K té se nedali pozvat, ale nemohou se vyhnout uskutečnění této. Tato slova jsou založena na Ez 39,17-20. Ti, kteří se měli stát pokrmem ptáků, náleží ke všem vrstvám společnosti.

I viděl jsem šelmu a krále země a vojska jejich, ani se sjeli, aby bojovali s tím, který seděl na koni a se vším rytířstvem jeho. V 16,12-16 jsme četli o třech nečistých démonech, kteří měli za úkol přimět krále zemí k tažení k boji velkého dne Hospodinova. Zde vidíme výsledek jejich přičinění. Vojska národů se sešla proti pomazanému. Bylo to mnoho vojsk proti jednomu voji.

Nenásleduje žádný dlouhý popis. "I jata je ta šelma a s ní falešný prorok ten, který činil divy před ní." Je to velmi krátký proces. Ti, kteří dali popud k bitvě, jsou první uchopeni a vrženi za živa do jezera ohnivého, hořícího sírou. Bylo to definitivní odsouzení. Slavná kariéra šelmy s falešným prorokem končí náhle a strašlivě. Zřetelně je označena vina: Svádění lidí. Běda tomu, skrze koho pohoršení přichází. První obětí ohnivého jezera jsou svůdci. Fyzikální povahu tohoto jezera není možno určit. Jistě je jiná, než naší země. Je mnoho toho, nad čím bychom mohli nadepsat slovo: Ignoramus - Nevíme, ale nemusíme přidávat to druhé: Ignorabimus - nezvíme. Poznáme, jakož i my poznáni jsme.

Jiní zbiti jsou mečem toho, který seděl na koni, ale i dechem úst jeho. Sem se vztahují slova Ez 39,11-16. Koho míní prorok Gogem a Magogem, není jasné. Snad jde o krále a lid. Vládce

Gog, voj Magog. Podle Gn 10 je z potomstva Jáfetova. Kdežto v minulosti potírali Izraele Semité a Chamité, zde jsou nejspíš Jáfetité, národové evropští. Ale vše se nakonec bez jakékoli vyjímky musí podřídit králi králů. Naplní se slova Ž 110,1-6 a Mt 28,18.

Velký boj skončil. Jeho vnitřní smysl neleží zrovna na povrchu. Je zde mnoho duchovního, i když je to bitva hodně krvavá. Jsou zde lidské nástroje, země je bojištěm, ale oba vůdcové, Kristus i Satan jsou bytosti duchovní. To je zvláštnost tohoto zápasu. Bitva je světového rozsahu, je posledním a největším organizovaným pokusem mocností zla porazit království Boží. Pokus je zlomen přímým zásahem s nebe /2 Te 1,7-10/. Uskutečnil se příchod Páně. Zlo už na světě příliš vzrostlo, svět klesal stále hlouběji a také nenávist k Božímu lidu rostla.

Je zde nějaké tajemství pro nás? Jistě. Není známa chvíle, kdy tento boj vyvrcholí v úžasnou bitvu. Neznáme také způsob porážky, ale spor tu je. Duchovní činitelé jsou v práci. Pomalu, ale jistě se shromažďují síly k boji a na nás je, abychom si uvědomili, že se také musíme postavit na jednu stranu. Není možno v této válce zachovat neutralitu. Mistr řekl: Kdo není se mnou, proti mně je. Proto poselství tohoto vidění nám předkládá největší otázku: Na které straně stojíš? Jsi na straně Ježíše nebo Antikrista?

Kapitola 20.

V 19. kp jsme se dověděli o druhém příchodu Páně /19,11/. Je to událost nesmírného významu, naplnění dávných slibů. Prvním důsledkem tohoto příchodu je vyřízení Antikrista a falešného proroka /19,20/. Druhým je uvěznění Satana, aby nesvodil národy /20,1-3/. Soud nad Satanem probíhá ve dvou etapách. Na začátku Ježíšova království je Satan svázán a uvězněn v šachtě propasti

na tisíc let. Po dokonání tohoto tisíciletí má být propuštěn na malý čas a pak dojde k definitivnímu uvržení Satana, smrti i pekla do jezera ohnivého.

Zj probíhá v šesti cyklech, které jsou paralelou k šesti dnům stvoření. V šestém dnu byl stvořen první Adam, v šestém cyklu vystupuje druhý Adam, oslavený Spasitel Ježíš Kristus.

Přijde, aby vyřídil Satana a do krize lidstva přinesl urovnání a pokoj. Jeho příchod zvěstuje anděl, který stojí ve slunci, symbolu zjevení spásy. Zvěstuje konec vlády Antikrista /20,14-15/. Přichází mocný Pán a nikdo mu nemůže zabránit, aby nenastoupil své dědictví. Okolo Golgaty jde vítězný voj a svatí ho s nadšením zdraví. Jeho nohy spočinou na hoře Olivetské (Za 14,4/. Před jeho tváří jde morní nakažení pro nevěrné /Ab 3,5/.

Satan je přemožen, svázán a uvězněn. Tím končí první akt nevypravitelného dramatu. Spojení s peklem je přerušeno, vchod propasti je zatížen a zapečetěn. Pro vězně není úniku. Ale nebe je otevřeno, vane jiný vzduch, země bude jako zahrada Hospodinova, jako ráj.

Satan je svázán na 1000 let. Třikrát je nazván knížetem světa /J 12,31; 14,30; 16,11/. Pavel ho nazval bohem světa tohoto /2 K 4,4/. Ovládá lidstvo, vede je k nevěře a vzpourám /Ef 2,2/, k zatemnění rozumu /Ef 4,18/. Nyní bude vězněn, vyřazen ze své neblahé aktivity. Svět bude zbaven jeho vlivu, nastane jiná vláda, organizace a nové poměry, svět už nebude ležet ve zlém /1 J 5,19/. Bude svítit jasné světlo evangelia a země bude naplněna známostí Hospodinovou, jako moře vodami /2 K 4,6; Iz 11,9/. Bude tu jiné ovzduší a velké možnosti duchovního rozvoje.

Ježíš bude na zemi kralovat, to je další důsledek jeho

příchodu. V SZ je nazván králem Izraele /1 S 8,7; Ž 2,6; 44,5; 47,3; 93,1; 146,10/. I v NZ je zván králem Židů /Mt 2,2; 21,5; 27,11; Mk 15,32; J 18,37; 19,19/. Také je nazván králem národů a to se projeví, až přijde. Jeho příchodem dojde k uvěznění Satana na tisíc let a tím bude zahájeno jeho tisícileté království na zemi. Zaujme trůn Davidův /L 1,32/. Za jeho vlády zkvete spravedlnost /Ž 72,17-19/. Národy budou chodit v jeho světle /Iz 60,3; 62,2/. Smete všechny uzurpátory a zřídí království pokoje.

Tisíc let uvěznění zhoubce znamená tisíc let kralování Páně na zemi a uskutečnění nejslavnějších zaslíbení. Přišel silnější a svázal zhoubce /Mt 12,29; Žd 2,14; 2 Pt 2,4; Ju 6/. Vyřízení lháře a žalobníka je podstatnou částí díla vykoupení. Nadešel čas vítězství /Dn 7,22; Mt 19,28/. Jde o království, za něž prosíme: Přijď království tvé.

Výraz tisícileté království v Písmě přímo není. Ale je řeč o svázání Satana na tisíc let a zmínka o svatých, kteří kralovati budou s ním tisíc let. Toto království je částí Božího plánu, nepodléhá zemským poměrům, je stabilní. Není věčné, také pomine, ale bude trvat dlouho, zvlášť když to srovnáme s dobou vlády Antikrista. Není věčné, za ním přijde ještě něco slavnějšího a dokonalejšího. Kralování v tisíciletém království /mileniu/ bude slavné. Příbytek svatý je v nebi, otevřeném nad zemí, zvláště nad Jeruzalémem. Tak to viděl Iz 4,5 a 60,2. Nebude v něm násilí, ale pokojný vliv Ducha. Bude to doba milosti. Bude převládat vliv lásky Boží.

Co víme o tomto království? Zj o něm mluví jen ve třech verších a jinde přímo o něm není řeč. S jistotou víme, že Satan bude svázán na tisíc let a že ti, kteří se neklaněli šelmě, budou kralovat s Pánem tisíc let. A k tomu se vztahuje mnoho biblických výroků a mnoho proroctví, jež dosud nejsou naplněna a doj-

dou naplnění v tomto tisíciletí.

Co to znamená svázání Satana? Sýkora to vykládá jako neúplnou porážku. Satan je omezen. Vyřazen z činnosti. Tisíciletí nemusí znamenat přesně tisíc let, ale dlouhou dobu. Někteří katoličtí vykladači je zařazují do doby r. 453 - 1453, t.j. od smrti Attily do dobytí Cařihradu Turky /Riefenbach/. Jiní v rozmezí let 800-1800, t.j. od doby založení "svaté říše římské" do doby, kdy se František I. zřekl titulu římského císaře r. 1806 a "duch nevěry zatemnil ideu křesťanského státu." /Rohlig/. Podle toho katolická církev má milenium za sebou. Ale nebylo královstvím míru a spravedlnosti. Vláda církve nebyla vládou Krista.

Zajímavý názor čteme v "Tradici domu Eliho." Praví se tam, že svět má trvat sedm tisíc let. Prvá dvě tisíciletí jsou dobou bez zákona /Tohu/. Druhá dvě jsou dobou zákona /Thora/. Třetí dvě tisíciletí jsou dobou Mesiáše /Jme hamašiach/. Sedmé tisíciletí má být slavnou dobou odpočinku /Sabat/. Je to doba, kdy se plně uplatní Boží vláda na zemi. Tento názor přijímá pravoslavná církev.

Někteří vykladači míní, že velkopáteční vítězství spoutalo Satana, ale většina nesouhlasí. Tohoto názoru byl i tak bystrý teolog, jako Augustin. Však i velikáni se někdy mýlí. Je pravda, že i Pán užil tohoto obrazu v Mk 3,27. Na kříži byl do jisté míry Satan svázán silnějším než byl sám. Vítězství Golgaty je rozhodující. Zde je však míněno něco, co má následovat po pádu Antikrista. Svázání Satana umožňuje, aby národy nebyly sváděny. Zlo samo ještě není vyhubeno, hřích v člověku zůstává, jsme porušení /Ef 6,12/. V mileniu bude pokušitel uvězněn a to usnadní zakotvení v Bohu. I tam ještě platí: Vzepřete se ďáblu a uteče od vás, přibližte se k Bohu a přiblíží se k vám. Svázání pokušitele bude velké dobrodiní.

Úplně nepochopitelně nám zní, že Satan má být po tisíci létech propuštěn "na malý čas". A je řečeno, že musí být propuštěn. Proč? Copak není navždy vyřízen? Copak má znovu působit zlo mezi lidmi? Je jisté, že pro Boha neexistuje nějaký mus mimo jeho svatou vůli. Při jeho spravedlnosti je logické, že Satanu vezme každou možnost stížnosti na nedostatek spravedlnosti. Aby ještě jednou nemohl říci, co řekl v Jb 1,9-11.

Příchod Kristův bude jako blesk od východu k západu /Mt 24,27/. Nebude to něco privátního, Ježíš přijde skutečně, viditelně, v slávě a moci a jak by svět o tom neměl vědět? Stejně viditelné bude i vytržení věřících k Pánu. Dva budou na poli, dvě budou mlet a jeden bude vzat a druhý zanechán /1 Te 4, 17 ; Mt 24,40/. Bude to zjev jistě tajuplný, ale ne tajný. Jistě bude chápán jako zásah vyšší moci v současné generaci. Zástěra s mnohých očí spadne a svět pozná prázdnotu antikristovského ducha času. Pozná také, že trpělivost a víra svatých má své opodstatnění. Duše se roztouží po Bohu a jeho vůli. Zvlášť při Izraeli se čeká, že poznají, koho bodli. Obrácení Izraele je předpověděno zahaleně i nezahaleně /Dt 30,1.10; Ž 45, 47, 67, 72, 85, 87, 96, 100, 110, 118, 144, 145/. Z proroků nejvíce Iz 2,2-4; 4,2-6; 11,1-10; 19,19-25; 24,23; 25,6-8; 30,25-26; 32,15-20; 33,17.20; 35,2; 44,3-4; kp 60-62; 65,19-25. Mají to i jiní proroci, zvlášť Ez 39,24-29. I NZ obsahuje podobné výroky Páně i apoštolů. Jan nemluví o obrácení Izraele, ale je to v Mt 23,39; Ř 11,15.16.20. Toto obrácení se projeví v horlivosti ve zvěstování evangelia po celém světě. Vzhledem k tomuto je pravděpodobné, že milenium bude dobou zvláštního rozvlažení. Boží vůle bude zákonem národů /Iz 2,3/. Bude i dobou želaného míru, kdy národy zkují své meče v motyky a oštěpy v srpy. Z nástrojů války budou nástroje mírového rozmachu. Lidstvo si odpočine v sociálním rozkvětu, vysvobozeno od břemen militarizmu a

třídních bojů. Bude moci plně těžit z objevů vědy a techniky. Naplní se Dn 12,2-3. Bude rozmnoženo umění.

Pádem člověka utrpěla celá příroda. Lká, očekávajíc zjevení dětí Božích /Ř 8,22/. Písmo nám naznačuje mnohé změny v přírodním dění /Iz 11,6-10; 35,1n; 41,18-20; 43,19.21; 65,25/. Palestina bude jako svlažená zahrada a poušť rozkvete jako růže /Iz 51,3; 58,11/. Poprvé v dějinách se projeví skutečná křesťanská kultura. Už v minulosti k tomu bývaly náběhy, ale zůstávalo to jen na nich. Dojde k tomu, že kvas evangelia pronikne celý soukromý i společenský život.

První vzkříšení /4-6/. Další důsledek příchodu Páně jako vítěze na bílém koni, je první vzkříšení a zachvácení lidu Kristova k Pánu v oblacích. Jan to přímo vidí, pozoruje i stolice a trůny, na něž se posadili ti, jimž byl svěřen soud. První se zde postaví ti sťatí, upálení a ti, kteří se neklaněli šelmě a jejímu obrazu. Nepostaví se však k soudu, ale k rehabilitaci, k přijetí odplaty. Bylo jim dáno, aby kralovali s Kristem tisíc let.

Pán v některých svých výrocích toto vzkříšení naznačuje /Mt 24,40; L 14,14/. Více o tom píše Pavel /1 K 15,42; 1 Te 4, 16-17/. V tomto oddílu je první vzkříšení zařazeno do pořadí posledních událostí. A máme zde i vysvětlení, že účast na prvním vzkříšení je odplatou těm, kteří trpěli a nepřijali znamení šelmy. Nejde jen o sťaté, ale o všecky, kteří osvědčili lásku a věrnost a žili život sebezapření, trpělivosti a stálosti. Je o nich řečeno, že nad nimi druhá smrt nemá moci. Jsou blahoslavení a svatí a budou s Pánem kralovat. Blahoslavenství a svatost patří dohromady, jako kněžství a království. Život je jim královskou bohoslužbou. Jestliže s ním trpíme, abychom spolu s ním i oslaveni byli /Ř 8,17/. /Skovgaard-Petersen/.

Mluvíme-li o příchodu Páně, musíme myslet na slova L 21,28.

"A když se počne toto díti, pohleďte a pozdvihněte hlav svých, protože se přibližuje vykoupení vaše." A když se počne toto díti ... Tato slova mají aktuální přízvuk. Během několika posledních desetiletí se ve vzezření světa uskutečnily velké změny. Maska spadla. Svět už se nejeví jako víceméně křesťanský, ale ukazuje se, kdo je knížetem světa tohoto. Antikristovské síly vystupují otevřeně.

Když se počne toto díti ... V tom je cosi hrozivého. A přece se máme dívat na tuto zkušenost jako na znamení, že "blízko je léto" /Mt 24,32/. Rozumíme, oč jde? Mnozí to nechápou. Naděje o příchodu Páně a vše, co s tím souvisí, je jim příliš odvážná. Spíš sympatizují se slovem "Abyste se nedali vyrážet z mysli, ani kormoutit, jakoby nastával den Kristův" /2 Te 2,2/.

Je nutné vážně pojímat slova "Střízliví buďte, bděte!" Naplnilo se už všecko, co se mělo stát před příchodem Páně? O věci mohou být různá mínění. Ale Antikrist Zj se ještě neukázal, neobjevil se muž, o kterém by platila tajuplná slova /13,3.14; 17,8-11/. Ještě nepřišel muž, jehož jméno by bylo utajeno v čísle 666. Ani ještě nevíme, kde je ten symbolický Babylon a ještě nebyl zpustošen. To vše je ještě věcí budoucnosti, ale je možno pozorovat, jak zrychleně se to všecko přibližuje. Vývoj jde zřetelně tímto směrem. Jsou tu už předzvěsti, ale hlavní síly se ještě neobjevily. Snad bude ještě nějaký čas oddechu /2 Te 2,6/. Ještě možná zůstává čásek k nabrání posily. Vývoj nejde vždy přímo a rovnoměrným tempem. Bouřlivé útesy se střídají s klidnými zálivy. Také však může nastat nečekané zrychlení, jak nám ukazuje Iz 60,22: "Já Hospodin časem svým způsobím to." Stojíme zde před neznámými veličinami a měli bychom se držet staré, dobré zásady: "Nespěme tedy jako jiní, ale vstaňme a střízliví buďme." /1 Te 5,6/.

Chceme-li být připraveni na příchod Páně, je třeba žít v obecenství s Otcem a Synem jeho Jezukristem. Ten se k nám sklání svým Duchem a skrze něj v nás přebývá. Vlastně to nejsme my, kteří se setkáme s Kristem při jeho příchodu, ale on se s námi setká v oblacích. Proto má jak Boží lid, tak každý jednotlivec, tváří v tvář vážnosti doby žít víc než kdy jindy v duchu modliteb a pokorných proseb. Máme si vyprošovat utvrzení víry a uvedení ve všelikou pravdu.

Jan vidí stolice a trůny, ale neudává jejich počet. Patrně jich je mnoho. Jsou obsazovány osobnostmi, o kterých tu hned není zpráva ani vysvětlení. Je jim dán soud. Ne soudit v našem slova smyslu, vždyť není koho soudit. Antikrist a jeho sběř je již odsouzen, Satan spoután řetězem v propasti. Soud zde záleží v udržování spravedlnosti, mají pečovat, aby se vše dělo slušně a podle řádu.

Kralovali s Kristem tisíc let. Kdo? Mučedníci a ti, kteří nepřijali znamení šelmy, byli věrní a zachovali si čistá roucha. Mají díl v prvním vzkříšení.

Jiní pak neožili, dokud se nevyplnilo tisíc let. Všeobecné vzkříšení k poslednímu soudu přijde až po uplynutí milenia. Potom bude soud, soud spravedlivý, při kterém budou zváženy všechny činy a kdy ani číše vody nepřijde v zapomenutí. Jsou lidé, kteří nikdy neslyšeli o Boží lásce a spasení v Kristu. Soud nenáleží ani lidem, ani andělům, ale Synu. On soudí spravedlivě. Jeho zuřivá tvář je obrácena proti těm, kteří činili zlé věci. Proto je napsáno: "Dnes uslyšeli-li byste hlas jeho, nezatvrzujte srdce svého." Ježíš volá a slibuje odpočinutí. Běda těm, kteří odmítnou.

<u>Satan propuštěn</u> /7/. Království Boží není z tohoto světa, i když bude umístěno na tisíc let na této zemi. To však není

jeho konečná forma. Již Izaiáš slyšel: "Nebo já stvořím nebesa nová a zemi novou a nebudou již více připomínány první věci, aniž vstoupí na srdce." /Iz 65,17/. A v 2 Pt 3,13 apoštol vyslovuje víru církve: "Nového pak nebe a nové země podle zaslíbení jeho čekáme, ve kterých spravedlnost přebývá." To staré projde ohněm soudu a rozpustí se.

Tisícileté království náleží zemi a podobá se říši Mesiášově, jak si ji Židé za časů Pána Ježíše představovali. Hřích v lidské povaze je jako dispozice k onemocnění a ta může být výchovou a okolnostmi omezena. Lidé, u kterých vůle ke zlému má vzdor všemu vrch, podobají se vojákům poraženého vojska, kteří bloudí bez vůdce. Toho se jim dostává, když je Satan propuštěn. V krátkosti lze věc shrnout asi takto: Izrael se vrátí do své země, kde bude bydlet bezpečně bez opevnění a bez závor a bran. Zpustlá země zkvetla a zbohatla. Tím bude vlivem propuštěného Satana vzbuzena žádostivost Goga a Magoga, nekulturních kmenů. Satan zorganizuje loupežný nájezd. Dobré bydlo lidi často pálí, svůdce v nich vzbuzuje falešné sny o svobodě. Tento nájezd líčí Ez, kp 38-39.

Napadá nás otázka, proč byl Satan rozvázán. To, že Bůh tak ustanovil, musí mít důvod v Božím plánu. Satan měl ukázat, je-li schopen něčeno lepšího, než až dosud dělal. Ale potvrdilo se, že chce zůstat Satanem, zhoubcem. Soud nad ním je naprosto spravedlivý. Musel jít tam, kde už byly jeho nástroje, do jezera ohnivého.

Věnujme také myšlenku lidskému pokolení, tomu, co Bůh učinil pro člověka. Mojžíš v úžasu volal: "Co je člověk, že ho sobě tak vážíš?" Bůh měl o člověka péči v každém směru, nenechal sebe bez osvědčení. Kdo ho hledal celým srdcem, ten ho našel. Bůh pečoval o jeho časné dobré, ale měl i péči o vyšší touhy člověka.

Dal slib spásy, vyvolil si Abrahama a jeho rod, plnil své sliby. I milenium je projevem jeho lásky k lidem. Připravil jim štěstí pokoje a bezpečnosti a každý mohl sedět pod svým vinným kmenem a fíkem. A přece se někteří dají svést ke vzpouře. Musí přijít konečný soud. Satan má své plány a nalézá i pomocníky, kteří nezmoudřeli pohledem na Boží soudy a podnikli nápor na město milé, Jeruzalém /Ž 78,68/.

Soud je dán Synu člověka, který seděl na trůnu velikém a bílém /J 5,27/. Jako Syn člověka je zmocněn, aby soudil svět. Soud je také holdem Boží svatosti. Poznáváme z částky a také proroctví je jen z částky. I naše řády odpovídají jen částečně. Nyní vidíme jako v zrcadle. Je-li odstraněno zrcadlo, zmizí obraz, ale skutečnost zůstává. Co se stane s tím, co zveme nebem a zemí?

Podle Božího úradku byl Satan rozvázán. Nevyprostil se sám. Zkouška ukázala, že zůstal Apolyonem, zhoubcem. Svedl národy za okrajem světa. On sám a ti svedení nesou mzdu nepravosti. Míří k Jeruzalému, vede je nenávist. Je vidět, že evolucí by se lidstvo nedostalo k vyššímu způsobu života. Spadl oheň s nebe a ďábel byl uvržen do jezera a tak je v jezeře celá satanská trojice.

<u>Poslední soud</u> /11-15/. Líčení těchto závěrečných vidění je výrazné, ale velmi stručné. Neobsahuje podrobnosti, jsou tu jen hlavní rysy. Obraz odsouzení nevěstky byl mnohem podrobnější, odsouzení šelmy bylo stručnější a proroctví o posledním soudu je velmi stručné.

Syn člověka se posadil na velikém bílém trůnu. Mrtví vstanou, aby se postavili před spravedlivého soudce. Moře, hrob i peklo vydá své mrtvé. Nejvyšší instancí je svatý, neoklamavatelný, před jehož tváří utekla země i nebe a místo jim není naleze-

no. Je spravedlivý, svým zrakem proniká srdce i ledví. Nic před ním neskryješ. Není zde uvedeno jeho jméno, ale víme, že je to Syn člověka, jemuž Otec dal soud. U Jana je čtyřikrát zmínka o nejposlednějším dnu /J 6,39.40; 11,24; 12,48/. Nejposlednější den, poslední soud, to není den o 24 hodinách. K vykonání tohoto soudu bude třeba delší doby. Mrtví vstanou, moře, hrob i peklo vydají své mrtvé. Vstanou všichni? Ano /1 K 15,29.32/. Jen poslední generace bude proměněna /1 K 15,51-52/. Znamená snad toto zmrtvýchvstání spasení? Nikoli. Slovo mluví o vzkříšení k životu a o vzkříšení k soudu /J 5,28-29/. Před trůn se musí postavit všichni, malí i velicí, aby byli souzeni podle svých skutků. Skutky jsou projevem myšlení. Bůh žádá víru, která nese ovoce. Podle ovoce se pozná strom.

Knihy jsou otevřeny. Pán sám knihy nepotřebuje, ale souzení budou muset přehlédnout svůj život. Kromě toho budou soudit i vykoupení /1K 6,2-3/. Bůh přivede všecko na soud /Ř 2,16; Žd 9,27; Ju 15/. Je tu kniha života a blahoslavený, jehož jméno je v této knize zapsáno. Nemůže tam být zapsán ten, kdo nepřijal Pána Ježíše jako svého osobního Spasitele. On je jediný zachránce /J 16,8-9; Sk 4,12; 1 Tm 1,15/. Kdo nevěří, již je odsouzen. V písmě máme jasnou řeč o cestě spasení. Ježíš je ta cesta, pravda i život. Šťasten je, kdo slyšel evangelium a přijal je v upřímné víře pro sebe. Ale co bude s těmi, kdo neslyšeli? Jen se nebojme, že by Bůh jednal nespravedlivě. Budou mít příležitost slyšet. Pán duchům ve vězení kázal /1 Pt 3,19; 4,6/. Mějme na mysli svou příležitost k slyšení a nezanedbejme ji. On nás k sobě volá a dí: "Kdo ke mně přijde, toho nevyvrhu ven." /J 6,37/. Nad námi je moře sklenné, dole jezero ohnivé. Jiné cesty než Ježíš sám není. Kdo mezi ospravedlnění z víry a odsouzení vsouvá něco jiného, něco co není v Písmu, chápe se lidského výmyslu a ten zklame.

Jen Ježíš nezklame.

Spravedlivý soud bude dokonán, smrt i peklo budou uvrženy do jezera ohnivého. Dosloužily, už jich není třeba, se vším starým je konečně zúčtováno. Druhá smrt pohltí, co neobstálo před svatým a spravedlivým.

Jakou můžeme mít představu o vzkříšeném těle? Tělo odsouzených si nemůžeme představit, o tom Slovo mlčí a je to tak dobře. Ale naznačuje nám, že těla vykoupených projevují svatost a blahoslavenství. Pavel podává trojí hledisko. Mezi nynějším a vzkříšeným tělem je jistá souvislost, asi jako mezi semenem a rostlinou, která ze semene vzejde /1 K 15,37/. Jako mezi semenem a rostlinou je skutečné spojení, tak je to i mezi tělem časným a vzkříšeným. V jistém smyslu však naše tělo bude opakem nynějšího /1 K 15,42-44/. Naše nynější tělo je duševní, budoucí bude duchovní, dokonalý orgán pro duchovní život plného obecenství s Bohem. Naše fyzické tělo je dědictvím po prvním Adamovi a proto podléhá podmínkám pomíjitelného stvoření. Vzkříšení bude podobno tělu vzkříšeného Pána, vyvýšené nad čas a prostor /1 K 15,45-49/.

Viděl jsem malé i veliké, ty, kteří neokusili prvního vzkříšení. Na světě může člověk za krásnými slovy skrýt své nitro, ale před trůnem bude zjeveno všecko. Z každého prázdného slova budeme muset vydat počet /Mt 12,36/. Kolik je tu hříchů jazyka, prázdná, zlá, nelaskavá slova, křivdy, lži a pomluvy. Ale ani číše studené vody nepřijde k zapomenutí. Soud bude podle skutků. Může to překvapovat, protože jsme přece spaseni milostí skrze víru. A přece všichni pisatelé NZ jsou zajedno v tom, že soud bude podle skutků /Mt 16,27; 25,24; Ř 2,6; 2 K 5,10; Ga 6,7; Ef 6,8; Zj 2,23/. Není v tom však rozpor, neboť víra se projevuje skutkem /J 15,2.5/.

Smrt i peklo jsou v jezeře, už nepatří do okruhu nového života. Nyní bude už plně platit: "Kde je, ó smrti, osten tvůj, kde je, ó peklo, vítězství tvé?" Bůh je spravedlivý a bohatý v milosrdenství a má mnoho cest k srdci člověka. Učedníci se měli radovat, že jejich jména jsou zapsána v knize života. Je však také možné, aby jméno bylo vymazáno /3,5/. Patrně v důsledku hřícha proti Duchu sv. /Mt 12,32/. Je přece psáno: "Jestliže bychom dobrovolně hřešili po přijetí známosti pravdy, nezůstávalo by oběti za hřích /Žd 10,26/.

Nejvíc budou znamenat skutky lásky /Sk 10,34-35/. Tento poslední soud uzavírá běh světa. Už neexistuje ani smrt, ani peklo. Zanikne i v myšlenkách. Nastává doba absolutní věčnosti. Probíhá veliká proměna na nebi i na zemi. Plameny stráví, co bylo stvořeno /2 Pt 3,7-13/. Nového pak nebe a nové země podle zaslíbení jeho očekáváme. Nebe a země pominou, ale jeho slovo nepomine. On zůstává i ti, které vykoupil.

Milenium je zdrojem různých názorů od Cerinta a Montanistů po novokřtěnce v době Lutherově a až do svědků Jehovových v naší době. První církev očekávala na příchod Páně a jeho království. Doba Konstantinova si ta zaslíbení vztahovala na sebe a tím Zj na čas ztratilo svůj význam. Lutherovi byl papež šelmou a Turci Gogem a Magogem. Očekával jen poslední soud. Byli i někteří, co viděli začátek milenia ve Versailském míru. Jsou to doklady neujasněnosti.

Biblické učení však stojí pevně. Prorocké slovo o Kristově tisícileté říši je perlou nebe, je pochodní, která vrhá světlo do minulosti i budoucnosti. Je nadějí zvlášť v dobách soužení. Všechny ideály, ať se zvou slunečním státem nebo Utopií, mají svůj základ v proroctví. Svědčí o tom Polycarp, Hermas, Papias, Justinus, Tertulian a zvlášť Ireneus. Kristus se svými

svatými bude vládnout tisíc let. To je naděje budoucnosti. Toto království je přechodnou dobou mezi tímto časem a dobou dokonalého království Božího a novým nebem a novou zemí, jak to chápal již Ireneus, žák Polycarpův.

Kapitola 21.

Aj, nové činím všecko.
Nový svět a nový řád.

Posledním soudem není uzavřena řada vidění. Ještě je tu výhled do věčnosti těch, kteří došli vykoupení. Vzpurný svět zmizel z obzoru a zbyl jen prchavý pohled ve v. 8. Rozsvěcuje se svět dokonalosti, protože tu je nové nebe a nová země. Jan neviděl, jak došlo k obnově, ale nad tím si není třeba lámat hlavu. Pán splní svůj slib /Iz 65,17; 2 Pt 3,13/. Poměr mezi starou a novou zemí je asi týž, jako poměr našeho nynějšího těla k tělu vzkříšenému a oslavenému. Obnova se týká mikrokosmu i makrokosmu. Celý astronomický systém se obnovuje, země musí být dokonalým bydlištěm pro nového člověka. Zj se však nezabývá změnou hmoty. Toto pojetí je podepřeno slovem: A moře již více nebylo. Nejde tu o fyzicko-geografické vysvětlení věci, ale o pokus naznačit řečí obrazů nevysvětlitelné. Z tohoto hlediska je možno uvažovat, zda je možné představit si zemi jako pouhou pevninu. Víme, že voda je nepostradatelná, vždyť i ráj byl zavlažován. Doslovný význam jednoho by vedl k doslovnému pojímání druhého. Kdyby moře zde mělo být pojímáno doslovně, museli bychom doslovně brát i jiné obrazy. Ve 22,1 čteme o potoce. Řeky musí mít shromaždiště vod a tak bez moře by bylo těžko. Držíme se výkladu, že moře znamená souhrnný obraz národů všeho lidstva a v tom máme řešení problému. Moře znamená neklid, bouře. Moře nemůže být v klidu /Iz 57,20/. Izaiáš tu vidí vzbouřené moře, které se nemůže spokojit a jehož vody vymítají nečistotu a bláto. Takové moře na

nové zemi nebude. Nebude tu bouře, ani neklid zjitřených mas. Moře je často falešné, svádí, přitahuje i zrazuje. Je to obraz lidského srdce. Na nové zemi však už faleš nebude. Moře hrozí ztroskotáním, ale ani toto nebezpečí už nebude. Moře rozlučuje. I Jan byl odloučen od bratří. Na nové zemi už nebude rozloučení. Také čteme, že moře vydalo své mrtvé. Je tu obrazem hrobu, obrovským hřbitovem. Za mnohou krásou jsou tu tisíce mrtvých a spousty opuštěných domovů.

Nová země nevzejde z vody, jako ta první, ale vznikne z ohně. Dvě třetiny povrchu nynější země zabírá moře. Připomíná to porušenost. Petr mluví o zemi, ve které přebývá spravedlnost. Nová země je království neporušitelné /Žd 12,28/. Na první stránce Bible čteme: Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a na poslední: Viděl jsem nebe nové a zemi novou. Mezi těmito akty stvoření je celá historie světa a celá Bible. Jejím obsahem je dílo spasení. Článkem tohoto spasení je také nové nebe a nová země. Moře již nebylo, ale je Nový Jeruzalém, znamení Božího přebývání mezi lidmi. Nový Jeruzalém sestupuje s nebe od Boha. Dokonalé Boží království na nové zemi nepřichází zdola, jako výsledek vývoje, ale shora jako tvůrčí čin ze strany živého Boha.

Tím není dáno, že by vše mělo ustrnout ve zkamenělé formě. Život neustrne a nezmění se v nehybnost. Co staré pokolení chtělo dosáhnout stavbou věže, to dá Bůh novému pokolení v Novém Jeruzalémě. Nový Jeruzalém proti starému. Svrchní Jeruzalém je svobodný /Ga 4,26; Žd 12,22/. V něm mají věřící domovské právo /Fp 3,20/. Je tam dokonalá organizace /Ef 2,19-21/. Tento Nový Jeruzalém bude znamenat asi totéž, co stánek smlouvy lidu SZ, nebo spíš ještě mnohem víc, totiž plné přebývání Boží s vykoupenými.

Aj, stánek Boží s lidmi, tak zní velký hlas s nebe. Bůh bude přebývat s lidmi a tak slavně splní starý slib /Lv 26,11-12;

Ez 37,27; Za 8,8/. Setře všelikou slzu s očí, odstraní to, co způsobuje pláč, totiž smrt, starost a utrpení. Příčina kvílení je pryč. Nebude kvílení, ani křiku, ani bolesti více. První věci pominuly. Už nebudou ani ve vzpomínkách. Nastal nový řád /Iz 35,10; 51,11; 65,19/. V nových poměrech už nebude žádný důvod k pláči. Budeme podobni jemu /1 J 3,2/.

Poprvé a naposled ve Zj zazní hlas Otce. Máme zde představu, jak Otec ujímá království /1 K 15,24/. Aj, nové činím všecko. Nové nebe, nová země, nový člověk, nové poměry. O novém nebi nám není řečeno tolik, abychom měli o tom představu. O nové zemi nám je řečeno víc. Patrně bude větší než stará, snad na úkor moře? Moře svědčí o padlé zemi. Byla nesličná a pustá a tma byla nad propastí . Do této tmy zavolal Bůh - Tvůrce: Buď světlo! Tento čin má na mysli Pavel v 2 K 4,6. A zase Bůh oddělil světlo od tmy, jako vody od pevniny. Zde slyšíme: Aj! Stánek Boží s lidmi a bydliti bude s nimi a oni budou lid jeho a on, Bůh, s nimi bude, jsa Bůh jejich.

Stánek Boží je místo Božího přebývání. Je to problém, Bůh přece nebydlí v chrámech udělaných lidskou rukou /1 Kr 8,27; Iz 66,1; Sk 7,48-49; 17,24/. Bůh nebydlel ani s Izraelem, když ho vedl z Egypta. Stánek jen představoval Boží přítomnost. Bůh ho plnil svou slávou /Ex 40,34-38/. Ani chrám nebyl Božím příbytkem, ale jen místem, o kterém řekl Bůh: "Tu bude jméno mé" /1 Kr 8,29.30.39.43.45.49/. V naší době Bůh přebývá v srdcích věřících. Věřící člověk i sbor je Božím chrámem /1 K 3,16; 2 K 6,16; Ef 2,19-22/. Skutečné Boží domy nejsou /Iz 57,15/. Až na nové zemi bude stánek Boží s lidmi.

Zemský Jeruzalém je stínem onoho budoucího. Nevíme ani, kdo stavěl Jeruzalém. Něco o tom víme jen ze souvislosti s Melchisedechem, králem Sálem /Ž 76,3/. Ani Abraham nevešel do tohoto

stánku, viděl den Páně a hledal toho, jehož stavitelem byl Bůh. Věřil zaslíbením a přebýval ve stanech, neměl místa zůstávajícího. Tak i my máme vyhlížet to nové město /Žd 13,14/. Ne zemský Jeruzalém, ani Řím, Ženeva nebo Wittenberg nemohou být středem života víry. Stánek Boží s lidmi, to je střed /Ga 4,26/. Ježíš sám je centrem našeho očekávání /Mt 18,20; 28,20/.

Jan dostává pokyn: Napiš to! Je to už po několikáté. Bůh se tak sklání k člověku, že dbá, aby člověk měl oč opírat svou víru. Máme slovo a máme také písemný dokument. "Tato slova jsou věrná a pravá." Můžeme se spolehnout. Bůh zdůrazňuje své já. Já jsem Alfa i Omega, já dám žíznivému ze studnice vody živé zdarma. Žíznit po Bohu není marné. Blahoslavení, kteří žízní /Ž 42,3; Mt 5,6; J 4,14; 7,38.39/. A ti, kteří se napili, obdrží dědičně všecko. Budou prožívat blaho skutečných dětí v domě Otce. Stalo se. Bůh je u cíle. Jeho plán je uskutečněn a nastává plné odpočinutí a plné obecenství.

Vyloučeni jsou strašliví, t.j. zbabělí, nestateční, kteří se báli vyznat Ježíše. Nevyznali ho a ani On je nevyzná /Mt 10, 33/. Nebyli věrní, nevěřili. Slyšeli, snad i poznali pravdu, ale nebyli věrní. Odešli, zamilovavše tento svět /Mt 12,31/. Ohyzdní, žili nízkým pohanským životem, vrahové, smilníci, cizoložníci, čarodějníci zacházející s temnými silami, traviči, modláři a lháři. Z tohoto výčtu vidíme, co Bůh nenávidí. Ti nemají přístup do Nového Jeruzaléma, kde je nastolena čistá teokracie, bohovláda, za které je možný ráj.

Nový Jeruzalém. Jeden z andělů, kteří vylévali misky hněvu, se Janovi nabídl, že mu ukáže nevěstu, manželku Beránkovu. V kp 17 mu byla ukázána nevěstka, Babylon, nyní měl spatřit nevěstu, manželku. Jaký to rozdíl! Babylon a Jeruzalém, nevěstka a nevěsta. Když církev vykoupených je nazvána nevěstou, manžel-

kou, znamená to věčné, plné spojení se Spasitelem ve věčně trvající lásce. Když Jan, jemuž byl nabídnut pohled na nevěstu, spatřil město, pak je to jedno z mnoha svědectví, jak je třeba pozornosti při měnících se obrazech. Vykoupená církev je nevěstou a současně novým Jeruzalémem. Na nové zemi je církev v Bohu a Bůh v církvi. Cítíme tu nepostačitelnost lidské řeči a neschopnost vyjádřit to dokonalé, věčné. Měnící se obrazy jsou jako zlomky ponořené do světla nepřístupitelného. Jsme vázáni časem a prostorem, jsme schopni vnímat jen z částky a přece tušit jásavé skutečnosti.

Aby anděl ukázal Janovi Nový Jeruzalém, vynesl ho na vysokou horu, aby měl odstup a přehled. S výše není vidět podrobnosti, ale je přehled po podstatném. Čteme o zdech města, o jeho pokoji, velikosti, svatosti, slávě i materiálu, z něhož je vybudován. Takový domov připravil Pán těm, kteří milují slavné příští jeho. Také Ezechiel měl v babylonském exilu podobné vidění od Boha. Také viděl měřit chrám. Viděl Boží slávu. Jeho vidění však bylo obsáhlejší /Viz kp 40-48/.

Než přijdeme k popisu města, jak jej podává Jan vroucími a nadšenými slovy, musíme si stručně připomenout smysl vidění i důvody výkladu. Toto vidění, které je závěrem Zj i celé Bible, způsobilo, že průměrný čtenář v něm vidí popis nebe. Ale toto město sestoupilo s nebe /10/. Nebe nemůže sestoupit s nebe. Nádhera zlata a drahokamů má co činit s dokonalostí Boží a ta nemůže být vystižena hmotnými věcmi. Musí nám být jasno, že tu zase jde o symboly, jak ukazuje celý charakter Zj. I ty okrasy jsou symbolické, stejně jako celé město.

První žena - město /kp 17/ je církev zpronevěřilá, falešná. Vydává se za církev Kristovu, ale je zesvětštělá, nevěrná, spojená se světem, sedí na šelmě. Druhá žena - město je skutečná

církev Ježíšova, pravá, věrná. Také symbolika čísel uváděných ve Zj se musí vykládat podobně. 12 je číslem Božího lidu a je do popisu Nového Jeruzaléma vsazeno dokonce 12krát. Přitom Jan chce, aby mu bylo rozuměno.

Aby byla Janovi ukázána nevěsta, byl přenesen na vysokou horu. Ale nebyl to Sion /14,1/. Nový Jeruzalém není na Sioně, ale je ze Siona vidět. Církev, jaká bude, je něco jiného, než jaká je nyní. Bude ji obklopovat Boží sláva, jako obklopovala stánek Boží, když byl zasvěcen /Ex 39,43; 40,34/. Tím se projevila Boží přítomnost, stánek mezi lidmi. Jeho světlost, podobná nejdražšímu drahokamu, je soustředěním světla a to ne přijímaného, ale vydávaného. Tato světlost spočívá ve svědectví pro Ježíše, vůdce a dokonavatele spásy. Obecenství živé církve je svědectvím tisíců posvěcených životů. Je podobná kameni jaspidu, který by byl způsobu křišťálového /4,3/. Odráží, zesiluje světlo. Nejspíš jde o diamant.

Zdi vysoké jsou ochranou pevnosti před těmi, kdo jsou venku /Iz 26,1/. Zase symbolické číslo církve - 12 bran, které jsou otevřeny těm, jejichž jména jsou v knize života. Nad branami se tyčí věže. U bran jsou andělé, kteří mají bránit ve vstupu nehodným /Gn 3,24/. Na branách jsou jména patriarchů Izraele /Ez 48, 31-34/. Na každé ze čtyř stran je po třech branách, takže je možnost vejít ze všech stran světa /L 13,29/. Zeď města měla 12 základů. Dvanáct vrstev a na nich jména 12 apoštolů Beránkových /Ef 2,20/. Brány církve jsou obecné, základy apoštolské. Nové město, ba velkoměsto, je snad to jediné, co na zemi vlastně není nové, protože sestupuje s nebe, kde už nyní existuje /Žd 12,22n/. Nebeský Jeruzalém, církev prvorozených, je k němu v úzkém vztahu. Nevěsta se svatbou stává manželkou a spoluvladařkou.

V jakém vztahu je toto město k církvi dokonalých? Při prvním vzkříšení dostali nový šat v podobnosti oslaveného těla Kristova. Zde se k šatu připojuje i byt, obecenství a sláva. Domov drží rodinu a zde je domov, příbytkové mnozí u Otce. Jako jednotlivci přijímají vítězové šat, jako kolektiv přijímají příbytky. A bydliti bude s nimi.

Vše, co je nám řečeno o tomto Jeruzalému je podivuhodné. Setkáváme se tu s rozměry, drahocenností materiálu, formou i krásou v obrazech, které ani nechápeme. Město je ohraženo zdí tak vysokou, že je vyloučeno se přes ni dostat. Půdorys je čtverec o délce strany 12.000 honů, t.j. 2120 km, což je vzdálenost z Londýna do Leningradu. Plošná výměra by byla na 5 miliónů km^2. Největší města světa by proti němu byla jen vesničkami. Takovou rozlohu si nedokážeme ani představit. A navíc je tu řeč i o výšce také 12.000 honů. Jde tedy o město podoby krychle a to je nad naše chápání. Jen můžeme pozorovat, že jde o to, naznačit naprostou dokonalost. Čtverec je dokonalý tvar plošný, krychle prostorový.

I to měření je zvláštní. Je užito třtiny /11,1/, tady je však třtina zlatá, což souvisí se slávou města. Bylo měřeno město i zeď. Rozměry jsou pro nás nepředstavitelné a mají možná jen význam symbolický /Swete/. Také stánek byl krychle, obraz dokonalosti a stálosti, obraz přebývání Božího. Byla změřena i šíře zdi, 144 loktů, asi 65 m. Babylonské hradby byly široké 50 loket. Anděl měřil mírou člověka, ne nějakou neznámou mírou. Stavební materiál byl jako jaspis, který naznačoval vzezření Boha /4,3/ a připomínal, že církev je účastna jeho přirozenosti /2 Pt 1,4/.

Město pak zlato čisté, podobné sklu čistému, průhlednému.

To všecko má naznačit velikou slávu a bohatství Boží, které připravil svému lidu.

Nový Jeruzalém tu stojí jako symbol Boží moci. Jméno izraelských pokolení na branách jsou výrazem slibu: "V tobě a semeni tvém budou požehnány všecky čeledi země" /Gn 12,3/. Každá jednotlivost zdůrazňuje dokonalost a slávu Nového Jeruzaléma ze zvláštního hlediska. V tomto městě jsou naplněna proroctví a zaslíbení. Svatost a sláva se projevila ve slitovnici svatostánku a všechny náznaky svatostánku se dokonale splnily na nové zemi.

Jako náznak vysokého povolání Izraele byl jeho chrám obklopen nádvořími a předsíněmi zákonů a ustanovení. Mělo to vyloučit modloslužbu. V NZ mělo podobný smysl vyznání víry. Co bylo předznačeno zákonem nebo vyznáním, je ukázáno vysokou zdí, která symbolicky ukazuje hranici, přes kterou nemůže vniknout zlé. Do města nevejde nic nečistého. Všecko, co působí ohyzdnost a lež, musí zůstat mimo. Do nového Jeruzaléma hřích už nemá přístup.

12 bran připomíná pozvání evangelia. Kdo se dal v času milosti pozvat, nebyl vyvržen. Velikost města ukazuje nesmírnost věčného království. V Za 2,5 je psáno: "A já budu, praví Hospodin, jeho zdí ohnivou vůkol a slávou budu uprostřed něho." To město i zdi jsou neměřitelné.

Drahokamy, zlato a perly ukazují na bohatství a slávu. To má povzbudit poutníky, kteří nesou břímě dne i horka. Zde často trpíme mdlobou, ale v městě Božím to bude jinak. Nic nečistého už nebude deprimovat srdce. Chrám by zde byl zůstatkem nedokonalého světa. Pán Bůh je chrám a Beránek. Není možné přát si něco lepšího. Každá brána z jedné perly. Její velikost je nad naše chápání, ale její krása je ten tlumený, matný lesk. Neoslepuje. Je to milé, příjemné světlo, obraz lesku evangelia. Připomíná

toho, který je tichý a pokorný srdcem. Zamysleme se však také nad vznikem perly. Tvoří se kolem zrnka písku, které vniklo do záhybu pláště perlorodky. Podráždění způsobuje, že se vylučuje látka, která obaluje vniklé tělísko a tak vlastně bolest je důvodem vzniku perly. I náš Pán byl mužem bolesti a stojí za to hledat tu drahou perlu a nasadit k jejímu získání vše.

Sláva Boží osvěcuje lépe a spolehlivěji, než každé jiné světlo. Ani slunce, ani měsíc, ale Beránek je jeho svící. Národy se budou procházet v jeho světle, davy lidí přišlých ke spasení. A králové vnesou do města slávu a čest.

Tato kapitola nám staví před oči obrazy, které nám mohou být málo pochopitelné, ale za vším je náznak toho, co oko nevídalo a ucho neslýchalo a na srdce lidské nevstoupilo. Ukazuje, jakou slávu připravil Bůh těm, kdo milují slavné příští jeho. Světlo slávy činí příbytky jasnými. A ti, kdo jsou pod tím světlem, vyzařují je dál. V nás by měla znít touha: Stvoř mi srdce čisté, ó Bože, a ducha přímého u vnitřnostech mých. Měli bychom si vážit toho, že nás vytáhl z čisterny hlučící a bláta bahnivého. Jaká by měla být naše vděčnost i láska? On je hoden vzít čest i slávu.

Poslední verš této kapitoly má mluvit k člověku dneška. Je jasným prohlášením, že do Nového Jeruzaléma nevejde nic nečistého, působícího ohyzdnost a lež. Popis krásy a dokonalosti města je včasnou připomínkou každému myslícímu čtenáři. Nic nečistého tam nevejde a my nejsme čisti. Potřebujeme očištění a to je pro nás připraveno v Kristu Ježíši. Jeho krev očišťuje od všelikého hříchu. Toto očištění z milosti musí být přijato v pokorné víře. Evangelium je pozváním k němu a Ježíš zaslíbil, že nevyvrhne ven toho, kdo k němu přijde /J 6,37/. Možnost očištění spočívá v Kristově zástupné smrti na kříži. Jeho zsinalostí je nám způ-

sobeno lékařství. Věř tomu a spolehni na dostatečnost oběti kříže.

Toto očištění však musí být patrno také na novém životě, skrytém s Kristem v Bohu. Ne pouhá slova, ale nový život je svědectvím víry a nového rodu. Pamatuj na to. Slovo Boží nám to důrazně připomíná. Hledej milost odpuštění, dokud je čas.

Kapitola 22.

Začátek této kapitoly je vlastně pokračováním předcházející. V organizaci nové země vyniká jedno a to uskutečnění všech Božích myšlenek o ráji. Je to poslední vidění na zemi, totiž ráj, o kterém se v Písmu mluví několikrát. Je popsán v Gn 2 a Gn 3 nám říká, jak byl ztracen. L 23,43 nám naznačuje nové možnosti dosažení. Pavel viděl ráj /2 K 12,2-4/. Ve Zj 2,7 je zaslíben vítězům. Zde máme opět popis ráje, který byl znovu nalezen. Doplňuje to popis Gn 1 a 2 kp. První list Bible je spojen s posledním. Pán Bůh dosáhl svého cíle. Uvádí člověka do skutečného ráje, druhý Adam nám vrací, co první ztratil. Původní ráj měl čtyři význačné věci: řeky /Gn 2,10/, strom života /Gn 2,9/, štěstí práce /Gn 2,15/ a viditelný styk Boha s člověkem /Gn 3,8/. To všechno bylo neposlušností ztraceno, ale má se to zase objevit a vyvinout k dokonalosti. Řeka života vyvěrá z trůnu Božího a Beránkova a znamená nevyčerpatelnost věčného života. Plyne stále, bez přerušení, bez konce. Připomíná nám vidění Ez 47,1-12. Živá voda, která napravuje vody Mrtvého moře. Ale bahna a louže jeho, kteréž se neopraví, soli oddány budou. Stojatá voda se zkazí. Ovoce stromu života značí sytost věčného života, ovoce Ducha /Ga 5,22/. Listí stromu je k lékařství národům. Je to obraz vyvýšenosti věčného života nad všecku pomíjitelnost. Slovo nepředpokládá nějakou nemoc, tak jako výraz 21,4 nepředpokládá slzy na nové zemi. Spíš se naznačuje, že listí stromu života zachovává svěžest. Kdo pak je posílen z řeky a

stromu života, chopí se v novém ráji práce. Služebníci jeho sloužiti mu budou. Věčný život není nehybný klid, ani nekonečný zpěv. Jde o vývoj sil za nejpříznivějších podmínek. Práce tam nebude dřinou. Tvář Boží viděti budou. Záclona, kterou hřích rozprostřel mezi svatého Boha a padlého člověka, bude sňata. I napětí zmizí, neboť podobni jemu budeme.

O listí ke zdraví národů má zvláštní názor Lindquist. Má za to, že Nový Jeruzalém je obrazem nevěsty, manželky, a že národy jsou jiná třída spasených. Neprošli takovými zkouškami jako nevěsta. A jde o to, nést se k dokonalosti. Toto úsilí o dokonalost se nezastavuje ani v ráji. Také jde o vzrůst postavy plného věku Kristova. Ti, kdo jsou čistého srdce, Boha viděti budou.

Obrazy končí slovy, která zní jako ozvěna: Nepotřebuje svíce, ani slunečního světla, neboť Pán je osvěcuje a kralovati budou na věky věků. To nejsou sny, ani vzdušné zámky, ale skutečnost. V nové zemi budeme mít pevnou půdu pod nohama. Četli jsme, co tam bude, ale představme si, co tam nebude. Nebude tam noc, smrt, hřbitov, ďábel, nepřátelé, falešní bratři, nic, co vetší, nic zlořečeného. Pán Bůh bude všecko a ve všem. Nevyskytne se zde Achan /Jz 7,18/, ani Ananiáš /Sk 5,1-11/.

Tím v jistém smyslu končí řada vidění a co ještě zbývá, má povahu dodatku. Nic nemůže být hlubokomyslnějšího, než právě poslední kresba Zj, totiž Nového Jeruzaléma a ráje. První je mystickou zahradou Eden, druhý je oslaveným vesmírem. Jen jedno z bývalého ráje chybí: Nebude v něm strom poznání dobrého a zlého. Nový Jeruzalém nebude mít pokušení a možnost pádu.

V následujícím slyšíme poslední slova andělů, Pána i Jana. Hlasy se mění a není vždy snadné rozeznat, kdo mluví, zda Pán nebo anděl. Anděl však vždy mluví jen na rozkaz a ve jménu Páně. Není to neštěstí, když hlasy někdy splývají. Rozhoduje

obsah. Kdo má smysl pro hlas Ducha, musí přiznat, že takovým akordem musí končit kniha, jako je Zj.

Podtržena je důvěryhodnost knihy. Tato slova jsou věrná a pravá. Protože obsah vidění byl mocný a nad lidskou chápavost, připomíná se tu najednou spolehlivost poselství Zj. Bůh poslal svého anděla, aby ukázal svým služebníkům, co se musí dít potom. Bůh je Bohem prorockých duchů, ví, co přijde a může to svěřit svým prorokům. Vůdčím akordem je tolikrát opakovaný příslib: Aj, přijdu brzo. A znovu připomíná blahoslavenství těch, kteří ostříhají slov proroctví tohoto.

K tomu připojuje i Jan své svědectví. Ujišťuje, že viděl a slyšel tyto věci. Jeho kniha není báseň nebo smyšlenka, ale reprodukce viděného a slyšeného. Přiznává také hluboký dojem, který se ho zmocnil, takže padl a chtěl se klanět andělu, který ho provázel. Ten však tuto poctu odmítl. Bohu se klaněj! Žádnému stvoření se nemáme klanět. Klanění přísluší jen Bohu a Kristu. Anděl je jen spoluslužebník. Jan však v biblické historii neprožívá tento omyl sám. I jiní se ho dopustili /Sd 6,11-24; 13,20/.

Janovi bylo rozkázáno, aby nezapečetil slova této knihy. Čas byl blízko a církev měla mít světlo do budoucna. Neměl před bratřími skrývat, co mu bylo zjeveno. V 10,4 zazněl rozkaz, aby zapečetil hlasy hromů. I Pavel slyšel slova, která neměl vyslovit. Danielovi se to stalo dvakrát /Dn 8,26/. Jsou proroctví, která nejsou určena pro veřejnost /Dn 12,4/. Jan neměl proroctví zapečetit, zavřít před církví. Měl je uvést ve známost, aby bylo možno o něm přemýšlet. Přijde tříbení a Boží lid bude s to, aby porozuměl slovu proroka. Budou znamení, že se blíží příchod Páně, jen mějme otevřené oči i srdce. Za doby Janovy již bylo snazší aspoň v hlavních rysech porozumět proroctví, protože v evangeliích už byla uvedena některá znamení. Ovšem nahlédnout do

Božích plánů je milost, která by nás měla vést k pokoře. Jde zde i o příslib odplaty, mzdy. I žeň je darem od Boha. On dává slunce i déšť, záleží však i na píli rolníka. Máme v Bibli, že Bůh odplatí každému podle jeho skutků. Překlad možná není dost přesný, spíš by mělo stát podle díla, životní práce. To není učení o spasení ze skutků, víme přece, že spasení je z milosti skrze víru. Máme umýt a vyprat roucha svá a zbílit v krvi Beránkově. Máme růst v posvěcení, ale nezapomínat, že Ježíš sám je nám učiněn od Boha moudrostí, vykoupením i posvěcením. Záleží na tom, jaký máme poměr k Beránku Božímu.

Sám Ježíš potvrzuje, že co anděl Janovi ukázal a řekl, bylo na jeho rozkaz. Stejně potvrzuje pravost dokumentu. A jako při podpisu veřejného dokumentu je nutné uvést jméno a občanské postavení, tak zde Pán uvádí své nacionálie: Já jsem kořen a rod Davidův a hvězda jasná a jitřní /Iz 11,1.10; Mi 4,2/. Hvězda jitřní zvěstuje přiblížení dne rozhodnutí a naplnění toho, co bylo zaslíbeno /Ř 13,12; 2 Pt 3,18/.

K slovu se hlásí i Duch i nevěsta: Pojď! Ještě dnes je možno jít ke zdrojům pravdy a milosti, ještě zní výzva evangelia. Kdo slyšíš, nemeškej, neodkládej. Kdo žízníš po Božím odpuštění, pojď a naber vody života darmo. Ježíš řekl: Kdo ke mně přijde, toho nevyvrhnu ven. I my se máme připojit k hlasu nevěsty, naše touhy a přímluvy mají vyznít v jeden akord s hlasem Ducha a církve. To jsou spolu související činitelé.

Jsou různé názory na to, čí slova jsou ve v. 18-19. Někteří je připisují Pánu, jiní Janovi. To však nemá takový význam, kdo je vyslovil, ale co obsahují. Je to varování před falšováním Písma. Čtenář by se před touto výstrahou měl zastavit. Mojžíš kdysi vyslovil podobná slova ve jménu Hospodinově /Dt 4,2/. Vzpomeňme na Pavlova slova v Ga 1,8-9. Jak pro něj bylo důležité varovat před "jiným" evangeliem.

Dějiny blouznivců ukazují, že slova Zj vykládali často tak, že tam vkládali své myšlenky a nápady. Na druhé straně studený kritický rozum v přecenění lidského důmyslu vylučoval vše, co nesouhlasilo s každodenní zkušeností. Tento úděl nepostihl jen Zj, ale všechny knihy Bible. V poslední knize Bible se soustřeďují dřívější výstrahy v rozhodné řeči. Nesmíme ani nic přidávat, ani ubírat. K slovu se máme blížit pokorně a podřizovat se mu. Jen si nedovolovat povýšenou kritiku. Kdo něco přidá, přidá mu Bůh ran, kdo ubere, odejme Bůh díl jeho z knihy života. Neměli bychom tak lehce přecházet přes inspiraci. Duchem Božím puzeni mluvili svatí Boží lidé.

Tak praví ten, který svědectví vydává o těchto věcech: Jistě přijdu brzo. Amen, staniž se, přijdiž tedy, Pane Ježíši. Je to, jako bychom byli v slavnostním shromáždění Božího lidu, které je uzavíráno antifonou. Jistě přijdu brzo! A církev odpovídá: Amen. Přijdiž tedy, Pane Ježíši!

Jak je tomu s brzkým příchodem Pána Ježíše? Pán na svůj slib nezapomene. Odpověď církve pak je přiměřená její touze. Tato touha by měla být vřelejší. Mnozí se vyhýbají Zj i eschatologii.

Je toho hodně, s čím nemůžeme souhlasit. Lidská nestřízlivost a senzacechtivost však není důvodem, abychom odkládali knihu takového obsahu. O věci uvažujme střízlivě, ale i pokorně a pozorně. I eschatologie je částí biblického učení. Rozvažujme poctivě a upřímně, tak-li by ty věci byly. Ne pro zajímavost, ale abychom byli připraveni na příchod toho, který nás zamiloval a umyl.

Milost Pána našeho Jezukrista se všechněmi vámi! Tak zní závěrečný pozdrav spisovatele knihy, která nám je dána, abychom byli povzbuzeni k věrnému očekávání a službě.

Přijď, můj Pane, kdy se líbí,
já se hotovím.

D O S L O V

Bůh ve své milosti nenechával sebe bez osvědčení a častokrát mluvil skrze proroky a nakonec skrze Syna svého. Jeho slovo má vzestupnou povahu: Příroda - Zákon - Evangelium. Máme přepevné slovo prorocké, vdechnutou, inspirovanou knihu, máme také Slovo, které bylo učiněno tělem. Ve zjevení Božím pozorujeme kroky, známost Božích věcí postupuje a přijde doba, kdy země bude naplněna známostí Hospodinovou, jako moře vodami.

Každý způsob zjevení je progresivní, postupný. I stvoření šlo vpřed postupně. Písmo je složeno z 66 knih a napsalo je asi 40 autorů v průběhu asi 1600 let. Je uzavřenou knihou, označenou jako Zjevení Ježíše Krista.

Také zjevení Boží o osobě a díle Ježíšově je postupné. Jeho zrození ve světě hříšníků bylo projevem Boží lásky. Každé jeho slovo, každý čin projevoval stále zřetelněji Boha. Kdo viděl jej, viděl Otce. Učení o jednom Bohu ve třech osobách bylo naznačeno už Gn 1,26. Plurál ve slovese učiňme ... Pak trojí požehnání Nu 6,23-26. I zákon lásky, první povinnosti člověka k člověku, je prvním krokem. Noemovi byla zakázána vražda, Mojžíš už velí: Nepožádáš, cožkoli je bližního tvého. Ježíš však učí milovat i nepřátele.

Stejně i proroctví obsahuje řadu postupných zjevení. První předpovědi mají povahu náčrtu, pozdější už kresby a ještě pozdější plného obrazu. První je poupě, druhé polorozvitý květ, třetí květ plně rozvitý. Adamovi byla dána záhadná předpověď o semeni, které potře Satanovi hlavu, Abrahamovi mluvil Bůh o semeni, které se stane požehnáním národů. Jákob ve svém požehnání uvádí, že z Judy vyjde král a David už předpovídá způsob jeho vlády /Ž 72/. Co mělo znamenat slovo: potře jemu patu, bylo dlouho skryto, ale Izaiáš má slovo o nejopovrženějším, muži bolesti.

Abraham s Izákem jdou na horu Moria. "Aj, oheň a dřevo, kde je beránek?" Odpověď zní prorocky: "Bůh opatří sobě beránka." Jozef byl svými bratřími odmítnut a prodán. Proroci mluví o příchodu Mesiáše. Bude to výhonek z pařezu Izai, syn panny, Immanuel, Kníže pokoje a i pohané budou spoludědici. Do popisu se mísí tajemná hudba Izaiášovy harfy: Zsinalostí jeho uzdraveni jsme. Micheáš označuje Betlém jako rodiště, Zachariáš ho vidí vystupovat na horu Olivetskou. Kdo tušil, jak dlouhý čas uplyne mezi narozením a sestoupením na horu Olivetskou? Kdo tušil, že Mesiáš půjde na kříž, že nejdřív musí dokonat dílo vykoupení, aby mohl přijít jako vítěz a král králů? A poslední pohled SZ je, že vzejde slunce spravedlnosti.

Simeon a Anna měli jasnější poznání než Adam a Eva. Viděli potěšení Izraele, spatřili símě ženy. Ta potřená pata přestala být záhadou. Království se přiblížilo, i když mnohé ještě zůstává tajemstvím. Ježíš je naplněním proroctví. Král odešel do daleké krajiny a tu se nám otvírá další prorocký pohled. Slavná naděje druhého příchodu Ježíšova v slávě tvoří podstatu očekávání učedníků. A nakonec Zj odhaluje míli za mílí pohled do budoucnosti. Mlhy se rozptylují a před užaslými zraky se zvolna vynořují hory i údolí. Ukazuje se nám soud nad šelmou, drakem i falešným prorokem, sestupuje Nový Jeruzalém, stánek Boží s lidmi. Všechna tajemství se blíží ke svému odhalení a vše, co je zaslíbeno, se vyplní.

I nz proroctví má progresivní povahu. Sám Pán Ježíš pověděl mnoho nového a dodal, že by měl ještě mnoho říci, "ale nemůžete snésti nyní." Zaslíbil seslání Ducha sv., který uvede ve všelikou pravdu a zvěstuje i budoucí věci. Ep. k Tesalonicenským mají snad nejranější předpověď o Ježíšově druhém příchodu, o vzkříšení i proměně vykoupených. Mluví však i o velkém odpadnutí církve, satanských podvodech. Petr psal asi o 10 let pozdě-

ji o přepálení země ohněm a o novém nebi a nové zemi, kde bude vládnout spravedlnost. Na konci pak máme knihu především prorockou, která odhaluje mnohé. Mluví o šelmách, pronásledování lidu Božího a o tisíciletém království míru a pokoje.

Bůh nezjevil budoucnost najednou, ale postupně. Postupně se také dostává lidu Páně světla. Ve světle postupného zjevení a pokračujícího světla je možno uvažovat o přibližné době příchodu Páně. Není přece možno, aby ti, kdo milují slavné jeho příští, byli lhostejní k příchodu krále, který pro ně tolik znamená. I proroci pilně zpytovali, vystihajíce, na který, nebo jaký čas mínil by ten, který v nich byl, Duch Kristův, předpovídající o utrpeních Kristových a veliké za tím slávě /1 Pt 1,10-12/. Tím spíše máme důvod ke studiu této otázky my, kteří v jeho utrpení vidíme své lékařství. Vždyť máme slib: Zase přijdu a poberu vás k sobě. Těšíme-li se na to, že budeme s ním, myslíme také na to, jaký bude přibližný čas jeho příchodu. To nevylučuje opatrnost a střízlivost i trpělivost. Naše trpělivost má být trpělivostí naděje. I při živé naději zní otázka: Až dokud, Pane?

Prvotní církev čekala, že přijde brzy, protože to Pán řekl, ale chápala to podle lidských měřítek. On ale také řekl, že pro něj je den jako tisíc let a naopak. Písmo však neobsahuje jen povšechné sliby, ale ukazuje i znamení doby. Nejsme zde jako trosečníci bez mapy, bez kompasu a bez vědění, jak jich užít.

Nezapomínáme na slova, že toho dne a hodiny žádný neví, jedině Otec. Proto nechceme být proroky data příchodu. Den a hodina není zjevena, ale přibližný čas v dějinách není skryt.

Z analogie SZ vidíme, že upřímní Izraelci očekávali příchod Mesiáše. Danielových 70 týdnů je symbolickým určením doby tohoto příchodu. Nebylo to pochopeno hned, ale pozdější generace přece celkem správně odhadla dobu tohoto příchodu. Ne na den a hodinu,

ani měsíc a rok, ale přece přibližnou dobu. Vykoupení mají očekávat, i když každé zjevení je úmyslně zahaleno. Není to pro veřejnost, ale "moudří porozumí."

V Písmě čteme předpovědi o různých zjevech, které souvisí s druhým příchodem Páně a tím je nám dána možnost rozpoznat přiblížení epifanie, příchodu Páně. SZ mluví o tom, že Pán přijde jako nejpohrdanější z lidí, a zase o slavném příchodu, který přinese dalekosáhlé změny i v dění přírody. Příchod v ponížené podobě se stal skutkem. Přišel, byl obětován za naše hříchy, ale stojíme před druhým příchodem v slávě soudce a krále.

Z proroků je svědkem Božích plánů zvlášť Daniel v době zajetí. Bylo mu dáno vidění budoucnosti. Obraz s hlavou zlatou, hrudí stříbrnou, bedry měděnými, nohami železnými a chodidly ze směsi železa a hlíny. Na tuto sochu padl kámen, nikoli mrštěný rukou, a celá socha, symbol čtyř po sobě jdoucích světových říší, byla rozdrcena. Dále vidí šelmy jako obraz budoucího vývoje politického.

Království Krista na zemi popisuje Za 14 kp. Příchod Páně je počátkem tohoto království. V NZ je mnoho míst, která mluví o tomto příchodu. V Mt 24 mluví sám Pán o svém příchodu a udává i znamení, která budou jeho příchod předcházet. Pán ani apoštolé nečekají království míru a pokoje před jeho příchodem. A pak přestanou války a přijdou časy rozvlažení. Církev má být bdělá, máme čekat svého Pána. Nevíme, zda přijde v druhém nebo v třetím bdění. Máme být připraveni. On chce, abychom čekali v blahoslavené naději. Není nám zjevno, proč prodlévá, ale přijde jistě a porazí bezbožného dechem svých úst /2 Te 2,8/. Tento příchod nebude mystický, ale skutečný, osobní. Béře se se svatými tisíci svými. Tak ho viděl už Enoch. Skutečný příchod Páně a jeho vlády je tématem celé Bible. První příchod nebyl naplněním všech zaslíbení.

Stal se dalekosáhlou dějinnou skutečností. Druhý příchod je převládající notou struny proroctví. Jeho ovocem je svázání Satana na tisíc let, vzkříšení a proměnění těch, kteří uvěřili evangeliu. Pán bude kralovat s vykoupenými svými.

Jak postupně naše porozumění roste, ukazuje se, jaký je Boží úmysl a plán. Světlo k porozumění je právě tak dar milosti, jako Slovo samo. Proroctví má být chápáno, ale ne vždycky hned. Daniel měl zapečetit knihu až do času. Nakonec bude rozmnoženo umění, moudří porozumí. A i když je proroctví pochopitelné, Bůh chce, aby zůstalo tajemstvím těm, kteří ho nehledají. Porozumění je závislé na duchu, ne na intelektu. Bůh skryl před domýšlivými mnoho z toho, co zjevil nemluvňátkům. Hlavní podmínkou porozumění je touha činit vůli Boží, chodit s Bohem /J 7,17/. Posměvači jsou nevědomí z vlastní vůle. I farizeové to nepoznali, byli nezpůsobilí k věření řeči proroků. Chybělo jim duchovní osvícení. Duch uvádí ve všelikou pravdu.

Naděje musí být opřena o Slovo. Izák Newton správně ukázal, že je třeba znát obraznou prorockou řeč. Staří národové mluvili v metaforách a alegoriích. Také nejstarší písma jsou obrázková. Některý národ se připodobňuje medvědu, jiný lvu. I Babylon je obraz, stejně jako Jeruzalém. Máme za to, že i řeč obrazů je tak určitá jako jiná a může se užívat stejně, jako mluva.

Antikrist. Dn 7,7-27; Zj 13,1-9; 17 kp.

Písmo je cestou k proniknutí symbolů Zj. Kniha sama vykládá některé, jiná Písma vykládají ostatní. Bylo by možné sestavit dost úplný slovník apokalyptických symbolů. Zpytování Písem rozluští mnoho nesnází výkladu. Dvěma důležitým symbolům jsou věnovány celé kapitoly a jeden z nich je vyložen přímo inspirací. Je to vidění Babylona velikého v 17. kp a je spojeno s jinými předpověďmi. Záleží na správném pochopení tohoto vidění. Když v 18.kp

je výzva k vyjití z Babylona, pak je důležité vědět, co to ten Babylon je.

Pečlivý rozbor 17. a 18. kp ukazuje, že ten Babylon veliký představuje systém, který má dlouhé trvání, projevuje značný vliv a spočívá na něm nadměrné provinění a krutost. Tento systém ještě musí existovat, neboť jeho zkáza se uskuteční, až se přiblíží svatba Beránkova, a to je ještě věc budoucnosti. Tento systém je předobrazem krutého pronásledování lidu Božího. Pán svou církev miluje, dává jí výstrahu a povzbuzení i pro dlouhodobé utrpení tím, že jí ukazuje konečný výsledek. Jeho obrazy jsou jasné. Srovnejme ty protichůdné prefigurace:

Nevěstka veliká, sedící na vodách mnohých. Babylon veliký	Nevěsta, manželka Beránkova Svatý Jeruzalém
I přišel jeden ze sedmi andělů, kteří měli sedm koflíků a mluvil se mnou, řka ke mně: Pojď, ukáži odsouzení nevěstky veliké. I vnesl mne na poušť v duchu a viděl jsem ženu sedící na šelmě brunátné a ta šelma plná byla jmen rouhání a měla sedm hlav a rohů deset.	I přišel ke mně jeden ze sedmi, kteříž měli sedm koflíků sedmi ran nejposlednějších a mluvil se mnou, řka: Pojď, ukáži nevěstu, manželku Beránkovu. I vnesl mne v duchu na horu velikou a ukázal mi nevěstu. 21,9-10
Žena oděna byla šarlatem a brunátným rouchem a ozdobena zlatem a kamením drahým i perlami, majíc koflík zlatý v ruce své, plný ohavnosti a nečistoty smilstva svého. A na čele jejím napsané jméno: Tajemství, Babylon veliký, mátě smilstva a ohavností země. I viděl jsem ženu tu opilou krví svatých a mučedníků Ježíšových 17,1-6	I dáno jí, aby se oblékla v kment čistý a skvoucí a ten kment jsou ospravedlnování svatých 19,8 Nevěsta: Jeruzalém svatý, sestupující s nebe od Boha, mající slávu Boží. 21,10-11 A když uzřel drak, že je svržen na zem, honil ženu tu ... šel bojovati s jinými ze semene jejího 12,13-17

Jan se divil Babylonu, ale anděl mu řekl: Co se divíš? Povím ti tajemství ženy - sedm hlav je sedm hor, na kterých žena sedí. Vody jsou lidé, národové. Žena, kterou jsi viděl, je město veliké, které kraluje nad královstvími země /17,18/.

Tato proroctví předkládají dvě naprosto rozdílné ženy ztotožněné s rovněž rozdílnými městy. Nevěstka a Babylon je jedna, nevěsta a Jeruzalém druhá. Jedna znamená odvrácení od Boha, převrácenost a nečistotu, druhá je čistá, připravená pro slávu nebe. Jedna náleží Beránkovi, který ji miluje, druhá je spolčena se šelmou a je určena ke zkáze. Jedna je pronásledována a utiskována, druhá opilá krví svatých, které povraždila. Jedna nachází útočiště na poušti, druhá vládne nad národy.

Nejsou to dvě nesouvisící vidění, ale dvojice vidění, která patří dohromady, ne sice podobností, ale kontrastem. V Písmě není víc zdůrazněný protiklad. Jestliže jedno znamená určitou věc, pak druhé znamená úplný opak. Písmo nás nenechává na pochybách o tom, co znamená obraz nevěsty, manželky Beránkovy, nebeský Jeruzalém /1 K 12,27; Ef 5,26; Ko 3,19/. Je to církev vykoupených, tělo Kristovo. Chce ji mít čistou, bez poskvrny a vrásky. Vykoupil ji svou krví a chce, aby byla cele jeho. Odívá ji rouchem spravedlnosti. Musí procházet ponížením, ba často i zlým pronásledováním, ale přijde doba, kdy bude oslavena s Pánem. Je to skutečná církev Ježíšova.

Co tedy může znamenat symbol babylonské nevěstky? Nic jiného, než odpadlou, zpronevěřilou, falešnou církev, která sice může nést Kristovo jméno, ale jde se světem. Opustila své povolání a hledá pozemské věci: moc, statky, slávu. Je nevěrná, nemá skutečnou lásku ke Kristu.

Ženy - města jsou předobrazem určitých společenských systémů, určitých těles, ne oddělených jednotlivců. Jsou to korporace. Skutečná církev je těleso, jehož údy jsou navzájem spojeny a jehož hlavou je sám Ježíš. Je to tělo duchovní a proto neviditelné. Zpronevěřilá církev nemá duchovní směr, její svazky jsou tělesné, viditelné. Babylonská církev je viditelná zemská korporace a může jako taková být objevena a rozpoznána. Žena nevěstka má

spojení s městem. Je-li možno objevit jména města, můžeme zjistit i tuto církev.

Poslední andělova slova se zdají vylučovat možnost omylu v určení města. "Sedm hlav je sedm hor, na kterých ta žena sedí. A ta žena, kterou jsi viděl, je to město veliké, které má království nad králi země." Které město to může být? V době Janově bylo jen jedno město, které vládlo nad národy země. Byl to světovládný Řím. Bylo veliké a je takové dosud. Rozkládá se na sedmi pahrbcích, sedmi horách připomínaných latinskými básníky: Palatin, Quirinal, Aventin, Caelian, Viminal, Esquilin a Janiculum. I papežské mince a medajle zobrazují ženu sedící na sedmi pahrbcích. Řím byl metropolí čtvrté světové říše, čtvrté šelmy Danielovy, která rozdupala, rozsápala, co se jí postavilo na odpor. Nemůže jít o jiné město. Žena nevěstka je ztotožněna s Římem, je to církev římská.

Vynořuje se otázka, proč je tu to zastření jménem Babylon? Odpověď je nasnadě. Zj je knihou tajemství, věci jsou naznačovány znameními, skutečnosti jsou zahalovány a bylo by neslučitelné se stylem proroctví napsat na čelo nevěstky "Řím". Žena je obrazem církve porušené modlářstvím. Nevěstka je tajemství, Babylon ten veliký. Že zde nejde o skutečný Babylon, je jasné. Nebyl na sedmi vrších, ani nevládl nad královstvími země. Byl však předobrazem Říma. Jsou tu mnohé podobnosti. Obě města byla zbudována v širé pláni z pálených cihel, jedno bylo královnou východu, druhé západu. Zlaté město, Věčné město, obě byla Bohem užita jako metla na Izraele a Jeruzalém. Babylon i Řím odnesl zlaté nádoby z chrámu.

V Janově době nebylo radno pojmenovat nevěstku přímo. Bylo třeba opatrnosti, ale křesťané pochopili. Již Ireneus, žák Polycarpův, napsal, že apokalyptický Babylon znamená Řím. Tertulian napsal: Jmen se u nás užívá jako znamení. Samaří znamená

modlářství, Babylon pak pyšný a mocný Řím. Podobně to chápal i Jeroným a jiní až po dnešek. Babylon Janova proroctví znamená Řím. I římští vykladači to připouští. Bellarmin a Bosuet nepopírají, že předpovědi se týkají Říma, ale prý pohanského. Snaží se vysvětlit, že proroctví se naplnilo dobytím Říma Góty v 5. století. Tento výklad pochází od Bosueta z 16. stol. Do té doby nikomu nenapadlo, že pád Říma za Alaricha byl naplněním předpovědi.

Není třeba se domnívat, že protestantský výklad plyne ze soupeřství, které vzniklo reformací. Jakmile církev postavila nebiblické nároky a autoritativně začala učit nebiblické učení, hned v ní opravdoví vyznavači rozpoznali Babylon Zjevení. Jan spatřil nevěstku opilou krví svatých. Byla mnohem krutější než Řím pohanský. Která církev zavedla inkvizici, zavinila mnohé války, bartolomějskou noc, která církev ubila na 50 miliónů křesťanů a to ne pro zločiny, ale pro poslušnost Písmu? Vládla národům a její způsob zošklivil mnoha lidem náboženství vůbec. Užívala své moci nad národy nejbezbožnějším způsobem. Zavedla pověry a modlářství, klanění lidskému výrobku místo Krista. Má litanie k Panně a světcům. Kardinál Bonaventura přebásnil všech 150 žalmů na Marii. Už ne Hospodin je můj pastýř, ale Maria je můj pastýř. Ne žízní duše má Boha, ale Marie. A nebyl odmítnut! I to Te Deum je převedeno na Marii. A co se provádí s loutkami v poutních chrámech? Mariolatrie vede k nejpošetilejší pověře. Jsou tu falešné zázraky, neomylnost. Učení o odpustcích je přímo rouhání. D´Aubigné ve svých dějinách reformace uvádí jak řadu dokladů, tak i ceník odpustků. Když si král bral sestřenici, stálo to 1000 L, zabití manželky jen 4 L.

Co znamenal řád Jezuitů? Jejich mravně zhoubné učení probabilizmu o mentální rezervaci jsou dokladem pokrytectví a svévol-

ného překrucování Božích zásad. Dokázali omluvit i největší zločin. To nejsou hodnocení protestantská, ale katolická. Pro ně platila zásada, že účel posvěcuje prostředky. A kde je biblický podklad pro papežství, pro celibát?

Ježíš řekl: Ptejte se na Písma. A papež odsoudil čtení Písma. Knězi patří Bible, sedlákovi vidle. Kolik Biblí bylo spáleno jen u nás! Podle výnosu Pia IV. kdo chce být spasen, musí se odříci Bible. Bible byla zakázaná kniha. Papežství a Bible jsou největší protiklady. Podle encykliky Pia IX. z r. 1850 je čtení Bible "čtením otravným".

A kde je v Bibli slovo o očistci? Všeliký skutek a učení přivede Bůh na soud. Konečné zatracení je věcí budoucnosti, ale soud už je v běhu. Světská moc papežského Říma pominula, panství nad tělem i duchem je z velké části zlomeno. Nakonec promluví sám Pán dechem úst svých. Měli bychom aspoň trochu zvážit proroctví o babylonské nevěstce /Dn 7,8.21/. Doba panství malého rohu je čas časů a půl času = tři a půl roku = 42 měsíce = 1260 dnů. Je to však doba prorocká, den za rok. Papežství je symbolizováno šelmou, malým rohem. Vzniklo v 7. stol. a po dobu 1260 let bylo velkou mocí, ale od doby francouzské revoluce jeho moc minula. Jeho úplný konec přinese vylití sedmé misky hněvu.

Mučedníci ve Zj 15. kp, kteří zvítězili nad šelmou, jsou oběti papežské zuřivosti. Skupina v 6. kp jsou mučedníci pohanského Říma z 10 velkých pronásledování za cézarů /10 dní?/.

Zvláštní je, že když na západě vzniklo papežství, které se víc a víc odklánělo od Krista, vzniklo i na východě nové hnutí, islám. Tato dvě hnutí postupují souběžně, moc obou spočívá na domněle náboženských předpokladech. Tam, kde Antiochus byl předchůdcem, byl islám plným splněním symbolu malého rohu na východě. Islám porušil svatyni v Jeruzalémě a přeměnil ji v mešitu. Byla

to strašná moc, fanatická a bezohledná. Ale i moc islamu je zlomena. Turecko padlo a mohamedánský svět byl donucen k toleranci.

Pohanský Řím začal, papežský už není politickou mocí, Turecko padlo, ztratilo jednu državu za druhou. Časy pohanů se blíží ke svému konci a dílo spásy se rozvíjí od Edenu po milenium. Boží mlýny melou pomalu, ale přesně podle plánu. Boží plán se uskuteční. Ačkoli poznáváme jen z částky, můžeme pozorovat, že se blíží rozuzlení mnoha problémů. A to, co se blíží, znamená pro každého něco nesmírně vážného. Blaze tomu, kdo žije v živé naději vkořeněn ve Spasiteli hříšníků. Bez Boha na světě je smutno, bez naděje.

Kde je zaslíbení o příchodu jeho? táží se někteří, Nebo jakž otcové zesnuli, všecko trvá od počátku stvoření /2 Pt 3,4/. To je otázka skeptické lhostejnosti. Jiní zase blouznivě vypočítávají, jakoby nastával den Páně /2 Te 2,2/. Ale ani to, ani ono neobohacuje život. Máme být připraveni na to, co přijde. Připomíná nám to i sedm listů církvím. Zkoumejme se před tváří Boží a držme se toho, co máme v evangeliu Ježíše Krista. Jde o to, abychom zvítězili, proto kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím. Duch mluví skrze Slovo a živá naděje je ve spojení s vírou. Nemáme-li živou víru, která dosahuje ospravedlnění, nemůžeme mít ani naději. A nesmí chybět to největší, totiž láska. Pak je Kristus ve vás ta naděje slávy.

Příchod Kristův předchází určité úkazy. I Ježíš o nich mluvil. Především to jsou mocné katastrofy v soužití národů, jednotlivců i v přírodě /Mt 24,6-8; L 21,11/. Prožili jsme dvě světové války a zápasíme o odstranění nebezpečí války ještě strašnější. Kolik je v tom nejistoty. A další znamení jsou falešní proroci. Lidé nesnáší zdravé učení a propadají lecjakému učení gnosticizmu, mystiky, spiritizmu a j. Objevují se snahy po přebásnění křesťanství, jako bylo za Hitlera Deutsche

Christen, nebo učení o Grálu a pod. Jsou to marné řeči a výmysly pro lehkověrné lidi, kteří nemilují a nehledají pravdu.

Jeví se tu i další známka, totiž velké odpadnutí. Souvisí to s falešným proroctvím. Rozmnožena bude nepravost a ustydne láska mnohých /Mt 24,12/. Přijde odstoupení /2 Te 2,3/. Projeví se to tak, že lidé budou milovat své já, peníze atd. Již před stoletím Sören Kirkegaard napsal, že z křesťanstva zmizelo křesťanství. Kde je příchylnost k evangeliu, poctivost, čestnost? V kolika domovech je skutečné křesťanství nosnou silou? Kolik lidí nezná ani modlitbu Páně? V Anglii 30 % nováčků námořnictva nemělo tušení, kdo to byl Ježíš. Křesťanské země zpohanštěly. V USA přichází ročně do prodeje pro nedostatek návštěvníků až 1500 modliteben. 50 % lidí je bez jakéhokoli spojení s církví, ve Francii 70 %. Žije se jen pro tento svět. V Žd 3,12 čteme: "Vizte, bratři, aby snad v někom z vás nebylo srdce zlé a nevěrné, které by odstupovalo od Boha živého."

Žádná kultura neobstojí bez mravnosti a mravnost nemůže obstát bez duchovního působení. Pán Ježíš také mluví o tom, že evangelium bude kázáno po všem světě. Ještě jsou země bez evangelia. Pak je tu Izrael, který je barometrem světa. Tak jako mnohé v SZ je náznakem toho, co přijde, tak i národ staré smlouvy je náznakem budoucnosti. Má mnoho zaslíbení. Tak je zaslíben i jeho návrat do Palestiny /Za 10,10; Iz 54,2-3; Gn 15,18/. Je zaslíben i jeho návrat k Bohu /Ez 36,24; Dt 30,1-6/. Vidíme, že se tato zaslíbení začínají naplňovat. Izrael má svůj stát a shromažďuje se tam. Jako byly naplněny hrozby, tak se naplní i zaslíbení. Izrael bude spasen, Bůh svých darů nelituje. Uzří, koho bodli a po mnohém bloudění poznají svého Mesiáše. Bůh proroků je pánem dějin /Jr 3,23/.

Je však ještě jedno závažné znamení, a to Antikrist

/Zj 13 a 2 Te 2,3n/. Nejen Písmo, ale i dějiny odpírají vývojovému optimizmu, který očekává pozvolné uskutečnění křesťanských ideálů. Křesťanství se zvrhne před příchodem Krista v protikřesťanství. Už bylo mnoho antikristů /1 J 2,18/. Ale ten poslední, skutečný Antikrist, vystoupí až před příchodem Krista. Zatím ještě nepřišel. Ještě nepřišel nikdo s takovou nenávistí a plánem vyhubit církev, i když se leckde ukázaly náběhy k tomu.

V čem spočívá antikristovství? Především v totalitní ideologii, která žádá nejen to, co náleží císaři, ale i to, co náleží Bohu. Vede k nenávisti proti všemu, co připomíná Krista, vede k sebezbožnění /2 Te 2,4/.

Těchto znamení si máme všímat, být pozorní, chodit stále s Bohem, mít obecenství s Otcem a Synem jeho Jezukristem. Jde o to, abychom byli připraveni a měli i olej v nádobkách svých. Kéž lampy našeho života nehasnou. Spoléhejme na toho, který dává ustálému sílu a tomu, ježto žádné síly nemá, moci hojně udílí.